

पुणे भारत इतिहास संशोधक मंडळ स्वीय ग्रंथमाला क्र. ७५

संभाजीकालीन पत्रसारसंग्रह

(श. १६०२-श. १६१०)

संपादक
शंकर नारायण जोशी
भा. इ. सं. मं. पुणे

प्रकाशक - चिटणीस भा. इ. सं. मं. पुणे २

भारत इतिहास संशोधक मंडळ, पुणे
प्रथम आवृत्ती : शके १८७१, इ. स. १९४९
द्वितीय आवृत्ती : शके १९३७, इ.स. २०१५

पवार पब्लिक चॅरिटेबल ट्रस्ट, मुंबई
यांच्या आर्थिक सहकायाने हे पुस्तक पुनःप्रकाशित होत आहे.

संभाजीकालीन पत्रसारसंग्रह

प्रथम आवृत्ती - शके १८७१, इ. स. १९४९

द्वितीय आवृत्ती - शके १९३७, इ. स. २०१५

© सर्व हक्क भारत इतिहास संशोधक मंडळ, पुणे

मुखपृष्ठ :

श्री. दिनेश कड

मुद्रक :

अपरांत,

४१, गिरीजाधाम,

राजेंद्रनगर, पुणे - ४११०३०.

भ्रमणध्वनी : ९४०३६०५७८३

प्रकाशक :

भारत इतिहास संशोधक मंडळ, पुणे

१३२१, सदाशिव पेठ, पुणे - ४११०३०.

दूरध्वनी : ०२०-२४४७२५८१

मूल्य : रु. २५०/-

अनुक्रमणिका

निवेदन	१
प्रस्तावना	१-१५
ग्रंथसंक्षेप	१६
विषयसूची, - संभाजीकालीन शकवार पत्रसंख्या	१७-२१
संभाजीकालीन अधिकारी	२२-२४
संभाजी-कालीन पत्रसारसंग्रह	१-९८
छत्रपती संभाजी शकावली	९९-१२०
सूची-व्यक्तिस्थळ	१२१-१५१
शुद्धिपत्र	१५२

दुसऱ्या आवृत्तीची प्रस्तावना

‘भारत इतिहास संशोधक मंडळा’ने अस्सल ऐतिहासिक दस्तऐवजांचा शोध हे उद्दिष्ट प्रथमपासूनच बाळगले आहे. सुरुवातीच्या काळात मंडळातील कार्यकर्त्यांनी महाराष्ट्रात व महाराष्ट्राबाहेरही गावोगावी प्रवास करून ठिकठिकाणच्या जुन्या घराण्यांकडून जुनी कागदपत्रे गोळा केली. त्यासाठी त्यांना कोण कष्ट घ्यावे लागले, किती मिनतवान्या कराव्या लागल्या, कागदपत्रे झाडून, झटकून स्वच्छ कशी करावी लागली यांच्या आठवणी व आख्यायिका आजही ऐकायला मिळतात.

छत्रपती शिवाजी महाराज हे मराठ्यांच्या इतिहासातील अजोड स्फूर्तिस्थान, त्यांच्या काळातील व त्यांच्या चरित्रावर प्रकाश टाकणारे दस्तऐवज गोळा करायचे व सारांशरूपाने तर जमेल त्याप्रमाणे मूळ रूपात प्रकाशित करायचे हा मंडळाचा उद्योग गेली शंभर वर्षे चालला आहे. ‘शिवकालीन पत्रसारसंग्रह’ आणि ‘शिवचरित्र साहित्य’ या दोन मालिकांचे अनुक्रमे तीन व पंधरा खंड मंडळाने आजवर प्रसिद्ध केले आहेत.

त्यानंतर संभाजीकालीन पत्रांचा संग्रह करण्याची कल्पना निघाली. मंडळातील नाणावलेले इतिहास संशोधक (कै.) शंकर नारायण जोशी यांच्याकडून मंडळाने ‘संभाजीकालीन पत्रसार संग्रहा’चा पहिला खंड तयार करून घेतला. त्याला शंकरराव जोश्यांची उद्बोधक प्रस्तावनाही लिहवून घेतली. मंडळाच्या त्रैमासिकांच्या ३० व्या वर्षाचे हे पहिले दोन अंक एकत्रितपणे १९४९ साली प्रसिद्ध केले, त्यापैकी दुसरा अंक हा आताचा ग्रंथ आहे. त्यावेळी त्याची किंमत रुपये ३ इतकी होती.

त्यानंतर आता ६६वर्षे झाली. हा ग्रंथ दुष्प्राप्य झाला. तेव्हा मंडळाने निर्णय घेतला की, ग्रंथ नव्याने छापून प्रसिद्ध करायचा. मंडळाची पुण्याई मोठी. मुंबईच्या पवार चॅरिटेबल ट्रस्टने घसघशीत अनुदान दिले. ‘अपरान्त प्रकाशना’चे पराग पुरंदरे यांनी पुस्तक छपाईची जबाबदारी घेतली आणि हे देखणे काम पार पाडले. मंडळाशी संबंधित संशोधक श्री. ग. भा. मेहेंदळे, श्री. पांडुरंग बलकवडे, डॉ. सौ. अनुराधा कुलकर्णी यांनीही लागेल ती मदत केली. या सर्वांच्या योगदानामुळे व मुख्यतः ‘पवार चॅरिटेबल ट्रस्ट’च्या औदार्याने हा उपक्रम सिद्धीस गेला. त्या सर्वांचे आभार.

‘संभाजीकालीन पत्रसार संग्रहाचा’ दुसरा खंड जवळ जवळ तयार झाला आहे. यथाकाल तोही प्रसिद्ध होण्याचा सुदिन उगवेल असा भरवसा वाटतो.

श्री. मा. भावे

चिटणीस, भारत इतिहास संशोधक मंडळ

प्रस्तुत अंकाविषयी थोडेसे

भा. इ. सं. मंडळाच्या त्रैमासिकाचा हा जोड अंक प्रसिद्ध होण्यास आमच्या अपेक्षेपेक्षां विलंब झाला ह्याबद्दल क्षमस्व ! युद्धकालीन परिस्थिती निवळल्यानंतर त्रैमासिक वेळच्या वेळीं वाचकांचे हाती जावे अशी योजना व संकल्प होता. त्याप्रमाणे गेल्या दोन वर्षांतले बहुतेक सर्व अंक बाहेर पडलेहि !

त्रैमासिकाच्या मागच्या अंकाची छपाई सुरू असतानाच, मंडळांतील आजीव सेवकांपैकी कोणाचे तरी एखादे पुस्तक प्रसिद्ध व्हावे ह्या हेतूने, दुसऱ्या सभासदांकडून आलेला मजकूर बाजूला ठेऊन मंडळाचे सुप्रसिद्ध इतिहास संशोधक श्री. घं. ना. जोशी ह्यांना विनंति केली थोडासा आप्रहीपणा घरून त्यांच्याकडून हे काम करवून घ्यावे लागले.

झालेल्या विलंबाचा थोडासा फायदा घेऊन गेली बारा वर्षे अधून मधून क्रमशः प्रसिद्ध होणारे “ दक्षिणच्या मध्ययुगीन इतिहासाची साधने, खण्ड तिसरा ” हे प्रकरणही प्राध्यापक वा. वि. मिराशी ह्यांचा नगरघन ताम्रपटावरील लेख मुद्रित करून पुरे केले आहे.

संभाजीकालीन शकावली, पत्रसारसंग्रह, विस्तृत सूची, तसेच मध्ययुगीन साधनांची परिपूर्ति ह्या सर्वांच्या मुळे सुमारे २०० पृष्ठांचा हा जोड अंक स्वागतार्ह वाटेक यांत शंका नाही.

ह्या अंकातच पुरवणी दाखल पुण्यास भरलेल्या साहित्य संमेलनाचे वेळी प्राचीन मराठी शिकालेखांचे एक मोठे प्रदर्शन भरविले होते त्यावेळीं तयार केलेली “ मंडळाची गेल्या ३० वर्षांतील साहित्य सेवा ” सर्व प्राचीन व मराठी शिकालेखांचा परिचय ही दोन प्रकरणे जोडली आहेत. इतिहास संशोधनाचे अनुषंगाने मंडळाचे कडून मराठी भाषेची ही सेवा सर्व रसिकांचे चरणी रज्जू होईल असा विश्वास वाटतो.

गेल्या एक दोन वर्षांमागे मंडळाने प्राचीन इतिहास संशोधनाचा एक नवीन उपक्रम करून पाहिला तो म्हणजे कऱ्हाड येथील दानशूर भीमंत पांडुरंग अशा शिराळकर ह्यांच्या प्रोत्साहनाने सुरू केलेले कऱ्हाड येथील उत्खनन. ह्या उत्खननांत कऱ्हाड येथे घातवाहन कालीन अवशेष सापडले व आता ते काम पूर्ण होऊन त्याविषयीचा विस्तृत सचित्र अहवाल, या अंका पाठोपाठच प्रसिद्ध होत आहे हे कळविण्यास संतोष होतो.

(२)

मंडळांत यंदा व्याख्यानेही बरीच व उद्बोधक विषयांवर झाली. गेल्या संमेलनाचे निमित्ताने डॉ. तु. ना. देवरे यांचे बहामनी कालीन वाङ्मय तसेच श्री. छांमेकर यांचे कै. बाळशास्त्री जांभेकर यांचा जीवन वृत्तांत व कार्य व श्री. तळवलकर यांचे शातवाहन कालीन शिल्प ही विशेष उल्लेखनीय वाटतात.

नगर संशोधन समितीमार्फत शनवारवाडा व पाताळेश्वर ठोणी यांची पहानी हेही दोन कार्यक्रम सांगण्यासारखे झाले.

पुणे विद्यापीठ स्थापन झाल्यापासून, मंडळाचा त्यांत समावेश व्हावा या दृष्टीने प्राथमिक पत्रव्यवहारही ह्या वर्षी झाला व त्यांत मंडळास यश येईल अशी खात्री वाटते.

यंदा मंडळाचे कार्याध्यक्ष महामहोपाध्याय दत्तो वामन पोतदार हे दिल्ली येथे भरलेल्या, व मंडळाने प्रथम सुस्वात. करून दिवलेल्या इंडियन हिस्टरी काँग्रेसचे अध्यक्षस्थानी विराजमान होते. त्याबद्दल त्यांचा गौरव मंडळाने ह्या पूर्वीचा अंक Dehli Special Number काढून केलाच आहे.

यंदाचे वर्षी मंडळाचे एक आस्थेवार्डक व व्यासंगी सभासद श्री. गो. कृ. मोडक हे थोड्याशा आज्ञानंतर काळवश झाले हे नमूद करण्यास खेद होतो. मंडळाचे प्रत्येक समेस नियमाने हजर रहात व प्रासंगिक चर्चेत भाग घेत, त्याच्या निघनाने महाराष्ट्रातील व्याकरण विषयाची एक बाजू लंगडीच पडल्यासारखी झाली.

चिटणीस

भा. इ. सं. मंडळ

प्रास्ताविक

१ ग्रंथविशेष, २ दिवाणसत्ता व पेठेंतीळ शेटे-महानाड-
वतनदारसत्ता, ३ राजकीय: दक्षिणीपक्ष व औरंगजेब;
इंग्रज, ४ राज्यकारमार, ५ संभाजी बखरीतीळ काळ-
निर्दिष्ट प्रसंग व समारोप.

१

वीस वर्षांपूर्वी 'त्रिघत-सांवत्सरिक-भीशिवाजी-स्मारक-ग्रंथावली' म्हणून पांचसहा ग्रंथ मंडळाकडून प्रसिद्ध झाले (श. १८५१ इ. १९३०). ह्या सहाहि ग्रंथांत 'शिवकालीन पत्रसारसंग्रह' हाच ग्रंथ आद्य व प्रमुख होय. ह्या ग्रंथाचे एकंदर तीन खंड श. १८५८ (= इ. १९३७) अखेर प्रकाशित झाले आहेत. असल्या ग्रंथाची योरवी व उपयुक्तता किती तें एक अभ्यासकच जाणूं शकतील. बहुमोठ ह्याच्याहि पुढला शब्द विनमोल हा आहे. व तशीच गोष्ट असल्या ग्रंथाची आहे. इतिहासाच्या साधनांत मूळ समकालीन पत्रे मिळून तीं प्रसिद्ध होणें; त्यांतहि तीं एकत्रित व काळानुक्रमानें प्रसिद्ध होणें ह्याच्या इतका आनंद व उत्साह अभ्यासकास दुसरा कशानेंहि मिळणार नाही. अशा सारसंग्रह-ग्रंथाचा प्रथमच उपक्रम मा. इ. सं. मं. नें केला व तो पहिले छत्रपती भीशिवाजीराजे यांच्या कारकीर्दी पासून केला. तोच वर उल्लेखिलेला शिवकालीन पत्रसारसंग्रह हा त्रिलंकारूपक ग्रंथ होय. आणि त्याच्याच पुढला ग्रंथ म्हणजे दुसरे छत्रपती, शिवाजीराजांचे ज्येष्ठ पुत्र, संभाजी राजे ह्यांच्या राबवटीस अनुलभून 'संभाजीकालीन पत्रसारसंग्रह' हा ग्रंथ, आज प्रसिद्ध होत आहे.

ह्या ग्रंथांत शिवकालीन पत्रसार-संग्रहाप्रमाणें निरनिराळ्या ५४ मराठी साधनग्रंथांतून श. १६०२ ते श. १६१० म्ह. इ. १६८० ते १६८९ ह्या ९ वर्षांतील पत्रे कालानुक्रमानें, राजकीय दृष्ट्या साररूपानें संग्रहीत केलेली आहेत. शिवाजी-प्रमाणेंच संभाजीच्या ह्या कामासाठी 'शिवचरित्र-कार्यालया' सारखें 'संभाजी चरित्र कार्यालय' आहे व तें हें आहे आणि त्या मार्फत प्रस्तुत ग्रंथ तयार झाला आणि आतां तो प्रसिद्ध होत आहे असें नाही. हें सांगण्याचा इत्यर्थ एवढाच की, शिवचरित्र कार्यालयाप्रमाणें ह्या ग्रंथासाठी कोणाची देणगी वगैरे आज भा. इ. सं. मं. कडे आलेली नाही आणि शि. का. प. सा. सं. प्रमाणें

इंग्रजी, फारसी, डच, पोर्तुगीज इत्यादि अन्य भाषांतीळहि पत्रें ह्या ग्रंथांत मराठींत भाषांतरित करून घेतलीं मेळेलीं नाहींत. मराठी साधनसाहित्या-पुरताच मुख्यतः हा प्रयत्न आहे.

शिवकालीन प. सा. संग्रह आणि हा संभाजीकालीन प. सा. संग्रह ह्यांतीळ शिव-व संभाजी-कालीन ह्या संज्ञेनें त्या त्या ग्रंथांत संग्रहीत केलेल्या पत्रांच्या कालाची मर्यादा स्पष्ट होत असली तरी शि. का. प. सा. सं. त शिवपूर्वकालीनहि पत्रांचे उतारे घेऊं आहेंत. - व त्यासंबंधीची स्पष्टता त्या ग्रंथाच्या प्रस्तावनेंत केली आहे-आणि ह्या संभाजी का. प. सा. सं. ग्रंथांत संभाजीच्या कारकीर्दीतीलच म्ह. नऊ वर्षांमधीलच पत्रें घेतलीं असलीं तरी शि. का. प. सा. सं. हा ग्रंथहि संभाजी चरित्रासाठीं अवश्य अभ्यासांत घेतला पाहिजे. कारण, संभाजीचा छत्रपती ह्या नात्याचा काल नऊ वर्षांचा आहे पण छत्रपती होण्यापूर्वीची संभाजीची कामगिरी पंधरा वर्षांची आहे; व ती ह्या छत्रपतीपद-प्राप्तीनंतरच्या पत्रांतून अर्थातच आलेली नाहीं. म्हणून शिवकालीन पत्रसार-संग्रहाचे तीनहि खंड किंवा शिवचरित्र साहित्याचे आतांपर्यंतचे नऊहि खंड संभाजी-चरित्रासाठीं अगत्यपूर्वक अभ्यासिले पाहिजेत. इतकेंच नव्हे, ह्यापुढें असेच पुढल्या पुढल्या राजवटीच्या पुरतेच पत्रांचे संग्रह-ग्रंथ निघाले तरी पहिल्या पहिल्या पत्रसारसंग्रहग्रंथांचें अध्ययन अपेक्षितच राहील.

ह्या ग्रंथाचा दुसरा विशेष म्हणजे पृ. ९९ ते १२० ही २२ पानें जोडलेली 'छत्रपति संभाजी शकावली' आणि शेवटीं जोडलेली सूची ही होय. शकावलींत छत्रपती होण्याच्या आधींच्याहि संभाजीच्या हालचाली दाखविल्या आहेत आणि सारसंग्रहांत तर छत्रपती झाल्यानंतरचीं पत्रें घेतलीं आहेत; आणि ह्या दोहोंतहि आलेल्या व्यक्तिस्थळनामांचा संग्रह सूचींत केला आहे. शि. का. प. सा. सं. च्या तिसऱ्या खंडांत 'शिवाजी शकावली' दिली आहे. पण त्या शकावलींत आलेल्या व्यक्तिस्थळांची नोंद त्याच खंडांत जोडलेल्या सूचींत आलेली नाहीं. अशा दृष्टीनें पाहतां प्रस्तुत ग्रंथास जोडलेली ही सूची यथार्थ होय. आतांपर्यंत निरनिराळ्या शकावली व सूची त्या त्या ग्रंथास जोडल्या आहेत. पण त्यांत त्यांतीळच शकावलींतील उल्लेखांची नोंद सूचींत घेणें राहिलीं तीं उणीव ह्या सूचींत नाहीं. तिसरा एक विशेष ह्या ग्रंथाचा सांगणें इष्ट व तो म्हणजे प्रारंभीं जोडलेली विषयसूची. ही सूची जरी नुसती वाचली तरी ग्रंथांत आलेल्या पत्रांचें महत्त्व कळून येऊन पत्रांच्या वाचनाकडे व अभ्यासाकडे लक्ष लागेल.

ह्या संग्रहांत आलेल्या पत्रांची पाहणी व तशी मोजणी केली

असता सामान्यतः असे आढळून येईल की, धार्मिक, वतनबाब, राजकीय इत्यादि पत्रांपेक्षा राज्यकारभारविषयकच पत्रे सर्वात अधिक आहेत. विषयसूचीत पत्रांत आलेल्या मजकुरांतून जे निरनिराळे पोटविषय आले आहेत ते दिले असले तरी ठोकळ व मुख्य वर्गीकरण पत्रांचे असे—राज्यकारभार विषयक पत्रे १२०, वतनबाब ८२, धार्मिक ७५, राजकीय १८, इतर सामान्य बाबी २५, पेठ बाजार १२ व जहागिरीचा उल्लेख असलेली पत्रे ९. येथे हेहि एक ध्यानांत घेतले पाहिजे की, कांही पत्रे राज्यकारभार व वतनबाब ह्या दोहीकडे घेण्याजोगी असल्यामुळे वर्गीकृत एकूण पत्रसंख्येत ५३ पत्रांची वाढ झाली आहे. ह्या मुख्य सात बाबतींपैकी एकदोन प्रमुख बाबतींतील कांही गोष्टींचा विचार करणे येथे उचित होईल. प्रथम राज्यकारभारविषयक पत्र तेच वतन बाबतींतहि गणन करण्याजोगे कां तेच उदाहरणाने पाहूं. व ह्यावरून राजसत्ता म्ह० दिवाणसत्ता व वतनी कारभार किंवा देशसत्ता ह्या दोन स्वतंत्र आणि प्रभावी सत्ता ह्या काळी होत्या हेहि कसे ते दृष्ट्यात येईल. तिसरी एक शातिसत्ता म्हणजे धर्मसत्ता किंवा शातिधर्मसत्ता म्हणून स्वतंत्र असे. प्रस्तुत वरील दोन सत्तांविषयी पाहूं. व त्यासाठी आर्थिक व्यवहार करणारे पेठकरी व्यापारी व सावकार आणि राजसत्ताधारी ह्यांचे उदाहरण घेऊं. अथणी व तेरदळ ह्या दोन शहरांच्या पेठा शिवाजी कालापासून—अदिलशाहीपासून म्हटलेलेच अधिक सयुक्तिक—चांगल्या भरभराटीस आलेल्या व विख्यात होत्या. पण शिवाजी राजे निवर्तले त्याच्या आदल्या वर्षापासून ह्या पेठावर मोगली म्हणजे दिल्लीकरांचे हल्ले येऊं लागले प्रथम दिलेल्या इ. १६७९ च्या प्रारंभी एकडे आला. व त्याने (इ. १६०१ आश्वीन म्ह.) १६७९ च्या ऑक्टोबरांत अथणी लुटली व कांही जालपोळहि केली. त्यावर तेथील व्यापारी दुकानदारांनी थोडेंसे बांधकाम करून पुनः पेठेची रचणूक केली; तो खैरखानाचा हल्ला आला व त्याने ती पेठ मारून खराब केली. खान परत जाताच पेठेची वसाहत व लावणी उभारणी तेथच्या व्यापारीमंडळींनी पुनरपि केली तरी पुनः लगेच शहाजाद्याची स्वारी आली व त्याने घर, मळगी वगैरे जाळून टाकले. तात्पर्य, अशा प्रकारे लागोपाठ चार वर्षे अथणी पेठेवर हल्ले झाल्यामुळे तेथील व्यापारी व महानाश अथणी सोडून मुघोळ, तेरदळ येथे जाऊन गुजराणा करूं लागले व तिकडेच स्थिरस्थावरहि होण्याचा विचार करूं लागले. उघडच अथणीचे गांवकरी व सरकार ह्यांची गैरसोय होऊन उत्पन्न बुडाले व कायमचेच बुडते की काय असेहि त्यांस वाटले. तेव्हा अथणीचे देशक म्हणजे देशमुख, नाडगोर, मोकदम व सरकारी सुभेदार मुघोळास गेले आणि त्यांनी व्यापारीमंडळींस अभयपत्र देऊन परत अथणीस येण्याबद्दल विनविले. ह्या वेळी सुभेदार, देशक, मिरास-

दार आणि व्यापारी ह्यांत जो करार झाला तो मुख्यतः कच्चांत व्यावयाचा आहे. व्यापारप्रसंगी सुपारी, लवंग, कापड, मीठ, तांदूळ, गूळ इत्यादि मालावर गोणीमार्गे जकात किती किती व्यावयाची, तसेंच वजनामापावर 'छपाव' करतांना एक किती व्यावयाचा इत्यादि ठरले; त्याबरोबरच पेठेंत सादिकवार म्हणजे सरकारी अधिकाऱ्यांचे सरबराईसाठी व दस्तरखर्चासाठी दुकानदारांकडून कांहीहि व्यावयाचे नाही; इतकेंच नव्हे तर पेठेमध्यें आपापसात झगडा-भांडण झालें तर त्या बहुतेक सर्व कडागती 'दैवांतच' म्हणजे पेठेंतीक शेटेमहाजन चौधरी, महानाड व इतर व्यापारीमंडळी यांच्या समेतच निर्णित होऊन संपावयाच्या, 'त्याची वाजीपुसी दिवाणानी करावयाची नाही' हेहि ठरले; ह्यांतहि विशेष हे ठरले की, 'गुन्हेगार नफासी सिर मारावें' म्हणजे ठार करावें असे, तथाच प्रसंगाच्या खटल्यांत निवाडा झाला व त्याप्रमाणें सिके झाले; म्हणजे ठार करावें हे निश्चित झालें तरी, 'दैवानें सांगून पाठविले तर त्यास दिवाणांनी सोडून द्यावें.' आणि 'व्यापाऱ्यांनीं खूनखराबी केली तरी ती मात्र कुल माफ असावी' (ले. ८९-९२). ह्या अभयपत्रावरून दोनतीन गोष्टी निदर्शनास येतात, कांही मर्यादेपर्यंतचे तंटे केवळ व्यापारीमंडळींनीच मिटवावयाचे; व ह्यांत खूनमारामारी होऊन निर्णयांत गुन्हेगाराका ठार करण्याची शिक्षा होण्याचाच संभव, तथा तंटा दिवाणअधिकाऱ्यांच्या उपस्थितींत निकाली जागावयाचा आणि ती शिक्षा दिवाणाकरवीच दिली जावयाची. तिसरी गोष्ट की, देहान्ताची शिक्षा सरकारी म्हणजे दिवाण अधिकाऱ्यांनी निर्णित करून देण्याचे ठरले तरी, ह्या केवळ व्यापारीमंडळींच्या समेने म्हणजेच 'दैवानें' असे देहान्तशासन रहित करा असा आदेश सरकारी अधिकाऱ्यांका दिळा तर दिवाणांनी आपका निकाल फिरवून दैवाच्या मतानुसार त्या गुन्हेगारास त्या शिक्षेपासून मुक्त केलें पाहिजे; इतका अधिकार व्यापारभेष्टींचा असे. ह्यावरून सरकारी सत्तेइतकीच दुसरी एक स्वतंत्र सत्ता त्या काळी होती व ती ह्या काळी पांढरीतीक वतनदार मंडळीची होती.

वतनदार म्हणजे 'काळी' आणि 'पांढर' विशेषतः काळीसंबंधीचे म्हणजे शेतीसंबंधीचेच तेंबळे कामगार, असें नाही. तर केवळ पांढरीमधील म्हणजे बाजार पेठेंतीक शेटे महाजन महानाड चौधरी हेहि देशमुख पाटील कुळकर्णी ह्यांच्याइतकेच वंशपरंपरेचे हक्कदार मानकरी व अधिकारी वतनदार होत. अद्यापैकी वरील व्यापारी मंडळीसंबंधाचा संभाजीकालीन सत्ताव्यवहार आहे. गांव-वसाहत किंवा जमीन-लागण ह्या विषयींचीहि अशीच सरकारी पत्रें त्या त्या वतनदारांची मनचरणी केलेली ह्या संग्रहांत आलेली आहेत. ही पत्रें स्वतः संभाजी राजा, त्यांचे सरकारकून म्हणजे अष्टप्रधानांपैकी प्रधान, सचीव, अमात्य किंवा छंदोगामात्य तसेंच ह्या प्रधानांच्या हाताखालचे सरसुमेदार,

सुमेदार, हवाळदार, ठाणेदार ह्या राबसचापिकान्यांचीहि असून तीं देशमुख, देशपांडे, मोकदम, कुळकर्णी, खोत, नाडगौडा, देशाई ह्या वतनदार मंडळींना आहेत. ह्या पत्रांचे प्रत्यक्ष व पूर्ण उतारे येथे उद्धृत न करतां छेसांक निर्दिष्ट करतो. गांव-ठावणीबद्दल कुळकर्णी यास ४०, ६९, सरनाईकांबद्दल पाटळास ७३; फिरते व्यापान्यांस तेरदाळ रायबाग, हुकेरी ७७; पेठेवर मार्ग पडोन आवादानी करणें ९४, खोत १४५; देशमुख २१३, राबापूरकर गनीम गह. सिद्दी यानें सोनार, सराफ यांस त्रास दिल्याबद्दल देशमुखास २३९-२४१, देशमुख खोत व मुखल लावणीबद्दल २५६, २६३; इ. इ. इ. एका पत्रांत तर छंदोगा-मात्य कविकल्लुषांनी कानदखोऱ्यांचे देशमुखास लिहिलें आहे कीं 'याप्रसंगी अवघे वतनदार एकमतें राहोन गनिमास सजा द्यावी' (१२६); दुसऱ्या एका पत्रांत स्वतः संभाजीनेच वाईच्या देशमुखाना अनुकक्षून लिहिलें आहे कीं, 'हे दिवसांत गनीम (गह. दिल्लीकर मोगळ) कोंकणांत उतरला आहे. इशमाचा नौसंचणीचा जमाव करून पाठवून देणें. इशमाचा जमावाचे गह. पायदळ सेन्याचे बहुत प्रयोजन आहे. जमाव घाटा तरी गनिमाचा काय गुमान लागला, बुडविद्याच घातो, हें बहुत नाजूक काम आहे. तरी जमाव पाठविणें' (११२-१३). हीं सर्व पत्रे वर गहटल्याप्रमाणें सरकारी अधिकार्यांनी देशमुख देशपांडे इत्यादि परगण्याचे व गांवाचे वतनदारांना लिहिलीं असून त्यांत वतनी कामाबद्दल मजकूर आहे. सारांश, अशीं हीं पत्रे राज्याचे जे एक काम, गांवांची सुरक्षितता व शांतता राखून भरमराट करणें त्या कामासाठी व वतनदारांना लिहिलेलीं असल्यामुळे तीं राज्यकारभार व वतनबाब ह्या दोरींचीहि माहिती देणारी आहेत.

३

राजकीय दृष्टीची ह्या संग्रहांत जी पत्रे आली आहेत त्यांत शिवाजी-राजांच्या राजकीय घोरणाचा परिपाक कोणचा तें स्पष्ट करणारी कांही आहेत. श्रीधिवरायांनी स्वराज्य सोडविलें ह्यांत त्यांचे राजकाज संपूर्ण व्यक्त होत नाहीं. तो त्यांच्या तद्विषयक घोरणाचा पाया आहे; स्वसंस्कृति पाष्टनरूप तें पहिलें हरिकथानिरूपण म्हणतां येईल. पण त्यांचे दुसरें तें राजकारण हें होय कीं, दक्षिण हिंदुस्थानांतील इतर ज्या दोन पातळाद्या, अदिलशाही व कुतुबशाही, त्यांना देशाभिमाना-म्ह० 'दक्षिणी' बनविणें. ज्या खेमसावंत मोसल्यास-सरदेसाई कुळाळ सावंतवाडी यास-औरंगजेबानें 'संभा खोटा व हरामी आहे, त्याच्या क्रिया-ताडून्यास वेढावें, (तसेंच) आदलखानी तळ-कोंकणांत (आमचे करितां) ठाणी पाळावी (२७१), असें सांगितलें; त्याच खेम सावंताळा त्या वेळचा अदिक-

शाही तख्तावर असलेला सिकंदरवादगहा ह्याने आधीच कळविले की, 'संभा-
जीशी ममता राखून मोगल ह्याशी मैत्री न ठेवावी. (१३३); आणि लेखांक
१८१ मध्ये तर गोवळकोंढ्याचा (अबुल हसन) कुतुबगहा अदिलगहान्या
पत्रांत संभाजीराजांचा 'महाराज छत्रपती संभाजी राजे पातगहा' असा उल्लेख
करून 'हमारी पातगहाही वा.दख्खणकी पातगहाही जुदी नाही' हे लिहीत आहे. ह्याचा
अर्थ, दक्षिणेतील तीनही राज्ये उत्तर हिंदुस्थानांतील औरंगजेबी म्ह. मोगली
सत्तेची सगळण्यास एकोप्याने तयार आहेत. त्यासाठी त्यांचा वेगळा असलेला
धर्म आढ आला नाही. ताल्लय, ही जी 'दक्षिणी' किंवा 'हिंदवी' वृत्ती ह्या
दोन शाखांच्या गळी उतरविली, ते शिवरायांचे 'दुसरे ते राजकारण' होय.
व त्याची परिपक्वता संग्रहांतील पत्रांत दिसून येत आहे. औरंगजेबाचे रेव्या-
पुढे आणि आमन्यांतील कांही वेगण्यामुळे विशेषतः आमन्या परघाजिण्या
वृत्तीमुळे ह्या वेळचा परिणाम विपरीत झाला हा भाग वेगळा. पण राजकारण, राज-
कारण म्हणजे-ज्यांत, स्वदेशांत राहणाऱ्या अन्य धर्मीयांना, त्या देशच्या
धर्मीयांशी सलोख्याने वागावयास व त्यांच्या धर्मास आपल्या धर्माइतकाच
मान देण्यास लावून, देशघत्रूच्या विध्वंसनार्थ देशनिष्ठेच्या बळावर आपल्या-
बरोबर संग्रामार्थ उभे करणे हा विचार आणि आचार असतो ते. ह्या राजकारणी
वृत्तीची जाणीव इ. १५६५ नंतर चांगल्या प्रकारे होऊन ती वाढीला लागली
आणि श्रीशिवरायांच्या स्वराज्य-स्थापनेने त्याला मूळ घरले व दक्षिणीपक्ष-
रुपाने-हे नाव पूर्वीचेच आदे-ती दृश्यमान व वर्धमान झाली. हीच वृत्ती
शिवोत्तर कालांत 'दक्षिणी'पक्ष व 'परदेशी' किंवा 'पठाणी' पक्ष ह्यांच्या जागी
घाटत्या कार्यक्षेत्रानुसार 'हिंदी' व 'तुराणी'पक्ष ह्या नामांतराने चालू राहिली.
इ. स. १७६१ मधील प्रसिद्ध प्रसंग व त्यापुढेहि दोन तीन दशकपर्यंतच्या
हालचाली हा त्याचाच भाग आहे, असे म्हणण्यास हरकत नाही. असो, हा
किंवा त्यापुढील वर्तमानकालीन एतद्विषयक विचार येथे कर्तव्य नाही. पण
प्रस्तुतच्या ह्या संभाजीकालीन पत्रसारसंग्रहापुरते पाहता एवढे सांगितल्यास
चालेळ की, त्या वृत्तीचे विगदर्शन शिवकालीन पत्रसारसंग्रहांतील पत्रांतून
जितक्या ठिकाणी आले आहे त्यापेक्षा थोड्या अविक्रमप्रमाणांत प्रस्तुतच्या
ह्या छोट्या ग्रंथातील मराठी पत्रांमधून होत आहे. येथे असा दुसरा
विचार लक्षांत घेईल की, समान संकट येणे हीहि गोष्ट हे विचार उद्भवण्याच्या
मुळाशी असल्यामुळे केवळ राजकारणी जागृत दृष्टीचा तो भाग मानणे
अवश्यकच आहे असे नाही. पण हे म्हणणे बरोबर नाही. कारण, शिवाजी
राजे विद्यमान व राज्यपदारूढ असताना केवळ अविक्रमाहीवर असेच संकट
आले होते व तेव्हां शिवराज्यावर तसे आले नव्हते. अशाहि वेळी अविक्रमाही
दक्षिणी पक्षाच्या वजीर व मुसद्दीमंडलीनी शिवाजीस साहाय्यास बोळाविले व

शिवाजीनेहि आपणास नसलें तरी ज्या आपल्या 'दक्षिणीपक्षांतील' एका राज्यास बुडविलें सात आहे त्यास, त्या 'परदेशी' किंवा 'पठाणी'पक्षीयांकडून आलेल्या संकटांतून वांचविणें हें दक्षिणीपक्ष-प्रमुख असलेल्या आपलें काम आहे, हा विचाराचा भाग. त्यानांत आणिला व साहाय्य दिलें. औरंगजेबाच्या मनांत शिवाजीचें स्वतंत्र राज्य तें हिंदूंचें म्हणून तर बुडवावयाचेंच होतें; पण विजापूर व गोवळकोंडा येथील सुलतान जरी शियापंथी होते म्हणजे औरंगजेब ज्या सुनीपंथाचा अभिमानी होता त्या पंथाचे हे दोन्ही सुलतान जरी नव्हते तरी मुसलमानच होते; तरीहि त्यांना बुडवावयाचे, असें औरंगजेबाच्या मनानें कां घेतलें ! औरंगजेबाच्या सेन्यांत व कारभारांत मोठमोठ्या कामावर शियापंथी मुसलमान होतेच. मग हेच शिया सुलतान त्यास हिंदू इतकेच द्वेष व बुडविण्यायासच योग्य असें कां वाटले ! तर त्याचें कारण ते दोन्ही 'शहा' या दक्षिणीपक्षांतील होते हें होय. औरंगजेबास आपणाला 'परदेशी' वा 'पठाणी' म्हणणारा हा 'दक्षिणी' पक्ष नष्ट करावयाचा होता.

औरंगजेब एकाचें घोरण व त्याचे दुरगामी परिणाम जाणणारा होता. त्याच्या पदरचा शेलडल इस्लाम हा विद्वान् मनुष्य त्यास हीं राज्यें बुडविणें इष्ट नाहीं हें सांगत होता. इतकेंच नव्हे तर जर हें आपलें म्हणणें ऐकलें नाहीं तर तुमचेजवळ मला राहणेंहि नकोसें होईल; इतक्या आग्रहानें तो तें पात-शहास सांगत होता. शेवटीं हा पंडित त्यास सोडून गेलाहि; तरी औरंगजेबानें त्याचें वा अन्य कोणाचेंहि ऐकलें नाहीं, आपलेच मनानें ही सर्व मोहीम चालविली. बरें, औरंगजेबानें आपल्या हिंदू-द्वेषास कोठें कोठें मुरड घालून हिंदु साधु, मठ, एखादें देवालय ह्यास इनामहि दिल्याचें व तें चालविल्याचें आढळेल, म्हणजे नको असलेले शियापंथी व हिंदु ह्याविषयीची त्याची करडी नजर जेव्हां ते धर्मप्रेमापेक्षां विशिष्ट भागापुरते पण देशप्रेमभरानें म्हणजे राजकीय दृष्टीनें एकत्र होऊन नांदत आहेत तेव्हां चटकन् तिकडे वळते व मूळचा द्वेषाभि अधिक तीव्र व प्रज्वलित होतो. सारांश, उच्चरेकडील दिल्लीकर मोगलपादशहास 'दाक्षिणात्यांची ज्यांत हिंदुबलिष्ठ व सत्ताधीश आहेत अशी हिंदुमुसलमानांची जुट' नको होती. ह्या जुटीचें लक्षणांत कोण कोणास गनीम म्हणतो व दक्षिणचें तरुत म्हणून कोण कोणचें सांगतो तेंहि लक्ष्यांत घेण्याजोगें आहे. तसेंच औरंगजेबाचा चौथा मुलगा अफवर हा संभाजीकडे दुरगादास राठोड ह्या मारवाडच्या वियाणासह आला होता. अर्थात् वर जो 'दक्षिणीपक्ष' म्हणून म्हटलें त्या पक्षाच्या घोरणाच्या दृष्टीनें त्या उभयतांचें आगमन ही फारच उत्तम व सहाय्यक गोष्ट होती. पण त्यामुळे औरंगजेबाच्या द्वेषमोड अधिकच इंधन मिळालें व त्या प्रमाणांत त्याच्या हालचाली चौफेर, घोरदौडीनें व आंगमेहनतीनें चालल्या. येथें मात्र एक गोष्ट स्पष्टपणें सांगणें भाग आहे

की त्या दोघांसंबंधीचे उल्लेख फक्त शकावलीत काय ते आले आहेत; मराठी पत्रात त्याचा निर्देश असलेले पत्र एकच अर्धेपुढे प्रस्तुत उपलब्ध आहे. इतरहि राजकीय वृत्तान्तासंबंधाने हीच स्थिति आहे. तात्पर्य, संघोषन व अभ्यास अद्यापि श्वावयास पाहिजे.

राजकीय परिस्थितीचा विचार चालू असता इंग्रजांनी ह्या वेळी कोणते घोरण स्वीकारले होते तेहि पाहिले पाहिजे. ह्यासंबंधीचे एक पत्र ह्या संग्रहात के. २४३ हे आले आहे व त्याचा विचार झालेला दिसत नाही. औरंगजेब दक्षिणेंत उतरतांच त्याने संभाजी, अदिलशहा ह्यांचे विरुद्ध देणमुखादिकांना जशी उठावणी दिली व त्याप्रमाणे त्याच्या गळाळा कांही देसाई लागलेहि; त्याचप्रमाणे इकडील वया तीन आरमारी सत्ता त्यांसहि चाळना मिळाली. ह्यांवील दोन सत्ता प्रत्यक्ष चालू होत्या. एक पूर्ण स्वतंत्र ती पोर्तुगीज, दुसरी सत्ता मांडलिकी स्वतंत्र ती सिद्दी, आणि तिसरी, हे असे दोन परके तसे ही तिसरीहि परकीच मुख्यतः सिद्दीची मदतनीस म्हणून ती इंग्रज. ह्यांतील जंजिरेकर सिद्दी हा तर मोगलांचा हस्तकच बनून संभाजीच्या मुलूखावर सारख्या स्वान्या लुटालुटी करूं लागला, व त्याला सहाय्य पोर्तुगीजांचे मिळे. म्हणून संभाजीने पोर्तुगिजवर स्वारी करून यश मिळविले. सिद्दीला पोर्तुगीजांप्रमाणे उषळ नसले तरी इंग्रज कंपनीचेहि सहाय्य मिळत असे व म्हणून इंग्रजाकडे संभाजीचा वकील जाऊन उभयतांमध्ये तहाच्या वाटावाटी झाल्या. इंग्रज व संभाजी ह्यांमधील संबंध सांगणारा एक लेख सर जवुनाथ सरकार यांनी मंडळान्या नवम संमेलनांत वाचलेला त्रे. व. २ पृ. १० ते ४४ पर छापला आहे. त्यांत इ. १६८४ सालची माहिती आली आहे. ह्या संग्रहालयांतील पत्र इ. स. १६८७ मधील आहे. ह्या पत्रात जनरल इंग्रज संभाजीस लिहितो की, “तुमच्या प्रधानांचे—निळो मोरेश्वर—पत्र येतें की, ‘हवसी गनीम खादीतून येऊन आमचा मुलूक मारतो. अशांत तुमची आमची जुनी दोस्ती असतां दर्यामधे खाडी राखली जात नाही. तरी खाडी राखावी व गनीम पैस होऊं न द्यावा.’ ह्या पत्राबरोबर आणखी बोलणें करण्या करितां त्रिविक्रम गोपाल हा वकीलहि तुमचा आला व तह झाला. तह असा की, संभाजीने इंग्रजास ५० इ. रु. रोल आणि २ इ. मुठे भात देऊन दर्यांत खाडी राखावी, आम्ही (संभाजीने) खुशकीबरील मजबुदी करून खुशकी राखोन. ह्याप्रमाणे तह झाला व आम्ही कबूल केले त्याप्रमाणे बोटी, जहाजे, गलबते पाठवून आम्ही खाडी बंद केली, अशी की, गनीम इकडे येईना, नव्हे पाहीनाहि. असें असतां छत्रपतीचे लोकांनी खुशकी राखावी ते मोकलीच टाकली व ह्यास तीन महिने झाले. बरे, खचांस देऊं केले तेहि पोहचविले नाही. २ इ. मुठे भात यावयाचे तेथे संभरण मुठे भात आले. बरकड कांही पोहचत नाही. तथांत इंग्रज

लोकांचा सर्व नेमवळग, लोकांचे मुशाहिराखेरीज २० ह. असकी खर्च माला. आतां पुढें आणखी किती म्हणून करावा. १५ रोळांत हानीचा जाब आला तरी खूब. नाही तरी आम्ही आपले आरमार परत बोळावून आणून.' छत्रपती म्हणतील कि, पैकियावर नजर देता. तरी तैसे नाही. छत्रपतीच्या लोकांस काम फार पडलें आणि बोळाचा भरंवसा नाही. अद्यांतहि दोस्तीवर नजर देऊन अजी. कग कामाची शर्त केली." ह्या घनरलच्या पत्रावरून संभाजीकडील स्थिती कळून येते. विजापूर गोवळकोंडा येथील राज्ये घेतल्यावर औरंगजेबपातशहाचें सैन्य केवळ संभाजीचा समाचार घेण्यास मोकळें झालें. यामुळें ह्या वेळीं संभाजीच्या लोकांस काम फार हें इंग्रजांचें लिहिणें संयुक्तिक दिसतें व यामुळेंच 'बोळाचा भरंवसा नाही.' हा टपका संभाजीस ऐकून घ्यावा लागला. सारांश, इंग्रज हे प्रथम सिद्दीचे मदतनीस नंतर घोरण म्हणून संभाजीशीहि संघान राखून असणारें असे होते.

४

संग्रहांत आलेल्या ह्या पत्रांचा व त्यावरून ह्या मुद्याचा विचार संक. ठनात्मक ग्रंथांत आलेला नाही ह्या राजकीय गोष्टीचा थोडक्यांत विचार केल्यानंतर आतां थोडेंसें राज्यकारभार व वतनकारभार ह्याविषयी लिहिणें हट होईल. ह्या संग्रहांत राजकीय, राज्यकारभार, धार्मिक इत्यादि ठोकळ विषयवार पत्रे किती तें वर दिलेंच आहे. त्याप्रमाणेंच स्वतः संभाजी राजे यांचे नांवें निघाळेलीं किती, अष्टप्रधानांपैकी प्रधान, सचीव, अमात्य, पंडितराव, सेनापती यांनी पाठविलेलीं किती, तसेंच कविकलश व सुमेदार व सर सुमेदार, ह्यांची किती, त्यांतहि अदिलशाही वा मोगळ अंमलदारांची किती तें पाहिलें असतां हा विचार करणें सुलभ व रीतीचें होईल. ह्या संग्रहांत संभाजी छत्र० ४१, प्रधान २१, कविकलश ७, अमात्य १, सचीव ४, न्यायाधीश व पंडितराव १ व १०, सुमेदार २०, सर सुमेदार ४, मुजुमदार, देशरक्षक हा नवाच अधिकारी आढळतो, ह्यांची एकेक, इवालदार ५, ठाणेदार ६, दिवाण ४, ह्याप्रमाणें सरकारी पत्रे आलेलीं आहेत. दिल्लीकर मोगळाकडील पत्रे ३६ असून अदिलशाहीची ८ व त्याचे दिवाण सर्जाखान, सुमेदार, अबुलमुजफर हत्यादींची १६, कुतुबशाहचें १ आहे. ह्याशिवाय घोरपडे, निंबालकर, घाटगे, मोसळे, धिरके, मांगरे, शिंदे, माहासीक ह्या सरदारांची पत्रे असून, इतर नागरिक जे गिजरे, चाफळकर, कवींद्र, मावळंगकर, माण्य, इतर मठपती, श्रीधंकराचार्य आणि वतनदारांपैकी पाटीळ, परीट, चौगुळा, सेटीकार, देशमुख, देशकुळकर्णी, घमांघिकारी, अधिकारी इत्यादींचीहि पत्रे ह्या संग्रहांत आली आहेत. ह्या पत्रसंख्येबरोबर त्या त्या पत्रांचे क्रमांक येथें व मागील

राजकीय बागैरे विषयाची जी पत्रगणना दिली तेथेहि दिले असते तर ते अशक्य होते. पण स्थलाभावी तसें करणे अशक्य. झांपेकी राजसत्तावाच्यांनीं त्या ठिकाणच्या मतदार, मठपती, ठपाध्ये वा इतर नागरिक मंडळींना पत्र पाठविलें आहेत त्यांतील तपशील कक्षांत घेतां दोन गोष्टी कळून येतात. एक कोणत्या प्रांतावर त्यांचा कसा व कां अधिकार आहे वा सुरू झाला आणि राज्यांतील सामान्यतः एकंदर ठिकाणांपैकी कोणत्या ठिकाणचे कागद अद्यार मिळावयाचे आहेत. उदाहरणार्थ, कलुशाचे कागद फोंडा, कुडाळ, कानदखोरे, पुणे, देवरुख, शिराळे ह्या प्रांतावर असून त्यांपैकी कुडाळ परगण्याच्या मानजी गोपाळ ह्या सुभेदारास, तेथील चिटणिसी पितांबर शेणवीच्या बागी आछेच्या जिवाजीराम ह्याकडे चालविण्याबद्दल जें पत्र श. १६०६ (इ. १६८४) मध्ये दिलेले आले आहे त्या पत्रांत 'हली साहेबास मुलूक अर्जांनी जाला' हे वाक्य आहे व ते अतिशय उद्बोधक आहे. संभाजीच्या कारकीर्दीच्या प्रारंभापासून कुडाळ प्रांतावर छत्रपतींची सत्ता चालत आहे. स्वतः संभाजीनेच त्या प्रांतावरील गणोराम देशाधिकार्याला पाटगांवच्या मौनी साधूंस पाळखीच्या भोईसाठी व वाजंभ्यासाठी १०० व २५ निशाणी होन द्यावे असे पत्र पाठविले आहे. छे. ६ पहा. श. १६०३ मध्येहि मोरेश्वर पंडितरायाचे पत्र त्याच गणोराम ह्या अधिकाऱ्यास लिहिलेले प्रसिद्ध आहे छे. ५०, श. १६०५ भावणापर्यंत (१६८३ जुलै) छत्रपतींचीच सत्ता त्या परगण्यावर आहे. पण पुढे १६०५ च्या पौषांत शाहाजहान ह्याने कुडाळ व बांदे ह्यावर स्वारी केली आणि हे दोन्ही गांव जाळून टाकले (शकावली १६०५ पौष व. ५ पहा पृ. ११५). त्यानंतर त्या भागावर अदिलशाही सत्ता सुरू झाली (श. १६०५ माघ ले. ११५). पण आधीची सत्ता छत्रपतींची असल्यामुळे व छत्रपती संभाजी व अदिलशाहा यांत तह असल्यामुळे हा परगणा पुनः छत्रपतीकडे १६०६ च्या वैशाखांत आला आणि म्हणून कविकलशाय्या पत्रांत 'हली साहेबास हा मुलूक अर्जांनी जाला. ' म्ह. संभाजीराजांच्या ताब्यांत हा परगणा आला असे जें वाक्य आले आले ते सुसंगत व यथार्थ आहे. नुसत्या कुडाळ परगण्याचे देसाई व बरदेसाई आणि त्यांचे अदिलशाहीशी व औरंगजेबाकडे म्हणजे मोगळाईशी कसे संबंध आले व हर्षामर्षांचे प्रसंग बडले हे पाहणेंहि महत्वाचे आहे कारण, श. १६१० च्या माघ महिन्यांत तेथील मुळचे देसाई जे नारायण प्रभु त्याचे पत्रांत ' त्यावरी मुलूक पातशाही तरुफातीस आला ' असे वाक्य आले आहे. त्याचप्रमाणे लक्ष्मेश्वर परगण्याचा खानगौडा देसाई हा संभाजीकाहि सहाय्य करून इनाम मिळवितो आणि अकमगीर औरंगजेब यांसही मदत देऊन इनाम गांवे व जमीन मिळवितो; ह्यांतील मतलब व तफावत काय. तर बाद-शाहकडून त्यास सर नाहगौडकी मिळाली. देसाई व देसमुख हे एकाच

अर्थाचे वाचक दोन शब्द असले तरी कानडी भाषेप्रमाणे नाड-गौडा म्हणजे देशाचा पाटीळ म्हणजे देसाई किंवा देशमुख हाच अर्थ होत असला तरी नाडगौडा व देसाई ह्यांच्या अधिकारांत फरक आहे. देसाई हा नुसत्या प्रांताला अनुलक्षून असलेला अधिकारी आणि नाडगौडा हा किल्ला ज्यांत प्रमुख आहे त्या प्रांताचा अधिकारी आहे. नाडगौडाचा अधिकार प्रांतांतील किल्ल्यावरहि आहे तशी गोष्ट देसायांची नाही. अशा नाडगौडकी अधिकारावरीलहि अधिकार तो सरनाडगौडकीचा. त्या मानासाठी खानगौड हा औरंगजेबाकडे गेला. असो. अशाप्रमाणे ह्या सारसंग्रहांतील पत्रांचा त शकावलीचा विचार होणे अवश्य आहे. विस्तारभयास्तव हा विचार आवरता घेऊन राज्यकारभार पद्धतिबद्दल दोन गोष्टी लिहितो.

सुभेदार, हवालदार, देसाई, पारपत्यगार, देशाधिकारी इत्यादिकांस पत्र लिहितांना 'घ कारकाकून' किंवा 'व देशलेखक' अशी जोड दिलेली असते. सुभेदार म्हणजे देशाधिकारी, ह्याचे प्रत्यक्ष नांव दिलेले असून त्याच्या जोडीस कारकाकून असें नुसतेंच कारकाकूनचे नांव न देतां म्हटलेले असते. 'सुभेदार व 'कारकाकून' वा 'देशाधिकारी व देशलेखक' ह्या लिहिण्यांत सुभेदार व देशाधिकारी हाच मुख्य व त्यासच पत्र लिहिलेले असते. पण मग ज्याचा स्पष्ट नामनिर्देश नाही, मुख्याचे पोटांत त्याचे हाताखाळचे येतातच, जो दुय्यमहि आहे, त्याचा मोघम उल्लेख तरी कयाला ! ह्या उल्लेखाचीं दोन कारणे वाटतात. एक कारण हे की, परकीय वरिष्ठ सत्तेचा तो एक अपरिहार्य परिणाम आहे. हा सुभेदार मुळकी व्यवस्थेसाठी व त्या सरकारी दस्ताराचा मुख्य अंमलदार असला तरी तो थोडासा फौजी अंमलदार आहे. परकी अंमल ह्या जोरावरच नांदावयाचा. मुसलमानी अंमलांत प्रारंभी हे सुभेदार मुसलमान असणार व त्या एकट्या असल्या अधिकाऱ्याकडून प्रांताचा सर्व कारभार व दस्तर कसे सांभाळले जाणार; म्हणून कामासाठी अवश्य पण अधिकाराच्या दृष्टीने दुय्यम अशी स्थानिक व्यक्ति हाताशी घेणे प्राप्त. तो हा लेखन-प्रधान 'कारकाकून'. दुसरे कारण हे की, हा कारकाकून जरी स्थानीक दृष्टीने आपल्या सुभेदारालाच जबाबदार तरी त्याची नेमणूक फडणिसी खात्याच्या प्रमुखाच्या मंजुरीने करावयाची. सुभेदाराच्या वरचा अधिकारी 'सरसुभेदार' व त्याचा देशी प्रतिशब्द 'मुख्यदेशाधिकारी' असा आहे. ह्या सुभेदाराच्या जोडीलाहि 'कारकाकून' एवढेंच मोघम लिहिलेले असते. कारकाकूनचे सरकारकाकून नाही किंवा देशलेखकाचे मुख्य देशलेखकहि नाही. ही 'सरसुभेदारी' सूचित करतांना 'महालानिहाय' म्ह. अनेक परगणे असें लिहिलेले असते. नागोजी बल्लाळ मुख्यदेशाधिकारी परगणेमहालानिहाय' (के. २२, ३४, ४५, १००). अशा वेळी सर्वच ठिकाणीं अधिक महाल म्हणजे परगणे कोणकोणते व ते किती हे सांगितलेले असते

असें नाही. पुष्कळ ठिकाणी सुभेदार हाच शब्द लिहून 'महालानिहाय' हे लिहिलेले असते. व त्या शब्दावरून तो 'सरसुभेदार' आहे असें समजावयाचे. अजिरे, चेऊल, कोपळ ह्या प्रांतावरील सरसुभेदारांचा उल्लेख 'महालानिहाय' ह्या शब्दावरूनच केला आहे असें समजावयाचे. सर सुभेदार असें प्रत्यक्ष सांगितलेले नाही. काही उल्लेखावरून एकाच प्रांतावर सुभेदाराप्रमाणे सर-सुभेदार हाहि अंमलदार आहे कीं काय हे अधिक उदाहरणावरून पाहिले पाहिजे. येथें फक्त सं. का. प. सा. सं. तः पुरताच हा विचार केला आहे.

५

'संभाजी महाराजांचे चरित्र' म्हणून महारराव चिटणीस यांनी एक वखर लिहिलेली प्रसिद्ध आहे. तीत संभाजीविषयक ६, राजारामासंबंधानें व समर्थ रामदासविषयक एकेक आणि औरंगजेबाबद्दल २ असे एकूण १० शककाल देऊन प्रसंग सांगितले आहेत. त्यांपैकी ६ काळोलेख राजवाडे खं. १५ के. ३०१ मधील टिपणांत आले आहेत. हे टिपण महारराव चिटणीसांच्या वखरलेखनाच्या साधनसाहित्यातील दिसते. चिटणीसांनी आपली ही वखर खंडोबलाल व गोविंद खंडेराव ह्यांनी केलेल्या टिपणाचिठ्यांच्या आधारेने लिहिलेली असावी. ह्या चिटणीस चरित्राचें हे टिपण आधारभूत अशासाठी वाटते की, जे काळोलेख दोन्ही ठिकाणी आहेत ते जवळजवळ सारखेच आहेत. औरंगजेब भागानगर व विजापूर घेतो, संभाजी मृत्यु, राजाराम मंडकारोहण ह्या चान्ही प्रसंगांच्या कालाचा वखरीत व खंडांत सारखाच उल्लेख आहे. पहिल्या दोन्ही प्रसंगांचे काल दोन्ही ठिकाणी चुकीचेच सांगितले आहेत. पण त्या चुकीतहि दोषांचें ऐक्य आहे. भागानगर श. १६०५ मध्ये व विजापूर श. १६११ शुक्र संवत्सरी घेतले असें दोन्ही स्थळीं नुसता शकांक व शकाकाबरोबर संवत्सराचें नांव देऊन सांगितले आहे. वस्तुतः श. १६०७ च्या कार्तिकांत (१६८५ आक्टो. १९) कुतुबशाही नष्ट केली आणि विजापूरचें राज्य श. १६०८ आश्विन शु. ६ म्ह. १६८६ सप्त. १३ ला औरंगजेबाचें आधीन झाले. म्हणजे वखरीत व टिपणांत अनुक्रमे दोन व तीन वर्षांची आधी व नंतर अशी चूक झाली आहे. तिसऱ्या प्रसंगाचें वर्ष व संवत्सरांनं दोहीकडे (श. १६१० विभव) सारखेच आले असून चवथ्या प्रसंगाचा शक महिना पक्षतिथी (श. १६०२ वैशाख व. ३) असा काळ दिला आहे. तोहि दोहीकडे तसाच आहे. ह्या काळ-निर्देशांत जेथे शकावलींतल्याप्रमाणें (शि. च. प्र.) वयच्या जागी शुक्र एवढा बदल पाहिजे. बाकी वय हादिपक्ष त्याच पुस्तकांत पृ. ५३ वर दिला आहे.

शाहूचा जन्मशक टिपणांत १६०२ एवढाच विला आहे आणि बखरीत रौद्रसंवासर मार्ग शु. १० असा थोडासा पुरता विला आहे. व हाच शि. च. प्र. त त्याच पृष्ठावर सांगितला आहे. परंतु हा शाहूच्या जन्माचा शक बगैरे सर्व काळ बरोबर नाही. श. १६०४ वैशाख वद्य ७ गुरुवार हाच शाहूचा जन्म दिन बरोबर आहे. बखरीत संभाजीचा राज्याभिषेक श. १६०२ माघ शु. १० गुरुवारी झाला असें म्हटलें आहे. टिपणांत वार विला नाही आणि संवासरानें नांव कुर्मती हें पुढलें दिलें आहे, तें चूक आहे. पण बखरीतील हा सिंहासनारोहणाचा दिवस तीन दिवसांनीं पुढला सांगितला आहे. जेव्हा शकावलीत माघ शु. ७-१६८१ जाने. १६ ही मिती दिली आहे. सिंहासनारोहणाचा हा विधी तीन दिवस चालला असावा. विनायक शांति, पुरंदरशांति, होम, हवन, तुळादान इत्यादि धार्मिक कर्मे ह्या राज्याभिषेकांगभूत झाली व त्यामुळें लागलेले तीन दिवस सप्तमी ते दशमी असे घरले गेले असावे, असें म्हणता येईल. ह्याप्रमाणें चिटणीसांची चरित्ररूप बखर व रा. खं. १५ मधील टिपण्यादी ह्या दोन्ही ठिकाणी संभाजी चरित्रांतील म्हणून जे काळयुक्त प्रसंग आले त्यांचा विचार केल्यानंतर केवळ बखरीत जे आणखी चार काळनिर्दिष्ट प्रसंग आले आहेत त्यांचा विचार करूं.

संभाजीराजे शिवाजीराजे मृत्यु पावले तेव्हां पन्हाळागडावर होते. पन्हाळ्याहून ते रायगडी केव्हां आले ह्याविषयी बखरीमध्ये पृ. ५ वर 'आषाढ शुद्ध द्वितियेस किल्ल्यावर येऊन याप्रमाणें बंदोबस्त केला', असें वाक्य आलें आहे. हीच मिती शिवचरित्रप्रदीपांत पृ. ३० व ५३ वरील दोन्ही शकावलीत आली आहे. पन्हाळ्याहून रायगडास जाताना संभाजीची मनस्थिति-आपल्या-विरुद्ध अष्टप्रधानांपैकी प्रधानच आहेत आणि त्यांचा विचार आपल्याला छत्रपतीची गादी मिळूं न देण्याचा आहे. अर्थात् सगळा करावा लागणार. एकंदरीत, आपल्यावरील काहुराची व त्याबरोबर जबाबदारीची जाणीव उत्पन्न होऊन तो संतप्त तर झालाच पण बर्मप्रवणहि झाला आणि ह्या वेळीं संतमंहुत साधु अशांचा आपल्याला आशीर्वाद असावा व त्यायोगेहि धीर मिळावा-असें घाटगारी झाली होती. व असें होणें सहज आहे. आणि ह्यासाठी पन्हाळा-सोडल्यानंतर रायगडास जाताना घाटेंत संभाजीने कांहींची दर्शन घेतली असावी, कांहीं प्रतश्च व अनुष्ठानी मंडळीच्या गांठीहि घेतल्या. व त्याचें एक उदाहरण, श. १६०२ ज्येष्ठ वद्य १, २ म्ह. १६८० जून ३ ह्या दिवशीची अप्रहार पुनः चालू केयाची जी सनद छे. २ ही सापडी आहे, त्यांत मिळतें. संभाजी आषाढ शु. २ स रायगडी पोचला व ही सनद त्यापूर्वी पंधरा दिवसांची आहे. त्यांत स्पष्ट म्हटलें आहे की, 'पन्हाळीहून रायगडावर जाताना रा. स्वासी रा. गोसावी म्हणजे महार गोसावी सदाश्री ह्यास भेटले, संभा.

पण प्रसंग झाला. बहुत प्रामाणिक ईश्वरभक्त पाहून बंद केलेला अमहारगांव चाळवावा ऐसा इत्यर्थ करून तो विला.' पुढेहि म्हणजे रायगडचा बंदोबस्त झाल्यावर नागपंचमीस मंचकारोहणविधि उरकल्यानंतर व राउशाभिषेक होण्याच्या आधी मुद्दाम संभाजी असेंच कांहीच्या दर्शनास गेला व तेथे आठवडाभर राहून परत आला असेहि बखरीत सांगितले आहे. व त्याचा काल कार्तिक मासी एवढाच दिला आहे. ह्या मंचकारोहणाची मितिहि जेथे थळावळीणी अगदी जुळती आहे. बखरीतील दहावा कालयुक्त प्रसंग समर्थ रामदास स्वामी ह्यांचा निर्याणदिन हा बरोबर सांगितला आहे. सारांश, बखरीत आलेल्या दहा कालनिर्दिष्ट प्रसंगांपैकी चुकीचे ३, बरोबर ४, सामान्यतः बरोबर २ व एक नवीन असे आहेत. बखर लिहितांना जी टिपणें महार-रावांनीं जमविळी होती त्यातील एक रा. खं. १५ ले. ३०१ हें असून तसेंच दुसरें शि. च. प्रदीप पृ ५३ वर आलेलें टिपणहि असावें. असो.

ह्या बखरीची एवढी चिकित्सा अशासाठी केली की, हीच एक बखर संभाजी राजें ह्यांची त्यातल्या त्यांत संमत अशी आहे. महाराष्ट्र साम्राज्याच्या बखरीत पु. ४९ ते ६३ पानांवर संभाजीविषयक मजकूर आहे; तसेंच शेड-गांवकर बखरीतहि संभाजीची माहिती आली आहे. पण ह्या सर्वांत महाराष्ट्राचे आधुनिक सौी जे महारराव चिटणीस ह्यांचीच बखर अभ्यासिण्याजोगी आहे. महार रामरावांनीं म्हणेच राजराम छत्रपतींचेहि चरित्र असेंच लिहिलें व तें संभाजी चरित्रापेक्षा अधिक विस्तृत, आपुळकीने व अधिक आदर उत्पन्न करणारें असें चित्रित केलें आहे. ह्या संभाजीच्या चिटणिस लिखित चरित्रांत वर जो दक्षिणीपक्ष व त्यांचें राजकारण ह्याची चर्चा केली व त्याचीच वाढ औरंगजेब पुत्र अकबर व त्याचा सहाय्यक बुर्गादास राठोड ह्यांच्या येऊन मिळण्यानें झाली, असें जे लिहिलें त्याचा निवृत्ता उल्लेख, आपण सर्व मिळून सारी फौज गोळा करून पाठशहावरी घावें, इत्यादि सांगत असता 'योरली मसलत' ह्या शब्दांनीं चिटणिसांनीं केला आहे. रघुनाथपंत हणमंते हा जरा खाली दक्षिणेंत राहणारा, संभाजीच्या जवळच्या लोकांपासून दूरस्थ व त्यामुळे गयस्याच्या भूमिकेवरून सोळणारा, ह्यांच्याच सांगण्यावरून जगदेव किल्ला बाळाजी कृष्ण ह्या दुर्गाधिकार्यानें मुसलमानी फौजेची लढून आपल्या हस्तगत केला. हा किल्ला कर्नाटक प्रांताच्या पूर्वेस नंदीनामक पर्वतावर मोठ्या मान्याच्या बागी अगदी नाक्यावर मजबूत असा बांधविला होता. त्या रघुनाथ पंडितामार्फत अदिकशाही व कुतबशाही त्यांचेहि राजकारण संभाजीकडे आलें होतें. पण हें राजकारण, ही योरली मसलत संभाजीस पेळली नाही, हें खरें. जरी मधून मधून 'मोगल गनिमाचा तो

‘गुमान काय, कापूनच काढतो,’ ‘ दो दिवसाचे मोगळ,’ मुसळमानांचा हाव घेतला तरच आलेल्या सुटतानी संकटांतून मी वाचेल वा वाचावे असे मला वाटत नाही, इत्यादि संभाजी सटकपावरही ठद्गार काढतो, तरी आलेल्या संकटाच्या मानाने जी एक तेवढीच मोठी मसलत ठरल्यास त्या संकटात तोंड देणे हे संभाजीच्या हातून पडले नाही. व ‘एकेकाची परे बुडवीत सर्वांचाच नाश हा पातशाही करील’ असे जे म्हटले आहे तेच पडून आले, आणि हा दक्षिणी पक्ष औरंगजेबाच्या अपेक्षेप्रमाणे त्या वेळी नष्ट झाला. तत्पर्य, हिंदू-मुसळमानांच्या एकीच्या आज परदेशी मग ते मुसळमान असोत वा अन्य कोणी हिंदूस्थानवासी असोत, कसे घेतात; तसेच, पूर्ण स्वावलंबी आणि आप ह्याच ठिकाणी सर्वांगाने ढट व दुरादेशी राजकारणी हष्टीने परिपूर्ण नसण्याने अशुभ्य जो तो कसा खंडित होऊन आपण खोट्या परमायें साधनाकडे किंवा नेमळेपणाच्या पोटी ठद्भवलेल्या तकळुमी शीमल्याकडे अथवा शापक-तेकडे का झुकतो आणि फार झाले तर शेवटी उरुच अशा मावनावेगाने आत्मार्पण करून काही लौकिक संभाळण्याचा यत्न कसा करतो; ते येवे चांगले करून घेते.

पे. द. १९ ले. १३८ मध्ये भगवंतराव प्रतिनिधींनी त्यांना देणकुळ कर्णाने विवित केली ती माहिती घेतांना सांगितले की, ‘संभाजीत नाबडी येथे पकडले (इ. स. १७७१). आतांरयंत आपण संगमेश्वर समजत होतो. हे गांव संगमेश्वर ता०त आहे. बारीक पाहणीने असे उल्लेख आढळतात. तसेच संभाजीकालीन कोणचे वाक्य्य बनले हे दर्शित करण्याचा विचार होता; तसे काही उल्लेख दिलेहि. त्या कामी उतारे घेतले ते व उतांत उतारे आढळले नाहीत पण पाहिले लागले ते ग्रंथ तितकेच आहेत. असो. मं.तीस इतर सर्व नित्यनैमित्तिक कामें संभाळून त्या पुस्तकाचे काम त्यांतल्या त्यांत समाधान मानून केले आहे. मं.ने व सर्वांनी मानून घ्यावे.

त्या संभाजीकालीन पत्रासार-संग्रहांत जी शकावळी जोडली आहे त्यांतील हाक्याळी व त्यांचा काळ याचीहि चर्चा आणखी काही प्रसंगापुरती तरी करावयास पाहिजे. व त्यासाठी औरंगजेबनामा, इदिकत उलजदमू इत्यादि ग्रंथांतून आलेल्या काळनिर्दिष्ट प्रसंगाशी तुलना करून निश्चिती केली पाहिजे. पण सध्या झाले एवढेच पुढे मांडून तूत विराम घेतो.

● ● ●

ह्या ग्रंथाचे सर्व काम अगदी एकाकी झाले असे तरी त्या कामी सहाय्य केले त्या सर्वांचाच मी आभारी आहे.

शंकर नारायण बत्स जोशी

ग्रंथसंक्षेप

ह्या संभाजी काळीन पत्रसारसंग्रहांत ज्या ऐ. साधन ग्रंथांतील पत्रे सार-
रूपाने घेतली आहेत ते ग्रंथ लेखांकान्या डाव्या अंगास कंसांत संक्षेपाने दर्शित
केले आहे. त्या ग्रंथनाम-संक्षेपाची स्पष्टता पुढे अकारादि क्रमाने दिली आहे.

आठव्ये घ. इ. = आठव्ये घराण्याचा इतिहास.

इ. वृ. = इतिवृत्त भा. इ. सं. मं. प्रकाशन वार्षिक इतिवृत्त श. १८१२ ते १८

इ. सं. गो. इ. सा. = इतिहास संग्रह मासिकांतील गोमंतकान्या इतिहासाची
साधने.

इ. सं. पे. द. मा. = इतिहास संग्रह मासिकांतील पेशवे दस्तारांतील सनदा-
पत्रांतील माहिती.

ए. पिं. कर्ना = एपिग्राफिका कर्नाटिका व्हॉ.

ऐ. का. सा. = ऐतिहासिक फारसी साहित्य भा. इ. सं. मं. प्रकाशन.

ऐ. सं. सा. = ऐतिहासिक संकीर्ण साहित्य खंड १ ते ७ भा. इ. सं. मं. प्रकाशन

का. पत्रेयादी = काव्येतिहास संग्रहातील पत्रे यादी 'चित्रघाळा आहूति'

कों. इ. सां. = कोंकणन्या इतिहासाची साधने

खं. = रा. खं. पहा

त्रे. व. = त्रेमासीक भा. इ. सं. मं. चे वर्ष १-३०

पुरुषार्थ मासिक सातवळेकर श्री. दा., पारडी (जि. सुरत)

पे. द. = पेशवे दस्तर एलिनेशन ऑफीस व पुणादस्तर या मधील निवडलेले
कागद-सरकार प्रकाशित ग्रंथ.

रा. खं. = मराठ्यांच्या इतिहासाची साधने खंड १ ते २६ हे सर्व वि. का.
राजवाडे यांनी संपादित केलेले आहेत.

राम. दासी. = रामदास रामदासी ग्रंथ माला सहाय्योत्तेजक समेचे प्रकाशन. धुळे,

लेखनाळंकार = भी. पा. मा. ऊर्फ आवा चांदोरकर व भी. आ. वा. नावडे-
कर प्रकाशित ग्रंथ.

शि. च. सा. = शिवचरित्र साहित्य खंड १ ते ९ भा. इ. सं. मं. चे प्रकाशन

भीसांप्र. का. = भीसमर्थ सांप्रदायाची कागदपत्रे, रामदास रामदासी ग्रंथमालेचे भाग

सनदापत्रे = पुरुषोत्तम विभ्राम मावजी व रा. व. द. व. पारसनीस संपादित.

साधन चिकित्सा-वा. सि. वैद्रेकृत

सां. सं. इ. = सावंतवाडी संस्थानचा इतिहास.

विषयसूची

ह्या संभाजी का. प. सा. संग्रहांत जी पत्रे साररूपानें घेतली आहेत त्यांत आलेल्या व्यक्तिस्थळनामांची सूची ग्रंथाचे शेवटी दिली आहे. पण अभ्यासकांस ह्या विशेषनामांहतकीच किंबहुना त्याहून अधिक प्रमाणांत त्या पत्रांतून आलेल्या अनेक विषयोद्धेखांचीहि आवश्यकता असते. उदा० पत्रांतून आलेला व्याजाचा दर, जकात, प्रायश्चित्त, नाणी, कपडे, शस्त्रे, जासूस, शारीरिक व्याधी व त्यावरील उपचार, सती, भाषा, धर्मादाय, कर्ज-वसुली, जमीन मोजणी, हुक्काळ, अवघर्षणे, लूट, न्यायनिवाणे, वाटण्या, बाजार, व्यापार, इत्यादि इत्यादि इतिहासकालीन सर्व प्रकारच्या लोका-उपवहाराची वा राज्यउपवहाराचीहि माहिती पाहिजे असते. व त्यासाठी ठोकळ विषयसूची पुढें दिलेली आहे. अभ्यासकांच्या सूक्ष्मतेनुसार इतरदि अनेक विषय-प्रकार आढळून येतील. येथें सामान्येकरून विषयांचें दिग्दर्शन केलें आहे. नांवा-पुढील आंकडा लेखांकाचा आहे.

अन्नहार ले. २, २५३	उपाध्येपण ७५, ११४, २४४, २५३,
अदाळत १४१	२६८
अधिकारी १४९	उमलीगांव १५५
अन्नछत्र-चिंत्तवट ८८, निंब २३५,	उत्सव तहपत्र, चाफळ ६९
२५२	कबुलायत ८७
अफतागिन्या १५१	कर्जखत १०५, १९१, २०९-फेळ
अभयपत्र २१९, २५६ 'कौलनामा'	९६, १७२, -वसुली ४२
पहा	कापड १३
अभिषेक २२३	कारखानिसी २१७
अमानत ३५, ३६, ४३, ५२, १२३	कास-जमीन, -वके २२
अवघर्षण २३४	कुणबाबा ७४
अंगमाटे २५७	कुलकर्णी ११७, १४९, १७२, २६५,
आहादी २५९	२६९, २७०, २८७
इनामगाव ४, २३७, २३८	कोटबाघणी ८५
इनामती खंडणी ५७	कौलनामा ६९, ७७, ८४, ८७, ८९,
इसा-फठ, -बती १२७, २७८	९०, ९१, ९२, ९४, १०३,
इस्ताबा १६३	१०४, १०७, ११५, १४५,
इंग्लिश संभाजी २४३	१५३, २०३, २०४, २१३,

(कौक) २१६, २३९, २४०, २४१,
२६३, २६६, २८२, २८७,
'अमयपत्र' पहा

किवा घेणें १६८

संखणी ९९, २८५

संखपत्र

सुद्धसत ७३, ९१

सूत्र १५३, १५९, २७२

गडअधिकारी ३८-कडीक नोकर ३८

गनीम = पोर्तु १११, = मोगल ११२,

११३, १८१ हवसी व फिरंगी

११७, १८४, २३७, २३८,

हवसी २४३, २७६

गवई २७३

गुन्हेगारी १५०

गुमास्ता १२८

गुप्त २२३

घोडा-मोठ ८३

घारणी व हसील ७७

चिटनिसी १२१

चिठी मसाला १९९

छात ४९, ९१, १७३, १८२

छयेदार २१२

जमाबंदी २८५, २८७

जमीदार ६४, १०७, १६१, १८४,

२९१, २९२

जमीनमोजणी ११६ मार-१४८,

जंखी १५८, २०६, २७८

जास(म)नीस १८४

जाहागीर १०६, ११८, १२८, १२५,

२०६, २२७, २७५

जाविता २०७

जसद-हरकारा ११

जेजफ २७३

टकबंदी-वसन, घान्य व दूप १०

तकरीर १६८

तख्त-औरंगाबाद दक्षण, गोककोट-

१८१ विद्यापूर-दक्षण रायगड-

दक्षण

तसलमातरोखा २४६

तळकोकण २७१

ताफीदपत्र २३३

तास-करी, जोसी पुरंदरे ९८

तीर्थपुरोहीत १३९, १४२, १८८

तुमार २४५, २४६, २४८, २४९,

दसन २२५, औरंगाबाद, २९४

दत्तक ३९

दस्त १२७

दानपत्र ११४

दानाध्यक्ष १३०

दाम ४७

दिवटिये १५१

दुष्काळ २०५, २३२, २८५

देवस्थान इनाम १२४

देवालय-जीर्णोद्धार ४४

देश(म)क ४०, ८७, १४५

देशकुलकर्ण व गांवकुमार्ण ८१, ९९,

१४३, १४४, १९०, १९६,

२२२-विक्री (१-२), २७३

देशपांढे १०७, १६१

देशमुखी ४१, ६३, ७२, ९९, ११२,

काम ११३, महजर १०६, लढाऊ

कामगिरी, वृत्तिपरंपरा १२५,

१२८, -उत्पन्न १४३, १६१,

लावणी संवणी १६९-७०, २३९,

२५०, २६३, २७८ देशई २८९,

२९०, २९१, २९८

देशरक्षक १९७

वेष्टाई १४-कामें ११५, १२९, १३४,
 १३५, १४९, १६४, १७५,
 १९० व नाडगौडा २२९, २६१
 देव १०९-विवाण ८९, ९०, ९२
 धरणसाधणी ८४
 धर्मदृष्टी २५७
 धर्मस्थापना ५९
 धर्मादाय ११, ३५, ३६, ४३, -अनु-
 ष्ठान ५०, ५१, ५३, ६५-६७,
 १११, १२४-२५; १३०, १४०,
 १५५, १७७, १८०, १८६,
 २०२, २४४
 धर्मोत्तर ७८
 नखत-खुर्दा एकरास १०
 नार्थक २६०
 नाजूक काम १११
 नाडगौडा १४, १६४, १७५
 नाणे १२१ पातशीही होत ५, १०
 निघाणी ६, ८, १०; टकावका
 २२, -लाहारी ७५, ९८, १११,
 १२२, १२७, १५४, १६५,
 १७३, १७४, २००, २०१,
 २१७, २४२, २४३, २४५,
 २४७, २४९, २५७, २६४,
 २८३, २८४
 निवाडा १३६, -पत्र १५०
 निस्पृहधर्म ६०
 नेमदार = भाळदार १५१
 न्याय २५०, २५१, २७७-अधीन
 १८५
 पटेलगी २१६
 पट्या २००
 परीटकी ५४
 पागा २६१, २८८

पाटिलकी ४५, नवी ८०, -विक्री ८६,
 १४८; १००, १६६
 पुराण ११४
 पुरोहीत १५६
 पेड आवादानी १०८, १०९ वसा-
 हत १०३, १०४
 पेड ७४
 पैगंवर व परमेश्वर ७६
 पोतदारी १५१
 प्रजमाग ११७
 प्रजेची शिफारस व उपकृती ५५
 प्रायश्चित्त १८९
 फर्मान ९२, १९८
 फारखती २४२
 फौजदारी २३०
 बकाल ७७
 बटाई ८१
 बट्टा-वसावटाव ६
 भाळेराई २७९
 भाषा-निवळ मारा देणें ६, १०,
 १७, १५, २०, २३, २४,
 २५, ३२
 भोई ६, १५१
 मजालसी-सभासद २१३
 मजमूदार ४०
 मठास देणगी ४६; आखाडा ५३
 मनसुफी ११७
 मशीद-जीर्णोद्धार १५७-चे तीन
 अधिकारी १७१
 मसाला २११
 महजर खर्च ८६, ९२, १८५, २०८,
 २७६, २८६, २९०
 महानाड ८९, ९०-चे अधिकार
 माप-महाल ५, १३

माफीपत्र १३७
 मिरासी २३१, २३२, २८६
 मिसल ९१
 मुख्य देवाधिकारी २२
 मुचलका ११८
 मुतालीक २६०
 मुद्राचारी ३८, ७१, २२३
 मुद्याहिरा ८१, ९७, १७७
 मुसळमान व यात्रोपसर्ग १५
 मूर्तीविषय १५८
 मोकदम व गांवदेणे ७९ दिवाणातून
 नाही. १४१, २१८, २८५,
 २८६, २८७
 मोकासा ११५, २८८
 मोगल १६२ पत्रे २५४, - काई २५४,
 २७९, २९०, २९१, पृ. १००,
 १०१, राजकुटुंब अनवस्था ३०
 यात्रा १२०, १६६, १८९
 रत्नकर्ज २१५
 राजभाग ११७, १७७
 राजाशापत्र ११९, १४३, १९४
 रामायण पुराण अवन १३०
 रास १०, ११, १३, १९
 रज्जू-प्रयोग १४०
 लम-साहित्य ३२
 लकराकडील कामदार २३
 लावणी-पडलावणी ७३, ७४
 सूट ११७, - परत ११९, १३६
 वकील ६३, १४१, १४६, = पंडित
 २५९
 वजन-टकबंदी १७॥ शेर ९ टांक १०
 वण ३२, ३८
 वतनदार १२६
 वरात १६०, १६६, १७४, १९४,

(वरात) १९९, २१०, २१३, २१५,
 २१७, २२१, २२४
 वर्षासन ५, २२४
 वसाहत २६५
 वसूल १२८, १६५, १९२, २२१,
 २२५
 वाजंत्री ६
 घाटणीतील वस्तु २५
 घाटीविठी १३२
 धायदा २३१
 विक्री-खत १८५, - पत्र २३२, २८३
 वेठविगार १७
 व्यक्तीची ओळख-चेहेरे-टिपण मोहोर
 तपासणी १, ३७, १५४
 व्याज ११० = कलंतर १०५, ११०,
 १७२, १९१, २६८
 सनद मिळणे १२७, व राजाशा २२४
 व्यावहारिक लोक २५७
 घपथ १५५, १८६-८७
 शिपायाचा चेहरा (मोहर) नोंद १
 शुद्धिपत्र १८९
 सनद मिळणे १२७, व राजाशा २२४
 सबनीस ९६, ९७, १३८, १८४, २६०
 सर-कारकून १३७, - चाकर १८४,
 - उयोतिषी २१४, २८४, - डबीर
 १२९, १३४, - देशमुख २६७,
 - देसाई ८३, १३३ नाईक २०१,
 २६० नाडगौडा २३७, २३८, सुमे०
 १११, १९७, २००, २२०, २६१
 सरदारकी १३४
 सरंजाम १२१
 सराफ २४०
 सिरपाव १०७
 सुभा १५१

(२१)

सेटेपण २१७	हरकी १५०, १६०
सेरणी २१७	हावरोसा ७३, ९४
सेरीकर १२७	दिंदवी १३३
खोदागर २५८	हेजीव १८१, २४३, २५८
हक ८०, दार-मावता-५६-पट्या	होन-पावघाही व निघाणी ९३
८७, १६३, -मान पान २९०	'नाणी' पहा
हरकारगिरी १२१	क्षयमास ८२

संभाजीकालीन शकवार पत्रसंख्या

शक	लेखांक		शक	लेखांक
१६०२	१—३५	(३५)	१६०३	३६—५७, ६३, ८२ (९४)
१६०४	५८—८८	(३१)	१६०५	८९—१२० (३२)
१६०६	१२१—१४४	(२४)	१६०७	१४५—१८८ (४२)
१६०८	१८९—२१८	(३०)	१६०९	२१९—२५६ (३७)
१६१०	२५५—२९५	(३८)	१६११	२९४—३६—२९८ (४)

संभाजीकालीन अधिकारी

पुढील यादीत प्रथम गांवाचे नांव देऊन गांवाचाहि विशेष म्हणजे तर्फे, परगणा, प्रांत, मामळा इ. सांगून त्यापुढे त्या गांवावरील अधिकाऱ्याचे नांव दिले आहे; आणि त्यापुढे त्या अधिकाऱ्याचा हुद्दा दर्शित करून शक. काळ दिला आहे. तसेच तो अधिकारी अदिलशाहीतील किंवा औरंगजेबा कडील म्ह० मोगली असल्यास ते नांव सुचविले आहे. कांहीच दिले नाही तो अधिकारी स्वराज्यांतील म्ह० संभाजीकडील समजावा.

अजिरेतर्फे—नारो राम सुमेशार महाला
निहाय श. १६०४
अथणी—महमद सुमेशार अवि०
अंमलदार श. १६०५
अहमदनगर सरकार—महमदशरीफ
करोडी = अकात अंमलदार
श. १६०९
अहिलंतगड—श्यामजी केशव दत्तरदार
श. १६०७
इंदोपुर पा—नागोजी बळाळ मुख्य
दे० री श. १६०२, १६०३
कडेवळीत पर०—येतमादखान मोगली
अंमलदार श. १६०६
कःहाड—भानजी गोपाळ देशाधिकारी
श. १६०२-०६, प्रांत-कोनेर रंग-
नाथ मुख्य दे० री १६०७, बायाजी
भास्कर १६०४, रंगो विश्वनाथ
श. १६०६-०७—वेंकाजी रुद्र
कुडाळ—गणोराम दे० री श. १६०२
-०३, अबुल मुजाफर अवि० श.
१६०५, प्रांत भानजी गोपाळ
सुमेशार श. १६०६, जिवाजी राम
चिटनिवीस श. १६०६, नीलकंठ
नारायण दे० री श. १६०८

कोयलप्रांत—रखमानी बाबाजी सुमे
दार महालानिहाये श. १६०८
गदग पर०—प्रांत गोविंद रघुनाथ
सुमेशार श. १६०७-०८
चेऊळ मामळा—नरसो सुरो सुमेशार
श. १६०८—विठाजी कुमदेव
सुमेशार श. १६१०, येसजी फर्जेद,
—रामाजी महादेव हवालदार
सरदेसमुख श. १६०९,—यश
वंतराव अनंत सुमेशार श. १६०७
-०८,—सूर्याजी प्रभु श. १६०७
-०८, मुजुम०—सुमेशार तिमोजी
हयंकटेश १६०६—सरसुमेशार
तुळोजी १६०८,—हरि शिवदेव
सुमेशार महालानिहाय श. १६०६
—रंगाजी सबनीस श. १६०६
—बहिरो त्रिमल सुमे०, रायाजी
सदक प्रभु हवालदार श. १६०७
—रायाजी सदक प्रभु हवालदार—
राघो विश्वनाथ सुमे० श. १६०४
चिमणाजी आळजी १६०५-०७
जगदेवगड—बाळाजी कृष्ण श. १६०२
जाऊली—काशी रंगनाथ श. १६०२,
प्रांत—बायाजी भास्कर दे० री

प्रांत—विठ्ठल शंकर श. १६०५,
 प्रांत—गोविंद पुर्वोत्तम सुभेदार
 श. १६०७
 जामखेड पा—अमानतखान विवाण
 मोगली अंमलदार श. १६०३
 तुंझील ता—रामाजी आवाजी हवाल-
 दार श. १६०२ मोगली अमल०
 तैरदाळपरगणे—भगवतराव समे.कार०
 १६०५ मोगल अंमल—खैरतखान
 मोगली अंमल शिंदी १६०५
 दौंडज मौ—हवाले मोकदमी बहिरो
 बाबाजी श. १६०३
 धाराशीव परगणा—असदखान मोगल
 अंमलदार श. १६०६
 नाचणगांव परगणा—अमानतखान
 मोगल अंमलदार, श. १६०५
 पारनेर पर०—अबदुल करीम फौज-
 दार मोगली अंमलदार श. १६०४
 पुणेपरगणे—काकडखान फौजदार श.
 १६०९—श्रीवाजी शिवप्रभु हवाल
 दार श. १६१०—विनायक
 उमाजी देशाधि० श. १६०२ व
 श. १६०३-१६०५ सुमे बाबाजी
 तानदेऊ श. १६०६—दामाजी
 रघुनाथ सरसुभेदार मानिहाये
 श. १६०४
 पुरंधर—कोडाजी दामोदर सबनीस
 श. १६०५, बाजी घोलप हवाल-
 दार, मुद्राघारी व कार० १६०८
 —१० कृष्णाजी गोविंद
 अजहत सबनिस व चिटणीस दिा
 रा. पंताजीपंत बोकील श. १६०५—
 कोडाजी मोसळे सर हवालदार इमा-

रती श. १६०८ नेतोवीराजे
 पालकर हवालदार
 प्रचंडगड—रघोजी अहीरराज मुद्रा
 घारी श. १६०३—रामाजी ठोडकरी
 हवालदार व कार० श. १६१०
 —विशाजी माणकेश्वर मुतालीक
 सबनीस श. १६१०
 फोडा—प्रांथ कुडाळ व महालाविहाय
 प्रांत मामले चर्माजी बागजाब सर
 सुभेदार मुख्य देशारी श. १६०२
 —०५—ज्ञानलिंगयन सुभेदार
 वरिगे दळवई श. १६०८
 बदामी किल्ला—श्रीनिवास वैकटाध्यक्षी
 नाडगोडा १६०२ (बादावी ऊर्फ)
 शिकंदरगड पहा
 बसवपटणकिल्ला—घाशीवेग किलेदार
 श. १६१०
 बहादुरविडा किल्ला—गणेश रघुनाथ
 व कासी त्रिमल सबनीस १६१०
 बकापूर मामले—मकबुलखान सुभे०
 महालानिहाय श. १६०७
 बारामती तर्फ—इणमंतराव ठाणेदार
 श. १६०९
 भुधवलगड प्रांत—चांदो नारायण
 सुभेहाय श. १६०७
 मलकापूर—जगन्नाथ वैजाजी देशारी
 श. १६०२ —बापूजी त्रिंबक
 देशारी श. १६०४
 मुषोळ—जालोजी राजे कदम सुभे-
 दार व कार० श. १६०५ अदिल०
 अंमलदार
 राजापूर प्रांत—गंगाजी दादाजी सुभे०
 श. १६०९
 रायगड—दत्तरदार राघो रमानंद

—बापोजी दिवाकर विमणगावकर
१६०२-१०

रोहिडा—शिंदोनी बापव हवालदार
श. १६०७

लावगाऊप्रांत—बाळाजी भास्कर दे०री
श. १६०९

वाईप्रांत—येसाजी महार दोारी व
दोाक श. १६०२-०४ व
१६०९-१० —अंताजी संवदेव
दोारी श. १६०७

विचित्रगड—हवालदार संताजी निषा-
ळकर मुद्राचारी १६०७

विष्णालगड—महार रंगनाथ पोत-
दार श. १६०४

विंहर—गदाजी प्रभु मुजुमदार व केशो
राम हवालदार १६०४

शिकंदर—चदामी—किल्ला—शिवाजी
विठल मुजुमदार श. १६०७

शिराळे—कृष्णाजी भास्कर श. १६०२

सजनगड—मुद्राचारी—जिजोजी काट-
कर श. १६०४

संगमनेर पर.—अमानतखान(मोगली
अमलदार) १६०२ तर्फ—येसाजी
गोविंद सरसुभेदार श. १६०८

सातारा—तर्फ, सुभा महाकानिहाय
प्रांत—कोनेर रंगनाथ दे०री श.
१६०२ सर सुभेदार—अंबाजी
मोरदेव श. १६०५-०७

सासवड का—अंताजी गोविंद हवा-
दार व कार० १६०५

सिंहगड—मोरो भास्कर कारखानीस
श. १६०९

सुधागड तर्फ सुभाकिलेहाय—जिवाजी
हरि सुभेदार० श. १६०८

सुपे परगणा—नागोजी बळाळ मुख्य
देशाधिकारी श. १६०२-०३

सोनटसोळसे—मुकुंद शंकर हवालदार
य कारकून श. १६०१

संभाजीकालीन पत्र-सार-संग्रह

रा. खं. २६ के. ४३ } (१) { घ. १६०२ वैशाख शु. १५
जुलै २३ रत्तर १३ } { इ. १६८० मे ३

अबदुल्ला बल्द अहमद चात शेसनादा, राहणार बलन, रंग तांबूठ, पसरट कपाळ, अरुंद भोवया, काळे डोळे, नाक सरळ. उंच, दाढी व मिशा काळ्या, गाळावर एक बलम उबवीकडे—इसम बरोबर आहे व मोहर तपासणी बाली. शिवाय घोडेस्वार, पायबळ, व रत्नपूत यांची यादी. घोड्यांचे वर्णन (भांबोरेकर भोसले वस्तर—राजरूप वस्त्र सयाजी याचे नायब, मनसबदार व अधिकारी)

सनदापत्रे पृ. १३५ } (२) { घ. १६०२ ज्येष्ठ वद्य १-२
राजघक ७ रौद्र } { इ. १६८० जून ३ गुरु.
घु. १०८१ जवळ १५ }

राजा शंभु छत्रपती—मानजी गोपाळ देशाधिकारी व देशकेलक सांप्रत व भावी प्रांत कराड.

वे. रा. मल्हार गोसावी सदाशिव गोसावी वस्ती नाडोली तर्फ मावळ प्रां. कऱ्हाड हा गांव पहिलेपासून अग्रहार असतां के. स्वामीनी कांही दिवस अमान्य केले होते की इ रीति आपले राज्यांत चलिती नाही. याबरी, स्वामी रा. गोसावी याचे मेटीस मौजे कोरटीस पन्हाळीहून रायगडावर आतांना मेटके, संभाषण प्रसंग जाला. पाहतां बहुत प्रामाणिक ईश्वरभक्त. यावरून गांव अग्रहार चाळवावा ऐसा इत्यर्थ करून तो दिला. कुल गोसावी यांसी बुमाळा करणें. ते गावी तुम्ही कांही व्यावयासी गरज नाही. उजूर व हरकत न करणें. लेखनालंकार.

एपि. कर्ना १० } (३) { घ. १६०२ भावण शु. ६
चिक्कवाळा. ३२ } शिलाकेल { इ. १६८० जुलै २१

रौद्र संवत्सरी शिवछत्रपतीचा पुत्र संभाजीराजा चिक्क-वाळापुरी राज्यांत—राज्य करीत होता. त्यावेळीं वाळाजी कृष्ण हा बगदेव किऱ्याचा दुर्गाधिकारी होता. त्यानें रघुनाथपंढिताच्या भागेवरून नंदी किऱ्याचा

अधिकार आपल्याकडे घेतला, सदर किल्ला वेण्याकरितां ग्लेन्ड मोठी फौज घेऊन आले पण त्यांचा पराभव झाला. (शि. प. सा. सं. १-२७-८७)

एपि. कर्ना १० }
मुळवागळ ११७ } (४) { श. १६०२ अश्विन शु. १५
शक } { इ. १६८० जुलै ११

(उत्तूर-मडीवाल शिळाछेख)

रा. संभाजी छत्रपती यांनी कोलालच्या कारकुनास आशा केली की चन्नभट्ट यांचा पुत्र व्यंकटेशशाही यास उत्तूर मडीवाल बक्षीस दिले. (शि. प. सा. सं. १-२७८८)

पे. व. ३१ ले. ४२ }
राजशक ७ रौद्र गुरुवार } (५) { श. १६०२ भाद्रपद शु. ५
इ. १६८० भागव १९

राजा शंभु छत्रपती—विनायक समाजी देशाधिकारी प्रांत पुणे

तुकोषा गोसावी याचे पुत्र महादोषा वस्ती देहू यास वर्षासनाची मोईन होत पातशाही एक, लुगडियावदल गला जोरी बाबळे महाळमापे खंडी १ मोईन आहे. ते सालमजकुरापासून सुमेमजकुरावरी देविली आहे.

रा. खं. २० ले. २८१ }
राजशक ७ रौद्र इंद्रवार } (६) { श. १६०२ आश्विन शु. १
शानान २९ } { इ. १६८० सप्टं. १३

शंभु छत्रपती—गणो राम देशाधिकारी व देशछेखक प्रांत कुडाळ

पाटगांव-मौनी गोसावी ईश्वरपुरुष आहेत. त्यास प्राळखीस भोई व बाबंजी पाहिले. त्यास निशाणी होत १२५ त्याचे शिष्य तुरुतगिरी त्यांबवळ देणें. बाबंजीयास वर्षास २५ होत, उरले १०० होत भोई यास. गोसावी कुशळ असत तो ठेवीत माणें. तियास बनावटास माफ असे.

शि. प. सा. ४ ले. ७३६ }
राजश. ७ रौद्र. इंद्रवार } (७) { श. १६०२ आश्विन शु. १
इ. १६८० सप्टं. १३

राजा शंभु छत्रपती—गणो राम देशाधिकारी व देशछेखक प्रांत कुडाळ

तुम्ही हुजूर येऊन विनंती केली की, मौनी गोसावी पाटगावी राहतात बहुत थोर ईश्वरपुरुष आहे. (खं. २० ले. २८१ प्रमाणें. ग. क्रमांक ६ पहा.)

साधनचिकित्सा पृ. २८५-२८६ } (८) { अ. १६०२ माद्रपद अ. १०
लेखनालंकार पृ. ३३ } { इ. १६८० भाग २४

छत्रपती संभाजीने दानपत्र. तुळजापूरच्या देवीस शृंगारबेला इत्ती,
सालंकार पांच घोडे व २० सहस्र होनांचे वार्षिक दान दिले आहे. (संस्कृत)

सनदा पत्रे पृ. २९ } (९) { अ. १६०२ आश्विन वद्य १०
सु. १०८१ रम २८ } { इ. १६८० आक्टो. ११

मालोजीराव घोरपडे—कारकून व देसाई परगणे कैलूर ममदाबाद

मुद्रल येथील श्रीनिवासभट वेंकटभट यांनी हुजूर येउन सांगितले की,
कसबे होनगुंदे, तिसापूर, फलदेवनहाल, बेवीनमोटी येथील जमीन ४४ आणि
जकातपैकी रोखमुरा बारा रुके, १०, वैशाख, कार्तिक माघ मासी शेका १ आणि
रामबाळिगी जमीन कुठो ८—येणे प्रमाणे चालत आहे. शिवाय, इतर सात
पट्या साल गुदस्त चालत आहे. इत्ती साहेबास मोकासा अर्जांनी जाला आहे.
तरी सालगुण प्रमाणे चालवावे.

श्रीसांप्र. ले. ३५ } (१०) { अ. १६०२ कार्तिक अ. ६
राजघक ७ रौद्र इंदु. } { इ. १६८० आक्टो. १८
सु. १०८१ सोबाल ४ }

राजा शंभु छत्रपती—काशी रंगनाथ दोारी व दोाक प्रांत जाठळी

रा. रामदास गोसावी यांस श्री रघुनाथ देव वास्तव्य कसबे चाकर
यांस प्रत्यही पूजेनिमित्त व नैवेद्यास व देवाच्या सेवकास मोईन वात घनद
रा. कै. स्वामीनी अ. १५९७ वर्ष प्रतिपदेस दिली ती दर माहे होन पातघाही
२५ व दरोज वजन टकबंदी १७॥ शेर ९ टांक आणि नखत खुर्दा येक रात
पेणजीपासून चालत आहे ते चालविणे असळ पत्र दिवाकर गोसावी यापासी
वेणे. मुळाहिरा निवळ वेणे.

श्रीसां. १ के. ३४ } (११) { अ. १६०२ कार्तिक अ. ६
राज घक ७ रौद्र. इंदुबासर } { इ. १६८० आक्टो. १८
सु. १०८१ सवाल ४ }

राजा शंभु छत्रपती—काशी रंगनाथ दोारी व दोाक प्रांत जाठळी

रा. रामदास गोसावी यांस अतीत अभ्यागत यादि नित्यनैमित्तिक
चालिके पाहिजे म्हणोन छौर्यस्वरूप कै. स्वामीने (अ. १५९७ चैत्र अ. १)
मोईन ४१॥९॥४॥ येक मण २९ शेर चाडेचार टाक दर माहे ३ शेर, पाने

रोज ५०० व दुमती ग्हेस एक रास प्रो दिळे ते चाळत आहे तसे चाळविणे, ग्हेस दुमेळ तोबरी वी, वी उडालियाउपर दुसरी देणे. १॥ शेर तेल नंदा-दीपास नग्हे, गोसावियाकडे समुदायास देत जाणे. पूर्वी जावळीसुम्यांतून फाटी, गवत पावत होते. हाही सावारा सुम्यांतून देविके असे. तरी दुमरी नेदणे. सामग्रीचे लग पडो नेदणे. व भीकडे एक हरकारा हुबळून पदिस्या-पासून विरहा आहे त्यास होनपा २ वेतन देऊन ते बर्मादाऊ ग्हेणोन लिहून पाववीत जाणे.

श्रीसां. का. १ ले. ३३ } (१२) { स. १६०२ कार्तिक शु. ६
रा. घ. ७ इंदुवासर }
सु. १०८१ सवाळ ४ } { इ. १६८० आक्टो. १८

राजा शंभु छत्रपती—जगन्नाथ वैजाजी देशाधिकारी
व देशलेखक प्रांत मलकापूर

रा. रामदास गोसावी यांचे इनाम प्रांत मलकुरी आहेत. गोसावि-यानी भी इणमंत देवाची प्रतिष्ठा चाफळियामधे केली आहे व वे. रघुनाथ भट वसिष्ठ गोत्री याकडे देवतार्चन आहे. यांस नवेदानिमित्य व दीपास व किरकोळ उपसाहित्यास देविके वा सनदा आनाजीपंत सिराले ठिकाणे २ रकम ५०—(नाटोछी सेत २५ वेणाबाई सेत २५) टके; व मौजे वांकुरे ता घिराले मौजे विळासी ता बारुण येथील इनाम चाळविणे.

श्रीसां. का. ले. ३२ } (१३) { स. १६०२ कार्तिक शु. ६
राजघक ७ इंदुवासर }
सु. १०८१ सवाळ ४ } { इ. १६८० आक्टो. १८

राजा शंभु छत्रपती—भानजी गोपाळ देशाधिकारी व
देशलेखक प्रांत कन्हाड

कसवे चाफळ येथे भी रघुनाथ देवस्वामी आहेत. प्रतिवर्षी रामनवमी मोहत्साये करावया (शि. प. सा. ले. १९७२) होत पा ११ खुर्दा टके १५० व गळा मशळमाये १७॥ मग ३ पायछी व वजन टफवंदी १८ मग १॥ शेर व कापड १४ सनगे व विडे पाने ११ हजार दिळे. ते चाळत आहे तसे चाळवणे. कापड गैरकिमतीची ग्हेणोन ग्हेणजे मोबम हें कसे. तर पा होत ११॥ ची पावी तरी गुदस्ताच्या किमतीची देणे. खेरीब दशमीचे दिवशी १२१ नाक्षणमोबन रुके ८४ सुमेमारी चाळत आहे तसे देऊन देवाचा मोहोत्साव चाळवीत जाणे.

दे. फा. सा. ३ के. ८५ }
 दि. १०९१ सभाक ४ }
 सु. १०८१ }

(१४)

{ अ. १६०२ कार्तिक शु. ६
 इ. १६८० आक्टो. १८ }

सिकंदर अदिलशाह—श्रीनिवास वेंकटाधरी देसाई परगणे गद्ग
 व नाडगौडा किल्ले बदामी.

आ किल्यापैकी सिद्दी सालिम याचे बाबतीतील सूळ हा गांव आ
 किल्याच्या नाडगौडाकीबद्दल तंबाकू, जकात, इनाम लवांसिमे सोडून मरवत,
 नकद व इतर बाबीसह इनाम दिला आहे. मध्यस्थी मसऊदखान.

श्रीसां. के. ३७ }
 राजघक ७ इंदुबासर }

(१५)

{ अ. १६०२ कार्तिक शु. ७
 इ. १६८० आक्टो. १९ }

रामा शंभु छत्रपती--वासुदेव बाळकृष्ण

को चाफळ येथे रामदासस्वामीनी श्री रघुनाथाचे देवालय केले, तेथे
 यात्रा भरते, सर्वदाहि मोहत्साय चालतो. येसियास कटकीचे सिपाई व बरकड
 कितेक लोक भीची मर्यादा चाळवीत नाहीत; यात्रेचे लोकास तसवीस देताती,
 दिवाणबळे कलागती करिताती. तरी यात्रेमध्ये ही अगर सर्वदा ही कोणाचा
 उपद्रव होऊ नये, नाणेघोल तर्फेचे व ते प्रांतीचे कारकून संगीनातीने जाऊन
 यात्रा सुखरूप भरे ते करवणे. मुसळमान व हरकोणाचा उपद्रव न लगे ऐसे
 करून रामदासगोसावी यांचे स्थल हरएकविशी परामृष्ट करणे. साळाबाद
 चाळते तसे चाळविणे. भीची सिहासने स्पळोखली आहेती, त्यांस पत्रे पाठ-
 ठनू आणवीत जाणे.

श्रीसां. के. ३६ }
 राजघक ७ रौद्र, मौम. }
 सुा १०८१ सभाक ५ }

(१६)

{ अ. १६०२ कार्तिक शु. ७
 इ. १६८० आक्टो. १९ }

रामा शंभु छत्रपती--कोनेर रंगनाथ दोारी व दोालक सुभा माहाला-
 निहाये तफ सातारा

श्री रघुनाथदेव वास्तव्य चाफळ कर्यात नाणेघोल बासी इनाम म्हणून
 जे ११ गांव दिले ते देवाच्या नांवे लिहून त्या गांवचे उत्पन्न भीचा प्रसाद
 म्हणून राजघडी जमा करावें. त्यापैकी दर गांवास ११ विघे अवक जमीन
 प्राणिपाखालीक पाहून देवणें, बरकड गांवांतील प्रज राजी खोलेन गांव माहा-
 मूर करावें. दर गांवचे ११ विघया खेरीबचे उत्पन्न दिवाणांत जमा करावें,
 एकूण विघे १८१ (१२१) पैकी यजा कन्हाडमधीक ६ गांवे म्ह ६६ विघे.

बाकी ५ गांवचे ११ प्रमाणे ५५ विघे शाहापूर, रिसवळ, उंबरज, सिरगाऊ, बर्हीगाऊ या पाच गांवचे दिले असत. याखेरीज येविलशाहीपासून कदीम इनाम विघे चवेचाळीस मसूर ११, शाहापूर १२, उंबरज ५, सिरगाऊ ११ व कोरटी ५ असे साळमजकुरी असत सालापासून पेशतर साल चालवीत जाणे, सुमेमजकुरी सर्व चालीत जाणे, सनद दिवाकर गोसावीरासी देणे

श्रीसां. के. १८
राज घक ७ मोमबासर }

(१७)

{ घ. १६०२ कार्तिक
इ. १६८० भाद्रपद }

राजा शंभु छत्रपती— मानजी गोपाळ देशाधिकारी व देशसेलक
प्रांत कऱ्हाड

(के. १६ प्रमाणे ग. क. १६ पहा व) मौजे शिरगाववाडीस इनाम आहे तेथे मठ आहे याकारणे तेथील रयतास वेठ बेगार माफ केली असे. निलित्य की मठास याकार करणे लागते व बागाची कुप(ण)काटी व फिरकोळी भीकडीक कार्यप्रयोजन पडते. व इनामाचे खटपटेस एक लिहिणार माझण देशाची तीर्थस्वरूप के. स्वामीने विरहा. त्याची वेतन निवळ देउनु घर्मादाऊ नवीन गोसाविदाकडे सर्व लिहिणे व अकराद येक सुमे मजकूरपेकी देऊन त्यास मुणादिरादि देणे.

श्रीसां. २ के. ५५१, ५६०
श्री सां. वि. वि. पृ. १९४
राजघक ७ रौद्र. मोमबासर }

(१८)

{ घ. १६०२ कार्तिक शु. ७
इ. व. १६८० भाद्रपद. १९ }

राजा शंभु छत्रपती— विनायक ठेमाजी देशी व देशक प्रांत पुणे
— येसाजी मसहार देशी व देशक प्रांत बार्ह

रा. घासुदेव गोसावी बास्तव्य मठ कऱ्हेरी व नीरयडी प्रमाणे पुणे. मठ बिराईत जमीन ९ कास व के मोी मार व बागाईत जमीन पुष्पवाटिकेस मोी बाहिरदे व विघे ४ व बबलापेकी विघे ७ दिले असे.

श्रीसां. के. ४०
राजघक ७ शीम्यबासर }

(१९)

{ घ. १६०२ कार्तिक शु. १५
इ. १६८० भाद्रपद. २७ }

राजा शंभु छत्रपती— कासी रंगनाथ देशी देशक प्रांत बाऊळी

महाबळेश्वर येथे श्री हनुमंतदेव याचे देऊळ पंचगंगेसमिध दिवाकर गोसावी यांनी बांधोन प्रतिष्ठा केली. त्यास माजी प्रधान मोरो त्रिमल यांनी नंदादीपास, व फिरकोळ मोईन ८८४॥४॥ साडेचार दोर साडेचार टाक व

पाने १० व सालिना नक्षत्र टके १४ व वज्रनी टकबंदी १॥ मय ५ रोर
याप्रमाणे मोकाद्याचे गाव देखिके होते. हत्ती घुमे मजकूरपैकी देखिके.

श्रीसां. के. ३९ } (२०) { घ. १६०१ कार्तिक शु. १५
राज शक ७ बुधवासर } { इ. १६८० आक्टो. २७

राजा शंभु छत्रपती—कोनेर रंगनाथ देगरी देगाव प्रांत साठारा
सज्जनगढी भी गोसावी व भीदेव आहेत त्यांचा साठा सद्गुदायास व
नयेदास २ व १ फाटी व गवठ पुळे १०० मारे २, कोळसे सेगळस
टकबंदी ८८५ रोर समयाचे समयास देव आये वम पडो नेदणे. पावळि-
याचे प्रति उतर घेणे.

श्रीसां. के. ४१ } (२१) { घ. १६०२ कार्तिक वद्य १
राज. ७ रौद्र. गुरुवासर } { इ. १६८० आक्टो. २८

राजा शंभु छत्रपती—कृष्णाजी भास्कर

भी सां. के. ३७ प्रमाणे सर्व मजकूर—मृणजे वरीक क. १५ पहा.

शि. च. सा. ३ के. ५५८ } (२२) { घ. १६०२ कार्तिक वद्य ९
राजशक ७ } { इ. १६८० नोव्हें. ४

राजा शंभु छत्रपती—नागोजी बळाल वस्य देशाधिकारी

रा. मोरेश्वर गोसावी वास्तव्य क्षेत्र मोरगाऊ यांचा इनाम प्रांत
(पुणे) मजकुरी आहेत व येथिणी के. स्वामीप्या सनदा (शि. च. सा. ३
के. ५५४) आहेत तरी लोणी, पणवरे, कासळ, सेळगाऊ, जमीन काठ
टके ७ व दोन चावर रोज टाकसाळी खुर्दा बेंक टका वा रुका येथेप्रो इनाम
आहे. चालविणे.

शि. च. सा. ३ के. ५५९ } (२३) { घ. १६०२ कार्तिक वद्य ११
राज शक ७ मंदवासर } { इ. १६८० नोव्हें. ६

राजा शंभु छत्रपती—सुमेदार, जुमलेदार व कारकून लष्कर

रा. मोरेश्वर गोसावी वास्तव्य भी मोरेश्वर सा कच्छेपठार येथे कुटुं-
बेसी राहाताती. तरी तुम्ही पोताजाता त्यांच्या माणसांस सेतापोठास, गुण-
ठोरांस काडीची तसवीस देत नव जाणे.

शि. च. सा. २ के. ३९०-३९१ } (२४) { घ. १६०२ मार्ग. शु. ५
राजशक ७ रौद्र } { इ. १६८० डिसें. १६

शिष (१) छत्रपती—धर्माजी नागनाथ घुद्राचारी प्रांत कुडाळ व
महाकानिहाय प्रांत मामळे कोडा

रा. नागोजी नाईक प्रतापराऊ सरदेसाई याही विनंती केली जे, आपण मामळे मजकूरचे सरदेशमुख, बळीक पराणेत बळीक परंपरा, देसकत चाळत आली आहे ते प्रमाणे प्रघर चालवावा. अदळतानी कारकीर्दीस हक बतन इनाम जिरायत व बागायत व मुकासे गाव विजाकसूर चालत होते. हली मसता खंड दर सालीना होत निघाणी ५०० देतात. तेजेकरोन अवकात चाळत नाही. महाराजस्वामी कृपाळु होऊन वृत्ति दुमाळा करून चालवावे. येविसी रा. मरहार नरजू हरी व रा. नागोजी इंगळे हवालदार किले भीमगड याही विनंतीपत्रे लिहिली जे देसाई मघारनिले स्वामीसेवाठायी बहुत तात्पर्य धरितात. तांप्रत किले मजकूरचे तनखेच्या खेडेयासि तांमा. कळीळ स्वारी येऊन घोषो जागळे ते तमई देसाई मघारनिले आपले जमाबा. नवी राहोन व दुसरे देसमुखीकळीळ जमाव मिळऊन येऊन मार्ग धरून मर्दानगी करून गनिमात नवीजा येऊन गाव आवादानीत आविले म्हणून त्यावरून परंपरा वृत्ति करार करून तपे अंतरूज मामळे फौडा, मौ बांदिवडे...सरदेशमुखी महाकानिहाय चंद्रवाडी, हेंवाडवारसे, मुकुंद नारायण मुतालीक याचे इनाम देखील बरहुकूम भोगवटा दुमाळा केले असे. नागोजीचे वारीस वंशज एकोदर ऐक्यपणे एकत्र असतील तंव त्यांचे आपले सिस्तीप्रमाणे चालवावे. विभक्तीने निराळे होतील तर प्रतिवर्षी दर पराणेत होतु जमा १२५ येऊन वृत्तिपरंपरा चालवणे.

रा. सं. २१ के. ६८ }
शक रौद्र.

(२५)

{ श. १६०२ पौष श. १०
इ. १६८० डिसें. २०

अपदेभट्ट गिजरे—रुद्रभट्ट गिजरे

संक्षेपत्र दिले जे, तुम्ही वाराणशीहून आलेली आणि विभाग मागितला. तरी आम्ही तुम्हाला भाग दिवला—तपशील, घर, वृत्तीचे धान्य, भांडी, वृत्ति, संदितेचा भाग, देव, किंग व पश्चादि; पंच भात देसा तृतीय भाग तुम्हाला तुज दिला. सर्वांचा भाग व तोळा मासा रुका अडका बळीक दादा असता तुम्हाला तुज दिला होता. वृत्तीचे कागदहि तृतीय भाग दिला असे व अणाचा भाग तृतीय दिला. परसरे कोणाचे कोणा संबंध नाही. यास अन्यथा करील तो देव-जासणाचा अपराधी व पंचमहापातकाचा दोषी. अम्ही आपल्या करभागी अंश आळा त्यास आम्ही परसात आपल्या अंशांत गज दोनी पश्चिमभागी बाटे कारणे दिले होते. यानंतर दुर्मती संवातरी अधिक वद्य १० व पत्र कालिके. दोवे सगळो जागळो मग सभासतानी समजाऊन गज १ देविळा बाटेकारणे. गजा वेगळी भिती, सरदेची भिती, उभयतानी पाळावी. यावेगळी वधमेची भिती रुद्रभटाची.

श्रीसां. ले. ४२ }
शक

(२६)

{ श. १६०२
इ. १६८०

चाफळच्या रामचंद्र महायात्रोत्सवी कलह जाहला. कलहमूळ निवेदून संदेहवचने ऐकोन आशा साळी ती व्यवस्था—कलमें ३५.

‘संभाजीस राज्याभिषेक होण्याचे आधी सजनगडास निमंत्रण विनंती राघो अनंत यांनी केली.’

शि. च. सा. ६ पृ. ६९
शैत्र शुभंती बुंदुभी
सु० १०८१-१०८३

(२७)

{ श. १६०२-०४
इ. १६८०-८२

येसाजी मल्हार हा तीन वर्षे सुमेदार होता. (हा शिवाजीच्या कारकीर्दीत श. १५९९ पासून असून १६०१ मध्ये तो बदलला. नंतर त्याच वर्षी माहादानी सामराज सुमेदार साळे व पुनः १६०२-०४ मध्ये येसाजीकडे सुमेदारी आली. पुढेहि पुनरपि श. १६०९ व १० मध्ये बाई प्रांती येसाजी सुमेदारीवर आहे.)

सनवापत्रें पृ. ५९-६० }

(२८)

{ श. १६०२-११
इ. १६८०-८९

राघोस्वानंद बापोजी दिवाकर चिमणगांवकर संभाजीचे कारकीर्दीत रायगडावरील दफतरदार.

ऐ. फा. सा. ३ ले. ३०
हि. १०९१ जिजेब २५

(२९)

{ श. १६०२ पौष वद्य १२
इ. १६८१ जाने ६

सिकंदर अदिलशाह —

नबाबापाशी येऊन पादशाही मसलत नीट बजावून स्वतःची निष्ठा व सेवकत्व व्यक्त करावे त्याप्रमाणें उत्कर्ष होईल.

इ. घृ. १८३७ पृ. १४४-४५
इ. इ. १८३८ पृ. १२७

(३०)

{ श. १६०२ माघ शु. ७
इ. १६८१ जाने. १६

औरंगजेबाची सर्वांत बळीळ मुळगी झेंडुमिसा हिला बापानें दिल्लीतच सालिमगड येथें कैदेत ठेविलें. (ती मुक्त न होतां कैदेतच पुढें १७०२ मे २६ रोजी मेली.)

रा. खं. १५ ले. ३०१
शुभंती (१)

(३१)

{ श. १६०२ माघ शु. ७
इ. १६८१ जाने. १६

संभाजीराजे यास राज्याभिषेक (जे. श. पृ. ३१ वर शुा ७ आहे व

सवसर नाम रौद्र आहे तेंच नरोवर म्ह, मग जाने. १६ येईल. दुमंती हें श. १६०३ चे सवसर-नाम आहे.)

शि. च. सा. ९ ले. ५८ } (३२) { श. १६०२ माघ वद्य १
जुलूस २४ मोहरम १३ } { इ. १६८१ जाने. २४

—रामाजी आपाजी हवालदार ताा तुंढीक

सेख दाखल हुजूर आला. तुंढी बखर पाठवून ताा मारची इफिकत लिहिलीत नाही. दाखलने सांगितले की १२॥ खंडी भात व नागळी खंडी ५ अशा साठा केला. पैकी ६। ख. चे पैसे हुजूर रवाना केले. बाकी गल्याचे पैसे निरख ९ प्रो जाहाजा सयब घेतले नाही. हाली येऊन पाठवितीक. दरकाचे तसरेचे घणटका, लग्नटका व माहतर्का जमा जाहला व हुजूरामधी येऊन पोचेल. गल्याचे फडखतीचे पैसे व गैरा आयबायचे तकरका न करू. जलदीणे रवाना करणे. आपले घरी शादी असे. खर्चाचा जरूर आहे; मुर्गिया वगैरे सामना रवाना केले पाहिजे. व फडावर गळा जमा जाला असेल त्याची तफर्का न करणे. सेख अयदला व हसन कदीमपासून सरकारातून परवरीस पावले आहेत. परागंदगीने ते जागा राहात असत. कदीम आपले सरकारचे पावस्त आहेत. त्याचे तगीचा अहवालावरून त्यावर असलेली बाकी वस्तगीर्दी देविली असे. कुल १ खंडी गळा देविला असे. जी बाकी राहीक त्यास घुसरे गावी देविले. अदा करणे.

शि. च. सा. ५ ले. ७९८ } (३३) { श. १६०२ माघ वद्य ३
फ. १०९० मोहरम १५ } { इ. १६८१ जाने. २६

महजर—मौजे कोले कानडी (परगणे आंबे जोगाई = मोमिनाबाद) हा गांव दादो गोसावी यास मलिकंवरानें आपल्या जाहागिरीतून इनाम दिला. मग दादोबानी निजामशहाचे त्यापहलचे फर्मान मागितले. तेहि मिळाले. त्यानंतर मोगलाई जाली व परगणा हिमातखानास जागीर जाला. त्याची तगिरी होऊन अरबखानास व त्यानंतर दिलावरखानास त्यानंतर रणमस्तखान त्यानंतर आजमखान यास जहागीर झाली. ह्या सर्वांनी आपआपली इनामपत्रसनद दिली. त्या सर्व सनदा पाहून अमानतखानजी दिवाण यानी यरहुकूम फर्मान आपला परवाना करून दिवला.

शि. च. सा. ३ ले. ५६०-६१ } (३४) { श. १६०२ माघ व. १४
सु. १०८१ मोहरम २७ } { इ. १६८१ फेब्रु. ७

नागोजी बलाल ठर सुभेदार—हवालदार व कारकून पाा इंदोपूर

मोरेस्वर गोसाव्यांचा इनाम प्रांत मजकुरी आहे. येविषयी स्वामीची सनद (ले. ५५८ इ. क्रमांक २२ पहा) आहे. तो चालवणे.

शि. च. सा. सं. २ ले. २४१ } (१५) { अ. १६०२ फागून शु. १०
सु. १०८१ रा. घ. ७ रौद्र. } इ. १६८१ फेब्रु. १७
बृहस्पतवार सफर ९

मोरेस्वर पंडितराय—भानजी गोपाळ देशाधिकारी व देश-
लेखक प्रा. कऱ्हाड वर्तमान व माघी.

वे. सिवभट नीलकंठभट अमिहोत्री वास्तव्य कऱ्हाड (यास)
घर्मादाय देविले जोषले कैली कोठी मापे खंडी २. जोबरी भट गोसावी क्षेम
असतील तोबरी प्रतिवर्षी परामर्श घेऊन सवसृष्टप्रमाणे आदा करणे. प्रतिवर्षी
नूतन पत्राचा अक्षेप न करणे. भट गोसावी याची वृत्ति कामजकुरी चावर ३
व नस्त होत १० होते ते कुली अमानत केले म्हणोन घर्मादाय देविले.

शि. च. सा. २ ले. २४२ } (१६) { अ. १६०३ चैत्र शु. १
सु. १०८१ रा. घ. ७ पुष्य } इ. १६८१ मार्च १०
पुहस्पतवार रवळ १४

मोरेस्वर पंडितराय—भानजी गोपाळ देशाधिकारी प्रा. कऱ्हाड

रुद्रभट नीलकंठभट अमिहोत्री वास्तव्य कऱ्हाड का मार याची वृत्ति
चावर १ नस्त होत या १५ येणेप्रमाणे होते ते कुली अमानत केले. मासण
निराभीत देखोन घर्मादाय देविले जोषले कैली कोठीमापे मण ॥॥. जोबरी
भट गोसावी क्षेम असतील तोबरी प्रतिवर्षी मण १५ देणे. भट गोसावी याचे
इनामपैकी आदा करणे.

रा. सं. २६ ले. ४४ } (१७) { अ. १६०३ चैत्र शु. ८
रवळ ६ } इ. १६८१ मार्च १७

एजरूप वरुद सयाजी यांचे नायब व हिस्सेदार कबीरखान वरुद
पाळखान मुळगा हबीबखान, जात अफगाण, राहणार नादनन, रंग तांबूस,
कपाल पठरट, मोठ्या आलूड, काळे डोळे, नाक उंच, मिठा व दाढी
काळी, इनपटीवर एक मस, व डावीकडे दोन मस, तोंडावर देवीचे वण,
दोन्ही कानात भोंकें.

संभाजी वरुद जानोजी जात मराठा, राहणार दोळतानाद, तांबूस रंग,
कपाल पठरट.

रा. सं. २० के. २७३ } (१८) { श. १६०३ चैत्र वद्य ७
राजशुक्र ७ दुर्मती गुरुवासर } { इ. १६८१ मार्च ३१

राज शंभु छत्रपती—रघोजी अहीरराऊ मुद्राधारी प्रचंडगड

गड मजकूरचे कोळी भेटकरी गडाचे घेरियाखाली राहतात. पैकी काही गडावर चाकर आहेत व कितेक सोनजी इतबारराव याचे विमतीस आहेत. त्यांनी भव केला. ऐशास त्यांची गाईची वणी तो एकंदर माफ केली आहे; गैसीची वणी (कर) घ्यावयाचा तह आहे. तर हवालदार, नाइकवाडी व रजपूत यास २ गैसी सोड आहे. उरतील त्या गैसीस वण घेणे. गडावर चाकर असतील त्यांची वणी त्यांच्या नावे लिहिणे. घटकहाहि त्याचे नावे धार करणे. हेच सनद माहालचे कारकुनी मसमू जाणून एवंप्रमाणे चालवावे.

ऐ. सं. सा. ५ के. २५ } (१९) { श. १६०३ चैत्र वद्य १३
राजशुक्र ७ दुर्मति भोमवासर } { इ. १६८१ एप्रिल ६

राजा शंभु छत्रपती—दत्ताजी केशवजी नाईक पिसाळ देशमुख बाई परगणा.

दिसते अभयपत्र ऐसे जे, पिलाई कोम केशवजी नाईक याणी सिवाजी सुरो फारभारी व रामचंद्र दत्ताजी मुतालीक यांचे सांगणेवरून पिलाईची दीर गंगाजी, त्याचा लेकर दत्ताजी हा अवध्या बंदभावी पिलाईच्या बोठ्यात घातला व पुत्रपण देऊन देसगतीस पाा होत ५ इ. शेरणी मोकरीर केली. हकाची मोईन के. स्वामीनी करार करून दिसही त्याप्रो चाळत असे. तैसेच पेस्तर हवाला केले. पेशजी केशवजीस खंड बांधिका त्यापैकी २ इ. पावळे. बाकी ३ इ. ज्या खिस्ती बांधून देऊन त्याप्रो वसूल करून देणे.

राम. दासी. ४२ के. ४३ } (४०) { श. १६०३ वैशाख श. ९
सु १०८१ रविवार ७ } { इ. १६८१ एप्रिल १६

तिमाजी व्यंकटेश सुमेदार—माळाजी ताऊजी कुलकर्णी

व कारकून सुभामांत चेऊळ मामळे चेऊळ

तुमचे बाबे सूर्यजी प्रभु मजमूदार व देशक मा माार याणी सुभा मालूम केळे की तुमचेकडे बाकी आहे म्हणून तुम्ही परागंदा जाळा. तरी निमे बाकी सोडी दिसही व निमे दुसाला उसूल करून गांवास येऊन सुखे असणे.

[के. ४२ हे पत्र के. ४३ च्या आधीचे वाटते, पण वर्ष इतने म्हणजे पुढले आहे आणि तारीखहि जमत नाही.]

शि. च. सा. ३ के. ४६६ } (४१) { अ. १६०३ वैशाख शु. ९
सु. १०८१ शक { इ. १६८१ एप्रिल १६

अकोले देशपांडे यांचकडील इकीकत. लुमाजी देशकुलकर्णी त्याचे दोन पुत्र रामाजी व हरबाजी हे देसमुलाने मारले. इत्यादि इत्यादि.

सं. १८ पृ. ८९ } (४२) { अ. १६०३ जेष्ठ शु. १२
सु. १०८१ जवळ १० { इ. १६८१ मे १९

बाहिरो बाबाजी इवाळे मोकदमीमौजे-दतसेट सेटिया
दौडक ता॥ निरघडीपा॥ पुणे

तुसाकडे रा. हिरोजी इंदलकर सुमेदार यांचे कर्ज आहे. त्यांनी आम्हास वेळे देविले आहेत. त्यास तुम्ही आम्हास होन पा ३५ व रु. ५ दिहो ते पावले. अखेर साली रायगडास जाऊन कर्जपैकी मजुरा देऊ.

इ. सं. गो. इ. सा. के. ३४ } (४३) { अ. १६०३ श्रेष्ठ वद्य ५
सु. १०८२ रावण. ८ दुर्मती { इ. १६८१ मे २६
गुरु. जवळ १७

मोरेश्वर पंडितराय—घालाजी भास्कर दे०री व दे०क प्रा बाबगाऊ
श्रीनिवास आपा जोसी करकरा बा. खानापूर यासी पूर्वी निघाणी
होन १॥ व १ सेत ठिकाण होवे ते कुळ अमानत केले. त्यामुळे ब्राह्मण निराश्रित
बाला, देखोन तांदूळ केळी कोठी मापे मण ॥ सात जोवरी भटगोसावी क्षेम
असतील तोवरी प्रतिवर्षी परामर्श घेऊन आदा करणे. आमचे सनदेविरहित
को घर्मादाय असेल तो गैरमजुरा असे. .... सदराहू नांव सक्त बाळे याचे
नांव श्रीनिवासभट अपभट यासि पत्रप्रमाणे आदा करणे.

शि. च. सा. ५ के. ८४० } (४४) { अ. १६०३ आषाढ शु. ९
शक. रविवार (जं. मंगळ) { इ. १६८१ जून १४

मुकुंद दुरडी सावरगांवकर पाटील—आपाजी भट निरंतर

श्रीमुरेश्वराचे देवाळयांत पूर्वपासून पुराण सांगत आहां. सांप्रत आणी
बा देवाळयाचा जीर्णोद्धार केला. आपण देवांसनिघ पुराण सांगत जावे.
अन्यथा करील त्यास कुलस्वामीची भीसांबची शपथ असे.

शि. च. सा. सं. १ के. ६५ } (४५) { अ. १६०३ सावण शु. ४
सु. १०८२ रविव ३ { इ. १६८१ जुलै ९

नीळकंठ मोरेश्वर प्रभान—नागोजी बलाळ सुमेदार व कारकून सुभा
प्रांत महाकानिहाय पा इंदापूर सुपे.

सुपे खुद येथील पाटिकी रायाजी फाटकर व शंकराजी नीलकंठ
राऊ व हाऊजी घणगर या तिघांची, ती तशीच चाळवणें.

रा. खं. १५ ले. १४३ } (४६) { श. १६०३ भावण शु. १३
घ. दुर्मठा सु. १०८२ } { इ. १६८१ जुलै १८

इजीर मजाळसी विघमाने परगणे बाईपैकी सेकीन निंब येथील
श्रीसदानंद मठास कर्यात पा माणपैकी प्रतिवृत्ती भंडाराबदल गला कैली
खंडी बेरीन १॥२॥ गांवे ५८ मधून मिळावे.

रा. खं. २६ ले. ४६ } (४७) { श. १६०३ अ. आश्वीन शु. ११
जुलूस २५ रमजान १० } { इ. १६८१ सप्टं. १३
फ १०९०१ (१)

चिठी-परसोजी भोसले यांचे नातू सयार्जीचा मुलें राजरूप यांच्या
नांवे परगणे संगमनेर बगेरे वसूल बाकी सामखेड खरीफाचा इंगामा ५ ल.
९९ इ. दाम अमानतखान दिवाण, ज्याहाबहादूर जफरजंग देशमुख, देशपांडे,
मोकदम, रया पा सामखेड सरकार आमदानगर, सुवे अवरंगाबाद जर्क
दक्षण यानी मारइलेचे गुमास्तेयासि अमळ दीजे.

रा. खं. २० ले. २४८-४९ } (४८) { श. १६०३ अ. आश्वी. व. १२
सु. १०८२ फ. १०९१ रम २५ } { इ. १६८१ सप्टं. २८

बजाजी नाईक (निंबालकर)-करेपठार (पा पुणेचे कारकून) व
बेंकाजी जिवाजी हवालदार

विनायक समाजी दोरी व देशलेखक व देशमुख. सिवाजी बलद
गणेशभट सेकीन मोरेश्वर (मोरगावचे इनाम चाळविणें.)

शि. अ. सा. २ ले. १६८ } (४९) { श. १६०३ अ. आश्वीन वद्य १२
सु. १०८२ फ. १०९१ } { इ. १६८१ सप्टं. २८

दस्तक मो रइदारानी, चवकीदारानी, पतकीयानी कमावीस बकाती
मार्ग तहत् मोरेश्वर

मो रा सिवजी गोसावी मा मोरेश्वर यास सरकार राजभी बजाजी
नाईक साहेब छस्कर मो का हाटोलू गोसावी यासी खिलारपैकी घर्मार्थबुधीने
गाई ७, बैळ २, वाटी १, वाठर १ एकून ११ दिवही माहेत ते गोसावी
घेऊन जाताती तरी यात वाटेस हरएक बावे मुजाहीम न होणे. (' मुघोनी
बणगोनी नइक ' अशा शिक्का व ' मोरतब ' अशा समाती शिक्का).

रा. सं. २० से. २७१

सु. १०८२ राजघक ८

+ सावान ११ दुर्मती मंदवार }

(५०)

{ अ. १६०३ आश्वीन शु. १३

{ इ. १६८१ आक्टो. १५

मोरेश्वर पंडितराय—गणोराम देशाधिकारी व देशलेखक प्रांत कुशाळ
वे. अनंतभट मा(हा)दे(व)भट कांदळगाव ता. मसुरे याठ दर माहा
कोठीमापे मण ॥१॥५॥ जोवेरी भट ध्यान करतील सोवरी प्रतिवर्षी आदा करणें.
+ सवाल पाहिजे.

इ. घृ. १८१४ घृ. ३२८

रा. घ. ८ दुर्मती रविवार }

(५१)

{ अ. १६०३ कार्तिक शु. ६

{ इ. १६८१ नव. ६

छत्रपती शंभु—कासी रंगनाथ देशाधिकारी व लेखक प्रांत जाठली
वे. रामभट गोपालभट अग्रहोत्री मामलेश्वरकर यांनी सांगितले
आपले पिते गोणकभट भीरभट याजपासून महाराज के. यांनी मंत्र उपदेश
घेऊन आपल्या अभ्योदयाकार्णे सूर्यप्रीत्यर्थ अनुष्ठान सांगितले. त्यास वर्षासन
दानपत्र मोडून करून आमचे पिते यासि दिव्ही. ते दानपत्र व सुभाचे पत्र
दाखविले. स्वामी भळे थोर अनुष्ठाते सूर्य उपासनी पद्महस्ती ऐसे जागोन
आम्ही स्वामीपासून मंत्र उपदेश संपादिका. वर्षासन होन पातशाही शंभर
वजन टा. ॥४ तूप ॥४ तेल; (खंडी मण) गळा नवसेर बाबळे मापे खंडी
४ तांबूल ४ नागली अरक्तवधे—अनुष्ठानसमई नेसावयास व असन पीतांबर,
घाल, असन चंदन शुभ्र व अरक्त ४४५ (शेर) स्वामीचे वंशपरंपरेने आमचे
वंशपरंपरेस मंत्र उपदेशहि करावा व दान उत्तरोत्तर चालवावे. अन्यथा करू
तरी महादेव साक्ष. महाराज अवासाहेब के. स्वामीनी करून दिव्हे ते
आवासाहेबाचे संकल्पित आहे ते चालवावे हे आम्हांस अगत्य. हल्ली हुजूर ऐवज
न पावे म्हणवून नरुत व जिनस सुमेमजकुरावरी देविले असे.

ऐ. सं. सा. ६ से. १

राजघक ८ दुर्मती मंदवासर }

(५२)

{ अ. १६०३ कार्तिक वद्य १२

{ इ. १६८१ नवंबर २६

राजा शंभु छत्रपती—कृष्णाजी कासी

आश्वीन वद्य ७ चे पत्र काळ (१६८१ नव. २५ शुक्रवार) पावले.
हरजीराजे साहाजीक यांचे आर्जत वर्तत जाणें. तुमची वृत्त पुणेची आहे ते
अमानत केली आहे. तुमचे गोत्रजन हुजूर येऊन गैर वाका सांगोन वृत्त मोकळी
करवितील तरी तैसीच आहे. पुढे तुमचा कोणी दाईव हुजूर आळा तन्ही
त्याचे बोले मोकळी करायाची आशा होणार नाही. अमानतच आहे.
येविसी तुम्ही आपकें समाधान आसो देणें.

रा. सं. १५ ले. १४४ } (५३) { घ. १६०३ कार्तिक वद्य १३ रवि.
सु. १०८२ जिळकाव २६ } { इ. १६८१ नोवें. २७

ठाबाजी राजे पाटिंगे देसाई—कारफून व मोकदम
कर्यात मळेबाडी मौजे तुसरवीरें

उदानंद गोसावी—आलाखा मौजे निंब पाा वाई यासी इनाम अकरा-
मन्हामत वा ठिकाण पेशजीचे मळा देवपूळ व बाजे जमीन ते देविले असे.
ते कीर्त करतील. इवमइदूद असेळ ते दाखवावे.

को. इ. सा. ले. ९६ पृ. १०९ } (५४) { घ. १६०३
इ. १६८१

कुडाळ कसबा येथील सीन मडवळ (=परीट) मिरासदार होता. इवा-
लवार कुडाळचा मिरजाखान त्याने परिटाना सायानाष्ट करावा ऐसे योजिले.
परीट पळोन गेला, दोन पिडि गेला. गावी १०।२० बरिसे कसबेमध्ये परीट
कोणी नाही. तेव्हा दाव सामंत पळिले देसाई पळलेकर कुडाळास होते त्यांनीं
देवकास अर्ब करून मान मडवळ पळलेकर यास आणून कसबेची मिरास
स्वाधीन केली मडवळकी चाळऊ लागले.

रा. सं. २६ ले. ४५ } (५५) { घ. १६०३
फ. १०९० } { इ. १६८१

बा(तु)ळोजी मोकदम मौजे नरसोजी }
चौ(जो)गळा रंभापूर(रतनापूर)विठोजी } —राजेभी रुस्तुमजी राजेसाहेब
शिंदे, रजाजी, बाघोजी राजत मौजे धोंड } भोसले
पारगाव, (बो)रलें पाा कामखेड समस्त रयत }

आम्ही सर्व (तुमच्या) जाहागिरीतले आहो, हे आम्ही पवित्र स्थळीं
कबूळ करतो की, तुमच्या योग्य वागवणुकीने व न्याय्य बंदोबस्तानें राजी व उप-
कृत आहोंत, आपण आपले घनी, मायबाप आहेंत. यांच्या गुमास्त्याकरवीं
शुद्धम बबरी झाली नाही. साहेबाचे पायासी जिवेसी राजी आहों. यास हिजा-
हरकत करूं तरी साहेबाचे गुन्हेगार.

सि. अ. सा. सं. ७ } (५६) { घ. १६०३-०४
सु. १०८२ } { इ. १६८१-८२

जाविता हकदार पाा वाई. एकूण आकार राजभाग पंचावुई गळा दसेरी
वाढले मापे संडी १५३६६।।।२।।२ दर सवे रयतनिसबत गळा संडी ५
(देसाई देसकुळकर्णी, मोकदम कुलकर्णी चौगुळा यांचे तपशीलासह)

शि. च. सा. ५ ले. ९७१ } (५७) { अ. १६०३—०७
सु. १०८२ } { इ. १६८१—८५

धिनायक उमाजी सुमेश्वर प्रांत पुणे इनामती खंडणी ३०५ देशमुख,
९५ देशकुलकर्णी.

बाबाजी तानदेऊ सुभा अ. १६०३ परगणा खराब, शाधवीखान पुणा
येऊन ठाणे पातले. दिवाणदस्तक, देशमुख होन १५२॥ देशक्राणी होन ४७॥
सुभा दामाजी रघुनाथ सरसुमेश्वर पा मार खराब, खंडणी अ. १६०६
प्रमाणेच.

श्रीसां. ले. ५४ } (५८) { अ. १६०४—०५
{ इ. १६८२—८३

बंधुवर्ग गणेश चाफळकर—दिवाकर गोसावी.

उधव गोसावी मठात राहणे. दिवाकर सर्वप्रमुख. इत्यादि
ले. ५३ प्रमाणे पुढे क्रमांक ६१ पहा.)

श्रीसा. ले. ४९ } (५९) { अ. १६०४—०६
{ इ. १६८२—८४

कल्याण नाम्ना—मोक्षभिया विराजित दिवाकर गोसावी

तुमचे पत्र पावोन अवगत झाले. श्रीसमर्थ आशेप्रमाणे, यत्तिवें हे
उचित. बंधूपरेने तुम्ही संस्थान-कार्य करावे ऐसे बोलोन भीनी तांबूळ दिला.
ते अमिमानअक्रोध होऊन प्रवर्तल्याने भी दया करतील. धैर्य भी मजनाचे
न टाकणें. कलहामुळे भीच्या चर्मस्थापनेची अंतर पडे ऐसे न करणें.

भीसा. ले. ५० व ५२ } (६०) { अ. १६०४
{ इ. १६८२

बंधुवर्ग कल्याण व विठल—दिवाकर

भीचे स्थळचा सर्व पारपत्याधिकार दिवाकर गोसावी यांनी करावा
येविषयी पूर्ववृत्तांत—रा. छत्रपती शरीरवेद्या कठीण ऐकोन भीचे सांगण्यावरून
सातारांच्या दरवाजियांस गेलो. त्या उपरी त्याच समागमे निन्हाड न घेतां
राजदरघनास गेलो, ते प्रसंगी उबरजेकडे पावणी होऊन गुरे बाळून आगिळी
होती. ती सोनगावीच्या ११ गाई सवत्स राजभीनी दिस्या त्या सिरगावी
ठेवून भीसमर्थास पारमाचीस शिवधर प्रांती नवळवाडियाचा कोड तेथें जांभ-
ळीच्या चौथरीवर बसले असतां दरघन घेऊन छत्रपतीकडील नमस्कार कौतुक
प्रसिधी निवेदन केले. समर्थ बोलिले. हे प्रयोजन तुम्हास बोलिले नाही.
भीचे स्थळचा सर्व पारपत्याधिकार दिवाकर गोसावी यास, तो दुरोखी मोहरा.

वैदिक, भळा; भाजंव इतीने मागणें निस्पृहाचा घर्म नव्हे. ऐसी आशा संवत्सर कार्तिक प्रतिपदा परिछिन. घाली. इ. भीपुष्पावरी हात ठेवून आशा. चरेगाव, माजगांव, उंबरज. कोरटी येथील इनाम उल्लेख अधिकारी उल्लेख.

श्रीसां ले. ५१ }

(६१)

{ श. १६०४-०६
इ. १६८२-८४

(ले. ५० प्रो) दिवाकर गोसावी रायगडास. रघुनाथभट पंडिताय नवइस्त यास दिवाकरांनीं सर्व राजगृहीचीं कामें करावी ही आशा. इत्यादि.

श्री सां. ले. ५३ }

(६२)

{ श. १६०४ - ०६
इ. १६८२ - ८४

श्रीसमर्थ शिष्य समुदाय, देशकुळकर्णी प्रां. सराळ पनाला बांद इ.—

समस्त हजरात राजसभा घर्मसभा व बाबास्वामी. चाफळ उरवाचे तद्वत्, श्रीसमर्थानी पदार्थीचा जावता करवीळा व घर्मोदाय समर्पिळा. दिवाकर गोसावी यानी मानमहाव सुरळीत चालवावे. ऐसें असतां उघव गोसावी घालमेल करतात. विक्षेप करील तो संप्रदायवेगळा झाला. मोहलायप्रसंगी समुदायमधून अवशेन यतेंल त्यास उठोन वेगळे बसावे लागेल निमित्त कीं श्रीचा द्रोह घडला. तरी श्रीचे आशेचे पाळण होय. (क्र. ५८ पहा)

रा. सं. २६ ले. ४७ }
जुलै २५ सफर २१ }

(६३)

{ श. १६०३ फाल्गुन शु. ९
इ. १६८२ फेब्रु. २०

राजसूय वल्द सयाजी परसोजी भोसले, यांचे वकील—

परगणे बळगांवची देशमुखी, गंगा वाघ याचा नाश केल्यानंतर सम्राट. बादशहाच्या कृपेने आमच्या मालकांच्या वडिलांच्या नांवें नेमली होती. मरहूम मुरशीद कुलीखान यांच्या कारकीर्दीत रुसूम जप्त झाला. परसोजीस कांही देणें होते. त्यांच्या गुमास्त्यांचा अडयळा आहे. कांही वर्षे गंगा वाघाचा मुळगा बहागिरदारांच्या गुमास्त्यांचा ओळखीने घसूल गोळा करतो. या कारणे आमच्या मालकाळा आता कांही देणें राहात नाही. देशमुखी व तिचा रुसूम आमच्या मालकांच्या वडिलांच्या नांवें नेमला जावा आणि ५० स्वारांची जमीयत, मनसब कायम राहील तोपर्यंत ते सेवेस तयार ठेवतील.

ऐ. फा. सा. १ ले. ५९ }
जुलै २५ सफर २९ }

(६४)

{ श. १६०४ अ. चत्र शु. १
इ. १६८२ फेब्रु. २८

—मुखशारखान

कास्वी नाहलच्या कढाईत विजयसिंह आपल्या जमातीसह कामास

आला. म्हणून तुम्ही नर्मदा उतरून त्या बाजूस जावें. काकरस्तानहि तेथें येईल त्यासह लढण्यास लागावें. आषाढ येथील जमिंदार पर्वतसिंह हा तुमच्याकडे येतांच त्यास दरबारकडे पाठवून द्यावें. म्हणजे त्यास चाकरी मनसब देऊन परत पाठविलें जाईल.

श्रीसा. ले. ४७
राज अ. ८ दुंदुभी सोमवार } (६५) { अ. १६०४ अ. चैत्र शु. १५
इ. १६८२ मार्च १३

संभाजीराजे—वे. रा. दिवारकर गोसावी

श्रीस्वामी सजनगढी पूर्णावतार केला. ते स्थली हनुमंताचे देवालय करविले. आढे. स्वामी असतां समुदाय होता तो सेवेसी असो देणें. आणि सुबा-सुबाहून घर्मादाये इनाम देविला तो आणऊन देवास व समुदायास पाववीत जाणे. यथाविध उछव समारंभ करीत जाणें. तैसेच भीरघुनाथदेवालय चाफली आढे तेथील नित्यपूजा रथोसव सनदे प्रमाणें मोईन व इनाम आणऊन येयासांग करीत जाणें.

श्रीसां. ले. ४५, ४६
रोज. ८ दुंदुभी सोमवार } (६६) { अ. १६०४ अ. चैत्र शु. १५
इ. १६८२ मार्च १३

शंभु छत्रपती—कोनेर रंगनाथ देशाधिकारी प्रांत सावारा

ले. ४४ प्रमाणें व दिडीस खर्च लागतो. तो माहालीहून करणें. खासा तुम्हीच यात्रासंरक्षण करून समारंभ संपादीत जाणें.

श्रीसां. ले. ४४
राज अ. ८ दुंदुभी सोमवार } (६७) { अ. १६०४ अ. चैत्र शु. १५
इ. १६८२ मार्च १३

शंभु छत्रपती—काशी रंगनाथ देवी व दे०क प्रांत जाउली

रामदासस्वामीनी पूर्णावतार केला. त्या स्थानीं भी हनुमंताचे देवालय करविले त्यासी व चाफळच्या रथोसाहाकरता कर्नाटकांतून देवाच्या मूर्ति असतील त्यासी नियपूजेस व समारंभास व शिष्यसमुदायासाठी घर्मादाय मोईन पेशजीप्रमाणें चाळवून ती दिवाकर गोसाव्याचे विद्यमाने करीत जाणे.

पुरुषार्थ } (६८) { अ. १६०४ चैत्र शु. १४
इ. १६८२ एप्रील १०

रामसिंहाचा पुत्र कृष्णसिंह म्ह. जयसिंग मिर्जाराजाचा नातू, औरंगजेबाच्या फौजेत नोकरीवर होता. तो आपल्या पुत्रास—मकबरास—आपल्या विरुद्ध होऊन सहाय्य करतो अशा संशयानें त्यास म्ह. कृष्णसिंहास परिठ्या-जवळ औरंगजेबानें ठार केले.

रामदासराम. ४२ के. ४२ } (६९) { घ. १६०४ चैत्र वद्य १२
सु. १०८२ रविवार २५ } { इ. १६८२ एप्रील २४

राघो विश्वनाथ सुमेदार व — बाळाजी कुलकर्णी मामले चेऊळ
कारकून सुभाषांत चेऊळ

कौडनामा—तुम्हाकडे बाकी उतरत आहे ते घास्तीने रेवदंडा राहिले
आहा. तरी सुखे घरी येऊन राहाणे. बाकी विषयी मनास आणून विरहे करून
देऊन. एकंदर तसवीस कागो देणार नाही.

इ. सं; पे. व. मा. के १ } (७०) { घ. १६०४ वैशाख वद्य ७
घक. गुरुवासर } { इ. १६८२ मे १८

रा. राजा शाहू छत्रपती स्वामी घा. घ. १६०४ तुंबुमी नामसंवातरे
वैशाख वद्य ७ गुरुवासर सूर्योदयापासून घटिका ५४ जन्म. दिनमान घ. १२
शततारका नक्षत्र, चरण. ३ रास कुंभ.

श्रीसा. के. ४८ } (७१) { घ. १६०४ ज्येष्ठ शुद्ध ७
रामघ. ८ तुंबुमी मृग. } { इ. १६८२ जून २

शंभू छत्रपती—जिजोजी काटकर मुद्राधारा सभमनगड

श्रीस्वामी याणी अवतार पूर्ण करण्या अगोदर आह्वा केली होती
त्याप्रमाणे राहाटी करवणे. भानजी व रामजी आणि विवाकर गोसावी,
उधव गोसावी, यांनी न मांडणे. मुख्य मोहसब चाफळीच होत जाईल.
तुम्ही चाकमेळीत पडावया प्रयोजन नाही.

शि. च. सा. ६ के. १११ } (७२) { घ. १६०४ ज्येष्ठ वद्य ३
राजघक ९ तुंबुमी } { इ. १६८२ जून १२
सु. १०८३ वरार १५ }

संभाजी—बापूजी त्रिबक देशाधिकारी व केसक प्रांत मळकापूर
तुळाजी देसाई निकम परगणे शिराळे हुजूर विदित केले की,
आपली देशमुखी मिरासी असतां पा मागचे बिळासी तरफेचे १२ गांव ते
सोमजी बांदल याणे बलेंच वारणेचे देशमुखीकडे कमाविशीस लावले.
गतवरची छत्र० स्वामी पनालाहून पा माग आहे ते समई स्वामीस हे वर्त-
मान विदित केले. स्वामीनी सदर देशमुखीचे १२ गांव वारणेकडे देशमुखी-
कडे बोटव होते ते शिराळेकडे लावणे आणि दोहोरीचा कारभार तुळाजीच्या
हाते भोगवट्याप्रमाणे घेत जाणे म्हणौऊन कृष्णासी भास्कर यास आशा
केली, व सामाजी बांदल यांस हरामखोरी केली म्हणौऊन सबा पावविका व
वारणेची त्याची मिरासी देशमुखी दिवाणात अमानत केली. कमविशीस

तुलाजी कडू व खंडेराव पानसंबळ पाठविला. तो ह्या १२ गांवास कथला करतो. तरी स्वामीने आपले पारिपत्य केले पाहिजे. तरी तुलाजी कडू यासी कथला करावया गरज काय. रोला देखत विलासीतकेचे गांव तुलाजीकडे देणे व त्याचे हाते कारभार घेणे.

शि. च. सा. १ के. ६६ } (७३) { अ. १६०४ आषाढ शु. ६
सु. १०८३ रजव ४ } { इ. १६८२ जून १०

ता॥ निरधडी (पाा पुणे) ठाणे—मोकदम मौजे किकवी

शंकराजी नीलकंठराव यांचा इनाम कास रुके ८४॥ पडिक आहे. कीर्दीस उमेद घरली आहे. तरी लावणी दुमाळे केले असे. सुभाचे खुर्दखत सादर आहे. पेस्तर छत्रपती स्वामीचा हातरोला आणितीळ तेणेप्रमाणे विहदे होईल.

शि. च. सा. ७ के. ६३ } (७४) { अ. १६०४ आषाढ शु. ११
सु. १०८३ रजव ९ } कौळनामा { इ. १६८२ जुलै ५

विवाण सुभा विनायक समाजी
सुभेदार व कारकून सुभा पाा
पुणा व महाकानिहाय

—महादाजी कमळाकर रवडे
कुलकर्णी मौजे विचवड ता
हवेली पाा मजकूर

सुमचे बाबे देशमुख देशकुळकर्णी पाा मार मालूम केले की विचवडी मिरासीचा बाडा बापभावासमेत होता. तेथे वाटणीने आपलियास भोये बहुत थोडी येऊ लागली. म्हणून आपण कुनबाबा सेत सवा १। खडी, बाडा ४९×६६ दिळा. आनराई नवी विहीर पाडून कराल त्यास दरे पेडास रुके ॥ चोवीस, दर सदे पडकावणीस पेड ५ व दोख दोणी इ. चालवून शक आदेशा न घरणे.

आठल्ये घ. इ. के. ७ } (७५) { अ. १६०४ भावण शु. ३
सु. १०८३ सावान २ } { इ. १६८२ जुलै २७

देवळे ठाण्याचे अधिकारी—खोत, मोकदम व रयत तर्फे देवळे

आठल्ये यांचे उपाध्येपण गावगनाचे असता एकटा प्रिमलभटव मळीत असतो. तरी हरीमट याने सुभा काऊन सनद आणिली त्याप्रमाणे समस्त आठल्ये यांस हक दरगावास लाहारी येक प्रमाणे आहे त्याप्रमाणे जारी करीत जाणे.

दे. फा. सा. १ के. ५२ } (७६) { अ. १६०४ भाद्र. शु. ४
जुलै २६ रमजान १ } (शिवाळेस) { इ. १६८२ आगस्ट २५
इ. १०९३ } {

परमेश्वराच्या व पैगंबराच्या कृपेने नाहरलान गोरी याचा मुळगा जो

पारनेर परगण्याचा फौजदार आहे-अबुल करीम-ह्याने पारनेर (ज्या वेशीच्या डाव्या अंगाचा) बुरुज बांधला.

शि. च. सा. २ ठे. ३६९ } (७७) { श. १६०४ भाद्र. शु. ११
सु. १०८३ रमजान ९ } { इ. १६८२ सप्टें. २

नारो राम सुमेदार व कारकून —बकाळानी देस तेरदल व रायेबाग व महाकानिहाय सुभा ताा अजिरे पेट हुकेरी व बाजे देहाय

कौलनामा येसा जे, सरकार अडगल या विठायेतीमध्ये गांवगना कितेक बेल आणून चारणीस घालीत होता. त्यास दरम्यान सा मजकुरास बेल न पाठविता परभारा चारणीस घालीत आहा तेणे करून विवाणचे हसिलास तट पाडिला म्हणून मालूम केले. तरी पेशजीप्रमाणें बेल कुळ आवघेच पाठवणे आणि शिरस्तेप्रमाणें देत जाणे. याबरी या गोष्टीस दगावा काही येऊ लागणार नाही. खातिरजमा राखोन कुळाल येत जाणे दरी नाव कौल.

शि. च. सा. २ ठे. ३०५ } (७८) { श. १६०४ आश्वीन शु. ८
शक पुंडुमी } { इ. १६८२ सप्टें. २९

गोसावी गंगाभारथी (पूर्वाल नाम —त्रिवक नाईक घडाळकर व
केसाया नाईक अनंत नाईक

अपुण गोसावि जालो असो. तुमच्या घरासी, द्रव्यासी, विचविषयासी तुम्हासी व माग्हासी अर्थाअर्थी समघ नाही. जर बोलो तर गुस्ची दाही असे.

रा. खं. १५ ठे. १४५ } (७९) { श. १६०४ आश्वीन वद्य १
सु. १०८३ सवाल १५ } { इ. १६८२ आक्टो. ७

—मोकदम मौजे ओझळें साा हवेळी ताा घाई.

तीर्थस्वरूप रा. अनंतगिरी गोसावी मठ श्रीसदानंद मुा नित्य यास पेशजी तुम्ही काय देत होतेश ते काही विवाणांतून नाही (तेव्हां) आताहि जे जसे देत असाल तसे देणें घुसरियानें फिर्यादी येऊं न देणें.

शि. च. सा. ७ ठे. ६४ } (८०) { श. १६०४ मार्ग. शु. ४
दि. १०९३ जिश्देज ३ } { इ. १६८२ नोवें. २३
सु. १०८३

सरकार फौज—

तुम्हे बाबे अमाळानी हुजूर अरीजा लिहिळा की, पटेळ निपुत्रिक होता तो फौत जाळा. बाबद कोण्ही पटेळ नव्हता. कीर्दी माहमुरी जाहाली पाहिजे. येसियासी देवकुळकर्णी मजकुराने सदरहु पटेळगीस सिर्णी होनु १२५ कबूल

केळे, पटेळगीचे मिरास बुवाळा करून पटेळगीचे इनामवीस सेत, बाग व गदे
दिया वकळ व आयेपुळे व आयेघात मोर घात व कठण व हारकाई, पसगी,
पलगी, व पडद, बाजे इक कुलबाव कुळकानु बो भोगवटा शाबिका
मिरास पटेळगी मन्हामत केली, जमीन पडो नेदीता कीर्दी मासुरी करून
सुखे असणे.

खं. १६ ले. २५ पृ. ४१ }
मु. १०८३

(८१)

{ अ. १६०४
इ. १६८२

विसाजी गोज प्रभु देश कुलकर्णी—राऊसाहेब देशमुख तर्फे
तर्फे कानवखोरे कानवखोरे

इस्तकविल घटाईपातून आपण चाकरोस गेलो. त्यावरी सु. १०८१
मिरासीस आलो. त्यावरी मागे तिमानी व गदाजी तकसीमदार इही देस-
कुळकर्ण व गांवकुळकर्ण इक उत्पन्न खादले. आपण आह्यावरी इहिदेचे साळी
दोणं चाळवावयास साहेबाच्या मते कारभार सेवकाचे स्वाधीन केला. आपण
आपला जगजोड असावा म्हणून आपला भाऊ (तर्फे चाढवे) व विठोजी काका
(मोसे खोरे) बोळाविले. केशोराम हवालदार व गदाजी प्रभू मुजुमदार
ठाणे म्हा विझर येथे आहुडीस साहेबा हुजूर दोही कमाल काकापुढे ठेविले.
दुग्हास चालेल तो एक कमाल आपणा स्वाधीन करून घेणे. इही दोही कमाल
सेवकाचे स्वाधीन केले. इतक्यांत इसने तिमानी प्रभूकडे लागले. साळ मज-
कूर सेवक साहेबास साक्ष करून गांवकुळकर्णे १६ व देसकुळकर्णे दोही
काका स्वाधीन केली. विठोजी कथळा केला की, देश-कुलकर्णांचा मुद्याहिरा
१५३ पैकी ५७ टके द्यावे.

श्रीसां. ले. ४३ }
दुर्मतीसंवत्सर पौष व. ९

(८२)

{ अ. १६०३ पौष व. ९
इ. १६८२ डिसें.

[ज्योतिर्गणिताप्रमाणे ह्या वर्षी श्रव मास आहे व तो पौष आहे.
सरेलंघी पहा] समर्थीचा अंतकाल प्रसंग सनिध, म्हणोन संभाजीस त्यांनी
उपदेश केला.

कों. इ. सा. ले. ९७ पृ. १०९ }
मु. सलास, दुंदुभी

(८३)

{ अ. १६०४
इ. १६८२

कानोजी काटकर— नारायण प्रभु सर देसाई प्रगणे कुडाळ

पूरवी आम्ही तुमचे तीर्थरूप तियापातून १०० होन घेतले. त्यास ते
केलावयासी पाहिले...इ.

आठल्ये घ. इ. ले. ६ }
सु. १०८३

(८४)

{ घ. १६०४
इ. १६८२

देवळे तप्याचे ठाणेदार दिवाण—मल्हार रंगनाथ पोतदार किले
विशालगड.

कौलनामा—मौजे सिपोसी तपे मार येथें मोहल व दामोळच्या
सीमेचे असे दोन परिये (ओढे) आहेत. तुम्ही मद्यागसीदार आहां. परिये
मोडून सेत बांधणे. आम्ही, देसक, तेथें येऊन तेथील रयेत, मिरासी व गुरव,
माहार ऐसे बोळावून हरदू जागे नजर गुजार करून पाहाता मोहलचा परिया
गावचे नदीस मिळावा आहे तो मोडून उत्तरेस डोंगर आहे त्यातून १४००
हात लांब; १८, १० हात रुंद; ५७ हात खोल असे जमीन तोडून खणोन
नदीसी मेळविळा पाहिजे. माया हाद व मूल हाद ऐसे बहुत आटीचे काम
दिवाण आले...

रा. खं. २० पृ. ७१, ५० }
फ. स. १०९२

(८५)

{ घ. १६०४
इ. १६८२

दळेळखान बाहदूरखान आळे यानी पेडगावी कोट बांधला. मुलूक
बोस पाडिला ता. स. १०९२ (पृ. ७१)

दक्षिणचा सुभा नवाब खान बहादूर यांचा हरोळ दळेळखान आळे,
ते भिवरे अलिकडे बंदमवेसी करून मुलूक ताराब करून लागले आणि पेडगावी
यहादुरगड बांधला (पृ. ५०)

रा. खं. १५ ले. १० पृ. ३४ }
सु. १०८३

(८६)
महजर

{ घ. १६०४
इ. १६८२

संताजी भिवजी चव्हाण पाटील मौजे कोणेगाऊ सुलतानजी पटेल
जगदळे कसबे मसूर यानें महादजी सुलतानजी पटेल कसबे मसूर हे थोर
नाईक यांस आपले शरीररक्षणार्थ आपले मिरासीपैकी एक चावर खासगत
ठेऊन उरें जमीन चावर १॥ ठिकाणें ४ व वडीलपण होतु २० यास
विकले पा मारचे देसक व बापमाऊ या विदमाने क्रयपत्र दिव्हे. व ठाणा
राजमुद्रा साहेबसदर व देसक यांचा महजर महादाजीच्या, गावीचे बारा बळुते
यांच्या संमतिनंतर केला. खासा रुद्राजीपंत देसकुलकर्णी याची ॥१४ ठिकाणे
२ पहिलेच विकत दिव्हे ती त्यापासून मागोन घेतली व त्यास १ घोडा,
सारंगा कि. होन १५० चा दिवा. कागद रुद्राजीपंताच्या दस्तूरे अलाहिदा
असे, कोनेर रंगनाथ सरसुमेदार यास हरकी १०० होन दोख, सरदोख ५०
दोणी २५ दिवे खेरीज गावकरियास व परगण्याच्या पाटलास सभिका

विहारा. होन १०० संताजी चव्हाणकडे १ चावर राहिला तोहि ३० होन देऊन घेतला. खेरीज पोटखर्च जाहाला.

शि. अ. सा. ७ के. ६५ } (८७) { अ. १६०४ पौष वद्य १४
सु. १०८३ मोहरम २७ } खंछणी कबूल कतवा { इ. १६८३ जाने. १६

दाा बाो मोकदमानी मो. सेखापूर का नासरे पाा माण. साहेबाचे बंदगीस केहून विहारा कबूल कतवा येसा जे, मो. मारचा अहवाल खरीफ व रबीचे पेरणी जाहलेवरी मेहु पडिला नाही. जुजवी पीक साहलें. त्यास दुतर्फा करकर मोगलाई व संभाजी राजेचे घोडाराऊत फिरोन पीक गेले, रयत पर-मुळकास गेली, त्यावरी साहेबाचा कौल व रोटी घेऊन देसक येऊन गावा-वरी वस्ती करविली, जुजवी बांड राहिले, त्यास खंछणी केली दोानखत व माा व फाळा कानूफाळा गेरकानू व प्रसपटा व पायेपोसी व बेळकटी व सरखेली; गांवखर्च, मेहमानी, येगानी बलुवे राणखाा व वगाईत व मोहहतर्फा व बाणी व घाणेबूड व रात्रिता वेगारी व अडपल्लीव मेटी ठाणे व हागदार व तंबाकू व पत्र केणी, कुळबाब इसमळमखत येकूण खंछणी १७ कबूल असो.

सनदापत्रें पृ. १६२ के. ३ } (८८) { अ. १६०४ दुंदुभी माघ शु. ५
राजशक ११ रुधिराद्वारी ! } इ. १६८३ जाने. २२
सफर ४ इंदुवासर

राजा संभु छत्रपती—देशाधिकारी व देशलेखक प्रांत पुर्णे वर्तमान व भावी

भीदेवस्वामी वास्तव्य चिंचवड यांजकडे यागा व इनाम कारकीर्द निजामशहा व मलिकंबर व अदिलशहा व रा. महाराजसाहेब व कै. स्वामी चाळत आले आहे. सबब श्रीस्वामी मो मार पिढीवरपिढी राहोन अजछत्र, गरीबगुरीव व फकीरफकिराणा जो कोणी येतो त्यास अस उदक देत आहेत, याबद्दल गांव इनाम विहारा आहे. तेणे प्रो आम्हासहि चाल-वर्णे अगत्य आहे तरी तुम्ही सालावादप्रमाणे चाळवर्णे.

(ह्या पत्रावर जो राजशक व संवत्सरनाम व वार आणि मिती व मुसलमानी महिना दिली आहे ती मुळीच जमत नाही. राजशक ११ रुधिराद्वारी दिला आहे. पण रक्षाक्षी येतो. ह्या वर्षात माघ शु. ५ स गुरुवार जंप्तीत येतो. आणि शिवाय मुसलमानी महिना रबीलौवळ ३ हा येतो. तर हे सर्व विसंगत आहे. राजशक १० घरळा तरी वार शुक्रवार येतो. म्हणून मुळमानी महिना तांरीख मराठी महिना वारमितीस जमतो तो शक संवत्सर भरून हा काळ दिला आहे. रा. अ. १ येतो.)

शि. च. सा. २ ले. ३७२ } (८९) { श. १६०५ व्षेष्ठ शु. ३
सु. १०८३ जखर २ { इ. १६८३ मे १९

सान शर्जाखान—महानाड का पेठ अथणी.

मोगलाचे तहवेलीकरतां पेठ कसवे मजकूर जाळून फना होऊन खराब जाहाळे. सदर पेठ जुजवी मामूर होत असतांना खैरतखान येऊन पेठ मारून खराब केले. यावर कावणी होत असता दुसरेने मोगलाचे तहवेली येऊन जे होते ते घर य मळगी जाळून खराब केले. याकरता ४ साले पेठ मार विवा-
कावणी नाहीसे जाले. सा महानाडाचे दिवासाबद्दल ठाणा मुधोळाशी आले. देसक व मिरासीदार याशी ७ साले कौळ देवे. मिरे सुपारी दर गोणीशी मुठे २ लामाशी मुठे १ उगटाशी मुठ १ व लवगा व पत्री जायेफल, गडच गुळखोबरे तांदुळ जिनसाना केणे जे घडेने जोका घेत होता तेची बा घेवे. जैन लोकानी माहाजर प्रो चालावे. दिवाणात देवामघ जो कोण वडीळपण करितावी त्यानेच जावे. जकायेती व आडाणी व बाजे कानू कदीमप्रमाणे घेणे नवी जिकीर करूं नये. उभामार्ग व आडमार्ग जकायती कदीमप्रमाणे घेऊं. आपुळेआपुळे मघे सगडामांडण खुनखराब वगैरे कुळ माफ. दरीवाल फौल. पानेचे नगाशी जकाती होतु ४= याशी दिवाणाशी होतु ४= व हकदारास होत ४= येकूण होत ४= येणेप्रमाणे घेऊं. याखेरीज येक पान दिवाण व हकदार घेणे निसबत नाही. पेठेमघे हुकानदाराशी साखिलवार घेऊ नये. गुग्हेगाराशी सीर मारावे सिके जाहाळे असेल तरी देव सांगून पाठविलीया सोडून देऊन आबादानी करून सुखे असणे.

शि. च. सा. २ ले. ३७४ } (९०) { श. १६०५ व्षेष्ठ शुद्ध ३
सु. १०८३ जखर २ { फौलनामा { इ. १६८३ मे १९

सर्जाखान—महानाड पेठ शर्जापूर कसवे तिरदळ.

कसवे पेठ अथणी असता दिलेळखानाचे तहवेली होऊन दौड केले. त्यातर्फे आम्ही होतो. अजीवास्ता तुम्ही पा तेरदाळाचे आसरेयास आलेत ते अहवाल पा मारये फारकून हुजूर लिहिले की महानाडाचे दिवासा करून पेठेचे रचणूक करावे. येसियाशी साहेबी कौळ पाठविले जे, उदमवेवसाव करून सुखे असणे. पेखर आम्ही ते तर्फेसी येऊन समाम तह करून देऊन म्हणोन तरी माळ मा शाहाबादे ये तर्फेसी आले ते पास्तीने तुम्ही जामा सोडून परागंदा जालेती हे अहवाल महमद सुबेदार येही लिहिले बराये मालुमती कौळ सादर तुम्हाशी केले. पा माचे व पेठेचे ठळ्तबारी बदळ महमद सुबेदारास घणी करून जे काय ते कौळ बोळ देतील ते बाये आम्हापासून फरक पडणार

नाही. समस्त माहानाडाचे मुदाबदल ठाणा मुधोळासी येऊन दिलासा केले. सुबेदार, देसक, नाडगीर व हकदार यासी ११ साके कौळ दिले. गोणास जकाती (मीठ, सुपारी, ग्हेस, बैल, तांदूळ, कापड, देसक, छपाव, घास, कडवा, ठकड, जायफल, लवंग, इत्यादि घस्तु लावणीळ कराची माहिती.) जैन कोळ व हटगर घन्हाड केलिया व मयेत जालेया कळस ठेऊ नये. नवी जिकीर करू नये. दशावतार व बाजे खेल खेळावे. सालकेत देवर येऊन वाचावे. पेठ मजकुरी सादिकवार करूं नये. पटणसेटी चिटी बुकानासी न लावणे. पेठ मारो कलागती केलिया देवात पाठवावे. दिवाण वाजीपुसी करूं नये. गुन्हेगार नफरासी सीर मारावे सिके जाले असेळ तरी देवाने सागोन पाठविलेया सोडून देऊ हा कौल.

शि. च. सा. २ ले. ३७१ } (११) { अ. १६०५ आषाढ वद्य ५
सु. १०८४ रविव १७ } (कौळनामा { इ. १६८३ जुलै ३

मगवंतराऊ सुभेदार व कारकून — सिधया मुछोडी व सा माहानाडा
पा तेरदाळ पेठ गर्जापूर पा का मा

कौळनामा जे, तुम्ही समस्त सालगुदस्ता शाहवादेचे सहवेळी करतां समस्त माहानाडा पेठ मा सोडून ठाणा मजकुरासी गेले. येसियासी साहेबी नजर इनायत करून ठाणा मा पावेतो जाऊन दिलासा करून पेठ मामूर करावी, म्हणोन इलतमेश केली. त्यावरून आम्ही, व देसक व नाडगौड, ठाणामासी येऊन माहानाडाचे मुदा काये म्हणोन विचारिले तुम्ही रा. जाखो-लीराजे कदम सुभेदार व कारकून ठाणामारचे विद्यमाने मुदा पेश केले त्याप्रमाणे कौळ सादीर करावा म्हणून तपसीलवार साहेबासी लिहिले. साहेबीहि कौळ पाठविळा. दिवाणीचे फर्मान, हजरत मदारुलमहामीचे व छत्रपतीचे कौळ आणोन देऊन. सर्व सरंजामी करून खातीरजमा राखावा. पेठ आषाढ करावी. कौळ प्रमाणे हकजवार पा मा देसक, नाडगीर, पटेल, कसबा-व देश-कूळकर्णी व बारा यष्टुते याचे निशाणानसी महाजरहि देऊ. विरत-मठास पाऊ चावर दर सवाद का मारपेफी दिह्हे. याप्रमाणे खुर्दखत आणून देऊ. हली मिसळ दिह्हे. पेठ मारचे जे काय वस्तमाऊ व पैके गोपाळराऊ निा राजेसाहेब येतले असेळ व नेले असेळ ते तमाम आणून देऊन. तंबाखू दर नगास ८- होन देणे, येक लावणी जकात देणे, फरोखत जालिया त्या पाखून घेणे माळ घण्यापाखून येक लावणीचे देणे. पेठ मारापाखून परपेठेस नग घातलेया जकायती घेणार नाही. येक लावणीच देणे, तंबाखूजलीजचे दर नगास ८- देणे.

शि. च. सा. २. के. ३७५ } (१२) { श. १६०५ आषाढ वद्य २
सु. १०८४ रविव १७ } { इ. १६८३ जुलै ३

यादपा जखापा देसाई पाा तेरदल --सिवपा मुचडी व समस्त माहानाड पेठ शर्जापूर पाा तेरदल.

साकगुदस्ता मोगलाचे तहवेली करता पेठ मार सोडून परागदा होऊन ठाणे मुघविलेसी गेले. समस्त देवाचे विलासे बदल माहाराज राा प्रभू देवर पेठ मामूर करणें म्हणून हुकूम केले. ठाणाचे सुबेदार भगवतराऊ माधवराव विदमाने तपसीळ हाळ कौळ आणून देऊ म्हणून नेम करून ते बरहुकूम इजरत किबळगाह साहेबी दिवाणकर्मान, हुकुमतपन्हाचे कौळ पाठविले. ठाण मजकूर यळ विदमानें ठमाम कौळ दिव्हे. आम्ही समस्त मिरासीदारान कौळ बाा राहाटी चालून घेऊ. कोणाविशी अनमान न करता पेठ माा मामूर करून सुखे असणे. ठमाम नाडगिराचे निशानानसी माहजर करून देऊ.

शि. च. सा. ४ ले. ७३७ } (१३) { श. १६०५ भावण शु. ११
सु. १०८३ सावान ९ } { इ. १६८३ जुलै २४

जावठा मोईन. मोहनीबाबा, पेठ पाटगाऊ सुना पो कुशाल. बाा सनद मोईन, छत्र० शक ९ वुंदुभी भाद्र. व. १३ भोमबासर सालिना मोईन पाद. ४०० दर १। गेकून निघाणी होन ५०० (निरूपूजा, नैवेद्य, निमित्य-पूजा भावण सुघ अष्टमी समावितीयपूजा, येकादसनी, सहस्र भोजन, वळे, क्षीरापती, रात्रीपूजा, नेजदार=नेजा (भाळा) दार; लिहिणार ब्राह्मण, कोठ-वळा, पुराणीक इ. ची नेमणूक) पूजा करून श्रीपासी कल्याण इच्छिणें.

शि. च. सा. २ के. ३७६ } (१४) { श. १६०५ भावण वद्य ७
सु. (१०८)४ सावान २० } { इ. १६८३ भागष्ट ४

साबाजी राजे घांटीगे—शिवपा मुचोडी व समस्त माहानाड पेठ अथणी हली मुा तेरदल

मालोजी पोळ येही लिहिले व कृष्णाजी कमळाकर तुम्हापासी पाठ-विले होते त्यानी छेडून पाठविले त्यावरून समाधान जाले. तरी पूर्वीपासून पेठेचा अभिमान तुम्ही धरिळा आहे. आम्हांसही भरंवमा तुमचाच आहे. साहेतेस कौळ, हावरोला, पत्र पाठऊन देतो. व रा. सबाजी राजे याचाहि कागद पेठेचे मामुरी करिता आंणावया पत्रे रवाना केली आहेत. तेही येतीळ. पेठेवरी मार्ग पडोन आबा दानी केली पाहिजे. येणेकरून तुमचा नामोस आहे. कवीम जागा तुमचा आहे.

शि. ष. सा. खं. ९ के. ५९ } (९५) { श. १६०५ भाषण वद्य ३०
सु. १०८४ सातान २८ } { इ. १६८३ आगष्ट १२

केसो त्रिमल—बाबाजी महादेऊ देवकुळकर्णी चेऊळ.

पत्रदर्शनी स्वार होऊन आम्हापासी आपले माहालीची दस्त व समजा-
विसीचे कागद घेऊन येणें.

रा. खं. १८ के. ५७ } (९६) { श. १६०५ आश्वीन वद्य २
रा. ष. १० रुचिरोद्गारी } { इ. १६८३ सप्टं. २७
सु. १०८४ सवाल १५ }

दतसेटी सेटिया याचे नावें हिरोजी इंदुलकर याचे फर्ज या बाकी
वाढत आहे. त्या पोा फोंडाजी दामोदर सवनीस याा फुटनार्ईक यास
बदल मुद्याहिराचे ऐवजी होन पा. १७ देविले. आदा करून जाव घेणे.

शि. च. सा. २ के. १३७ } (९७) { श. १६०५ आश्वीन वद्य ७
सु. १०८४ सवाल २० } { इ. १६८३ आक्टो. २

अंताजी गोविंद हवालदार } कृष्णाजी, गोविंद अजहस सधनिसी
व कारकून का सासवठ } व चिटनिसी याा राजभी पंताजीपंत

तुम्हास मुद्यारा पावला नाही म्हणून रुसवा करून घरास गेला आहे.
येथे दिवाणकाम टाकून न पुसता घरास गेलेस. आम्ही माहाळास येऊन ३।४
महिने जाले मेटीस येत नाहीत. तरी पहिलेपासून तुम्ही सधनिसीचे कामकाज
करीत आले. आतां आम्ही आलो म्हणून परी राहिले आहे. तरी ऐसे न
करणे. देखत कागद मेटीस येणे. मुद्यारा राहिला असेल तोहि विव्हे करून
देऊन. तुमचेविशई रा. पंताजीपंत याणी लाा आहे. याकरता तुमचें चाक-
वणे आगत्य आहे. तर लौकर येणे.

शि. च. सा. १ के. ६७ } (९८) { श. १६०५ कार्तिक शु. ७
सु. १०८४ जिल्काद ५ } { इ. १६८३ आक्टो. १६

नीलकंठ मोरेश्वर प्रधान—बाजी घोळप हवालदार व कारकून
किले पुरंदर.

तांत्रापासून किला घेतला (श. १५९१ फा. व. १२) ते पासून वे.
विश्वनाथभट व सखंभट ठकार यांस किल्यावरील तासाची सेवां निळो
सोनदेव यांनीं सांगितली. त्याउपेरी किले मजकुरीचे मिरासीदार
ओतिसी शिवभट व नारायणभट पुरंदरे तासाची सेवा आपणच करूं
म्हणू लागले. पण ते निळोपंतांनीं अमान्य केले. पुढें के. (शिवाजी राजे)
किलियास आल्यावर त्यांनीं ठकारांकडील तास मना केला. पण पुरंदरे यांस

तासाची सनद दिली नाही. पुनः मेटावें तो शिवाजी राजे कर्नाटकांत गेले. नंतर पुनः रायगडी जावे तो घडलें नाही. पुढें १६०१ मध्ये जालहनापूरपावे गेले व उपरी सवेच कै. केला. पण पुरंदर सारखा सरहद्दीवरीक नामोशाचा किला तेथें तास पाहिजेच. वृत्तिवंताचें संस्थापन करणे हें स्वामीसही अगत्य, म्हणून पुरंदरे यास ५० पातशाही होत सेरणी, देखील सरदेशमुखी, घेऊन तासाची सेवा सांगितली. उभयतां पुरंदरच्यास १५।१५ अशा ३० लारी देण्याचा करार. सुरनिशी वजावाटा करून उरले वेतन दरबार रवेसीप्रो देणें, सेरणी यंदा होत १० व बाकीचे ४० दरसाल ८ प्रो भटमजकुराचे हकी वजा करणे. सिंहगढाप्रमाणें दररोज तेल देत जाणे.—(त्या पत्राची शेवटी दिलेली ता. ५ पण पत्राचे मजकुरांत आली आहे. ता. ७).

रा. खं. १८ ले. २५ } (१९) { घ. १६०५ कार्तिक शु. १०
सु. १०८४ जिल्हकाद ८ } { इ. १६८३ आक्टो. १९

केसो त्रिमल—विनायक समाजी सुवेदार व कारकून सुभा प्रा पुणे.

पा माारचे देशकुलकर्णी सनिध येऊन विनंती केली देशमुखास व देशकुलकर्णीयास पेशनी रा. दादाजी फोंडदेऊ सुभेदार सीही इनामती खंडणी दर सालास दिवली होत पातशाही ४०० देशमुख ३०५ व देशकुलकर्णी होत ९५ एकूण ४०० होत खंडणीचा तह दिवळा. त्याप्रमाणें गलबलिया आषी उसूळ होत आला आहे. हाली १०।५ साले गलबळा जाला आहे. माहाळ खराब पडला. जुजबी गाऊ वसाहत थोडे बहुत आहेत. त्यास आपणास व देशमुखास हकाचे दस्त बहुत थोडे होते. त्यास दस्त माफीक देशमुखास व आपणास पोटास देऊन वरकड दिवाणात घेत आहेत. एणेकरून आपला अवकात चालत नाही. स्वामीची सेवा करावी लागत आहे. त्याहीमधें आपण वृत्तिवंत आहो. सेवा एकनिष्ठपणे करीत आहो. तरी जे वेळेस सारा परगणा कीर्ती होत होता. तेव्हांचा तह ४०० होत खंडणीचा. हाली परगणा खराब, वसाहती जुजबी, आपणासहि हक उसूळ होत नाही. तरी दस्तरकम-प्रमाणे होते त्या हिसेवे चौ शा होनाची तकसीम बसेल ते देशमुखापासून व आपणापासून जे तकसीम ते घेतल्याने आपलाहि अवकात चालेल. स्वामि-सेवेस वृत्तिसंमधे एकनिष्ठ सेवा करून म्हणून देशकुलकर्णीयानी विनंति केली. ऐसियास हाली यांचा इनामती खंडणीचा तह केला. ऐन दस्त साल व साल होईल त्यास दस्तमाफीक चौ शां होनाची बेरीज दस्ताप्रमाणें बसेल ते यापासून घेत जाणे. हाली दस्तहि कमी आहे. ऐणेप्रो तह केला आहे. विशेष तोसोस न देणे. एविसी रा. कै. व रा. पंत वैकुंठवासी यांचीहि पत्रे माहाळीच्या कारकुनास आहेत.

शि. च. सा. १ ठे. ६८ } (१००) { घ. १६०५ कार्तिक शु. ११
सु. १०८४ जिल्काद १० } { इ. १६८३ आक्टो. २१

नीलकंठ मोरेश्वर प्रधान—नागोजी बलाळ सुभेदार व कारकून सुभा
प्रा माहाळानिहाय प्रा इंदापूर व सुपे.

‘ ले. ६५ प्रो. ’ तिघांची पाटिलकी सुपे खुर्द येथीळ. तरी तशीच
चालवणे. शंकराजी नीलकंठराऊ व हाऊजी घणगर यांही जगयाप नसता
कपळा करावयास समंध नाही. (मागील क्र. ४५ पहा)

रा. खं. १५ ठे. १४६ } (१०१) { घ. १६०५ कार्तिक वद्य १४
सु. १०८४ जिल्काद २७ } { इ. १६८३ नोवें ७

—मोकदम मौजे कविठे साा हवेली पाा वाई

श्रीसदानंदाचा (मठ मौजे निव) इनाम मौ माारी आहे. साळ
गुदस्ता चालिले आहे तेणेप्रमाणे चालवणे, - एक नरा उजूर न करणे,

इ. वृ. १८३३ पृ. ५५ } (१०२) { घ. १६०५ मार्ग. शु. ७
व ,, १८३४ पृ. १५६ } { इ. १६८३ नोवें. १५

शिघराम (कल्याणि) एकनाथस्वामीच्या मुन्नीचा मुलगा—याने
गीताचंद्रिका मराठी केली. दीनदत्तपदांकितमुकुंद कवी काव्य करूं लागले.

शि. च. सा. २ ठे. ३७८ } (१०३) { घ. १६०५ मार्ग. शु. ८
सु. १०८४ जिल्हेज ७ } { इ. १६८३ नवें. १६

सर्जाखान—सिघापा मुन्हेडी व जिघाजी सोमाजी व समस्त
माहानाट पेठ सर्जापूर मो पाा तेरदळ

तुम्ही पाा मार पेठ सर्जापूर वसात केळे म्हणऊन तुम्हांवरी नेहेरवानी
नबर करून हुजूर बोळावून तुम्हास मुघोलाचे ठाणा इपतीदेपाखून कौळ
मन्हामत केळे. हालीही कौळ दिव्हे. पेठ माा व मार्गानिहये पुंढ व पाळेगार
व असपाद लोकाचे तसवीस ळागितीळ तरी त्याही सजा दिव्हे बाईळ. पेठा
मारासी संभाजी राजेचे तसवीस लागो वेगार नाही.

शि. च. सा. २ ठे. ३७९ } (१०४) { घ. १६०५ मार्ग. शु. ८
सु. १०८४ जिल्हेज ७ } { इ. १६८३ नवें. १६

सर्जाखान—सिघपा मुन्हेडी व जिघाजी सोमाजी (के. ३७८ प्रो)
पेठ व फा अधणीहून मोगलाचे तहवेळीकरता तेरदाव्यास माळा. तेथें

सिधराऊ सुभेदारास कौल देऊन पाठविले की पेठ वसत भरणे, तुम्ही पेठ सर्नापूर वसात करून, मळगिया बाघोन, मामूर केले, सालगुदरता शाहजादेचे तहवेळीकरता पेठमार सोडून सुधोळ्यास गेले. तेथेहि पेठेबद्दल विचारले व तुम्ही सांगितलेवरहुकूम सुधोळ्याळ मार्फतीने कौल दिव्हा, तरी आवाधानी करून सुखी असणे. रवेशवरावरी फारफेर होऊं देणार नाही. जैनानी नवी जिफीर करणे निषयत नाही.

शि. च. सा. २ के. ३८० } (१०५) { घ. १६०५ पौष वद्य १
सु. १०८४ मोहरम १५ } { इ. १६८३ चिसे. २४

कर्जफतवा

आदिसेटी सेटीकर पेटा जोहरापूर—खंडोद्या नाईक गो

पाा तेरदाळचे महानाडसी होन २८०० सर्जाखानाशी आपण घणी होऊन महानाडसी साळिले असता महानाड पाा मानी. सदरहु पैकमचे होन २११६८० निरवेच करून दिव्हे. बाकी होन ४६४ राहिले, ते करता खाने-साहेबाने तागाद लाविल. त्यासाठी तुम्हापासून ते घेतले, त्याची कळतर ५ प्रमाणे असे. मुा चादसी. चांदचे मुदवीसी नेऊ तरी पुढीक चाद माहसी सवाकी घालून देऊ. याची कही उजूर नाही.

शि. च. सा. ३ के. ६४१ व } (१०६) { घ. १६०५
५ के. ८२९ फ. १०९३ } { इ. १६८३

पाा मजकुरीची देशमुखी देवकर याची पिढी दरपिढी असता समाजी बळद संभाजी भोसले-शिबाजीमहाराबांचा पुतण्या-यास धिजापूर तर्फेने जागीर होती. तेथं त्यानी देशमुखावरी घामधूम करून जोरावरीने दोखी घेतली. देशमुखास मारून याहीर घातले. व जागीर होती तोवरी देशमुखी सादली. त्यावरी पातशाही आख्यावर पाा मास जे जाहागीरदार आले त्यानी तनखियांत दोखी खात आले. पुढे सन माराकारणे जागीरदार हावीबुला-कान जहागीरदार आले. त्याची हुकूम आणिळा की, देशमुखाचे मुकास घतन देणे, मग दोाडे, मोकदम, हाळीमवाली बोलावून हकीकत मनाव भाणून कदीम दोाळाकडे दोाखी देणे. हा महजर.

रा. खं. २० पु. ५० } (१०७) { घ. १६०५
फ. १०९३ } { इ. १६८३

इजरत जिलमुमानी बदौलत दखणेस आले. तेथून (सुपा) ठाणे को मजकूर मानुरखान आले. ठाणे कायेम करून रसूलखान मयाणी यास ठेऊन गेले सन १०९३. याठपेरी कितेका रोबा इजरत बादशाहा तुळ्यापुरास

आले ते समई जुलपुकारखान रायरी फते करून. राजभीस बराबर घेऊन आले. ते समई कुलपरगणाचे कमीदार हुजूर तलब केले की तमाम मुलूक आबाद होए म्हणोन मुचकके लेहोन घेतले, म्हणोन तलबा केह्या. तेसमई... कुल मुककास सिरपाव देऊन कौड घेतला. तो महादार्जी यमाजी बोकील दिवाणचे कचेरीस उभा राहिला की, सुपाचे देशपांडेपण आपले आहे.. लस्करहि कूच जाले विज्यापुरास चालिले. तो मेहेरचंद पेशदस्त दक्षण कचेरीचा त्यास खबर कळली की, देशपांडिया हमराही मध्येच आहे असणू परगण्यांत गेला नाही. मग चौपदार महसुल लाविले आणि लस्करातून प्यार फोडी काढिले की परगण्यास जाऊन आबाद करणे.

शि. च. सा. २ ले. २७७ } (१०८) { अ. १६०५
इ. १६८३

साबाजी राजे घाटगे-सिवसेटी मुचखी व समस्त महानाड.

अथणीचे पेठ मामूर करावी ऐसे आम्हासी गोसावी बहुत (सांगितले अस)तां साप्रत विपवाळी कारणे विवेक करू ऐसे बोलिला होता. तरी कोणेविशी आतां विरंगावरी न घालतां विपवाळी कारणे बुकान मुस्तैद होऊन साऊकार सेटीकार येऊन आपला उदीम वेवसाव करीत ऐसे केले पाहिजे. येणेकरून तुमचे बचन साय होईल. आम्ही तो भीमहादेव भक्त अहो. जे तुम्हासी शक्त पूर्वक बोलिलेस अतर पडणार नाही. तुम्हास खान अजमाचे पत्र प्रमान तरी पाठ. जन देऊं. येथील वर्तमान राजकी येक प्रकार बाहाले आहे. ते परस्परे राठ. बासहि शूत आहे. थोडियाच दिवसामधे पत्र पाठउनू देउनू.

शि. च. सा. २ ले. १७३ } (१०९) { अ. १६०५
इ. १६८३

सिद्दगौड भूपती देसाई } — सिवण मुछेडी वा समस्त महानाड
वा पाटेल का अथणी } पेठ का अथणी मा परगण तेरदाल

मोगलाचे गलबळेकरता तुम्ही वा समस्त देव आवघे मिलून पा माासी गेलेबरी हजरत खैरतखान सिद्दी यास मोकासा अर्जांनी जाला, त्यावरी चेनपा हजरतसाहेबाचे मेटीस गेले. आपण पेठ मामूर करतो मुदे घातले, की सुपारी वा मिरे लामा वा उगट यासी येक गोणीस ८१. येक उगट मुठीने देता बातो. आतां तेरदालमधे ते लाभउभट दोनी मुठीने घेऊ देऊ सालाबाद. प्रमाणे म्हणतात. ऐसियासी साहेबाने आपणावरी ८८१ येक पाऊ जोखून देवे सरिखे खुर्दखत करून दिहोया आपण जाऊन पेठ बिलाकुसूर मामूर कर देऊ म्हणून आम्हीपरमारे आहकळो. हे वर्तमान तुम्ही आहकिले असाला तरी

गोसावीयाने त्या गोष्टीबरी ना जाणे, सालाबाद जघी पेठ बाहळे तघीपासून लाम वा उगट दोनी मुठीने देतघेत आहेती. तेथेची पेठेचे रवेष्ट आहे. नवे जिकीर सौदीमघे बेसून मूठमार्दीने चालून घेतले. आतांहि माळुमाती करून खुर्दखत करून घेतले त्या गोष्टीबरी गोसावीयाने ना जाता सालाबाद जेसे दोनी मुठीने लाम वा उगट देतघेत आहेती तेसेच पुढेहि सालाबाद चालेल, चालून घेणार आम्ही असो, दरमेने आम्हा वितरक्त नवे जाकीर केले होते चालू पाहतो की काय हे गोष्टी सर्वथा चाळणार नाही. तुम्ही समस्त देवाचे समाधान करणे, याची आम्ही चुकलेया श्रीसिद्धेश्वरदेवस्वामी साक्ष असो. सालाबादप्रमाणे दोनी मुठीने लाम वा उगट जेसे चालिले आहे तेसे चालू.

शि. च. सा. लं. १८४ }

(११०)

{ घ. १६०५-०६
इ. १६८१-८४

अदिसेटी खेडिकार पेठ जोहरापूर-सिवमा मुचेडी वा जिवाजी सोमाजी वा समस्त माहानाड प्रा. तेरदाळ.

पैकेषी गहुत दिरंग लावळे. येथे खानसाहेबाने पैके झाडे लावून सरगिर्दीने करताती येस तरी होऊ नये. आतां गोसाव्याने २८०० होन...पैक ३५४ त्या वेगळ येथे राा रंगोपापंताचे १ शे, पैकीं होनु ५० योाहूनमण्ये दिह्हे. वा खोबगिरी माहळदार बरोबर होन २६ वा रसद फेरमुबादल करून हुजूर पावन करिताना वुटी होन ३४ एकूण ४६४ इतक्याची खानसाहेबाने बहुत तगादा लाविल ते (ले. १८० प्रो) दिह्हे, त्या पैके बदळ सौदागराने तातड लाविळी. तेबदळ तुम्हांबवळ पाषाडसेटीसी पाठविले. सदरहु पैके कळतर सहीत व रंगोपंताचे पैकी ५० पाठविले पाहिजे. सौदागरचे पैकेषी आम्ही चांदसी नाही दिह्हे म्हणजे सवाकी वर निसवतने होईल ते देऊ. चांद होन दिवस असता पाठऊनु दीजे. वळसेटीवरी होनु १०॥ जी हुडी रोखा करून पाठविले ते पैके आम्हासी पावळे नाही. मलिकभाईसी मासला होन १॥ देविले.

शि. च. सा. लं. ८ के. ४६
पोर्तु. मराठा पृ. ७५
सु. १०८४ मोहरम २४

{ (१११) { घ. १६०५ पौष वद्य ११
इ. १६८४ जाने. १

कविकलश—धर्माजी नागनाथ सरसुदेशार व कारकून सुमा प्रा फोंडे.

हजरत पीर अबदुल्लाखान कोट फोंडा, बहुत जागृत स्थळ. फिरंगियांनी गनिमाई करून कोटास वेढा घातला, कोट बहुत जेर केला, तेव्हां कोट मज. कूरण्या हवालदार, सर नोबत, घबनिवीर, नाइकबाजी, छोकी प्रार्थना केळी

की, गनिमाचा पराभव करणे, रा. छत्र. स्वामी विनंती करून ऊर्जा घाले-वारखी पोखती सरंभाम करून घेऊन. रा. स्वामीची फसेवाजी होऊं देणे म्हणोन नियत केला. त्यावरी रा. स्वामीचे स्वारी फोट मजकुरी होठनु फिरंगी गनीम मारून काढाडले. रा. स्वामी जये आले फते जाहाली, ऐसी पिराची करामती. म्हणोन तुम्ही व फोटकरी यांही छत्र. स्वामीस विनंती केली. त्यावरून नियत केला पर्मादाये देखिला. दर साल नव होन ५० रास ऊदफूल विवा देखिल उरुस येकून नव होन २६ मुा मुजावर नफर सालिना होन नव २४ येणे प्रो सुवे मजकुरी ऐवज देखिला.

सनदापत्रें पू. १६१ } (११२) { घ. १६०५ पौष षडुल १२
राजघक १० रुधिराद्वारी } { इ. १६८४ जाने. ३ गुरु.

राजा शंभुछत्रपती—विठल शंकर देशाधिकारी प्रांत जावली

दत्ताजी केशवजी पिसाळ देशमुख तर्फे जोरखोरे यांही के. स्वामीनी एकवतन करून दिव्हे आहे. त्याप्रमाणे मोईन चालत आले. हली कुसूर होतो. तरी हे दिवसांत गनीम कोकणांत पेशक. या प्रसंगे इशमाचा जमाव करावया देशमुख मानिहोस आशा केली असे व पुढे कितेक काम याचे हातून वेजे असतां उगेच माणूस दिळगीर करावे आणि स्वामीकार्याचा नाघ करावा हे कोण कारकुनी. हे गोष्टीने स्वामीचा तरी फायदा ? तरी कौडी इतकी गोष्ट नाही. ऐसे असतां असे करावया गरज काय ? याउपरी देशमुख तरी रंजीस न करणे, त्यांचा एक साळावादप्रमाणे चालवणे, कसूर काढीइतकी न करणे. पुढे बोमाट आल्यास स्वामी तुमची भीड धरणार नाहीत हे नेमस्त समजणे लेखनालंकार.

शि. च. सा. २ व ५ } (११३) { घ. १६०५ पौष वा १२
ले. २७१ व ले. १४४ } { इ. १६८४ जाने. ३ गुरु.
रा. घ. १० रुधिराद्वारी }

शंभु छत्रपती स्वामी—देशमुखानी प्रांत घाई

सुलतान मांजम व शावदाखान गनीम दोहीकरून कोकणात उतरला, याप्रसंगे इशमांचे बहुत प्रयोजन आहे. करितां रा. संताजी यमाजी सरमिरा + यांला नौसंचणी इशमाचा जमाव करावयाबद्दल बरपाट प्रांते पाठविळे असे. ते सांगतील तेणेप्रमाणे नौसंचणी करून पाठऊन देणे. हे काम बहुत नाजूक आहे; याप्रसंगी जरी इशमाचा पोखत जमाव जाला तरी गनिमाचा काय गुमान लागला. चुडविलाच जातो. जमाव पाठविणे. स्वामी संतोषी होतीक. आज्ञादरी स्वामीने तुमचे पाठविळे ते कार्यक ह्या दिवसांत करून आपला मुबरा करून घेणे. तलाघ तरतूद करून इशम पाठवून देणे.

भीसा. के. ५५, ५६ } (११४) { घ. १६०५ माघ शु. १
रविरोहारी इंदुवासर } { इ. १६८४ जाने ७

रघुनाथभट्ट नवहस्त—मैरवभट्ट महापल्लेश्वरकर जामात व भी
सांप्रदाई उपासक भक्तराव.

श्रीरामदासस्वामीनी दया करून भीरघुनाथ चाफळ येथील उपाध्य-
पण व पुराण ऐशा दोन्ही वृत्ती आपणांस दिल्या. कन्यादानसमयीच्या संक-
ल्पाप्रमाणे सांप्रत महायात्रेस जातेसमई या दोन्ही वृत्ति तुम्हास दिल्या. त्यास
इनाम विळाशी अर्धचाकर व वर्षासन यासहित व राजपत्रेहि तुमचे
स्थापीन केली असत. हे दानपत्र भीचे माहास्वामी महापुरुष भलेभले. भीचे
सांप्रदाई यांच्या विद्यमाने वंशपरंपरा दिव्हे.

शि. च. सा. २ ले. ११० } (११५) { घ. १६०५ माघ शु. ७
सु. १०८४ सफर ६ } { इ. १६८४ जाने. १४

अबुल मुजाफर भदि०—भानजी देसाई पाा कुडाल

तुम्हेविशी हजरत शाहापनाह मूर्तजाखान गुदराणिले. तेवरून कौक
हुमायून तुज साधीर कर्माविले असे. तुवा हे कौकनामावरून आपुले साधीर
करार करून असणे वा मोकासाई याचे एक मोकासाईयासी वा रयेताचे एक
रयेतासी पाववणे वा हलालखोरी करून विलायेती पाा मार मार वा आबा-
दन करून वा कोणे बाबे काही अवेसा न करणे.

शि. च. सा. २ ले. १६९ } (११६) { घ. १६०५ माघ शु. १४
सु. १०८४ सफर १३ } { इ. १६८४ जाने. २१

विनायक समाजी सुपेदार व—जिवाजी नारायण हवालदार व
कारकून पाा पुणे. कारकून ताा करेपठार

रा. महादाजी गोसावी सेकीन मोरेस्वर याचा इनाम मौजे मजकुरी
आहे. जिराईत दिवसटिके कास रुके ४३॥ बागाईत पादरी देविळा नजिक
विषे ४६. साळाबाद तुमाळे चाळत आहे. सालमजकुरी कीर्दी करितील म्हणून
म्हणतावी. तरी यावत् आळे आहे सियाप्रो साळ मारी चाळवणे.

शि. च. सा. ९ ले. ६० } (११७) { घ. १६०५ माघ शु. १४
राजघ. १० रविरोहारी } { इ. १६८४ केतु. ५ भोम-
सफर २८ } { वासर

—चिमणाजी आऊजी

गनीम हवसी व फिरंगी यांनी कुदे, व (दा) पोली व सिडकोली-
मामळे चेऊल ही १ गावे मारून नेले. ते समयी रयतीचा गला कूळ छद्म नेला.

याकरता रयत दिल्हागीर व परागंदा होऊ पाहते...चेऊळच्या हवाळदारे हुजूर लिहिळे, तरी तुम्ही मनास आणणें व हुजूर लिहिणे, लिहाळ त्या प्रो त्याची मिस्हे होईळ. दादाजी कुळकर्णी याचे सेतचा गळा मौजे कारळे येवें होता तो साराच राजभाग प्रजभाग कुळ घेऊन खर्च केला, म्हणोन दादाजीनें सांगितळे, तरी राजभाग वजा घेऊन प्रजभाग तितका दादाजीस परतोन देणें.

य. सं. १६ ले. ४८ } (११८) { अ. १६०५ फा.गुन शु. १
बुधव २७ वफर २९ } { इ. १९८४ फेब्रु. ६

(मोगळ बरिष्ठ अधिकारी) अमानतखान—परगणे नाचनगाव सुभा
बन्हाळ येथील देशमूल,
देशपांडे, मुकादम व इतर
लोक.

हा परगणा आता भगवंत सिंग याच्या ऐबजी राजरूप वलद सयाजी भोसळे याजकडे लहागीर दिला आहे. तरी त्या प्रांताचा फार त्यांबकडे थाबा व त्याचे अधिकारीयांस त्यासाठी नेमिलें आहे. ते तेथील प्रजा शेतीत गहून गेलेली व वसूल नियमित देणारी अशी ठेवावी. ४ रु. २७ इ. रु. वसूल. त्यांचे बकिळाकडून २०० रु. घेऊन मुचलका घ्यावा व हुद्दा द्यावा.

शि. अ. सा. ९ ले. ६१ } (११९) { अ. १६०५ फा.गुन शु. ६
शु. १०८४ रवळ ५ } { इ. १९८४ फेब्रु. ११

दादाजी महादेऊ देसाई व —सुमेदार व कारकून सुभाप्रांत चेऊळ
देसकुळकर्णी मामळे चेऊळ

माली सुमेशार राघो विश्वनाथ व आपणामधे वर आकसी पडली होती. आपण चिमणाजी आठजी बराबरी माहागडीचे मुकामी गेलो. मामळे चेऊळचे वर्तमान साकल्य विदित करून मामळा करून द्यावा या निमित्त गेलो म्हणोन सुमेशार मद्यारनिल्हेने मागे आपले घर कैद करून आपले नगनगोटी बस्तमाव आणिली. हाही आपण स्वामीबवली वर्तमान विदित केले. राजभी पंत कृपावंत होऊन राजाशा पत्र स्वामीस दिवले. की नगनगोटी देवणें. पैकी कितेक खर्च देहू दिवले. ते स्वामीहीच वर्णून दिवले. त्यावरून बस्तमाव आणिली सुभा होती. ते देविले बितपसील कठमाला, कारी, गजवण नस्त.

भीसां. ले. ५७, ५८ } (१२०) { अ. १६०५ फा.गुन वद्य ६
राब १० बधिरावराय } { इ. १९८४ फेब्रु. २६ मौमबासर

यजा शंभु छत्रपती—बेंकाभी रुद्र मुख्य देशाधिकारी प्रांत कण्हाड.

—अंवाजी मोरदेऊ प्रांत सातारा

भीदासनिर्मितस्थान श्रीरघुनाथ प्रो चाफळ येथील प्रतिवर्षीच्या राम-
नवमी-यात्रा-समारंभास जाऊन कुसूरकयला करू न देणे.

—भीदेवास को चाफळ येथील इनाम सुभे मजकुरी आहे ते कै.
स्वामीसनदेने चालत आहे. त्याची विव्हे वे. दिवाकर गोसावीयाच्या विद्य-
माने चालो देणे.

सा. सं. इ. ले. ३१ } (१२१) { श. १६०६ वैशाख शु. ३
सु. १०८४ जवळ १ } { इ. १६८४ एप्रिल ७

कविकलश--भानजी गोपाळ सुभेदार व कारकून पाा कुडाळ.

पाटगांवीचे मुकामी जिवाजी राम चिटनिशीस विनंती केली की,
आपला वडील पितांबर शेणधी यास अदिलशाहाचे फारकीदोस चिटनिशी-
बदल होत निघाणी ४४ व हरकारगिरीबदल ३६ एकूण ८० आणि इनाम
बाबी व रावळें मौजे नेरूर व वाडी हुवरमळा मौजे अणव व कुलकर्ण
माहाळ जकात देखील बंदर वेंगुर्ले यास मुघहिरा तेनात सालास दर सदे होत
१ व विस्वा हरीजलस केणे १ चरीस दर गोणीस १ रुका चालत आहे. ते
हली साहेबास मुलूक अर्जांनी जाळा. पूर्वीची कै. स्वामीचे वेळची सनद ४००
ची होती (शक १५९१ भादन शु. २=१६६९ जुलै २० विद्यमान दावाजी
पुंढे). पुढे पितांबर शेणधीचे जागी आपण चिटनिशीचे चाकरीस राहिलो
स्यास बतन ५ होनाचा तह जाला. येणे करून अवकात चालत नाही. पहिले
पाळखी चालत होती तेहि राहिली. तरी सरंजामी आतां १०० होनाची केली
ते आदा करून चिटणीसीची सेवा घेत जाणे.

श. सं. २६ के. ४९ } (१२२) { श. १६०६ ज्येष्ठ वद्य ३०
जुलूस २७ जमादितासर २८ } { इ. १६८४ जून ३

(येतमादखान मोगल अधिकारी आसदखान)-देघमूल, देघपांडे,
मोकदम व राया, मुजारिया परंगणे कडेवलीत सर० अहमदनगर सुभे
औरंगाबाद ऊर्फ दखन.

राजरूप वलद सयाजी भोसला ना तलफ इजाफा व येवज जागीरा
मोकरर सुद १ क. ५ इ. दाम.

[त्या चिठीत सळास व १०९२ हा आंकडा देऊन बखर=जमादि-
उसानी १८ सन १७ दिना आहे. त्या फसलीसनाची सळास सन व जुलूस
२७ याचा मेळ बसत नाही. जुलूस २५ येतो. २७ परून बरीक काळ
दिना आहे.]

राम, दासी ४२ ले. ४४ } (१२३) { श. १६०६ ज्येष्ठ वद्य १०
सु. १०८५ ज्येष्ठ २८ } { इ. १६८४ जून ३

नीलकंठ मोरेश्वर-हरि शिवदेऊ सुधेदार व कारकून ताा घेऊळ

वेऊळचे अधिकारी व देशमुख हुजूर आले होते त्यास रा. चिमणाजी आऊजी यानी जेणेप्रमाणे कौळ देऊन सचणी केली आहे त्याप्रमाणे हे कबूल आहेत व कतबा लिहून दिव्हा आहे. अमानत गांव आहेत त्या गांवाची कावणी सचणी करणे व बाजती वसूल जाला तो पेस्तर साळामधे मजरा देणे. सागरगडीहून ५० खंडी गला देविका आहे तो आणून रयतीस देवणे. लावणी सचणी होय ते करणे.

शि. च. सा. २ ले. ३८१ } (१२४) { श. १६०६ आषाढ वद्य ४
सु. १०८४ रजव १७ } { इ. १६८४ जून २१

दिवाण परगणे तेरदळ-मोकदम कसवे तेरदळ.

दख्खीतीळ देसकानी पाा माा येही इकतमेश केली की तेरदळमधीळ घर्जापूर पेठेंतीळ धीरत मठ महानाडानी नोबिना केला आहे. मठाचे निबादास्तीबदळ जंगमास इनाम जमीन पाऊ चावर देखील पटीया कुलबाव कुलकानूची दिवलीया निबादास्ती चालेळ, तरी दिळी असे. कुमाळे करणे. इनामपटी सर्वपटी घेणे निसयत नाही.

१८३५ इ. व. पू. १७७ } (१२५) { श. १६०६ अ. भा. शु. ८
इ. १६८४ जुलै १०

मोरेश्वर पंडितराई—प्रांत राजापूरचे देशाधिकारी.

वे. हरिभट पटवर्धन पांघस हे ब्राह्मण योग्य घर्मादाय देखिले. तांदूळ केली कोठी मापे ८१॥ अडीच मण. वेदमूर्ती छेम पावतीळ तोवरी देणे.

शि. च. सा. ५ ले. ८७२ } (१२६) { श. १६०६ भाषण शु. ३
सु. १०८५ रमजान १ } { इ. १६८४ आगष्ट ३

काविकलशछंदोगामात्य—देशमुख कानदखोरे.

साळगुा रा. छत्रपतींनी वकाजी नावळकर यास तुम्हाकडे पाठविले होते. तुमच्या मुद्यामवाफीक सरंजामी बाळी नाही, विसगत लागली, म्हणून विलगीर जाहले म्हणोन कळो आले. त्यावरून आम्ही रा. छत्रपतीस्वामीस विनंती करून तुम्हास मेटीस यावयाची आज्ञा केली आहे. येणे. मुदा मनास आणून तदनुसार पारपत्य करून देऊ. बां

प्रसंगी भवचे बतनदार वेकमते राहोन गनिमाठ ठजा घापी, भापणी ठरफणणी करून घ्यावी.

दे. इ. ११ ठे. ४१ } (१२७) { घ. १६०६ भावण वद्य १
सु. १०८५ रमवान १४ } { इ. १६८४ आगष्ट १६

हरि सिवदेऊ सुबेदार व कारकून— रा. बाबा (कवजीबाबा !)
सुमा माहात्मनिहाय प्रांत चेऊळ

देऊळ मापळे चेऊळ याचे ह्साबतीचे गांव आपले राज्याचे कारकीर्दी. राहून अमानतमुळे जागळे इतर जमाबंदी होते. काही कराने जमा होत नाहीत. असे असोन घ. १५९७ मध्ये बहिरो त्रिमल माफी सुबेदार यांनी जमत व सीत ह्या दुसऱ्याचे देऊळमाराचे ह्साबतीचे खराबे जमा केले आहेती. ते १६४, ९५ पसरी छारी आता बाकीत काढले. पुढे घ. १५९८ मध्ये वेणुबांनी घापी सोयीची सनद घाबयासी भाशा केली. लगेच कोळ-बजठफेठ रगरी साठी व सनद देणे राहिली. आणि त्यामुळे बाकी १०।१२ बदे ओढत राहिली. तीन वेळ काही हत्ता दिवा पण सेरीकर बहुत जवून आले आहेत. घिषाव मुख्य की, आरले राग्यांत खराबे घाबयाचा तह नाही. केन्ही देठके रिहेहि नाहीत. एका चेउलांतच हे नवे घाळे आहे. तर सेरीकर सेवेली आले आहेत. मनास लागून पारिपत्य करणार स्वामी आहेती.

घ. सं. २६ ठे. ५० } (१२८) { घ. १६०६ आश्वीन शु. ४
सु. २८ त्रिस्काद २ } { इ. १६८४ ऑक्टो. २

(असदखान, मोगळ अधिकारी)—परगणे घाराशिऊर सरकार नलदुर्गे सुमा औरंगाबादचे देणमुख इ.

परगण्याचा रबीच्या हंगामाचा मसूळ १६ लक्ष ५ हजार मद्रावनजी बडद दाबटजी यांच्या बहागिरीत नेमला आहे. तरी बाबवी हक, सारा, प्रानतिकरणे व रीतसर हंगामाचे वेळी त्यांना घाबा. त्यांच्या सल्याप्रमाणे बागाचे त्यांच्या गुनास्यांनी शेतीची प्रगती व स्वताचा मान बाठेक असा प्रदान करवा.

दे. चा. भा. ३ ठे. ८६ } (१२९) { घ. १६०६ कार्तिक वद्य १०
इ. १०९५ विंशति २४ } { इ. १६८४ नोवें. २२

शिबंदर अधिकारी—मीनिवास बेंकटापरी देवाई परगणे गद्ग पाठशाही काम सोनत प्राप्त झाले आहे. तेव्हा स्वार व पाबळीक यांच्या जमाबाबत एका दिशावक मनुष्यात पाठवून निष्ठा व्यक्त करावी. तमचे

करता पोषाख पाठविला आहे. त्याच्या स्वीकारांत स्वोत्कर्ष समजावा. यासाठी रुद्रो विमणार्जी पंढीत सर जबीर, मखदूम खुर्रं य खवास यात पाठविले आहेत.

सनशापत्रे पु. १५७ ले. ४४ } (१३०) { श. १६०६ पौष शु. ४
राजघक ११ रक्ताक्षी } { इ. १६८४ डिसें. २९

यादी वे. शा. सं. रामचंद्रभट केशवभट पंडित, उपनाम पुरोहित, कौशिक, ऋग्वेदी, वेदाध्याई, आश्रकायन, यांचे पिते केशवभट महाराज राजभी थो. कै. स्वामीसंनिध होते. त्यांचे हातून दानाध्यक्षपणाचे प्रयोजन महाराज घेत होते. त्याच उपरी कै. स्वामीहि दानाध्यक्षपणाचे प्रयोजन घेऊन घालवीत होते. कै. स्वामीनी तीर्थरूपाचे मुखे रामायण पुराण भवण केले. भवणाची सांगता दक्षणा भूमिदान ता. संगमेश्वर प्रां. राजापुर येथे कोड ५ शेते ठिकाणे ३ येकूण भूमीमहसल दाभोळी लारी १६०० घारादत्त दिले.

शि. च. सा. ३ ले. ६४३ } (१३१) { श. १६०६
फसली १०९४ } { इ. १६८४

—असार देाख, गोविंद कान्हो, गोमाजी सुन्हो, देशपांछे पा इंदापूर.

मलारी चोपदार मिर्धा याने वारामती फचेरीस कागद लिहून दिव्हा.

रा. सं. १५ ले. १४७ } (१३२) { श. १६०६
शु. १०८५ } { इ. १६८४

दत्ताजी पाटील मौजे देगाऊ ता. सातारा—रा. आनंदगिरी महंत

कतना दिव्हा ऐसा जे, दादा साल मुदल मण ४२ घेता त्याची वाढीस घट मण ४३ देऊं. विघे ४१० खरीदीचे राहिली असे.

सा. सं. इ. ले. १३-१५ } (१३३) { श. १६०६-०७
} { इ. १६८४-८५

(महंमद) शिकंदर आदलशहा-खेमसावंत सरदेसाई परगणे
कुळाळ महालानिहाय. सर जमीनदार

तुम्हावर बादशहा कृपा जहाल होऊन तुमची अर्जो विदित घाली.
महिकानित बादशहाचे चाकरीवर आला आहे. तुम्ही कोणते तन्हेने राजा

संभाजीशी ममता राखून मोगल याबबरोबर मैत्री न ठेवावी-कुमके करता दुग्दी बादशाही कौजेत येऊन पोहोचणें. कोणी चांगला मनुष्य रवाना करणें. हस्तपंजे बादशाहाचे करून व पोषाख रवाना केला आहे. तो घेऊन चाकरीवर संबीर राहाणें (१५). बादशाही जाग्यांत शेवेसी हजर बाहाले त्याकडे कृपा-दृष्टीनें तमाम परगणे घाटाचे पायाळाळील पो कुडाळ वगैरे बक्षीस इनाम करून दिला. मौजे मसुरा वगैरे १३ गांव व एक काजिमा कदिम आद लखान अमलात हिंदवीत लिहिण्याप्रमाणें दिले असे. ज्यावेळीं घाटावरून फौजा येतील त्या समई हजर राहावें आणि मार्गानें रहदारीस हरकत न होई असा बंदोबस्त ठेवावा.

ऐ. फा. सा. ३ ले. ८७ } (१३४) { श. १६०६ पौष शुद्ध ६
दि. १०९६ सफर ५ } { इ. १६८५ जाने. १

शिकंदर अदिलशाह—भीनिवास वेंकटाघरी देसाई परगणे गदग.

जमशीदखानानें विनंति केल्यामुळे आणि रुद्रो चिमणाजी पंढीत सर डबीर याचा अर्ज आल्यामुळे स्वतःची निष्ठा व चाकरी व स्वतःच्या मुलाबरोबर स्वार य पावलोक यांच्या जमावासह हुजूरकडे पाठविणें. सरदारकीहि दिली आहे. त्यांतून उत्कर्ष आहे.

ऐ. फा. सा. ३ ले. ८८ } (१३५) { श. १६०६ माघ शु. ५
दि. १०९६ रवळ ३ } { इ. १६८५ जाने. २९

शिकंदर आदिलशाह—श्रीनिवास वेंकटाघरी देसाई गदग

(ले. ८६, ८७ म्. (१३४) प्रमाणें व) नवीन शिककेच्या प्रदेशांत जागिरीची व्यवस्था होईल.

रा. खं. १५ ले. ११ } (१३६) { श. १६०६ माघ शु. ७
रा. घ. ११ रक्ताक्षी } निवाडा { इ. १६८५ जाने. ३१
शु. १०८५ रवळ ५ }

माहादजी पाा जगदळा कसबें मसुर तर्फे उंबरज व संताजी पाा घाडगा मौजे सिवडे व घराडे तर्फे उंबरज यांची सितोजी व भाऊ सट-घोजी भोसले यांजविरुद्ध तक्रार की, मौजे कोणेगव्हाण सिरघडे सिवडे व घराडे ताा मार येथील सेते माते १०० व ४१॥, चोरली व चारली, मालिस्त करून नेली, पाचा आकणीच्या सोपयाची लाकडे तुळया लाव, कच्चा हसणी; कडवा, १२ इ. तुरीचे व बाजे हर जिनसीचे कूट व कडई नेली, गुळ करून अंगावरील बस्ता कुडकिया जोड, कोचकी, सेला, तरवार, तांबडी

पासोडी; पाउसाळियाचा घराचा शाकर भारे २००; नेळे व माळ्या दोन जाळविल्या येवें गळियाची राळे सोळुले नवशेरी खंडी २॥ नेली अशी कळमें ७. तरी कविकलश छंदोगामास्य आणि सर कारकून याणी सदरेस बसोन निवाडा केला की, देघाचिफारी व पारपत्यगार दोख दोणी ता मारचे वतनदार यांनी चोरले किती जाळलो किती, घस्ता अंगावर कोणकोणत्या होत्या माला बांधला तेहांचे सुतार असतील त्यास विचारून कळमाचे कळम गोही साक्षीनसी शिन्धानसी सर्व बखर शकतपूर्वक, इकहिसाबी मनास आणून बदलामी न ये, निर्वाह होय, असे आकस कोसीस न करता परनिष्ठपणें कळवावें. आकस कोसीस विवून आली तर स्वामी मुलाहिरा करणार नाही ऐसे बरे समजोन लिहिणें म्हणून आशा.

रा. खं. १५ ठे. १० } (१३७) { श. १६०६ माघ शु. १० बुध
रक्षाक्षी सु. १०८५ } साक्षपत्र { इ. १६८५ फेब्रु. ४

सटवोजी बायाजी भोसले—

महादजी सुलतानजी पाटीळ कसवे मसूर याच्या बापभावाचा गाव सिरवडे (ता उंबरज) येथें आपण सेतें केली होती, पटेल मजकुराची मिरासीची सेतें घेतली होती व पटेलगीस कटकट केली यामुळे महादजी व आम्हांमध्ये कुसूर पडोन कोणेंगावां आपण महादजी वरी चालोन गेलो व गर्दी केली. पुढें महादजीने हें रायगड येथें गाव्हानें नेलें म्हणून आपणांस कविकलश छंदो-गामास्य व सरकारकून ऐसे सदरेस बसोन मनसुफी केली. तरी आपण गदर केली, सेताचा आदारा केला, बेरणकाडी पावुरणें लाफडे नेली हा नसताच कयळा आपण केला, पेस्तार करणार नाही. केला तरी वियाणीचा गुन्हेगार व गोताचा अन्याई.

शि. च. सा. ९ ठे. ६२ } (१३८) { श. १६०६ माघ वद्य २
सु. १०८५ रवळ १६ } { इ. १६८५ फेब्रु. ११

चिमणाजी आवजी—वामा(दा)जी कुलकर्णी मामके चेऊळ.

रंगाजी सवनीस याणी कागद पाठविला. त्याचे उतर पाठविले. त्यावरून कलो येईल. तुम्ही यावयासी इतकें दिवस विलंब काविला. याउपर लडकर येणें.

रा. खं. २१ ठे. ६९ } (१३९) { श. १६०६ माघ वद्य ७
श. रक्षाक्षी रविवार } { इ. १६८५ फेब्रु. १५

कानोजी राजे शिरके—रुद्रमठ गिजरे कऱ्हाड.

भागी कृष्ण-कडुघडी संगमीचे ठीयपुरोहितपण तुम्हांस दिले आहे, तुम्ही भीष अभिसेस करणे, प्रतिवर्षी बरसाठन होत ७ देऊन ठे मधून आधीवांद देणे आमच्या वैद्यपरंपरेनें तुमचे बंधरंपरेनें चाळविलीक.

दे. सं. सा. ५ ठे. २९
राजघफ ११ रकाखी रविवासर } (१४०) { घ. १६०६ फासुन घ. ६
घु. १०८१ रवळ ५ { इ. १६८५ मार्च १

मोरेश्वर पंडितराऊ—रंगो विश्वनाथ देवधिकारी व जेष्ठक
प्रांत कन्हाड

वे. नरसीभट शेषभट मुंज्येमणी वस्ती कन्हाड पास पर्मदाय वांगुळ
कैली कोठी मापे मग रुनु जोबले देणे मग ॥ दादा प्रति वर्षी देणे.

रा. खं. २६ ठे. ५१ } (१४१) { घ. १६०६ फासुन घु. ७
जुलूस २८ रसर ६ { इ. १६८५ मार्च २

रस्तुम थळद सयाजी यांच्या वकिलाने अर्ज केव्हाप्रमाणे परगणे
जामखेडे सरकार अहमदनगर येथील मुकदम त्यांच्या माळकांना (रस्तुम
सयाजी यां) बहागिरी वतनाची चालू रकम व बाकी चार वर्षांत देव नाहीत.
तरी बहागीरदारानी सरकारी मदाळवीच्या सस्याने ठकार दूर करावी.

शि. च. सा. २ ठे. १०६ } (१४२) { घ. १६०६ फासुन वय १
घफ रगताथी { इ. १६८५ मार्च १२

रा. येसवठराऊ धाऊजी राठ भांगुरे—सोनमभु पमांधिकारी
भागरेवाडी या कोतुळ

नासीक ठीय पुरोहितपण जेहोम नासीक गोदावरी काठचे दिले.
साच्या वीणास मानिलीक हे सत्य (पडकी व साकरवाडीकर मांगरे)

पे. द. ३१ ठे. ४४ } (१४३) { घ. १६०६ फासुन वय १२
घु. १०८५ रसर २५ { इ. १६८५ मार्च २१

कविकलश संशोगमात्य—बाबाजी तानदेऊ सुमेदार व अरकून
प्रांत पुणे.

मोरो विठळ दंड कुलकर्णी प्रांत मार यांनीं सांगितले की, (घराबो)
महाराब व रशामी (शिवाजी राजे) यांचे कारकीर्दीत देणमूळ व देण तुळ-
कर्णी या मार यांचा हक व इनामती तुमाळे करून दिवाणाड इनामती
खंडणी या होत १०५ व ९५ असे वेत अवत, आतां जर हक इनामतीचे

इस कमतर पडले तर त्याप्रमाणेच देवासाकडून व देवांनाकडून खंडणी घेत. हाकी माा मार कराय पडले आहे. तर इस्लामाचीक खंडणी प्याही. एखादे महायुद्ध साहेबाचे व के. स्वामीची आशा पत्रे भरवीत ते वन् घाबून हाकी एखादेकडून छनद सादर आहे तेणेप्रमाणे बर्तणूक करणे.

छनदापत्रे घ. १६२ छे. ४ } (१४४) { घ. १६०६ कार्तिक वद १४
घु. १०८५ रविवर २७ } { इ. १६८५ मार्च २१

गंगाधर मोरेश्वर प्रधान—बाबाजी तानदेऊ सुभेदार व कारकून
प्रांत पुणे.

मोरो विठळ (होनर) देवकुळकर्णी प्राा मजकूर हुजूर विरिठ केळे की, प्रांतमारी आपला एक काजिना व दस्तमळ व कतवा इनामती गांव मौजे न्हावी व अमीन गांवगला व धीरचे वनचराई वनाचा व नावा, टोकरे, झाडसाबोरा महत कदीम चाळत आहे. तेणेप्रमाणे कुराळ होऊन ताची छनद सादर केली पाहिजे म्हणून विनंति केली. तरी बाबराय कदीमपासून तागाईत ताळगुदस्ता मोगमोगवटा चालिळा असेल तो मनास आणून चाळवजे.

शि. अ. सा. ९ छे. ६३ } (१४५) { घ. १६०७ चैत्र शु. १२
घु. १०८५ जवळ ११ } कोळनामा { इ. १६८५ एप्रील ६

हरि शिवदेव सुभेदार व कारकून—लोत, पाटील, रयत, मोखतर
सुमा महाकानिहाये ताा चेऊळ रयत मामळे चेऊळ

तुमचे बाबे देवक मामळे मजकूर सुमा येऊन माळम केळे जे, मामळे मजकुरी रयतेवरी कितेक बाबे जळल जाले आहे. रयतेमचे काही उबार राहिला नाही. रयत कुळ जमा होऊन हुजूर पारपत्याकारणे जात आहे. तरी अमी मृगास महिना दीड महिना राहियेका. इंगामी रयेती हुजूर गेली म्हणिजे पोहा तरी एक महिना पारपत्या कारणे पाहिजे. तेथे रयत गुंतोन राहिली म्हणिजे मागे... बुडाली. कीदीस पका. तरी मुदा मनास आणोन रयत समजाऊन कीदीस काविली पाहिजे. त्यावरून मुदा मनास आणावया कारणे बेंतकमार तुम्हाकडे पाठविले त्याबरोबर येऊन पाठविल्या मुदाप्रमाणे कीळ सादर केला.—नारळ व सुपाटीचा दस्त आवांचे (घ. १६०५) येथ पाहणीमुळे येवळे पाहिजे, बागायेत, जिरायेत, राजमाग इ. इ. बरळ कळमें ७

रा. सं. २६ छे. ५२ } (१४६) { घ. १६०७ चैत्र वद १
बुद्ध २८ जवळ १५ } { इ. १६८५ एप्रील १०

मुकबिलातान—महंमद कासीम

सरकार अहमदनगर पैकी नादनबचा राहणार दत्ताजी पकीळ याचे करवी कळले की त्याचे माळक रुस्तुमजी यांचेकडे जमिनीबाबत ५०० रु. देणे असून ते देण्यांत दिरंगाई होत आहे. तरी चौकशी करून खरी माहिती व निकाळ घावा.

श. खे. १६ ठे. ५३ } (१४७) { श. १६०७ चैत्र वद्य ८
शुद्ध २८ मघ २१ { इ. १६८५ एप्रील १६

रुस्तुम बलद सयाजी यांनी सरकारी हुकुमावरून महंमद कासिम व फौजाराचे नोकर यांस पकडून आणिले होते, ते म्हणतात मला धर्म-घाळान्वये पकडले व मी त्यांच्या स्वाधीन झालो.

शि. च. सा. १ ठे. ७४ } (१४८) { श. १६०७ वैशाख शुद्ध १
शु. १०८५ जलर १ { इ. १६८५ एप्रील २६

बांदो नारायण सुभेदार—गोविंद रघुनाथ सुभेदार
प्रांत सुजमलगाव व कारकून प्रा गवळ

कैचणगोडा पाटीळ मौजे सावसी सा कुंदगोळ याणे इरामबाबगी केले होती. याबद्दल त्यास मदबखाना ठेविळा. त्यासी करारची होतु पा ५०० बापडे, पैकी १ रो होतु बसूळ घाला. बाकी ४०० त्या उसळाबद्दल २।३ परसे नबळगुदी मदबखाना ठेविळा. नकर मार बहुत हळाल बाळा, उबार काही ठरला नाही. म्हणून आपले पाटीळगीची चउपी तकसीम नरसिंगराऊ रामाजी यासी विकत देऊन होत पा १५० घेतले. इनामची जमीन मार दहा व इकबर्तना व फसकी फळगी व खालवात जमीन देखीक गुमाळा करून दिली आहे. तरी तुरीहि पाटीळ मजकुराचे पाटीळगीची ४ थी तकसीमेचा मामला लावणी संचणी, कीर्तमापुरी, बरकडी गावीचा कारमार याचे गुजारतीने घेत जाणे.

शि. च. सा. १ ठे. ६४ } (१४९) { श. १६०७ श्येष्ठ वद्य १
शु. १०८६ रवप् १६ { इ. १६८५ जून ९

हरि सिबदेऊ सुभेदार कारकून—रायाजी सवळ प्रभु हवालदार
सुमामहाकानिहाये प्रांत चेऊळ मामळे चेऊळ

तभीक खर्चबद्दल देवळ मामळे मजकूर बरहुकूम सनद होत पा १२ देवाई अदिकारी कुाणी प्रत्येकी ४ प्रो रास असेत. मामळेमजकुरी बाकी देवळ मजकुराचे निा असत. त्यापैकी आदा करणे आणि खालमजकुरीचा आकार गुदस्ताचे बेरजेस प्यावती होये ते गोष्टी करणे.

रा. सं. १५ ले. १२ } (१५०) { घ. १६०७ पंचम वष १३
 रा. (१२) कोष (न) } निवाडा { इ. १६८५ घन १९
 घा १०८६

माणफोजी राहूजी जगदळा पटेळ मौजे शिराळे वा उंबरळ माणि शिवाजी व नरसोजी नाइकडा कुणबी मौजे मजकूर घांमपें नो मारण्या निने पटेळगीचा वेव्हार बागळा अथवा माणफोजीचा भाऊ माहादजी यानें हुजूर विदित केलें की, आमची गृह. जगदळे यांची वृत्ति कदीम; नाइकडा बाहनी कयळा करतो. तरी बरइक निवाडा ग्राह्या. त्यावरून कोनेर रंगनाथ मुखय देवाधिकारी प्रांत कऱ्हाड यांस आशा-पत्र सादर झालें. मग दोघांचे राजीपणें राजीनामे व नंतर समान कतवे छेदून घेतले. हमणाही गाधीचे मोकदम, मौजे मजकुरीचे बल्लुते ऐसे वृष, कसवे पेठ तर्फे कोडळी येवें जमा करून भीकणोची क्रिया व सत्य पाळून आपले वेताळीस स्मरोन गोष्टी देणे म्हणोन त्यांस सत्य पाठले. त्यांनीं जी वास्तु दिवली ते वास्तुच नाहाळीहून चैत्र व. १३ स आले प चैत्र वष १४ ची मुखय देवाधिकारी कोनेर रंगनाथ यांची बखर छत्रपती स्वामीस मागिली. जगदळे व नाइकडे ठभे करून विचारिले. मोहत्रसर कुणबी येही तकीरा दिव्या. त्यांत जगदळे पाटीळ खरे व नाइकडे कुणबी खरे. तकीरा दफतरी विन्हे जाविह्या. जगदळे व नाइकडे विन्हाही गेले. तेच दिवशी नाइकडा कुणबी पळाळा. त्याचा जमानदारहि गेर हजीर जाहळा. मग जगदळे तकीरा हुजूर येऊन जगदळे खरे असे वास्तुच, बखर, करीना व मोगयटा पाहून जगदळेच खरे पाटीळ. नाइकडे कुणबी सोड, ते दूर केले. जगदळे यास हरकी होन २५ पा नाइकडे गुन्हेगारी होन पा ५० देखील सर देणमुली करार केले. हे निवाडपत्र साप.

शि. च. घा. २ ले. १९७ } (१५१) { घ. १६०७ आषाढ शु. २
 राबघक १२ कोषन मोमवार } { इ. १६८५ घन २३

(संमानी छत्रपती व निळोमोरेस्वर—कृष्णाजी कंक पदाती नापेक यांचे शिके)

सेवक राधमंडळ

महाराजिनेचा बाप कृष्णाजी येसजी कंक यास हणमाची हजारी होती. त्याचरी फोडियाच्या कोटास फिरंगियानी जगट केजा तेव्हा रा. स्वामी राजापुरीहून स्वार होऊन फोडियासि गेले. ते वस्ती खाडीवरी गनिमाची गांठी पाळून पुंस बहुतच केले. ते वस्ती बसमा बागोन बरतुर बाळा म्हणोन घरास जावया आशा दिवली. पणस झालियावरी बसमा फुटोन मयठ बाळा. त्याचा ठेक मानिले त्याचें नांव कृष्णाजीच ठेविले आहे. तीन बरणाचा मूळ

आहे. त्याच्या नावे सुमा चाळवावा आणि लोकांच्या जमावास चाहुजी कंक आहे त्यास कारमारी करून ठेवावा. म्हणोन येसजी कंक याणि विनंती केली. त्यावरून स्वामि कृपाळू होऊन कृष्णाजी कंक स्वामिकायांबरी पडळा याकरिता याच्या ठेकास सुमा दिवहा आणि लोकाचा जमाव करावा, इमेष्टा चाकरीबरी भासिळे पाहिजे, म्हणोन चाहुजी कंक शंभर मावलिंयांत होता तो माकुळ पाहोन कारमार चाळवावयासि दिवहा. वेतन दोषांस मिळोन करार केले. सालिना होन पादघाही निवळ ६००-कृष्णाजी, कृष्णाजी कंक याची सुमाची भासामी चाळवावी. चाकरीव्यास होये तोवरी परबेठे देणे. सालिना होन २०० यासी चाकरीचा विरिस्ता नाहीं. परबेठी तेनाती प्यावी. पोतदारी माज घरावी. नानपरबेष्टी सुमा-चाहुजी कंक यास वेतन सालिना होन पा ४०० सास घातीस २०० चाकर १४ यो-१५० मोई १०, ३० दिवटिये २ यो, २० अफ्तागिन्या व नेजदार नफर २ येणे प्रो तेनाती केली असे. यासी घटाघाट व दंडक प्रमाणे घजा करून उरळ बतन घेत जाणे. चाहुजी कंक्यास चाकरीची मोईन केली आहे. त्याची हजरी पाहोन समा सुा तीळ होन मुजरा होणे.

सं. १५ ठे. ३६५
शंक १२कोपन
सु. १०८१ रजस ३०

(१५२)

घ. १६०७ आषाढ शु. २
इ. १६८५ जून २३

—येसाजी कंक सरनोबत व कृष्णाजी
येसजी कंक पहाती नायक

या दोघानी फोंडाचे स्वारीस फिरंगीयांसि गाठी पडिली तेव्हां बहुत कस्त केली आणि गनीम मारून काढिला. ते वफ्ती दोघाळाहि जखमा लागोन चकचूर जाळे. कठीण जखमा राबभी स्वामीनी दृष्टीने पाहिल्या आणि घरासी बाधया आशा दिवही. त्यावरी कृष्णाजी कंक याच्या जखमा कुटोन घरी मयत जाळा. हाथी येसाजी कंक हे दुखूर येऊन आपले वर्तमान विदित केले. त्यावरून हे कामाचे, मर्दाने, स्वामिकायांबरी तत्पर; आणि याचा पुत्रहि स्वामिकायांबरी मयत जाळा. फोंडाचे बकसीस चावयाचे होते म्हणोन छ मजकुरी पारितोसिकाची मोईन केली होन पादघाही बेरीम दोन सहस्र-सास येसजी कंक सरनोबत होन १०००, कृष्णाजी कंक स्वामिकायांबरी पडिळे म्हणोन १००० येणेप्रमाणे एकठाळा ये वर्षी पारितोसिक चावयाचा नियत केला असे.

सम. दासी ४२ ठे. ४५ } (१५३) { अ. १६०७ अयेष्ट-आषाढ
सु. १०८६ रजब } { इ. १६८५ जून-जुलै.

नीलकंठ मोरेश्वर-गौली बाजे खूम मामले चेऊळ

कौलनामा, तुम्ही रयतपणा करावया चुकविता. तरी कोणे बावे शक
अंदेशा न घरणे-तुमचे बावे चिमणाजी आऊजी यास लिहिले. ते कौळबोल
देतीळ, त्याप्रमाणे आम्ही चालऊन. कीर्ती मामुरी खुशाहाल होऊन करणे.

रा. खं. २६ ले. ५४ } (१५४) { अ. १६०७ अ. भावण वद्य १
हिमरी १०९५ सावान १३ } { इ. १६८५ जुलै ६

—परमानंद वल्द मानजी तोषा रा. नारनून

र. १९५ अलमगिरी हे दावल वल्द आदम दीन यांचे देणें देण्या.
करता शामदास वल्द मोहनीदास यांचे मार्फत घेऊन पावलो. बरीळ इस-
माचा रंग गव्हाप्रमाणे पीठ, कपाळ रुंद त्यावर आठया, उंच, दाढी, दोन्ही
कानास मोर्के हा शपथ घेऊन ग्हाणाला फी, रकम मिळाली.

सनशपत्रें पृ. १६४ ठे. ६ } (१५५) { अ. १६०७ आषाढ वद्य ३०
शक क्रोधन. मौमवासर } { इ. १६८५ जुलै २१
सूर्यमण सु. १०८६ सावान २८

शिवाजी विठल मुजमूदार—वे. तोरखणभटपुत्र शंकरभट जोशी,
किल्ले शिकंदर ऊर्फ बदामी आश्रमनायक शाखा, मौद्रस्य गोत्र

महापर्वणी पुण्यदिनीं किल्ले मजकुरी अगस्ती तीर्था भीमूतेश्वरसन्निधानी
तुम्ही महासंकल्पविधानपूर्यक सांगितलेवरी सापात्र, साधु, वृत्तिनिष्ठ ब्राह्मण पाहून
भेवस्त यावें, पुण्यसामग्री संचित व्हावी, ग्हाणोन आमचे इनाम उमली गांव
मौजे तोरे आस्करापुरीं खालसा जमीनपैकी किल्ले मजकुरीचे शिवेश लागळे
होते. कजेनवेंची गणेशानलीक मसवपटी ॥० तुम्हास इदमहदूद बालोन कुळभाव
कुळकानू वेठवेगार हुगी (गव्हाची खीर) पंचवळी, बलुते देखीळ घारादत्त करून
दिसे, तुमचे परंपरे स्नानसंध्या करून आम्हास वेदोक्त आशिर्वाद घेऊन
कल्याण इच्छून सुखी असिले पाहिजे. या घर्मकार्याचे वृत्तीस चातुर्वर्णांचे जन
नष्टपण करून इस्कीळ व नवीन कानू जो कोन्ही करीळ त्यास त्याचे वर्णा-
भमाची व मातृपिताची आण आहे.

रा. सं. २१ ले. ५ } (१५६) { अ. १६०७ भावण शुभा १
शक रक्षाक्षी सौम्यवासर } { इ. १६८५ जुलै २२

रंगोषा व नरसोबा व—मातृश्री कृष्णाबाई व विष्णुमट व वासु-
सोमाजी नायक मावलंगकर वेष मद सफरे पुरोहीत.

देष्टमुखी व सरदेष्टमुखी संगमेश्वर माहाळची व मामळे प्रभावली व मामळे दामोळ या वतनाची वडिळामध्ये अर्जक कोण पुरुष, त्यापासून वंशावली केशी चालिली. त्यावरून कुण्याबाई याणी व उभयता भट गोसावी यांनी सांगितले [ते वृत्त. अपूर्ण.]

ऐ. फा. सा. २ ले. ४२ } (१५७) { श. १६०७ भाद्र. शु. १
हि. १०९६ सवाल १ } { इ. १६८५ आगष्ट २२

[मिरजकिल्यामध्ये पब्लिक स्टोभर्स इमारतीच्या मार्गे भिंतीस टेकून ठेवलेली शिळा. त्यावरील लेख.]

परमेश्वराचा प्रसाद व कृपा यामुळे जुनी मशीद ८१६ तील ती शिफंदर कादिरी यांच्या कारकीर्दीतील असदखानानें पुनः बांधली.

सनदापत्रें पृ. १६३ ले. ५ } (१५८) { श. १६०७ भाद्र. शु. ३
सुा १०८६ सवाल १ } { इ. १६८५ आगस्ट २२

अज दिवाण कसबे नवलगुंद—मोकदम को नवलगुंद

सनदसुभा तेथे लिहिळे, लखवा लिंगपा देसाई मामळे तोरगळ यांनी विनंती केली की, गतवर्षी सुळतान तारा मोगळ लष्करासमवेत येऊन कसबे मजकुरी मुकाम करून घरे, बाळे व पेठ मोडून जाळून तलफ केली. त्या बराबरी गावांत साक्षात देवस्थान तेहि छिन्नभिन्न केले. योर देवाळये होती तीहि मोडून तलफ केली होती. त्याकरतां गावांत मरग सुटला. माणसें मरूं लागली. रयत लोक व दिवाण लोक व वाणी बळंज गावी राहेनासे बाहेलेवरी, गांवे हुगी चालून आवंतुक देवतांचे स्थापन केले. ग्राम देवस्थानाच्या विवसापासून पांढरी बसली. त्या विवसाच्या स्थापनेच्या पुरातन स्थळेस मूर्ती होत्या, त्या दुराभ्यांनी विछिन्न केल्या. त्यांची स्थापना झाली पाहिजे. महाराज राजभी महाराष्ट्राजा आहे. देवस्थानें छिन्नभिन्न असो नये. या कारणें देवाळयें बांधावी. उरजा चाळवावी. ह्यात आपण व स्वामी मिळोन जें करणें तें करीत आहो. तूर्त नवलगुंदा सारखे गांवांत देवस्थान देवळेच नाहीतसें झालें आहे. ऐसियास हुगी चाळते समयी श्री देवस्वामीची स्थापना करावी. देवळे इमारती बांधाव्या. तूर्त मूर्ति स्थापना करून पूजा चालवावी; नित्य पुराणभवन चालावें. त्यास एक भळा न्नाक्षण योग्य पाहून दोनी मार इनाम अन्नरामराहमत करून देऊन पुराण भवन चाले ते करावे आणि वरकळ देवाची उरजा चाळवावी ऐसें वचन गुंतलें आहे. ऐसियास वेद० घेंकटीभट काशिनाथ भट वाराणशीकर बहुत योग्य मले आहेत. यांसी पुराणाबद्दल साळसात इनाम हुलमार २ देऊन

बाळविले पाहिजे, तेणेकरून देवस्थानाची स्थापना होऊन शांत होईल... म्हणोन विनंती केव्हावरी वस्तुता विचार मतेहि पाहतां हिंदुकीची गोष्टी खरीच, उदंड खर्चवेच महाराजांचे दरवारांत होऊन जातो, अगर पड जंगलहि पडतें, त्यापरीस भीचे उरजे अर्पित राजगृहांतून जरी वेच जाहाळा तरी 'ज्यांचें नांव त्यांचें पुण्ये' महाराज छत्रपतीसाहेबांस भेय येईल, ऐसे पाहून हुलमार सर्व मान्य कसबेपेकी मशाती ३६ विघेचा मार हुमाला करून दिले असे. दुग्धी कारकून हाळ व इस्तकवाळ व नाडगीर कसबे मजकूर ग्रामस्त यांनी चालवणें,

भीसा. ले. ५९ } (१५९) { घ. १६०७ आश्विन शु. १
सु. १०८६ सवाल } { इ. १६८५ सप्तं. १९

रघुनाथ नारायण हणमंते अमात्य — सुमेदार व कारकून सुभा कऱ्हाड

रा. दिवाकर गोसावी विदित केले कीं, गोविंद गंभीरराठ यांनी उचापती केली. त्यास तारले व नानेघोल येथील ऐवज देविळा आहे. तो त्याचा त्यास देवघणें. १८ खूम घाणी बकाल भीचे यात्रेस येतात त्यास जुलूम उचापती करावया गरज नाही. असे रा. साहेबाचे शासन असे. रयत लोकास रंजीस होऊ न देणें.

रा. खं. १८ पृ. ८१ } (१६०) { घ. १६०७ आश्विन शु. ११
सु. १०८६ जिल्हाद ९ } { इ. १६८५ सप्तं. २८

नीलकंठ मोरेश्वर — दतसेट सेट्या

हुजकडे हरकी बाा इमारती किले पुरंदर बाा सेरणी बाकी वोटत आहे. त्यापेकी मुघाहरावदल देणे. शामजी केशव दफ्तरदार किले अहिधंतगड पाा होन २० आदा करणे पावलियाचा कागद घेणे—वरात.

शि. च. सा. २ पृ. २३४ } (१६१) { घ. १६०७ आश्विन वद्य ३
इ. १६८५ आस्टो. ५

शिवजी जेथे मोगलास मिळोन कारीची व आमचे माहालाटीक गुरे बळून नेली मुळखास उपद्रव देऊन उद्वस केला. मग संताजी निंबाळकर हवाळदार किले विचित्रगड व गडकरी व सर्जाराव एकत्र होऊन विचार केला की, मुळखाचा बंदोबस्त कोणे रीतीने होतो ! हवाळदारे सडा दिली जे, दुग्धी शिरवळास मोगळाकडे जाणे आणि शिवजी वगैरे यांचा साळजाव करून मुळखाची वसाहत होय तो अर्थ करणे. त्याजवरून सर्जाराव शिरवळास लाऊन अविघाची भेट घेऊन सर्व हकीकत बाहीर केली. त्यावरून शिवजी वगैरे यास मोगळाने दूर करून गावगनाची वसाहत करावयाची आज्ञा केली.

त्यावरून मुलखाची वसाहत जाली. हे वर्तमान संभाजीराजे यास कळलें. त्यावर सज्जाराव मोगलाकडे गेले ऐसे जाणोन महाराजानी इतराजी केली. तेव्हां संताजी निघाळकर इवाळशर यास पूर्वीची सर्व हकीकत ठावकी होती. त्यानी महाराज यांना सज्जारावाविशी पत्र लिहिलें जे शिबजी जेधे मोगलाकडे गेले त्याने महालात उपद्रव करून मुलूख बेचिराख केला. सज्जारावाची गुरेढोरे वळून नेली. सयब मुलूखाच्या बंदोबस्तास सज्जाराव गेले. त्यास महाराज यांनी कृपाळू होऊन अमयपत्र पाठविले पाहिजे. त्यास महाराजानी शब्द काढून उत्तर लिहिले आणि हुजूर येणे ऐसी आशा केली. आशेप्रमाणें सज्जाराव दर्शनास गेले. मागे मोगलाने किळा रोहिडा घेतला. ती मसलत सज्जाराव यास सांगोन आशा देऊन रवाना केले. आशेप्रमाणे कारीस येऊन मुळेमाणसे यास ठिकाण घरवेना. हे जाणोन चाई देशात जांचलीस नेऊन ठेवली. आणि आपण लोकांचा जमाव करून किले रोहिडा इस्तगत केला. मग महाराज रा. संभाजीची भेटी घेतली. बहुत मेहेरबान होऊन सज्जाराव यास शिरपाव दिव्हा. काहीएक विवसानंतर या प्रांती औरंगजेब पादशाहा यांची मोहीम जाली. तुळापूर येथें पादशाहा याचा मुकाम होता तेथे महाळी महालचे देशमुख व देशपांडे गेले. ते समयी सज्जारावहि गेले. तेथें कचळाखान (१) बगैरे मुन्घदी यांस नजर व अंतस्थ देऊन निरोप घेऊन घरास आले. मुलखाची वसाहत केली. तेथें खर्च पडिला. तो आमचे बडिलानी पदरचा दिला, दुसऱ्या कोणी दिला नाही. पातशाहाचे पुत्र शाहायकत व अजमतारा यांनी कसबे शिरवळी येऊन मुकाम केला आणि सज्जाराव व बाळाजी नाईक खोपडे देशमुख तर्फे उत्रोली यास बोळाविले की, किले रोहिडा घेऊन देणे. त्यावरून सज्जाराव बोळिले जे, आम्ही जमींदार, तेव्हां हा मनसोबा आम्हांस कैसा होईल ? मग बाळाजी नाईक याणी कपूळ केले की किळा घेऊन देतो. व सज्जाराव याची बापगूद (१) केली. त्यावरून सज्जाराव यास अटकेत घालावे ऐसा ठराव दरबारात बाहला. हे वर्तमान सज्जारावास कळताच रातोरात निघून कारीस आले कित्यास सावध केले. मागे बाळाजी नाईक खोपडे यांनी खारी घेऊन कित्याखाली आले. गडकरी हरजी पवार याचे डोचके कंकरीजवळून कापून नेले आणि कित्याभोवता वेढा घालोन अंधरबडाजवळ मुकाम करून राहिले. आणि सज्जाराव यास आणावयाकरतां चार मळे लोक पाठविले. त्यावरून सज्जाराव याणी दुखणियाचे मिष घेऊन आपले पुत्र मताजी नायक याजला बरोबर देऊन सलूख वरकरणीचा करून पाठविले. तदनंतरी मताजी नाइकास जमाव सुधा येऊन त्यास सांगितले की, कित्यास मोर्चे काढून लढावे. तेव्हां मताजी नाईक मुळीच्या वेताप्रमाणें मावेची लढाई करू लागले. इकडे सज्जाराव याणी कित्यास बातमी खबर

हुणार अणणे, अवसान न सोडणे, ऐशिये रीतीची वरचेवर खबर शिंदोजी जाधव हवालदार यास पोहचवीत गेले व किले मजकुरी गला बेगमीस पाठ-बाबा म्हणोन मीजे चिखलगांव येथें आपला खासगत गळा होता तो परमारा गडकरी यास सूचना देऊन घेऊन आणे, ऐसी बातमी खेळविळी. वगैरे गावगनाचा गला नेणें ऐसे सांगितले. त्यावरून दरवानानरोवर उतरोन गला घेऊन गेले. तो खर्च वेच शिंदजी व चांदजी वगैरे यानी दिव्हा नाही. व मसळतेसहि सामील जाहले नाहीत. पुढें पातघहा यानी पुरंदर वगैरे किले हस्तगत केले. ते समयी सर्जाराव यानी पुरंदरचे कोळी व बेरड यास आणोन आपल्या जवळ ठेऊन घेऊन आपले पदरीचा खर्चवेच देऊन किले पुरंदर हस्तगत करून साहेबचाकरी करावी म्हणोन मसळत करोन सरकारची कामे-काजे उमदी धरून करावयाचा निश्चय केला आणि वतनदाराचाहि बंदोबस्त पाळा पाहिजे म्हणोन.

रा. खं. १५ ले. ३४२ कोषन } (१६२) { घ. १६०७ आश्वीन वद्य ३
रा. घ. १२ जिह्जेज ३ { इ. १६८५ आक्टो. ५

शंभु छत्रपती— सर्जाराऊ जेधे

तुम्हीं संताजी निंबाळकर मुद्राचारी विचित्रगड यासी पत्र लिहून मुद्दा सांगोन पाठविला की, आपला भाऊ शिंदजी जेधा याणें हरामखोरी करून सिरवळास गेला त्याणे आपली गुरेढोरे बळून नेली. पुढें आपणास बरे पाहणार नाही याबद्दल आपणहि उठोन सिरवळास आलों आहे. ऐशि-यासि आपण रा. स्वामीच्या पायाजवळी एकनिष्ठच आहे. स्वामी कृपाळू होऊन, आपले वतन देशमुखी आपले स्वाधीन करतील आणि अभय पत्र सादर होईल तरी आपण सेवेसी एउनु एकनिष्ठ होउनु सेवा करीन म्हणून. तरी तुमचा मुद्दा माहले हवालदार एही स्वामीचे सेवेसी हुजूरस लिहिला. त्यावरून हे आशापत्र तुम्हास लिहिले आहे. तरी आधी तुम्हीच सरासरी हराम-खोरी केली की वतनदार होऊन इमानेइतबारे वर्तावे ते गोष्ट न करितां स्वामीचे भ्रम बहुत दिवस भक्षिले त्याचे सार्थक केलेत की स्वामीच्या पायासी पुर्बुद्धि धरून दोन दिवसांचे मोगल त्यांकडे जाऊनु राहिलेस. तुमचा भाऊ शिंदजी गनिमाकडे गेला तो आम्हास बरे पाहे ना. ऐसे होते तरी तुम्ही स्वामिनिष्ठ हुजूर यावे होते. म्हणिजे तुमचे इतबारपण कळोन एकनिष्ठता कळो एती. ते केले नाही. तरी बरीच गोष्ट जाली. या उपेरीहि गनिमाकडे राहाणेच असेली तरी सुखेच राहाणे. तुमचा हिंसा तो काय ! ए क्षणी स्वामी आशा करितात तरी गनिमादेखील तुम्हास कापून काढवीतच आहेत हे बरें समजणे. हुसरी गोष्ट की, तेथे राहाणेच नाही. एकनिष्ठेने स्वामीच्या पायाजवळी वर्तावे ऐसे

असेली तरी तुम्ही परभारे मुद्दे सांगोन गडकिलियाकडे राबिते काय म्हणून करिता ! हे गोष्ट स्वामीस मानत नाही. जो राबिता करणे तो स्वामीकडेच करून हुजूर वर्तमान लेहून पाठवावे. स्वामी तुमचा मुदा मनास आणून आशा करावयाची ते करितीळ. तरी ऐसी गोष्ट करावया प्रयोजन नाही. हुजराती सेरीच दुसरीयाकडे एकंदर राबिता न करणे, जे वर्तमान लिहिणे ते स्वामीस लिहित जाणे. तुमचे ठाई एकनिष्ठताच आहे, ऐसे स्वामीस कळलियावरी जे आशा करणे ते करून आशापत्र सादर होईल. तेणेप्रमाणे वर्तणूक करणे.

घि. च. सा. ६ के. ४६७ } (१६३) { घ. १६०७ कार्तिक शु. ७
फा. १०९६ जिह्जेज ५ } { इ. १६८५ आक्टो. २४

—विसाजी माणकेश्वर देवपांडिये पाा अफोळे.

तुमचे वडिबाचे सेत मौजे धुगौऊ व मौ बासेर याचे सिवेसी आहे. ते कीर्ती करणे, व तुम्ही म्हटल्याप्रमाणे सात साळा इस्तावा बिल मळता दर चाहुरी सा ६० (८।१६।२४।३२।४०।४८ व ६० या) प्रमाणे देणे. यासिबाय सादिबवार व पटी वगेरे बाबती व वेठीबिगार जेवा आवा तुम्ही न देणे.

घि. च. सा. ६ के. २३ } (१६४) { घ. १६०७ कार्तिक शु. १४
शु. १०८६ जिह्जेज १२ } { इ. १६८५ आक्टो. ३१

किले सिकंदरगड ऊर्फ बादावी—माकदम व कुळकर्णी व रयानी त्याचे दिवाण मो हुल्लगुळी सा बळगानूर किले मार.

श्रीनिवास वेकटाद्रि देसाई पाा गवंग व नाडगौडा किले मार याची निवेत साहेब कामावरी सावीत वखोनु मौजे मजकूर कुळशाब कुल कानू इनाम मनहामती केळा.

रा. सं. २६ के. ५५ } (१६५) { घ. १६०७ कार्तिक शु. १४
शुलूठ २९ जिह्जेज १२ } { इ. १६८५ आक्टो. ३१

—पर. नसिरायाद सुभा खानदेश येथील देवमूल, देवपांडे, मुकादम इ.

परगण्यांतीळ १५ लक्ष दाम सव्यद येखानाच्या जहागिरीतून माळोजी बलूड लोकोजी यांच्या जहागिरीत रबीच्या हंगामाच्या आरंभापासून नेमण्याव आळे आहेत. तरी दिवाणी व इतर हक त्यांना द्यावे. त्यांच्या सव्याने बागावे व त्यांच्या गुमासत्यांनी प्रजेस राणी ठेऊन शेतीची भरभराट करावी.

भीसां. ले. ६०, ६१, ६२ } (१६६) { अ. १६०७ कार्तिक वद्य २
राज्यक १२ कोषन हंडुवासर } { इ. १६८५ नवंबर २

राजा शंभु छत्रपती—रंगो विश्वनाथ दे०री प्रांत कऱ्हाड व कवि.
कलश छंदोगामात्य, व अंबाजी मोरेदेऊ
दे०री प्रांत सातारा

चाफळ भीरघुनाथ यात्रेचे नंदादीप, लिहिणार व अकराव यांचे वेतनाची मोईन पेशजी सादर आहे. त्याप्रमाणे ऐवज तुम्ही पावीत नाही. गावोगाव बराता करता पण ऐवज पावत नाही. एकच गावावरी सरस पाहून ऐवज नेमून देणे. सिंगणवाडी येथे सारे ऐवजाची बरात पावावी. ठरला ऐवज दिवाणांत येणे. दिवाण लोक वाणियाजवळून उचापती करतात ते चास्तीने यात्रा मोडो पाहते, ऐसे न करणे. तुम्ही जाणे. दिवाकर गोसावी—इस्ते पूर्वी-प्रमाणे मोहोसव चालवावा. उषव गोसावी मधेच नसते कथले करावयास संभव नाही. शाहापूर येथे रामदासमठासनिघ इनमंताचे देवालय आहे. व गोसावियाचे इनाम आहे. ते उत्पन्न बाहागांवचा पाटील कृष्णाची व पुनारी भक्षतो. तरी बरजोर ताकीद करणे आणि पाटळाने खावले ते इनाम बेरीज त्यापासून घेऊन दिवाकर गोसावीयास देणे. कसवे परेली येथे भीकडीक काही तुण व काष्टाची मोईन आहे ते पावीत जाणे.

त्रे. व. ११ अं. ३ पृ. १७ } (१६७) { अ. १६०७ कार्तिक वद्य ९
शुद्ध २९ जिल्हेज २२ } { इ. १६८५ नोवें. १०

(औरंगजेब)—राधराजें महालोजी बहादर घोरपडे (मुघोल)

सैन्यासह बादशहाकडे यावे. सय्यद अलीमुहमद उमराव याजला याजसाठीच पाठविले आहे.

शि. च. सा. ५ ले. ८४२ } (१६८) { अ. १६०७ कार्तिक वद्य ११
सुा १०८६ जिल्हेज २४ } { इ. १६८५ नोव. १२

तकरीर कर्दे का म्हैसवळ पा माण दहिगाव हाजीर मजाळी घर्माजी वेशमुख का वेलापूर याणे मारेकरी नफर तिघे पाठविले. ते उमाई अवा-जीचे वाडियात होते. बुधवारी बाबाराचे रोजी रात्री कोटाचे दिंडीचा दारवटा खगोन ठसळिला. इतक्यांत रजपुताचे चौकीवीळ रजपूत जागा जाळा. त्याने गुळ केला. त्यास बोडमार करून ते उमाईचे वाडियांत दडोन राहिले. दुसरे रोजी सजेश अवाजीने लोणारा पाठवून आपणास — पारनाईक मांग बोळावून

नेळे, आपण गोवणीच्या साहाय्याळे वेसलो, तेव्हे सदरहू नफर होतें. त्यांस रात्री तारतस्तानाचे दिखीने बाहीर काढून बनावे वेसीने बाहेर पातळे. पावेरी देवाचा मगारा, माळ व माकरी मजपुर्वे ठेवली; हे गोष्टी नो बळावी म्हणोन क्रिया घेतली.

शि. व. घ. २ ठे. २७२ } (१६९ { घ. १६०७ मार्ग. शु. ६ घनिवार
रा. घ. १२ क्रोवन } -७०) { इ. १६८५ नोवें. २१

शंभु छत्रपती—अंताजी संघदेव देशाधिकारी प्रांत घाई

मा मारीचा मुळकाचा तहरह लावणीसंचणी मा मजफुरीचे देसमु-
साचे मठे करीत नाही. येणेकरून कितेक रयेतीचा दिवासा राहात नाही. हे
गोष्टीने गैर कायदा हो(तो). तरी वेसी गोष्टी सर्वथा न करणे. जो तहरह करणे
तो देशमुखाचे मठे (करावा). मुळक मामूर होये ती राहाटी करणें.

[हाच कागद धिबचरित्र साहित्य खंड ५ मध्ये खेळांक ९४५ हा
पुनः भाळा आहे. व तो ओसर्जे येथील संग्रहांतीलच आहे. त्यात
'मजमूचे' व देशमुखीचे 'मळे' असे शब्द आले आहेत. पण
मा खं. २ ठे. २७२ या ताढून पाहतां ह्या शब्दांचे वाचन व
मुद्रण चुकीचे साळें हें सांगता येतें. खं. २ मधीलच वाचन सुद्धा
आहे.]

त्रे. व. १ पृ. १६० } (१७१) { घ. १६०७ मार्ग. शु. १३
शुद्ध २९ मोहरम ११ } { इ. १६८५ नोवें. २८
दि. १०९७

—मुझा अवदुझा मौजे संवरे

संवरे येथील मशिदीची लिताबत=पुराणिकी-तसेंच कसायब=काजी-
पणा व मौमजद = मार्यनानिमंत्रकी असे तीन अधिकार दिले आहेत. फर्मान
केलक महमदखान बाकेनिवीठ.

सनशापत्रे पृ. ४८ } (१७२) { घ. १६०७ मार्ग. शु. १३
घक क्रोवन सु. १०८६ } { इ. १६८५ नोवें. १८ घनि.

गणेश जनार्दन कुलकर्णी — दामाजी व गोविंद खंडेराव
मौजे चण्होली तर्फे हवेळी छिंगरस मौ. व तर्फे मजकूर

वृग्धपावन फर्ज मुद्दक रु. ६७६।। आप्तसुल्ले प्रवर्तसंबंधे घेतले. त्यास
व. मा. व. स. व्यास रु. ५ प्रो ११।। मार्ग. ते पयेठ शु. १३ वरा महिने

ही मुदत मुदतीनंतर मुदत कलांतर बाब. न देऊं तरी कुळकर्ण तुम्हांस दिवें.
(पुढें हे कुळकर्ण लिगारसाकडे गेले.)

श. सं. इ. से. ३२ } (१७३) { घ. १६०७ मार्ग. श. ३
सु. १०८६ मोहरम १७ } { इ. १६८५ डिसें. ४

लेम सावंत मोसले—बाणी महानाड परदेशी
सरदेशाई वा कुडाळ उदमी तळघाट.

मा जिवाजीराम चिटणिस वा मार वास विस्वा या फर्मान व
खुर्दखते मोडासाई घाट चालिले आहे. मळीकडे शिवाजी राजे याचे फारकीर्शि-
मये चालिले. इलीहि इर गोणीस एक बेलास यळमरीत इसळमवाफिक ८१
इका मारतुलेचे कमाविसदारावाणी देणे.

भीसा. से. ६१, ६४ } (१७४) { घ. १६०७ पौष शु. १
सु. १०८६ मोहरम २९ } { इ. १६८५ डिसें. १६

गोपिंद पुणोसम सुनेदार व—मुकुंद शंकर इवालदार व
कारफून मांठ बाऊळी कारफून शा सोनाटसोलसें

—कमाविसदार, भेटकरी घाटकुंभारला.

(से. ६० प्रो) सदरहू मोहनचा ऐवज बया गांवी घाळ तेथें कुठरियाची
बघत न करावी. म्हणजे ऐवज पावेळ. छत्रपती स्वामीस विशेष पुन्य आहे.
म्हणून घाटमजफुरी पावण्याची होत १०० रास देविले. आदा करीत बाणे.
या उपरी तुम्ही कुणोन रोखे गाबावर कराळ आणि हुजूर नोमाटा येईल म्हणजे
तुमचे मुळादिजा होणार नाही. साकीद असे. (मागीळ क्र. १६६ पहा).

श. सं. सा. इ. से. २४ } (१७५) { घ. १६०७ पौष शु. २
सु. १०८६ सफर १ } { इ. १६८५ डिसें. १७

सर्जाखान—कारफून व देशाई व नाडगीर किले सिकंदरगड उदक
बादावी

श्रीनियास वेकटार्दी नाडगौडा किले मजकूर हे दिवाणीचे काम
करीतच आहे व हाही पवाडी नाईक देशाई किले मा यांनी हरामपादगी करून
दिवाण विछायेवीची कीठेक खेडियात ठाणे पालून मजबूत केले होते. तरी तुम्ही
आपुले घावी मजबूत पाठऊन देशाई माराचे ठाणे ऊठाऊन दिवाणीचे ठाणे

घातले ऐसे ठगडी व कारकून किले मार येडी लेहून पाठविले. येसियास मौजे हुलगाडी किले मार देखीक नखत कुमाले करणें.

भीसा. ले. ६५ }
घु. १०८६ सफर ४ }

(१७६)

{ घ. १६०७ पौष शु. ५
{ इ. १६८५ डिसें. २०

ता मेढणे दिवाण—सायगावचे मोकदम ता मार

देवस्थान मुकाम चाफल व रामदासस्वामी किले सजनगड दोडी स्थली निय पूजा व मोहछाव होवयास अंतर पडो लागले. संकल्पसिद्धीस गेळा पाहिजे. याकरता मौजे सायगाव दिवा असे. तेथीक जो दस्त होईक त्यापैकी ४६०॥ ८ टके नखत व गळा घेन जिनस ४॥१॥१०= गडू, भात बारीक ५०६ रूप, तेळ वगेरे भीकडे देविले असे. वेढवेगारी भीकडे.

धि. च. सा. ९ ले. ६५ }
घु. १०८६ सफर ५ }

(१७७)

{ घ. १६०७ पौष शु. ६
{ इ. १६८५ डिसें. २१

निलकंठ मोरेश्वर-रायाजी सवक प्रभु हबाबदार व कारकून मामळे नेऊळ

बाबाजी (दादाजी?) महादेऊ देसाई व देसकुळकर्णी मामळेमजकुर याणी विनंती केली की, सालगुदस्ता, खंडोजी मोहिता सेवक राजमंडळ याणि रामनाक भंडारी प्रज मौा गोठी तो बासणगो याजकडे राजघडीचा राजभाग बाकी देणे असता दरम्यान खंडोजीने याचे टोणगे दोन ... १० मण घेऊन गेळा. उपरी रामनाक चिमणाजी आठजी यासी किर्याद जाहाना. खंडोजी मोहिते याचे मुद्याहिराबदळ लेहोन बाबाजी कुळकर्णी यासी मजुरा देणे.

इ. वृ. १८३४ पृ. १४४ }
फ. १०९५ }

(१७८)

{ घ. १६०७
{ इ. १६८५

पाटोयाचे देवपांडे

अबदुल सलाम ऊर्फ धिसाजीराम कौत (मृत्यु) जाळे.

इ. वृ. १८३४ पृ. १४४ }
फ. १०९५ }

(१७९)

{ घ. १६०७
{ इ. १६८५

घके १६०७ सोळावडे सावोत्तर । तें टीका शिवरामेश्वर ।

कोनरी बाबा सादरें । जाणा विचार लेखक ११२

पूर्णानंदाचे शिवरामस्वामीकृत अध्यात्मरामायण.

१८१७ इ. पू. ११९ }

(१८०)

{ अ. १६०७
इ. १६८५

मोरेश्वर पंडितराव—रंगो विश्वनाथ देवारी व केलक प्रां. कच्छाड
वे० नरसिंभट शेषभट मुंजेमणी यास ते योग्य विद्वान धर्मादाय
तांदूळ मण १, जोंधळे मण १० प्रतिवर्षी देवणें.

शि. च. सा. २ के. १९४ }
पो रसर ५

(१८१)

{

अली कुतुशबहा तख्त गोलकोट } —पातघाहा तख्त दखण, शार
शेर भागानगर तेलगण } विद्यापूर

साहेबानके दिक्कपरी सुणाकर हमारी दिल्ली मादमी दूर होकर गे.
हमारेपर दिल्लीका पातघाहा हजरत अकबर जकालवीन हुकूम करकर राहा.
पातघाहा आकर तख्त दीकतानादमे अकर ठतन्यो हे. ऊने हमणेकु कतबत
सुरू किया हे. उसके योगान हजरत मीर दीलत मुरगी हेजीब भेज दिया हे.
उनो आकर हमणेकु बोळता हे, हम दखणकी पादशाहीपर हुकूम के
ये हे मराठे छत्रपत सबापर नजर किये हे. न्यारो लाल घोडा
ताराछु करवा दिखेलखान वा रणमस्तखान राहा चेकके ये हे. ते
हमणाकु तुमरे घोडा फौजा नालबदी दिये तो खूब हे. नै तो; तुमपर
राहा चक दते हे. हमारेपर बातने करकर बोळत हे उस बातकु हम
जबाब दिये हे हमारी पादशाही वा दखणमेकी पादशाही जुदी नै. उनोकु हुवा
तो हमनेकु हुवा. वो खबर सुणकर मोगल ब्याळ देकर आया हे. हमारे
पयोपर बहुत कुच मुस्तैदी खुद तुम इस बातकु कुच दिक्कीर न होणा. देख-
णेकु नै तो कितबत लिखकर भेज देणा हे. हम खर्च कुच पैसे भेज दिये गे.
हजरत सर्जाखान खलदकु दिलासा देकर राहा चल सुरु करकर आपणा बोळा,
लेयाकर वसत हे लोते हजीर हे. उनोकु दिलासा करकर सर्जाखान सरसुभा
देरकर मोगलापर हुकूम करणा हे. माहाराज छत्रपती संवाजी राजे पादघाहा
जूही उनोकु येक कतबत वा हेजीब भेज देकर उनोका कुच घोडा मगाकर
मोगलापर ब्याळ देणा. गनीमकु मारकर फना करणा हे. हम सासा कंवर
बख्त हे. कछवरगोकु आवे हे. तुम कमर बदकर आणा हे. उस तर्फछु
सबाजी कमरबस्त होकर आता हे. तीनो जब मिळकर मोगलाई केणा हे तो
कुच तुमारी पादशाहीका... होणा हे. नै तो मुखल खराब होता हे. साहेब न
पस हमारा हेजीब माघयराऊकु तुमारे पेश भेज दिये हे. उनो बहुत कुच
बयाण बोळे दिक्कु मालू [म] होवेगा. साहेब वास्ते कुच ११२ मेवा, घोडे

१।२ इसी ४, सारिगी घोडी ६ मेज दिये है. वो तुम कहेनापासे कहमणसे खिजमतमे हाजीर है. हुकमतपन्हा: मसूदखानफू खर्जफू देकर कोटमे रखणा. इस घखतमे इतनाही पकडे तो कुच ज्योर देत है. तुमारे कोट बकशी छोडणा करेगा. संभाजी राजे याने प्यार हिशे करव्या घोडेकी खचणी किया है. उनोपर दिछीका पादशाहाका फर्जद ताराखू कर गया है. सुफचयानी मादमाहाम हजरत शाहाबादेने हमणेकु किताबत लिखते. हम दिली फिर कमरबंदते है. हमकु मिककर मोगलाई...तो बहुत कुच तुमारी नामोश होती है...हम तुमारे खलबत मे है. इस बरहुकूम हम कारबार किये है इताना हमार फते. बाली हुये. पीछेखसाहेब फू अमारी बेटी देकर दोस्तीका अमल करेकु इस बातपर तुमारा भळा येक अदमी मेजे देकर मजबूदी काम करना है. तुम बडे मुजुबककार है. साहेब नजर करकर भळा येक हेजीबकु मेज देणा है. उनो संगत दोनी बात करकर कुच पैशे मेजे देयेगा. दखणकी पादशाहीकी खिजमतकु रहते रहत है. कस्तवानी मुरीदनखान मल्लूखान बडा हाजीर है. उशकुच दिछासा करकर रखणा है. कलम जुजाई प्यारी दिलपानी बुरी हाक रखे है. वो उसे है. तुमतर्फे करनाटकी राजे राचेवाळ है. उस तर्फेल् हशेम आये तो बी कुच जोर होता है. हम तो पेस छत्रपती संभाजी राजे यान माबुल रामचंद्रपंत हेजीबकु मेजे दिये.

शि. च. सा. २ छे. १८२ व }
सु. १०८६ छे. १८३ }

(१८२)
कौलनामा

{ श. १६०७
इ. १६८५

मकुलखान सुमेदार
महाबानिहाय मामले बंकापूर

—सिधया मुछसी इत्यादि ५६ व्यापारी मंडळींची नांवे (सराफ, नाईक, वेळी, तांबोळी, बागवान, पुजारी, समस्त माहानाड थळ, परथळ उमा मार्ग छपन देश हाये. पेठ नवान, अवहुळ रौनगर मामले मजकूर.

जकासीचा तपशीळ. पेठेसी कौळ सा साल; धावेसी ब खपरेळ परासी पाच साल; बतन परास तीन साल, कौळ भरिकेवरी दिवाण ब समस्त माहानाड ब नाडगीर बैसून कूळ पाहून कुळप्रमाणे बिराड बाधावे. मिरासदारासी बर्तना करून घावे. गडच व भूस जिनस यादी जनावरावरीळ यादी, मांडण व्यवस्था, इतर पेठेचे संबंध इ. इ.

सं. १५ छे. ४४५ }
सु. फ. १०९५ रजब ४ }

(१८३)

{ श. १६०७-८ ज्येष्ठ शु. ५
इ. १६८५-८६ मे. २८, १७

देशमुख देसपांडे पाा चाकण—मोठदम कसबे इंदोरी

वे. केसबभट्ट प्रहो याचे सेत का मार इनाम आहे तेयाचे सांभाळी करणे.

सं. १५ ले. १८० सु. १०८६ रजव ५	(१८४)	घ. १६०७ उपेष्ट शु. ६ १६०८ " ७ इ. १६८५ मे २९ १६८६ मे १८
----------------------------------	---------	---

शंकराजी नारायण—कृष्णाजी दादाजी प्रभु देशपांडे सवनीस व चामनीस निा कोक इशम दिला हुजरात मोजे फारी वडहुंवी कोरळ चौकी व लिह ता रोहिडखोरे.

मावळप्रांती गनिमानी चाक केली म्हणोन समजले त्यास कोरळसिंह व ठवला घाट व मांडरदेवचा सडा येथील आगा जागा चौक्या घालून गनिमाची खबर ठेऊन कमकसूर खास बातमी पावली करणे. + राजगडी कळविताच, तुमची कुमक रोहिड वगैरे जागाहून होईल तुम्ही सिरवळी मर्दमु चांगली केली हे खबर येथे समजली. या वेळी गनीम नामोहरम सर्वांनी करावा. तुम्ही जमेदार व सरचाकर माहाराजाचे वेळचे (नामोद्य) करोन दाखवतील हा भरवसा आहे. बहुत काय लिहिणे.

शि. च. घा. ९ ले ६६ सु. १०८६	(१८५) महजरनामा	घ. १६०७-०८ इ. १६८५-८६
--------------------------------	---------------------	--------------------------

मामळे मूर्तजाबाद ऊर्फ चेऊळ. पेसची सन सळावामधे घ. १६०४ विठोजी बापूजी, गोंदोवा नारायण इ. पांच जणानी आपली बाकी सूर्योजी विसाजी प्रभु वशी तपे अस्टमी यांसी विकत दिवली. याची किमत चौकचारें देघमूख, आगरनाईक, खासा हरदू बाकीचे जावंद चारी कोन बाकीचे हिंडोन मुईमाण पाहोन केली. बाकी खराबा भाट १२५ काहारी वसरी. आपळे निघाण करून दिवळे. हे सती सजणाजी होता त्याची भव. काद काहान नादान. पुढे दाने जाहाळे. मग बाकीमधे पदरीहून मबळग पैका खर्च करून विहीर पाणी केळे, आवादानी केली, नवे घर बांधले. बसात केली. येसियासी सूर्योजी प्रभु रोजगाराबद्दल रायेगडास गेळे. तेथे जिवाजी प्रभु बाकीची मनसुबी सांगो कागडा. ते मनसुबी पंत न्यायाधीश यांजवळ गेळे. तेही खत पाहोन जिवाजीस आशा केली की, तुवा जाऊन तुझे बारिसदार आहेत त्यांचे गळा पडणें. जिवाजी म्हणो कागडा, आपळे तळीमदारावर बाकी होती. सूर्योजी प्रभूस चेऊळची मजमू होती. येन्हे जुलमे बाकी विकत घेतली.

सूर्याजी बोलिले जुलमे विकत घेतली नाही. यावरी जिवाजी चेडली येऊन तकरीरा जुलमे वाडी घेतली म्हणोन घेऊन हुजूर गेला. मोगळ सन खमसामघे (श. १६०६) कोकणामधे येऊन लूट नागावा केला, घुघळ जाहली. सूर्याजी म्हणतो, वाडी जुलमे घेतली नाही, वाडी पाहिजेत तरी चौकचारे किमत ठरेल ती देणे, वाडी घेणे. मामले मजकुरी येसवंतराव अनंत सुभेदार होते. त्यावरून त्यासी बोलाऊन नेले. पुढे मनसुबी घजावा माहाले दिमत म्यान. बंक हुजरी लोक येही हाजीर मचालिसी बैसऊन मनसुबी आरंभिली सतावरीक दोस, भले लोक हमशाई यासी मनास आणिता आत्मसंतोषे विकली हें खरे जाले. सूर्याजीने सुखे पुत्रपौत्रानी उपभोग करावा. विठोजी बगैरे अर्धा-अर्धी समज नाही.

१८१५ इ. श.

पु. २४७ व २५४

शक श्रोधन

सनदापत्रे पु. १६१ छे. २

फ. १०९५ रबळ ५

(१८१
-८७)

श. १६०७ माघ

शु. ७ बुधवार

इ. १६८६ जाने. २०

येसाजी वलद संताजी व देशमुख
विठोजी ,, बाबाजी ,,
नारोजी चंदरस देशपांडे
घाळाजी बापूजी ,, समस्त
मोकदम परगणे चाकण—

—कचेश्वरभट सिद्धेश्वर—
भट ब्रह्मे उपाध्ये
को चाकण

दंडवत अनुक्रमें नमस्कार,

साल मारी प्रजन्य मुतलक गेला यानिमित्त किलेदार व फौजदार साहेबी कर्माविळे की, को व पो मारचे ब्राह्मण मेळवून अनुष्ठान करऊन पर्जन्य पडे ते करणे. मग हनुमंताचे देवळी अनंदगिरीचे मठी हरिकथेस मंडप दिता व मुख्य महंत आले. कथेस प्रारंभ होतांच पाऊस पडला.

११ दिवस समस्तांनी अनुष्ठान केले. परंतु पर्जन्य न पडे. त्यावरून व्यंगोक्ति केली की, मुख्य महंत आग्रहामध्ये आणिले पाहिजे. त्यावरून स्वामीस आग्ही अनुष्ठानाच्या ब्राह्मणांत आणिले. स्वामीनी हनुमंताचे देवळी अनंदगिरीचे मठी हरिकथेस मंडप देण्यास आज्ञा केली. हरिकथेचे साहित्य केले. स्वामीनी कथा आरंभिताच पर्जन्य अहोरात्र पडला. पुरे पुरे केलें. स्वामीचे उतराई ग्हावे म्हणून परगणे मजकुरी दर गावांस टकाद्याई व धान्य केली मग करून दिले, ते चालवू ही ब्राह्मण्याची भाण असे.

रा. सं. २० ठे. २५९
शक मोहन सुपवार

} (१८८) {

घ. १६०७ माघ शु. ७
इ. १९८६ जाने. २०

तिपाजो राजे पांढरे—वे० दामोदरभट धर्माधिकारी पुणतांवे

तुम्हास तुमचे स्थलचे तीर्थ उपाधीक दिह्हे. तुमच्या गांवास आलिया पूजन तुमच करावे, उपाधीक तुम्हास द्यावे. आपले वंशीचे येतोळ स्थानी तुमचे घरी राहावे.

रा. सं. ८ ठे. ४०
शक क्षय भोम

(१८९)

{ घ. १६०८ चैत्र शु. २
इ. १९८६ मार्च १६

उपाध्ये व मेरेस्वर पंडितराय—देशमुख देशपांडे व ज्योतिषी व उपाध्ये व समस्त वेदमूर्ति. वस्ती कसबे हरसूल प्रांत अवरंगाबाद व समस्त महाराष्ट्र कोंकण-देशस्थ विद्वद् वैदिक गृहस्थ

गंगाधर रंगनाथ कुलकर्णी कसबे हरसूल हा ब्राह्मण मोगळापासी सेवेसी होता. मोगली यावरी बळात्कार करून बाटविळा. अष्ट करून ३ महिने बंदखानी ठेविळा होता तेथे यवनासी अजोदकसंसर्ग पडळा. नंतर यास भागव अडीच सही मनसब देऊन चाकर करून ठेविळा. पांच वर्षे चाकरी केली. शनानसंध्यादिक कर्मे करिता न ये. यास्तव राहिले. पांचा वर्षांत अजोदक संसर्ग केळा नाही. दौळत असता भाग्याचे सुख टाकून, अंतःकर्णी अनुताप मानून, आपले जातीत यावे, यास्तव छत्रपती स्वामीपाशी रायगडास येऊन एक वर्ष दरबारी प्रायश्चित्त घ्या म्हणऊन सरकारकून, न्यायाधीश व उपाध्ये व दानाध्यक्ष, व भलेभले ब्राह्मण व समस्त आपले जातीस घरण येऊन प्रायश्चित्त मागत होता. त्याउपरी रा. समस्त राजकार्यबुरंधर वर्णाभिमर्षप्रतिपादक छंदोगामास्य स्वामी यांस वर्तमान विदित जाले. याही ब्राह्मणाचे कष्ट व अनुताप बहुत देखोन छत्र० स्वामीस वृत्तांत विदित केळा. छत्र०नी प्रायश्चित्त घाबयासी आशा दिह्ही. त्याउपरी आम्ही छंदोगामायांचे समेसी विद्वद् वैदिक ब्राह्मणांचे संमतीने मिताक्षरादि. निबंध पाहोन प्रायश्चित्त निर्वाह करून प्रायश्चित्त संकल्प सांगोन भीडयंयकेश्वर यात्रेस पाठविळा. तेथे भीगिरिप्रवक्षिणा ३६० व दोनी यात्रा चतुर्विंशत्यब्द प्रायश्चित्त पूर्वोत्तरांगसहित गंगाधरें केले. भीक्षेत्री समस्तधर्माधिकारी आदिकरून ब्राह्मण संमतीने तीर्थविधी करून, शुद्धिभोजन अन्नप्रसादपक्कीस घेतळा, म्हणऊन भीक्षेत्रीची पत्रे घेऊन आम्हापाशी आळ पत्रे दिळी. उपरी प्रायश्चित्त यथाविधी निर्गमिले. ऐसे वर्तमान छंदोगामास्य

गोसावी यांसी विदित केले. त्याही पत्रे मनास आणून कारकून न्यायाधीश यांच्या अनुमते आपले पंक्तीस भोजन देऊन शुद्धिपत्र देणे म्हणजेच भाशा केली. त्यावरून शुद्धिपत्र दिले. हा ब्राह्मण शुद्ध संव्यवहार्य जाहाळा यासी अजो- वकारि व्यवहार यथापूर्व करीत जाणे. जो कोणही याच्या ब्राह्मण्याविषयी संदेह मानीक तो देवब्राह्मणद्रोही, महापातकी जाणीजे. (साक्षी पंडित शास्त्री अष्टप्रधान)

शि. च. सा. २ ले. ७५ } (१९०) { घ. १६०८ चैत्र शु. ५
घु. १०८६ जवळ ४ { इ. १६८६ मार्च १९

गोविंद रघुनाथ घुनेदार व—गुडपगौडा देसाई व देवकुल—
कारकून घुमा प्रां गदग कर्णो पा मुळगुद

रा. खानगौडा देसाई पा लक्ष्मेश्वर येही येकनिस्टवीने माहाराज राजेश्री छेत्रपतीसाहेबाचे कार्येभागास वर्तणूक करून मसलहत केले. माहाराज- साहेब हरशीत होऊन मौजे नरतीबुा पा मार इनाम करून दिले. दुवाळा करून वीजे. असळ परतून वीजे.

रा. खं. १८ ले. १७ } (१९१) { घ. १६०८ वैशाख शुा १
घक घय { इ. १६८६ एप्रील १३

रिणको मोकदम व समस्त दाहीतण— घनको धर्मोजी कासार कसवे
मौजे वाघोळी ताा हवेली तळेगाऊ

दुग्हापाखून घेतले कर्ज रु. १५० यासी व्याज द. म. द. से. ५-रु. मो देऊन हे लीा सही. यासी उगवणीस दत्ताजी पा व जावजी सा व कृष्णाजी सा छाबजी सा यासी गहाण आपली मोक. + + +

रा. खं. १८ ले. २८ } (१९२) { घ. १६०८ वैशाख शुा ११
फ. १०९५ जसर १० { इ. १६८६ एप्रिल २४
जुलस २९

—देवमूळ देसपांडे व मोकदम सेटे, महाजन प्रा पुणे

आमची स्वारी प्रा मजकुरी एउनी दुम्ही मेटावयासी न आलेली एसे सुस्त आणि पा मार करारबाके अमळ होत नाही. खाऊसे कैळ टाकीत नाही तरी हे खूब नाही. पा मा तहसीळ मजळग राहोनी दुम्ही तगाफळी करिता. तरी पैसे खुा. निा दुग्हास देणे आगतीळ. आता हवती दस्तगाहासी- पयत माहा वेद घुळतान पुढे पाठविले आहेवी तरी दुम्ही सामानसीर राहाणे.

भाभी पा मास हवारी करून येतो तोपौतो तयारी करून ठेवणें तगाफली केलिया आपके केळे पाबाळ, एवर +++ भसे.

रा. सं. २० के. २० } (१९३) { घ. १६०८ अयेष्ठ शु. १
फ. १०९५ बखर २९ } { इ. १६८६ मे १३

मोहदम पणवरे (पा सुपे)—साहेब

कतबा केडून दिव्हा, जे, आपणावर साहेबाची बाकी रु. १८ राहिले.
ते ८ रोमी पाठवून देऊन दे सही.

शि. च. सा. ९ के. ६७ } (१९४) { घ. १६०८ अयेष्ठ शु. ७
शु. १०८६ रजब ६ } { इ. १६८६ मे १९

नीलकंठ मोरेस्वर—दादाजी महादेव देसकुलकर्णी मामळे नेऊळ

बखेर पाठवून लिहिले की, आपणावर राजाशाकडून १२५ होनाची बरात बाळी. अफराद येऊन आटाभाट केली. तरि मनारोळा पाठविता पाहिजे. तरि अफरादास मनारोळा पाठविता असे. काही आदा न करणे. बरातच बजिनस पाठवून देणे.

रा. सं. १५ के. १४१ } (१९५) { घ. १६०८ अयेष्ठ बा १
शु. १०८७ रजब १५ } { इ. १६८६ मे २८

बाजी घोळप हवाळदार व—बाजी सर्जाशक देवमूल
कारकून किले पुरंदर ता रोहिडस्योरे गोसावी.

पत्र पाऊन वर्तमान कळो आले. लिहिले की, 'आपल्यास बहुतच कार अटक केली होती त्यास हुनरेच बाहेर पडिले आता फाय विचार करावा तो लिहिला पाहिजे. तरी ठरम गोष्ट बरीच केली. आता रा. छत्रपती स्वामीचे मेटीस आऊन आपले ऊर्जित करून घेवळे पाहिजे. राजभीचे दरघण होताच बरीच सरंजामी होईल जाणजे.

शि. च. सा. ६ के. ४६ } (१९६) { घ. १६०८ अयेष्ठ बा १
शु. १०८७ रजब १५ } { इ. १६८६ मे २८

रखमाजी बाबाजी सुमेदार व कारकून—मोकदम, कुळकर्णी मौजे
सुमा महाकालिदाये प्रांत कोपळ - गुडलानूर प्रा माार

माा हणमाजी वनवरस देसाई देाणीं किले मार. साहेब कामावरी येकनिष्ट असोन कारभार करून एकनिष्टा दाखविली. याबदळ मेहरवान होऊन माी मार देशकुलकर्णकीस इनाम उमली कुलबाव कुळकानू देखीक विषळे असे. हुमाळे करणे. याचे रजेमवे असत जाणे.

शि. च. सा. ५ ले. ९९३ } (१९७) { घ. १६०८ आषाढ वा १०
सु. (१०) ८७ सावान २३ } { इ. १६८६ जुलै ५

मकाजी देशरक्षक सुभा जुमर—येसाजी गोविंद सर सुमेशार
ता संगमनेर

माा रेवादास गुजराबाबती पेके रुपय ४८२॥ वाहदेप्रमाणे आपण देऊन गुजरासी लिगाड लाविले न पाहिजे.

पे. फा. सा. १ ले. ६६ } (१९८) { घ. १६०८ भावण शु. १३
इ. १०९७ रमजान ११ } { इ. १६८६ जुलै २३

फर्मान—नेगोजी, मुकुंदजी, धिठोजी, रौळोजी व तुकोजी यंशवंत-
राव घोरपडे.

तुम्ही पाठविळेला अर्ज पोहोचला. तुमच्या शिपाईगिरीची, व प्राणार्पणाची इकीकत वाकेनवीसांच्या अखबारावरून कळली. तसेच छ्यंकटी हगरस कुळकर्नाटकच्या इकिमांचा सर शुरु यानेहि तुमची वार्ता लिहिली. तरी सदर छ्यंकटी जो तुम्हास दिलासा देईक तो हुजूरचाच आणून त्याच्या सांगण्याप्रमाणे चाकरी काम प्राणार्पणापर्यंत करावे त्यांत तुमचा ठाकर्ष होईल.

भीसा. ले. ६६ } (१९९) { घ. १६०८ भावण वद्य १०
राजपक ११ मौमबासर } { इ. १६८६ आगष्ट ३
सु. १०८७ रमजान २२ }

—पारपत्यगार व लेखक तो मेळे

राजासा जे, आफळ भी रघुनाथ व सजणगड भीक्षामी यांस सुभा जासली सायगाव व बकात-ऐवज मोईन करून छत्रपतींची सनद असतां सदर मोहनीमधून चिठीमसाले म्हणून कोल वरात करून ऐवज खोरून नेता. तरी ही बाळमेल कायास गरज काय ! फिरोज बोभाट आलिया ताकीद होईल.

शि. च. सा. ५ के. १९४ } (२००) { अ. १६०८ भाद्र. शु. १३
सु. १०८७ सवाल ११ } इ. १६८६ आगष्ट २१

दामाजी रघुनाथ सरसुमेदार व—हवालदार व कारकून ता
कारकून मा पुणे व माहाये करेपठार

मुरारी खंडेराव भगत मा जेजुरी याचे पुत्र मैराल गोसावी यानी
विदित केलेप्रमाणे त्यास त्याचे जमीन जिरात निवघाट कास रुके ५० बारा व
बागाहत फुळे व आंबराई चिचा जावळी अनार इ. बाजे साडोरा नखत मखता
टके ४० व ठाणपट्टी, पायेपासी, खर्चपट्टी, सरदेसमुखी व सराफी वगैरेसह
(शहार्जी) महाराजापासून चालत आहे ते चाळवावे.

शि. च. सा. २ के. १९२ } (२०१) { अ. १६०८ आश्वीन शु. ७
अथ संवत्सर } इ. १६८६ सप्टं. १४

नारवा नायक फोंडेरदेसाई—फोंडे सुमेदार ज्ञानलिंगयन
वरिगे दळवाई

नायकाचा मुतालीक बाबुल सेणवी याने विना करून घेतला, जे
आपला देसाई स्वस्थानचे सेवेसाठी एकनिष्ठ चालिला. आपणास चाळोन
आले हक इनाम इ. गैरवारसाचे दुंदारेमुळे सद्या तैकूब आले. त्यामुळे आपला
देसाई परमुळखी जाऊन होता. त्यास सुमेतील कौल पाठऊन फोंडेर आणिता.
अद्यास माहाराजसाहेब कृपालू होऊन पुरातन प्रमाणे देसाई याचे देसगत
चाळवावयासी आशा द्यावी म्हणून सेणवी यानी विनंती केली. त्यावरून देस-
गत चालो देणे. त्याचे परचे वारीस यांस वरास ना होत १२५ नायकास
ताकीद करून देऊस (देण्यास) लावणें.

शि. च. सा. ४ के. ७३८ } (२०२) { अ. १६०८ कार्तिक शु. ४
राजशुक्र [१] ३ अथ शंभुवार } इ. १६८६ भाद्र. ११

राजा शंभु छत्रपती—नीलकंठ नारायण देहाधिकारी व देहकेलक
प्रांत कुडाळ

पाटगावी परमहंस मौनी गोसावी होते ते मृत्यु पावले. के. स्वामी
असतां मठ बांधोन दिव्हा. नंतर गणोराम देहाधिकारी यानी विदित केले,
त्याचे स्थळी मोहोरसव चाले ते केले पाहिजे. म्हणोन ५०० होनाचा निर्वाह
केला. सांप्रत सुरुतगिरी मठी आहेत. या वर्षापासून ज्यावती २०० होन
ना द्यावयाचा निर्वाह केला. मोहोरसवधर्म चाले ते करणें.

रा. सं. १५ के. १४८ } (१०३) { श. १६०८ मार्ग. शु. १
फ. १०९६ मिहरेव ३० } कोळनामा { इ. १६८६ नोवें. ७

—आनंदगिरी गोसावी मठ

सदानंद का निव सा मार पा वाई

तुमचे बाबे तुळाजी पाटील मोकदम कसबे निव माळूम केळे वे गोसावीयाचे सुशमत चाळत आले तेसे चाळविले पाहिजे, तरी तेसे चाळेक घुले राहणे. शक न करणे, इरी बाब कोळ.

दे. फा. सा. १ के. ७५ } (१०४) { श. १६०८ मार्ग. शु. १५
जुलूस १० मोहरम १२ } { इ. १६८६ नोवें. १९

—देघमूळ, सुतसही, पटवारी, सेट महाजन, परगणे विवर तुमे बिजापूर.

आमच्या कार्नी आले की, तुम्ही परगण्याच्या रयतेसह आमच्या विजयी सैन्याच्या आगमन-निर्गमनामुळे आणि शत्रु-सैन्याच्या भटकण्यामुळे निराश्रित व परागंदा झाला, तरी तुम्ही आपल्या मूळ घतनावर येऊन आपापल्या चाकरीत गडून रयतेस दिवाळा देऊन रयतेकडून शेतकाम करवावे, आणि जेणेकरून परगण्याची आबादानी, भरभराट होईल, जिराभत ठाकरे पावेक ते प्रयत्नपूर्वक करावे.

रा. सं. १ के. ५६० } (१०५) { श. १६०८ मार्ग. व. ४
शु. १०८७ मोहरम १७ } { इ. १६८६ नोवें. २४

अनाजी हरजी व जानोजी तुकोजी—धनाजी जाधव तथा शिवाजी सोनजी रेवजी पटेल मोजे बोरगांव जाधव मो. माजीगाऊ

केडून विरहा कागद ऐसा जे, साल मजकुरी मुळकांत बुकाळ पडला; आपणास एक दिवसाचे सापयास नाही. म्हणून आम्ही तुम्हापाशी येऊन आपल्या आमसंतोषे आपले खाता तकसीमपैकी तकसीम घेऊन आपणास वाचविले पाहिजे, ऐशिपास तुम्ही उत्तर दिव्हे जे, तुमचे घतनभाऊ व बारा बटुवे यांच्या विद्यमाने पैके देऊं त्यासारखी तकसीम घेऊं इ. इ.

शि. व. सा. ५ के. ७९९ } (१०६) { श. १६०८ पौष शु. ९
फ. १०९६ सफर ७ } { इ. १६८६ डिसें. १३

—मो बरलीचे अधिकारी

मोजे घर्मेपूर येथे १ जाहूर जमीन गजदळाची व मोजव सनद

सुरावखान मरहूम विद्दे ते दासो दिगंबर पंडित गोसाई यांचे वंशपरंपरा बहागीरचे येवजी इनाम आहे; ते चालवणें.

को. इ. सा. २ ठे. १५ }
सु. १०८७

(२०७)

{ अ. १६०८
इ. १६८६

जाबिते वतनदार तो पेढणे सुभा ताा भीवगड

वाा तह हुबरात १२२६॥ निशाण होनु पैकी वजा येसाजी जसवंत-
राव (ही पदवी आहे) देसाई परका होऊन कुडाळकर देशकास मेटका.
सबन वतन होन ६०० वजा. पैकी माा इलेचा वंदा गोदजी नाईक तो
पेऊन मेटका त्यास सालिना देणे शंभर. नाडकणीं, देसाई कसबा, भिकाजी
नाईक सांवळ देसाई ताा मजकूर, देसाई मांद्रे, धारगळ, पारसे, यांच्या
कधीम रकमांची नोंद.

शि. च. सा. ५ ठे. ८०० }

(२०८)

{ अ. १६०८
इ. १६८६

महवर-खुदादावदीयान, कारकुनान, कानगोयान, देशमुखान, देश-
पांडियान, पाटलान, पटवारियान, वो देवराव लोमटे रविराव मोकदम कसबे
आंवेजोगाई येथील भावकी करतां कजिया उत्पन्न आला. शिकंदर वात-
घाहपर्यंत गेला. बादशहा बोलले की भाऊवंद व गोत पेऊन येणे. ते आले.
त्यास बादशहा म्हणाला जरा कोण व लोटा कोण. अपूर्ण

रा.खं. १८ ठे. ५७ }
रा. अ. १३ खय }
सु. १०८७

(२०९)

{ अ. १६०८
इ. १६८६

दत्तसेट सेटिया याच्या नावे हिरोजी इंडलकर याचे कर्ज वाा हमी
गोपाळसेट सेटिया हुजूर दफतरी घेदत आहे. त्यापैकी म्हणोन राजपत्र.

रा.खं. १८ पृ. ७९ }
रा. अ. १३ खय }
सु. १०८७

(२१०)

{ अ. १६०८
इ. १६८६

गोपाळसेट सेटिया याचे नावें वराता. त्यात अन्यय की,
हिरोजी इंडलकर याजवाा कर्ज वाा हमी हुजकडे हुजूर दफतरी घेदत
आहे त्यापेा.

स. सं. १५ ठे. ३१५ }
शु. १०८७ + १५ }

(२११)

{ स. १६०८
इ. १६८६ }

शंकराजी नारायण सचीव—वादाजी नरसप्रभु देशकुलकर्णी या
भोर व उत्रोळी तपे रोहिलखोरे

रा. स्वामीची आज्ञा माहाळी माहाळीची जपती इकजाजिमा व इनामती
व इकाफतीची बाकी देणेप्रमाणे तुमचे बतनाची हरदू खोरियाची गाबगनाची
बाकी अठरा वर्ष मारचा पसळ घेतला हे विदित जाले. या कामास स्वार
पाठविले आहेत. मसाला रु. २५ आदा करणे.

रा. सं. १८ पु. ७९ }
माप शु. १ मानु. }
रवळ ४ }

(२१२)

{ स. १६०८ माप शु. ६
इ. १६८७ जानेवारी ९ }

कोक शि. वंडपाणी सेवक याजकजीक तक्रमा होत पा १०० देविले
असेत. वररह देवळ पुत्र पोरबळन देणे. या कामाबा नफर शि. वंडपाणी
हेत. बवेदार यां ४ होत देविले असेत.

शि. व. सा. ९ ठे. १८ }
शु. १०८७ रवळ ५ }

(२१३)

{ स. १६०८ माप शु. ७
इ. १६८७ जानेवारी १० }

जिवाजी हरी सुभेदार व कारकून—देशमुख, अधिकारी, देशकुलकर्णी
हुमा दिवेराय वरं सुधागड व रयेस मामळे घेऊल

तुम्ही रायाजी सदक प्रभु सुभेदार मामळे मजकूर व दाताजी विठल
मजकरी हुमा याबरोबर आरबा मुदा छेडून पाठविला तो आवपा आम्ही
य. तुष्टोजी ने वरसुभेदार नामबाद प्रांत घेऊल व नरसो सुरो सुभेदार
नामदेनार देवोनु कळामाचे कळम मनास आणून कोक तुम्हांस सादर केला.
देणेप्रमाणे तुम्ही घेऊन गाबाचा गाब मासुरा करणे, कीर्द...वेगमी करून...
वाडवर स्थानिकायांस हरकत नितवा सर्वथा न करणे. तुम्हास बरातदाराचा
तगादा होवा तोहि दूर केला. बरातदार तगादा काबणार नाही. हर एकविसी
तुमचे जाऊत.

इ. सं. गो. इ. सा. पु. ९ }
सा. पु. मौम दिन }

(२१४)

{ स. १६०८ माप शु. १५
इ. १६८७ जानेवारी १८ }

श्रीशंकराचार्य शृंगेरीमठ—अंतर्गज (कोकण) बसपुंर

(सर ज्योतिषी यांच्या घर्माधिकारवाबद्दल, पौरोहित्याबद्दल तसेच त्यांच्या निदोषराबद्दलचे संस्कृतमध्ये पत्र.)

रा. खं. १८ पृ. ७९ } (२१५) { श. १६०८ माघ वद्य ११
इ. १६८७ जाने. २९

वेणे रदकजं नरस सेट सधाप्पा बकाळ पेठ पाचाळ कर्ज जमा पेठा हाय नजीक रायगछ बाा वखैर कारकून पेठमार छ २२ जवळ तकदमा होन पाा ६० देविलें असेत आदा करणे पावलियाचा जाव घेणे; या अन्वये वरात.

रा. खं. १५ ले. २८१ } (२१६) { श. १६०८ माघ वद्य १४
सु. १०८७ खल २७ } कौळनामा { इ. १६८७ फेब्रु. १

नीलकंठ मोरेश्वर—सर्जाराऊ जेधा

तुम्ही गनिमाकडे जाऊन सेवा करिता. कोण्या भरास भरून गेलेत ! बरे जे जाले ते फिरोन न ये. परंतु मुसलमानाची सेवा करतां तुम्हास फष्ट होतात. साप्रत स्वामीचे सेवेसी येऊन कार्यभाग करावा. कष्टाची मुजरा होईल. सरफराजी करून घ्यावी. म्हणून कळो जाले. तरी तुम्ही कदीम लोक, तुमचा भरवसा, रा. स्वामीचे बहुत अन्न भक्षिले आहेत. क्रिया घरतु आणि याक्याचे केले तरी बहुत उत्तम केले. कदाचित गनिमाकडे गेले होतेस, त्या गोष्टी करिता यावयाचा अनमान कराळ तर सरवस्वी न धरने, बेशक येणे. तुमचे बरे करणे सुमे होऊन सरफराजी करून बहुत चालऊन. अतर न पडे. समान धान असो देणे. आणि येणे. दरीपाव कौळ असे. आशाप्रमाण मोर्तब.

रा. खं. १८ पृ. ८१ } (२१७) { श. १६०८ फासून शु. १
सु. १०८७ खल २९ } { इ. १६८७ फेब्रुवारी ३

कोंढाजी भोसले सर हवालदार—दत्तसेट सेटया

इमारती किले पुरंदर

पावती—तुम्हे व जावसेटीचे मांडण. त्याचा नेतोजी राजे पालकर हवालदार किले मार छानी निवाडा फेळा. व तुला सेटेशन येऊन सेरणी होन ५० बांधिली. ते जमा करून कारखाननिसीकडे बाकी ओढत होती. त्यावर किता आर्चामध्ये मोगळास दिव्हा. मोगळापासून रा. कै. स्वामीनी घेतळा. अनाजी दत्तो मुरनीस यानी बाकी मनास आणून जिल्हेज १९. समसामध्ये सनद चाळती केली ती सीतामध्ये हुजूरून वरात चाळविली. सदरहू १३ रु. ७७॥ टके खुर्दा १५४८६ जमा जाले.

भीसा. के. ६७, ६८ } (२१८) { श. १६०८ फासुन वद्य १०
फ. १०९६ रसर २४ } { इ. १६८७ फेब्रु. २७

—सौ. रा. बाईसाहेब चाफळ,
मोकदम को मसूर.

यात्रेस व सिंगणवाडीचे इनामास अभय असे. आमचे तर्फेने कोणी बाटे बाणार नाही. गावोगावी कागद पाठऊन यात्रेकरी बोळवून समारंभ करणे, देवाचे इनामस्थळ तुमचे भावीन आहे. प्रसन्न पावला, मसूर येथील इनामापासून मोकदमानी पैसे घेतले म्हणून कळो आहे. तरी ते फिराऊन देणे.

शि. च. सा. २ के. २२२ } (२१९) { श. १६०९ चैत्र शु. १
सु. १०८७ रसर २९ } { इ. १६८७ मार्च ४

नीलकंठ मोरेश्वर—बाजी सर्जाराऊ जेधे देशमूल तपे भोर
तर्फे रोहिडखोरे.

तुम्ही मुदा येकनिष्टता धरून आपले वृत्तीवरी यावे, सेवा येकनिष्टतेने करावी, मुळेमाणसे कविला आणावा, अभये देऊन मस्तकी हात ठेऊन सेवा घ्यावी म्हणून कितेक वजेने सांगोन पाठविला. तरी बहुत वरें. याहून काय वरें आहे. तुम्ही आधीच या प्रांतीहून नव जावे आणि गेलेस तरी ते सर्व अन्याये तुमचे, तुम्ही येकनिष्टता महाराज रामथी स्वामीचे पायासी धरून आलिया माफच केले असेवी. तुम्ही रा. स्वा. व्या अभयपत्राचा उजूर कराळ तरी सहसा न करणे. तेहि पत्र अणून देउनु. तुम्ही आलियाने तुमच्या कवि. स्याची, सायाखर्चाची विले मामळा करुनु. देउनु. तुम्हांपासी जे लोक असतील ते घेऊन कविलासह येणे. कविला रोहिडागडी ठेऊनु तुम्ही आम्हापासी श्रीवर्धनगडी मेटीस येणे. मेटीनंतर तुमचा मुदामवाकीस संरंघाम अवघाच करून, तुम्हा बराबरी लोक येतील त्याची विले करून. अभय असे. अन्याय कुळ माफ असेत. येविसी आम्हास रा. पंत के. पंताचे पायाची आण असे. हा कौल.

रा. खं. १८ पृ. ७८ } (२२०) { श. १६०९ चैत्र वद्य २
सु. १०८८ जवळ १६ } { इ. १६८७ मार्च २१

दामाजी रघुनाथ सरसुमेदार याचा दतसेटी एलसेटी याचे नावाचा हकाविसी आहे यास स. ११०० पावेतो वर्षे ९७.

रा. सं. १८ ले. ५७
जवळ ३० भानुवासर वै. शु. १ } (२२१) { घ. १६०९ वैशाख शु. २
इ. १६८७ एप्रील ३

मोरो भास्कर कारखाननीस किले सिद्दगड तकदमा होन पा १५
देविले असत. आदा करणे पावल्याचा जाब घेणे, या अन्वये वरात

सं. २० ले. २१२
सु. १०८७ फ. १०९६ } (२२२) { घ. १६०९ वैशाख शु. ३
इ. १६८७ एप्रील ४

होनाजी बाबाजी नागोजी बाबाजी—त्रिवळ काकाजी राघो काकाजी
देशकुलकर्णी का सांगोळा पा माण

आपणास काळ कठीण पडला, पाठी कोन्ही नाही. यास्तव तुम्हापासून
आत्मकार्यालागी घेतले होन ५००. घेऊन कर्पाती सांगोळाचे देणार्णांचे ४ थी
तकसीम दिली. म्हणजे येन इक ४५ होन त्याचे ११० गांव तोडून बाहेगाऊ
३, चिचोली २, पेठ वजिरायाद १ असे ६ आणि सोनद ३, माणेगांव १
मडासिंगे होन २ पैकी १ असे ५ मिळून ११। इनाम चायूर ॥० १२॥।
पैकी चौथी तकसीम निघे १८ तुम्ही खावे. व दर मोठेस मीठ ॥० होन ८॥
जुतेजोडा इ. जे उपेद्र होईल ते चौथे; वृत्तीमुळे टका पडेल तो चौथा तुम्ही
द्यावा. नवी वृत्ती साधेल त्यांतील निमी देऊ. सदरहु ठाणाचा महजर
करून देऊ.

रा. सं. २१३ (ले. २२२ प्रमाणें)

”

रखर १

का भालवणी, म्हैसवळ, कासेगाऊ हे आपले वतन. पण एरी—
सदार रेडून खाताती. याकरता तुम्हास पाठोवा केले असे. आगदी तिन्ही वत-
नाची देवखर्च करावी. तुम्ही पाठी राखावी. दरबारखर्च करून वतन सोड-
वावी व मग त्यांतील निमे देऊ. मान, नांव, विकलम आमचे व कमाल
मान तभीफ निमे तुमचे

शि. च. सा. १ ले. ६९
रा. सं. १३ प्रभव गुरुवार } (२२३) { घ. १६०९ वैशाख शु. ६
जवळ ४ सु. १०८७ } इ. १६८७ एप्रील ७

नीलकंठ मोरेश्वर यांची राजाज्ञा—बाजी चोलप मुद्राधारी व लेखक
किले पुरंदर

वे. शिवभट पुरंदरे यांनी विदित केले की, पूर्वी कै. स्वामीनी आपले
पिते (दादंभट) व चुलते रामभट यासी श्रीपुरंदरेश्वर व केदारेश्वर यांचा

प्रत्यही अभिषेक करावयाची आशा केली होती व प्रत्येकास प्रतिवर्षी होत ५ पाा पोसावून पावत आले. त्या उपरी पुरंदरगड मोगलास देवविला (श. १५८७) त्या विवसापासून अभिषेकाची मोईन पावत नाही. तरी देव घाट स्थान नंदादीप नेवेद्य चालत आहे आणि अभिषेक मात्र चालत नाही. तरी फेदारेभराकडे नारायणभट व पुरंदरेश्वरास शिवभट अभिषेक करतील व स्वामीस आसीर्वाद देतील. मोईनहि देत जाणें. नेवेद्य भटगोसावी यांचे विद्यमाने करून समर्पित करावा. गुरवाकडून न करणें. पेस्तार स्वामीची सनद सादर होईल.

रा. खं. १८ ले. ५७ } (२२४) { श. १६०९ वैशाख शु. ६
वै. शु. ६ जखर ४ }
गुरुवासर

वृक्षा चुलता गोपाळ शेट—असें ज्याजती लिहिलें आहे. या वेणे वर्षासन ज्येष्ठदेव गोसावी किले राजगड यास तकदमा होत पाा ७५ देविके ते आदा करून जाव वेणे; या अन्वये वरात.

रा. खं. २० ले. २१ } (२२५) { श. १६०९ वैशाख
फ. १०९६ अखेर साळ } { इ. १६८७ एप्रील मे

सुमे औरंगाबाद ऊर्फ दखन मघील पाा—सुपे—याचा सेख महमद चकर दिवाण या मार्फत तहसील बाा इवेल वसूल ६५५७॥ गावे २८. (सामराज काटे देशमुख यांची मुद्रा.)

खं. २० ले. २६० शक प्रभव } (२२६) { श. १६०९ ज्येष्ठ शु. १
फ. १०९७ सावान १२१ } { इ. १६८७ मे २

महिमाजी राजे वलद — वे. रा. वामोदरभट धर्माधिकारी
माणकोजी राजे सिंदे पुणतांबे

तुम्हास पुण्यस्तंभीचे पुरोहितपण दिवले.

० सावानाची १२ ता. ही या पत्रावर का आली !

रा. खं. १८ ले. २९ } (२२७) { श. १६०९ ज्येष्ठ
फ. १०९७ } { इ. १६८७ मे

बाद घालीक जागीर तुळोजी शिंदे जागीरदार पाा पुणे सालगुा सन हजार १०९६ बाा तुमार रु. २१७॥—रासवैकी घना सालगुा मावकाठे

विठल गंगाधर सेखदार व कारकून गुमास्ते माहले ना साळ देहे बाद इ.
व. १०८॥॥ रास,

इ. व. १८३७ पृ. ३०० } (२२८) { अ. १६०९
हि. १०९८ रजब २६ } { इ. १६८७ मे २९

सेखनिजाम हा संभाजीस संगमेश्वरी पकडणारा ह्यास औरंगजेवाने
(तफरीखान नम्बे) मुकरबखान असा किताब दिला. मुस्ताइदखान कृत
मआसीर अकमगिरी.

शि. च. सा. २ ले. ७६ } (२२९) { अ. १६०९ आषाढ
सु. १०८८ रमजान } { इ. १६८७ जून जुलै

रायाजी सामराज—खानगौडा देसाई पा लक्ष्मेश्वर व नाडगौडा
किले कोपल

तांब्रांनी विजापूर घेतले आणि कोपल भुजबलगड प्रांती तांब्रांची
ठाणी येउन कितेक मुलूक कबज केला व कितेक गड पालेगारानी घेतले.
रजबखान याणेही कितेक माहाल कबज करून ठाणी गडकोट ध्यावे येसी
सम करूं लागला ते प्रसंगी किले कोपल व किले घहादुरवंडा हे दोन्ही
किऱ्याची बहुत जवुनाई घाली होती. तेशामध्ये तुम्ही आपणाकडून
कांही गला दोही किऱ्यावरी घातला. दोही किऱ्याचे हशम होते ते
कितेक पळोन गेले, म्हणून तुम्ही आपणाकडून हशम पाठऊन मजबुती केली,
स्वार ठेविले, आणि छत्रपतीच्या पायासी येकनिश्चिती घरून हे केले. त्या
उपरी आमच्या लश्कराच्या फौजा घेऊन आम्ही आलों. आणि किऱ्यांची
वेगमी करावी तशी केली. तुम्ही बहुतच येकनिश्चिती वतोन दोन्ही किऱ्यांची
मदती केली येसे पूर्ण फलों आले. त्यावरून कृपाळू होऊन अलवंधी किले
कोपल हा गांव म-न्दामत करून इनाम दिला.

ये. सं. सा. सं. ५ ले. ३८ } (२३०) { अ. १६०९ आषाढ सु. १०
स. १०९७ जुलै ३१ रमजान ९ } { इ. १६८७ जुलै १०

सुंदर पाटील, मना चौगुला व समस्त } — फौजदार परगण असेर
रयत मौजे पोसीतूर पा आसेर

वायेदा लिहून दिव्हा जे, साहेबाचे फौजदारीत आमची ठोरे म्हेसी
बगेरे चरतात, ऐसियास आपुन रुपये मा ५, २५ कबूल केले असेत. आप-
नास ठाणेवाराचे नावे परवाना होये की याना जंगलात ठोरे चरू देने, जे
वेलेस परवाना आम्हाबघळ पावे ते वेलेस पेसे बिला उजूर देऊन.

रा. खं. २० ले २१४ }
शक

(२३१)

{ घ. १६०९ आषाढ शु. १४
इ. १६८७ जुलै १३

पांडुरंगभट वित्त नागोहरि—बाळकृष्णभट नागेशभट काळे आपणास न पुसता आपली व आपाजी शिवाजीची तकसीम मिरासी करून दिवली काय सबब. आपणे व बापाने ते सेत केले नाही. रायाजी जनार्दन बागिरदार यांपासून पैका न घेतां उगेच लेहून दिवले. तेचवा त्रिषक वाडिवा व निरा आराध्या बोलिला जे त्याचा भाऊ भिकाजीची आमची आणभाण बाली आहे. आम्ही दिवलियाने तिही दिवलेच आहे. त्यास याच्या दोन्ही तकसिमा येही दिवल्या नसता आपण स्वहस्त केले तरी महाराजे याचे यासी किराउनी दीजे. मार्तेश्वरी पौर्णमासीचा वाइदा केळा असे. यासी चुकोन तरी आपला बाप नागो हरी सोडउनू घेईल.

रा. खं. २० ले. २२ }
शक प्रभव

(२३२)

{ घ. १६०९ आवण शु. १
इ. १६८७ जुलै ३०

मालजी रामजी यादव—गोपजी रागोजी यादव
मोकदम माळशिरस मौ माळशिरस

वृत्तिपत्र दिवले जे काळ थोर पडला, गांव खराब झाला, कितेक सुजोन मेलो, कितेकाची घरे बुडाली, कितेक उठोन देसावरी गेली, आपला लेक रामाजी व सुभानजी देसावरी पोटासाठी सुजोन मेळा. आपली बाइल मरोन गेली. आपण व सून दोघे उरलो. अन्न मिळेना, हातपाय सुजले कोणही हाती घरीना. मग आपणापासी मोकदमीच्या सनदा, व घतनाचे कागद होते ते दरम्यान बुडतील म्हणून हर कोण्हास नाक नागर शेत घर देण्यापेक्षा तुम्ही आपला बाप भाऊ तैसाच आहोस म्हणऊन देशमूल व देशपांडे व गावीचे जे कोणही वाचले आहेत त्यांचे गोहीनसी व हमद्याही गावीचे मोकदमाचे गोहीनसी आपले वडिलाची मिरासी हक लाजिमा आहे तो तुम्हास दिवला असे. जोषरी वाचोन तो अन्न वस्त्र देणे. मेलियावरी मुलीमाती देणे आणि वतन मिरासी खाणे. आपणास घतनास संबंधु नाही. आपले भाऊबंधु, आपला लेक घांचोन आला तरी त्यासी संबंधु नाही. काळीवरी पांढरी तोषरी वतन खाणे. हिळा हरकती करील तो विवाणीचा गुहेगार व गोताचा अन्याई (५ गौही.)

सनदापत्रे घ. १६६ ले. ८ }
रावण १४ प्रभव गुरुवार

(२३३)

{ घ. १६०९ आवण शु. ६
इ. १६८७ आगष्ट ४

राजा शंभू छत्रपती—सुभेदार, जुमलेदार, कारकून, हवालदार, सारगीर, अफराद, पाजे लकर, पुजरात, सुभे दाय व दायम,

मो. चिंचवड प्रांत पुणे हा गांव श्रीदेव यांकडे चाळतो, तेथे आप-
ल्याला काही उपद्रव देऊं नये अशी स्वामीची पहिल्यापासून आज्ञा. असे
असतां तुम्ही रहदारीस नाहक दरपती करता. उपद्रव देऊन घामधूमहि करितां.
रयतीकडून गैरसनदी मनास येईल ते मागत होता म्हणोन कळो आहे. तरी
हे दंग स्वामीस कैसे मानो पाहतात. याउपरी ही बदराहा वर्तणूक केलिया
तुमचा एकंदर मुकादमा होणार नाही. जो घामधूम करील त्यास स्वामी
जिवेच मारितील. हे जाणून मौजे मजकुरास तसदी न देणें. ताकीद असे.

रा. सं. २६ ले. ५६ } (२३४) { श. १६०९ भावण शु. १०
फ. १०९७ सवाळ ९ } { इ. १६८७ आगष्ट ८

—राजेसाहेब

साल गुदस्ताप्रमाणें या वर्षी भावर्षण सालें आहे. सर्व प्रजा ह्वाळदील
आहेत. इकनालपनाह मुनाशी घांव्या ह्छोत्पत्तीस हें सर्व सालें आहे.
आपल्या रकमेची तरतूद जहागिरीतून व हंगामान्या वेळेपर्यंत होईल. जहा-
गिरीबद्दल इतर काही मनांत आणूं नये.

रा. सं. १५ ले. १४९ } (२३५) { श. १६०९ भावण वद्य १०
रा. घ. १४ प्रभव } { इ. १६८७ आगष्ट २९ सोम

शंभु छत्रपती—येसाजी मल्हार देशाधिकारी व देशलेखक
प्रांत घांई

भीसदानंदमठ कसबे निंब यासी कै. स्वामीच्या वेळेपासून अन्नछत्रा-
बद्दल ऐवज चालिला आहे. स्वामीनेही आज्ञा केली. सांप्रत कारकून हेगे
करितात. म्हणून आनंदगिरी याणी लिहिले. तरी मर्जे ऐवजाबाबे कुसूर
करावया काय गरज. तरी सुखी न करणे मोईन चालो देणे. धर्म-कार्यास
खलेक न करणे.

रा. सं. १५ ले. १३ } (२३६) { श. १६०९ भाद्र. शु. ७ रविवार
घ. १६१० प्रभव } { इ. १६८७ सप्टेंबर ४
शुा १०८८ जिल्काद ७ } { क्रयपत्र

बाबाजी गंगाजी व माणकोजी रावजी—महादजी सुलतानजी
पाटील जगदळे व महादजी नरसो व पाटील जगदळे
सूर्याजी बापूजी पाा जगदळे शिरवडे

तुमचा आमचा मूळ पुरुष व घराणें एक, तुमचे वाटणीस मसूर व आपले वाटणीस शिरवडे. तुम्ही राजगडास (रायगड, खं. १५ ले. १० पृ. १२) गेलेही. माघे हरबाजी अजहूत देशमुख यांच्या पाठिराखेमुळे नाइकडे कुणबी यांनी आमच्याशी पटेळगीसी कथळा केला. नाइकडे आपणासी रेटेनात. दुसरियाने येऊन पटेळगी जोरावारीने ध्यावी । मौजे मारची पटेळगी निमे तुम्ही खावी व नाइकडियासी वाद सांगावा. आपण पाठी राखावी. ऐसा तह करून वाद सांगितळा. नाइकडे दूर केले. ते प्रसंगी हरखीचे आमचे बरीक होन ५० तुम्ही दिले व पोटाकरतां हि होन ५० दिले. याबद्दल वडीळ पणाची पानतभीक, माहारनागर, हदमहदूद पांढरीवरी जे उत्पन्न येईल ते निमे दोनी ठाई तारोतार वाटून द्यावे. गांव समायीक लावावा. ज्यासी फावेळ त्याणें लावणी करावी. एकाची मोठी एकावरी न घाळावी. आपल्या माऊ पणामध्ये दुसरे दिशे न द्यावे, आपण आधी पान व नागर ध्यावे, मागे तुम्ही; बाबाजी पाटिलाची विल्हेव्यानी हरकती फेळी तरी बाबाजीनें सांभाळावे. माहादाजी पाटिलाच्याने आपले सांभाळावे. हिला हरकत कोणी करणार नाही. भीची व वडिलाची आण.

शि. च. सा. ६ ले. ७८ } (२३७) { श. १६०९ कार्तिक शु. २ नंतर
हि. १०९९ जुलै ३१ } { इ. १६८७ ऑक्टोबर २८ "

नुरुद्दीन—मामले बंकापूरचे पेठेचे अमलदार व देशमुख देशपांडे

सैद आदम फरीम सर्जा व खानगौडा लक्ष्मेश्वर सरनाडगौडा सरकार मामले मसूर व गैर माहाळानिहाये यांनी सरकारचे कौताचे सामीक होऊन पादशाही कामावरी रुजुवत जाहालेबद्दल यावरी मेहेरवानगी फर्माऊन याचे वतन सोगूर हे इनाम गांव आणि इनाम जमीन बमोजीब देसाई मामले मार व वर्तना व गैर साबक सरनाडगौडाकी ताा पेठ कसबा, फोदिगेरा व आमदकणा केचकेरा, काजीपूर, येतमादपूर, इभराईसपूर देखीक ही मसरे दुमाला करून दिले.

ले. ७९ (ले. ७८ प्रमाणें) पादशाही किलेचे गिर्दनवाई गनीम येऊन ताखतताराख करिता वरुती तुम्ही आपले जमाऊ समेत येऊन गनिमास वंभी पोहाचाविलेवरी. इनाम दिले.

शि. च. सा. ६ ले. ७७ } (२३८) { श. १६०९ कार्तिक शु. २ नंतर
हि. १०९९ जु. ३१ नंतर } { इ. १६८७ ऑक्टोबर २८ "

नुरुद्दीन—सैद आदम फरीम सर्जा व खानगौडा लक्ष्मेश्वर सरनाडगौडा बंकापूर वगैरे माहाळानिहाये

दुग्धी पादशाही कामावरी रुखवात राहोन हमेशा गनीम आले वरुची कुमक पोहचाऊन खिजमत केले, बजळ पेठ कसबा येतमादपूर, कोटिगेरा व आमदकणा व कचणकेरा, पेठ इभराईमपूर देा सीमजरे दुवाळा करून दिले, तरी इनाम जमीन बमोजीब देसाई मामले मार व वर्तना व गैर साबक जेणे बमोजीब चालत आहे तैसे आपुले भिरास भोगवटा करून पातशाही कामावरी सावूत रुदम राहाणे व चीनवल व गैर साबकबमोजीब भोगवटा करून घेणे.

शि. च. सा. ९ ले. ७१ } (२३९) { श. १६०९ कार्तिक शु. ४
सु. १०८८ मोहरम ३ } { इ. १६८७ आक्टो. ३०

(ले. ७० प्रमाणे) रयतेस कौल, देशमुखांनी सांगितल्यावरून दिला. -घरटका, मीठटका व बाजे बाबती व महसूल माफ केला पाहिजे, तरी मीठटका घेऊन घरकड येक साला माफ. १ कोटवाडा खाजगीमध्ये येक दोघ सोनार घरून नेऊन तकदमा अगाऊ पैसे नेले आहेत. तरी जाले ते जाले, याउपरी तसवीस लागो देणार नाही. १ शाहारांमध्ये दिवाण लोक कामे करवितावी त्याची मशाखत देत नाही. तरी ताकीद करून मशाखत देववून १ दारी एक दोन माड आहेत. साहेबीबदल मामुरी देणे माफ केले पाहिजे. तरी येक साला देणे माफ. १ वेट बेगार रायगड, खादरी, कुळाघा, सागरगड, पदूमदुर्ग हे आमच्याने करवत नाही. तरी शाहाराखेरीज दुसरे वागा दुग्धा कोन्हास पाठवणार नाही. १ शाहारातील आम्ही सोनार मुलकात फिरावयास जातो, मलताच किलेकरी व नाममाद लोकामधेच घरून, घासदपट करितो, कांही दाणादुणा रुका अडका असतो तो घेऊन जातो, ते माफ पाहिजे. तरी दरम्याने तसवीस लावील त्याचे ठावठिकाण हुजुरेच ठाई पाडूं. मामळास येणे पारपाय होईल. १ आम्ही शाहारात मामूर जालियाने वस्ती करून उदीम चाले ते माफीक खंडणी पाहिजे. तर बहुत घरे. येण्हेचप्रमाणे. चालऊन. येण्हे-प्रमाणे कौल असे येण्हेप्रमाणेच हुजूर राजश्री पंत स्वामीचे सेवेस बखेर सुभास लिहून कौल आणऊन.

शि. च. सा. ९ ले. ७० } (२४०) { श. १६०९ कार्तिक शु. ४
सु. १०८८ मोहरम ३ } कौलनामा { इ. १६८७ आक्टो. ३०

दिवाण मामले मूर्तजावाद ऊर्फ चेऊळ—सराफ कसबे चेऊळ दुमचे बाबे देसक मामले मजकूर मामला येऊन मालूम केले की सन सीतामधे गनीम राजापूरकर येऊन शाहार जाल हाळ करून गेले. ताा मजकूरचे सराफ परागदा होऊन जागाबागा गेले, तरी साहेबी सराफावर मेहेरवानी करून मक-सूदप्रमाणे कौल दिलिया सराफ शाहारामधे जाऊन ताका मामूर करितील म्हणोन

कौल. १ उदीम मवाफीक बारमाही ठसूल घेऊन साल मजकुरी देणे माफ. १ दिवाणाकडे मामलाकडे कर्ज असत आहे ते हाती आलियावर उदीम व्यापार करून ताहेबाचा ताफा मामुरा करूं. तरी हिसेब मनास आणून साल मजकुरी विव्हे करून देऊं. १ आम्ही पोटाचे दाणे तगाठ्यावदळ ठेविले होते ते दिवाण कोकानी नेले. तरी बाजे लोकाचे नेले, त्याची विव्हे करून त्याप्रमाणे तुमचीही विव्हे करू. १ परटका, मीठ, दारमाड याचे देणे याची तसवीस न लाविळी पाहिजे. तरी मीठटका घेऊन घरकड साल मजकुरापासून माफ. १ शाहार मामुरी जाहलियावर बस्ती करूं. हर कोणी सराफ म्हणोन कर्जबाम उसनपासने मागेळ. तरी कर्ज कोणी नेदावे. दाट जारे कोणी कर्ज मागेळ त्या हुजरून ताफीद करउन.

सदरहप्रमाणे कौल असे. सुखे शाहारात घरे बांधोन वसाहती करणे. येणेप्रमाणे मकसुदाच्या तालिका हुजूर लिहून राजभी पंताचा व सुमेदाराचा कौल आणून देऊ.

शि. च. सा. १ ले. ६९ } (२४१) { श. १६०९ कार्तिक शु. ४
कौतनामा { इ. १६८७ आक्टो. ३०

दिवाण मामळे मूर्तजावाद घेऊल — रयती मोखतसर बागायेत मा
अगर घेऊल

तुमचे बाबे मामळे मारचे देशमुख मालूम केले की, सन सीतामधे गनीम राजापूरकर घेऊन शहर जालहाळ करून गेले. याकरतां कुळ रयत परागदा पाहली. शाहर दोन बरशे खराब पडिले, वसाहत नाही. राइट, राइटबड व घरे व देउळे मोडून गेली. तरी अजी ताा वसूल जाला तो साहाळा, बाकी उरळा त्याची तसवीस लागणार नाही. पेस्तर साली पाहणी करून होईल. बेरीज ते साळपावेतो वसूल घेऊन जागा नाही त्यास कर्ज, बैल नाही त्यास बैल देविका पाहिजे तर मवसर मनास आणून तुमचा आभा पाहून देऊन; इत्यादि २३ कळमें.

शि. च. सा. २ ले. ३०७ } (२४२) { श. १६०९ कार्तिक शु. ५-
शक प्रभव संव. { इ. १६८७ आक्टो. ३१

आपाजीभट भाय—त्रिवकभट व कृष्णभट चर्मांतकारणी
मौजे पिपलई साकीन का नाशीक

फारसती लेहोण दिवली जे, तुम्ही पाच घन भाऊ मिलोन आपणा-
पासी खेळी गाहाण ठेविली होती. रु. १५० घातले होते. त्यास गाव मिल्-

देवी, राजूर, फामतवाहे जैसे ठेविली होती. त्यास तुमचे माऊ उयंकभट व कृष्णभट, मोरेस्वरभट व अनंतभट व घालभट पाचा घनान्या नावाचा रोखा आपणापासी होता तो गयाळ जाला. तुम्ही आपणास रु. वसूल केदे— तपसील त्रिवकभट १००, कृष्णभट रु. ५० सेदिठे भरून पावलो. त्यास तुमची खेडी तुमचे हवालाला केली. काळकळा रोखा पत्र निघाला तो रद्द असे. सही वो शंकराजी नागनाथ कुलकर्णी.

राम. दासी ४२ ले. ४६ } (२४३) { घ. १६०९ मार्ग. घु. १३
घु. १०८८ सफर १० } { इ. १६८७ डिसें. ६

दोनान चेल जनराळ इंग्रेजात— महाराज राजश्री संभाजी राजे छत्रपती
— हिंदुस्थान मुकाम जंजिरे

आम्ही खैर आहो पण आपलेकडील चंदरोज गुजरले पत्र आले नाही. पंडित नीलकंठ मोरेश्वर प्रधान यानी कलमी केले की, 'हवसी गनीम खाडी-तून येऊन आमचा मुलूक मारतो. आणि तुम्हामध्ये व महाराजामधे कदीम दोस्ती त्यावरी नजर देऊन दर्यामधे खाडी राखोन गनीम पैस होऊ न द्यावा.' आणि पंडित त्रिवक गोपाल हेजीम पाठविले. तद् केला की, 'तुम्हास खर्च नसेल त्यास आम्ही आपल्या मुलकातून ५० इ. रु. नखत आणि १ इ. मुठे मुंबईप्रमाणे भात देऊन, तरी तुम्ही दर्यामधे खाडी राखा. आम्ही खुशकीतरी मजबुदी करून खुशकी राखोन.' आप्रमाणे आम्ही कबूल केले व बडे ज्याहाज व बोटी गलबते भरमार पाठवून खाडी बंद ऐसा केला गनीम फाचकले पावेना. आणि छत्रपतीचे लोकानी खुशकी राखावी ते मोकलीच टाकिली. आज तीन महिणे जाहले. आमचे लोक सिकस्ता हैगन पेरोगान होऊन कितीएक बलमी होऊन पडले. कितीयेक गनिमाचे लोक पडले. खर्चास देऊन केले ते पोहचविले नाही. आमचे लोकाचे अडिसेरी यास भात देविले होते तेहि सेमर मुठे पावले. वरकड काही पोहचत नाही आता हानीचा बाव येई तोवरी १५ रोज पावेतो राखो. मग खर्चास पावले नाही. लोकास अडिसेरी भात पावे आणि हारेज लोकाचा खर्च वेमबलग. याबद्दल आम्हास लोकाचे मुघारे-खेरीज २० इ. असर्फी खर्च जाहाला आहे. आणि पुढेहि किती म्हणून करावा. १५ रोजांत जाव आढा तरी खूब; नाही तरी आम्ही आपले आरमार बोळावून आणून. मोहिना बोलतील की, पैकियावरी नजर देता. तरी तैसे नाही. आधी मोहिनाचा लोकासी पहिले काम पडिले आहे; बोलाचा भरवसा नाही. अमा दोरतीवर नजर देऊन आजीळग या कामाची शर्ती केली. मालूम होणे ज्यादा काय लिहिणे हे किताबत.

रा. सं. १५ ले. ४२२ }
सु. १०८८ रबळ ५

(२४४)

{ श. १६०९ पौष शु. ७
इ. १६८७ डिसें. ३०

कृष्णाजी राजे भोसले—कारकून, नाट्यार, रयानं व कुलकर्णी
संमत मार

वे. रामेश्वरभट घालभट सपाध्ये आरवीकर यासी पुष्य शुष सप्तमी
शुक्रवार मकरसंक्राती पर्वकाली सर्वमान्य भूदान घारादत केले नजिकाणी १
दिबळी तरी सदरहू जमीन मौजे मलेनूर सा मजकूर ना इनाम. रतन-
तिमला लग पैकी कुळबाब कुल कानुची हुमाळे करणे 'दानपालनयो०' व
'स्वदत्ता द्विगुणं०' हे दोन श्लोक.

रा. सं. १८ ले. ३० }
सु. १०९७

(२४५)

{ श. १६०९ (ज्येष्ठ)
इ. १६८७

'हुमार समा पेशकसी मुतालब बार समे देसमूल व रामचंद्र बाबाजी
देसपांडिये पा पुणे सा जुनर सुमे अवरंगाबाद अज बा रसूल बहतफाक
शंकराजी कृष्ण गुमास्ते आजजी कान्हो नाईक रकूयत पन्हा मिर्जा मुकुल्ला
बेग बा परवाना पो हा अबल साल ता अखेर साल अज देह २९०
पैकी बहरान मुतळस देह, आबाद देह, मोकरा साल तमाम समा बेरीज
रुपये ३६२॥

रा. सं. १८ ले. ३२ }
(सु.) फ. १०९७

(२४६)

{ श. १६०९
इ. १६८७

हकीकत देह साबा देहाय पा पुणे अज देह २९० पैकी कौबदार
याचे ठाळक ता पाटस ४३, ता नीरथडी ३७, (बाकी देह) २१०.
पैकी आबाद जुज जुजी देह हवेली ४०, सांडस ५, कऱ्हेपटार १३,
माघळ १२=७०. रास देहे १४० सायीक बहरान ६३.

रा. सं. २० ले. २४ }
फ. १०९७

(२४७)

{ श. १६०९
इ. १६८७

तसळमाठ रोसा, सामराज काटे मनसबदार देसमूल व देशप,डे
पा सुपे. व. ३०० बाबत महसूल माहाळ पायबक सरदार अहमदनगर
वगेरे बाबत तहशील, मसीखतपनाह महमद शरीफ करोडी सरकार मजकूर,
आपणावासी अनामत आदेत. एकरार केला जे सदरहू रुपये बदल खजाना
अपरे सुवे अवरंगाबाज करून वसोहर, महसुबियान खमाने आणून

रा. सं. २० ले. २३ }
फ. १०९७

(२४८)

{ श. १६०९
इ. १६८७

तुमार बरदास्ती बजोर ताजदी देहाय पा सुपे सा जुनार महाळ पाय-
बाकी साळीसे घरीफे रफायतपनाइ हणमंतराऊ ठाणेदार ता बारामती पा
मजकूर याने बजोर ताजदीने धरून नेऊन पैके घेतले बमारफाती मा
शा र. १२७३ इ.

रा. सं. २० ले. २५ }
फ. १०९७

(२४९)

{ श. १६०९
इ. १६८७

तुमार बरदास्ती बजोर ताजदी देहाय पा सुपे सा जुनार साळीसे
घरीफे माहाळ पायबाकी कारणे तहवर दस्त गाहा एकवलमनाइ काकडखान
फौजदार पा पुणे सा मजकूर याने बजोइ ताजदी करून नेऊन पैके घेतले
तहसील बमारफाती शिवाजी शेडगे मुा लोणी गुा माइले र. २०७४ =
वसुळ गांवे ९.

सं. २१ ले. ४५ }
सु. १०८८ रवळ १२

(२५०)

{ श. १६०९ पौष शुद्ध १४
इ. १६८८ जानेवारी ६

प्रल्हाद निराजी न्यायाधीश—गंगाजी दादाजी सुभेदार व कार-
कून प्रांत राजापूर.

ता देवरुख येथील देशमुखीचा वेव्हार तिमजी ना कान्होवा ना
देशमुख यामध्ये व रामाजी गोविंद यामध्ये वेव्हार लागोन हुजुर भांडत
आले. छंदोगामात्य याही मनास आणोन निर्वाह केला की, रा. छ. स्वामीचा
तह की ज्याचे वृत्तीस ३०।१५ वर्षे भीगवटा चालला असेल तोच खरा. तरी
तिमजी ना खरा. रामाजी गोविंद नवाच कपळा करतो. त्यास कपळा
करावयास संभव नाही.

सं. २१ ले. ४६ }
सु. १०८८ रवळ १४

(२५१)

{ श. १६०९ पौष वद्य १
इ. १६८८ जाने. ८

कविकलश छंदोगामात्य—गंगाजी दादाजी सुभेदार व कारकून
प्रांत राजापूर

(ले. ४५ प्रमाणे) तिमजी व रामजी यांशी वृत्तीचा कपळा
प्रल्हादपंत न्यायाधीश यांस चौकसीने मनास आणून निवाडा करण्यास
सांगितला. त्याणी तिमजीसच वृत्तीचा संभव; रामाजीस निषेधत नाही
ऐसा निर्वाह केला व पत्र पाठविले. त्याप्रमाणे वर्तणूक करणे. पो १० रत्नर
(माघ शु. १२ फेब्रु. ३)

खं. १५ ले. १५१ } (२५२) { श. १६०९ पौष व. ४
सु. १०८८ रवल १७ } { इ. १६८८ जाने. ११

खेमाजी घोरपडे मोकदम भौजे—सी. रा. आनंदगिरी बाबा
सायगांऊ ता मेढे सुभा जावली स्वामी

स्वामीचे अणछत्र आपले वडिलाचे संकल्प आहे जे, प्रतीवसी बारीक
भात ४१ देवावे ते आपणापासून राहिले तरी मठी अणून देत जाणाईन हे
आपले व तुमचे इनाम.

इ. वृ. १८३८ पु. १३१ } (२५३) { श. १६०९ पौष वद्य ३०
शक प्रमव. भानुवासर } { इ. १६८८ जाने. २२

शहाजीराजे यांची छी—पाळंभट आरवीकर उपाध्ये
नरसाबाई

अर्धोदय महापर्वनिमित्त परमेश्वरप्रीत्यर्थ तोरपाढी हे पूर्व नांव
प्रस्तुत नांव नरसांबपूर ता तायेनूर पा घेंटघाल प्रांत त्रिणामळ सहिर
प्योदक घारादतं अग्रहार दान दिले, या गांवी क्षेत्रे केली २३ त्यामध्ये तुम्हांस
येक क्षेत्र न(न)जीपुजी व तोप व साडसाडोरा व सुवर्ण अदाये व धान्य
अदावे अक्षणी आगामी सिद्धीसाध्य अष्ट भोग तेजसाम या सकळ समुदाय-
सहित दिले पुत्रपौत्र पारंपर्य आचंद्रार्क सर्वमान्य फल भोगवटा घेऊन सुखी
असिले पाहिजे. दानपाळनयो० इ. ३ श्लोक.

सनदापत्रे पृ. १६५ ले. ७ } (२५४) { श. १६०९ पौष वद्य ३०
शक प्रमव } { इ. १६८८ जाने. २२
सु. १०८८

हरजी राजे महाक्षीक चंदी—श्रीनिवासाचर्च नरहराचार्य
पेठणकर.

महोदय पर्वकाळी मौ. अकंठनेलूर तर्फ अयूर परगणे त्रिकोळीर,
सरकार त्रिणामळ प्रांत कर्नाटक हागांव कुळ बाब कुळ कानु जंघी व पुंजी
हळीपटी व पेखरपट्टी. चालवार्चे. मोगळाई तर्फेनेही पत्रे करून देऊन वंशपरं-
परेने चालविले पाहिजे. म्हणून तुम्ही विनंति केली.

राम. दासी ४२ ले. ४८ } (२५५) { श. १६१० माघ वा ४
सु. १०८९ } { इ. १६८९ जाने. २९

राजकोट किले दिवाण सरकार—खोत, पाटेल व मोकदम,
ता श्रीगांव.

આપાજી મહાદાજી અધિકારી પ્રાં મજકૂર યાંસ ઠાજિમા પાઘત અસતાં દરમ્યાન તાનદરિયા બિન લલ્લમતરિયા હરકત કરતો, દેત નાહી. લલ્લમા ધરમા દેત અસે આણિ તાના મજકૂર હરકત કરિતો. તરિ તાકીદ કરૂન ઈયા મોજીય પેશ અજી દેત આઠા, ઈયા મોજીય દેત જાણે, હરકત કરીઠ તર હુજૂર પાઠવૂન દેજે.

રામદાસી ૪૨ લે. ૪૭ } (૨૫૬) { ઘ. ૧૬૦૯ માચ શુ. ૮
 ધુ. ૧૦૮૮ રલ્લર ૬ } { ઘ. ૧૬૮૮ જાને. ૩૦

યેસજી ફર્જદ—મલ્લતસર લોતુ રામાજી ખાનોવા ઈ. સમસ્ત મામલે
 મૂર્તજાપાદ ઝર્ફ ચેઝલ

રામાજી મહાદેવ હવાલદાર સર દેસમુલ્તી પ્રાં મજકૂર યાની સાંગિતકે કી, કુઠ રયેલી લોકાવરી ઉપાજતી મુરદ ઘાતલી આદે ષ કિતેક કિલેકરાચી ષ ઠલ્કરાચી ખામધૂમ પડલી તે દૂર કેલી પાહિજે ષ જો ઘારા ઈયાચો પાહણી કરૂન અમાબંદી હોઈલ તેણેપ્રમાણે ઘેતલે પાહિજે. તરી હે અખય પત્ર કી, કિલેકોટાચી તસવીસ લાગનાર નાહી. હકહિસાબી જે, તેચ ઘેતીઠ. કોળે ગોશ્ટીચા તસવીસ ષ આજાર લાગનાર નાહી. ફિકીર ન કરજે. ગાવાવરી યેઝન કીર્દી કરૂન સુલ્લરૂપ રાહાજે.

ઈ. વૃ. ૧૮૩૫ વૃ. ૨૧૨ } (૨૫૭) { ઘ. ૧૬૧૦ ચૈત્ર શુ. ૧ ગુર.
 વિમલ સંવત્સર } { ઈ. ૧૬૮૮ માર્ચ ૨૨

શંભુછત્રપતી—ધર્માજી નાગનાથ મુખ્ય દેશાધિકારી પ્રાંત મામલે
 કોંઠા

સામનાયક તિમનાયક યાની વિનંતી કેલી મુસલમાનાન્યા રાજ્યામખે તરી અંત્રુજેસી અંગમાઢે ઘેત નવ્હતે. તેણેકરૂન વ્યાપહારિક લોક મુલે યેત. રાવગુરી હાસિઠ હોય. આતાં હે હિંદુ રાજ્ય જાહાલેપાસોન આંગમાઢે ઘેઝ લાગલે, હાસિઠાસિ ઘફા વસલા. તરી મના કરાવે. તે પ્રમાણ જાણૂન માણસતરી, પારધગવિ, માંદુસ યેથીલ આંગમાઢે વુહુશ અર્ધ કોસી, ચોદા વુહુ ઘેત તે સોઢિલે. સહસા ધર્મકૃત્યાસ નાશ કરૂન નયે. કર્તિલ ઈયાસ મહાપાતક આદે.

શિ. ચ. સા. લં. ૬ લે. ૮૦ } (૨૫૮) { ઘ. ૧૬૧૦ ચૈત્ર છા ૧
 ધુ. ૧૦૮૮ વસર ૧ } { ઈ. ૧૬૮૮ માર્ચ ૨૪

રાયાજી સામરાજ—શ્રીનિવાસ વેંકટાદ્રી દેસાઈ પા ગદગ, ષ
 નાઠગોઠા કિલે વાદાબી

येस्तयारखान सौदागार पा मजकुरी राहात आहे, त्याने घोड्याचे करिदीबदल मरकत बंदरास गेळा होता. घोडे लरेदी करून राजापूर बंदरास आले. तेथे विषाण लोकी अगदी जाहजपैकी ९ घोडे कैद केले. त्यामध्ये आमचे स्वारीस घोडे आणावयास सांगितले होते. तरी स्वामीने रा. बाबा स्वामीस विनंती करून सदरहू घोडी येतसारखे केले पाहिजे. म्हणून हणमंत-राऊ हेजीब लक्ष्मेश्वरकर याने बाबा स्वामीस विनंती केली जे, हे सौदागर आमचे यजमानाचा बहुत स्नेहीत. सदरहू घोड्याचे बहुत आगत्य, म्हणून बहुत प्रकारे विनंती करून घेतां करावू होऊन ९ घोड्याचा निर्वाह लक्ष्मेश्वराकडे करून विषळा आहे. गोसावीयांचे कार्यास अंतर न पडे. परंतु अगोघर हा प्रसंग निवडला आहे.

शि. स. सा. खं. ६ के. ९ } (२५९) { घ. १६१० चैत्र शु. ११
जुलैमासा ११ अक्षर ११ } { इ. १६८८ एप्रील ३

—देशमुख, देशपांडे, मोरदम देहाये पा रायेर हुबळी

हुजूरून हसबळ हुकूम आहादी येथे येऊन बसले आहेवी. येसियास फौज तयार होऊन येत आहे. तरी तुम्ही रयेत पातघाही आहा. त्यास माकूळ करून सांगोन त्याचा आमक फेळा तेथे न राहे व जे कोणी हुजुराचा हुकूम बेऊन आले आहेवी त्यास आमक देती येसे माकूळ करून सांगणें. जरी हे बात ते खातिरेस ना आणीत तरी त्यांवरी चहुंकडून फौजा तयार होऊन पालिह्या आहेवी त्याचा तुम्ही रयेत सळक नाहक छुटिले जाऊ. बाजे मज कूर मा जानो पंडित जवानी पाहीर करितां खातिरेस येईल. दिगर त्याचा जो कोणी घामीक होईल त्याचा हाल कांही राहाणार नाही.

रा. सं. १७ के. १८ } (२६०) { घ. १६१० वैशाख शु. ११
शु. १०८८ रविव १२ } { इ. १६८८ मे ३

शंकराजी नारायण सचीव—रायाजी तोंडकरी हवालदार व कार-
कून किले प्रचंडगड

रा. विसाजी माणकेश्वर मुतालीक सवनीस किलेमजकूर याणी विनंती केली की, देवपाल, पालवुआ व वालवडी या तिन्ही गावच्या सिवार बेरिया-मध्ये आहे. त्यास गुंजणमावळचे वतनदार कथळा करितात. तरी घेराच निर्वाह करून माहालीच्या वतनदारास आशा केली पाहिजे. त्यावरून संताजी सिलिमकर देशमुख व देशकुळकर्णी ता गुंजणमावळ व मालोजी इतवार-रास सरनाईक घेरा व चाहुजी नाईक देवगिरकर घेरा किले मार यांस आणून घेराची हद पातळी. (१६ तपशील) यावरता घेरा. हदखाकती ममीन

महाकाळे विग्री माहे त्याप्रमाणे घेराची चौकसी करणे. येविसी तर्फ मारण्या देशमुख व देशकुठकर्णी यांसी अळादिदा आशापत्र सादर केले आहे. या ठपरी तेही कथला करणार नाहीत.

शि. घ. सा. ३ ले. ६४४ } (२६१) { अ. १६१० ज्येष्ठ शु. ८
शु. १०८९ सावान ७ } { इ. १६८८ मे २७

कविकलश छंदोगामास्य—तुळाजी देसाई पा शिराले

तुळकाळे हा वारणाफळेत येकी हुजूर दसरी बाकी वोढत आहे. त्यापैकी बदळ देणे ऐवज दाणा पागा सरसुमा रा. सेनापती, गला कैली नव सेरी सोळुळेमाप खंडी १० रास देविले असत. खुदनिवतयेकी आरा करून पावलिपाचा कागद घेणे. मलकापुरी पागा मारनिलेकडील छावणीस आहे तेथे देणे पा हुजूर.

का. पत्रेयादी ले. ३ } (२६२) { अ. १६१० ज्येष्ठ शु. १०
शक व फ. १०९८ } { इ. १६८८ मे २९

यादी श्रीमन्महाराज शंभुछत्रपती यांची स्वारी संगमेश्वरमुक्कामी होती ते समयी अवरंगजेब पादशहा याची फौज अ. १६१० विभव ज्येष्ठ शुा १० मंदवासरी येऊन लढाई जाली.

रा. खं. १६ ले. २६ } (२६३) { अ. १६१० ज्येष्ठ शु. ११
फ. १०९८ सावान १० } कौलनामा { इ. १६८८ मे ३०

—संकराजी जुंसारराऊ देशमुख ता
कानदखोरे

तुवा घापुजी मोकदम मौजे पावे माा माा माळम केळे जे, देशमुख मजकूर गणिमाचे ताा होता. हाळी मुलकात येउनु आपले ताा देहबदेह बाक्णी करील, मुलूक वसाहती करील आणि हुजूर रुजू होईल. या माळुमाती कौळ सादर केळा खातिरबमा राखोन येऊनु आपले तर्फ भावादानी करणे. हुजूर रुजू होणे.

रा. खं. १५ ले. ४२३ } (२६४) { अ. १६१० आषाढ शु. १२
रमजान ११ व } { इ. १६८८ जून ३०

कृष्णाजी (गंगाघर) राजे (भोसळे)—बालंभट गोधावी
आम्ही सैन्यासी खार जालो ते छ १० येनी पळीपटास पावळो पुढे

मजली दर मजली स्वार होऊन जातो. सैन्यामध्ये खर्चवेचास पाहिजे समयासि न पावे याबद्दल सांप्रत रु. ५०० चे खत पाठविले खतप्रमाणे पैके अबुल नवी महाबदार पाठविला आहे यापासी देऊन पाठवून देणे. जे तेरेखेस पैके घाल ते तेरीस खजी घालोन आम्हासहि लेहोन पाठविजे, वाटेतिटेचा विचार पुढे न पावे याकरता जरूर बाणोन खत पाठविले तरी पैके पाठविजे त्याचा अभिमान तुम्हास आहे.

ठेरे अप्र. कागद } (१६५) { श. १६१० भावण शुा ३
शुा १०८९ सवाल २ } { इ. १६८८ जुलै २०

निळकठ मोरेस्वर—मेघघाम (ठेरे) कुळकर्णी

(हा मेघघाम मौ. पाघाग, भुकुम, भुगाव, कोथरुड व दिगणे सा कर्षाती माबळ सा पांच गावचा कुळकर्णी.) आजकडे हुजुरुन वजाई आली होती त्या घास्तीने परागंदा जाला. ह्याचे घाने भीयाजी सिव प्रभु हवालदार यानी मालूम केलेवरून स्वामीनी कौल सादर केला. की तुवा येऊन गावाची बसाहाती करणे. मेहेरवान होऊन वजाई दूर केळी आहे. कोन्हे घाने शक अंदेशा न घरणे.

शि. घ. सा. ६ ले. ४७ } (१६६) { श. १६१० भावण शुख ४
सु. १०८९ सवाल ३ } कौतनामा { इ. १६८८ जुलै २१

रायाजी सामराज—हणमया देसाई व देशकुळकरणी हवेली
किले कोपल

तुमचे बाबे रा. गणेश रघुनाथ व सा कासी त्रिमल सबनीस किले बहदुरवंडा येही विनती केली की देसाई मा साहेबांचे पायासी बहुत येकनिस्ट आहे. साहेबाचे मेटीस येणार आहे. तरी स्वामीचें अमयेपत्र देविले पाहिजे. तरी ते पाठविले तुम्ही अनमान न करितां मेटीस येणे.

शि. घ. सा. १ ले. ६४५ } (१६७) { श. १६१० भाद्र. वद्य २
सु. १०८९ जिल्फाद १५ } { इ. १६८८ सप्टें. १

कविकलश छंदोगमात्य—तुलाजी देसाई पा शिराळे

तुजकडे बाबतीकज सरदेशमुखी देऊ आहे. गला खंडी २० पैकी पदत देणे चर्चास मिरयातखान दिलेलखानाचा भाऊ हुजूर आहे त्यास तकदीम होन पा ४० रास देविले असेत—रवैशप्रो आदा करणे.

रा. सं. १५ ले. ४२४ } (२६८) { श. १६१० भाद्र. वद्य ४
शक विभव } { इ. १६८८ सप्टेंबर ३
सु. १०८९ जिल्काद १७ }

कृष्णाजी गंगाधर राजे भोसळे—रामेश्वरभट उपाध्ये आरव्हाकर

आत्मकार्यपरवतसमये तुम्हांपासून कर्ज घेतले मुद्दल नखत रु. १००
यासी कलांतर दर माहा दर सदे रु. ३ देऊन.

ढेरे अप्रसिद्ध कागद } (२६९) { श. १६१० भाद्र. व. १२
सु. १०८९ जिल्काद २५ } { इ. १६८८ सप्टें. ११

नीळकंठ मोरेस्वर—मोकदम व रया मौजे भूगाव

ताा कर्जाची मावळ

मेघशाम कुलकर्णी घास्ती करतां परागंदा जाहला होता. हळी हुजूर
येऊन मेटी घेतली. मानिलेस गावावरी पाठविले, तरी याचपासोन, कारभार
घेता त्याप्रमाणे हालीठि घेत जाणे. हिला हरकत करील त्याचा हुजूर बोमाट
आलियाने उबार राहणार नाही.

ढेरे अप्र. कागद } (२७०) { श. १६१० आश्वि. व. १४
सु. १०८९ विहरेज २७ } { इ. १६८८ आक्टो. १३

विवाण ठाणे काा मावळ—मोकदम भूगाव व वावघण

मेघशाम ढेरे कुलकर्णी याचे कुलकर्ण हुजूरून पंत स्वामीनी याचे
दुमाला केले आसे. तरी तुम्ही येकदिल असोन याचे हाते कुाणांचे काम
घेत जाणे. गाव आबादान करून कीर्दी मामुरी करणे. देहाये मजकुरी याची
माणसे गुरुदोर वस्तभाव असेक त्यास हिला हरकत करीत नव जाणे. याचा
साल दरसाल सामाल करीत जाणे.

सा. सं. इ. के. २० } (२७१) { श. १६१० कार्तिक शु. ७
जुलूस ३२ मोहरम ३ } { इ. १६८८ आक्टो. २१

विलीकर मोगल बादशा—बादशाही तावेदार खेमसायंत

बहादुरखान याणी मजालसीत विनंती केली जे (छप्र०) संभा खोटा व
हरामी याच्या किर्यास व तालुक्यास वेवून यान प्रयत्न करून बदलखानी तळ
कोकर्णी ठाणी स्थापावयास तुम्ही उमेदवार आहा व परगणे कुडालची सर-
देशमुखी बहाल व्हावी. तरी तुम्हास ती वेाखी इनाम दिली. तुम्ही करार
केलेप्रमाणे आपले परवेपणासाठी ठाणी पसवणे व बादशाही फचे निशाणी

ळकरास रसद पोचविणें, आणि आरमारी जहाजाने जळमार्गे नीट येण्याकरता कोफणांत बहुत मेहनत करणें, हेविषयी हुकूम.

शि. च. सा. ५ ले. ९५८ } (२७२) { घ. १६१० कार्तिक शु. १२।१३
शुक्र विभव भृगुवासर } { इ. १६८८ आक्टो. २६

परगणे वाईचे देशकुलकर्ण व गांवकुलकर्ण कसबा देखील खूम, व बाघधाण, समत मुन्हे व बाजे कुलकर्ण तुमचे बाडवडिलांचे मिराशी पिढीदर-पिढी कारकीर्द दर कारकीर्द चालत आहे. दरीवरून कारकीर्द कमालखान वजीर याचे मुदतीमध्ये धिटे यानी नस्ता कलह आरंभून घतनास खलेल मांडिले, त्यावरी तुमचे वडील गोपाळ लाहिरेव हुजूर जाऊन आपले घतन सही करून गांवास येतां मार्गी जिवें मारिले, मागती गोपाळपताचे भाऊ जाऊन नवी पत्रे घेऊन महालास आले, आतां तरी जयास माहाल मस्तीचे बळ असेल तो तुमच्या वृत्तीची गोष्टी काढील, आम्ही त्या कथळ्यांत नाही, जो कोणही आम्हांतील गोष्टी काढील तो दिवाणीचा गुन्हेगार व ब्रह्मसमेवा अन्याई, येकाचे वृत्तीस आपली वृत्ति म्हणणें हे ईश्वरास मानत नाही, नीती नव्हे, निर्वेद्य होईल, कथळा करील तो आमच्या वीर्याचा नव्हे, अनामिकाचे वीर्याचा असे हे पत्र.

शि. च. सा. २ ले. ३०८ } (२७३) { घ. १६१० मार्ग. शु. २
शु. १०९८ जुलूस ३२ सकर } { इ. १६८८ नोवें. १५

गोपालभट व शंभुदेऊ घर्माधिकारी—
वगैरे जुनारदार कसबे गुलशनाबाद.

साहेबाचे बंदगी कतबा लेहोन दिवला की, साहेबी हुकूम फर्माविला की, जेजया देग. तरी आपण गवाईसार आहो. सिवाई गवाई आणखी कसब करित नाही. सुदामद आम्हास जेजया माफ आहे, येसियास करार करितो की, दो महिन्याचा वाइदा जालिया हुजूर जाऊन माफीची सनद आणून देउनु. जरी वाइदियास सनद आणून न देऊन तरी जेजयाचा नाब करून.

शि. च. सा. ३ ले. ६४६ } (२७४) { घ. १६१० कार्तिक वद्य ९
फ. १०९९ मोहरम २२ } { इ. १६८८ नोव्हें. १८

फा इंदापूर येथे पेठ जदीद व असामी कदीम त्यांची यादी

सराफ, सोनार, ठेली, दरजी, नवे व जुने

३-९; १-२; ६-९; २-०.

सां. सं. इ. ले. २१ } (२७५) { घ. १६१० पौष शु. १
जुलूस १२ रवळ १ } { इ. १६८८ डिसें. १५

यहादरखान अमीर अळमगीर—देवाख देवाडे, रयत, कमाविसदार
परगणे कुडाळ

खेम सावंत हे थोर; तरवारवहांदर, देवाचे पांच ह. जातीस ४ ह.
स्वार मुळाची मनसब २ ह. व १ ह. स्वारातिथी दरबारची चाकरीस आहे.
सर्फराजी होऊन परगणे मजकूर व जहागीर करार जहाला. देत जाणे. जहा-
गीरदार याचे रजातळवेत घागणे. रयतेस रजावंत ठेऊन लावणी करवून
आवादांनी राखणे. सरकारकून यास ताकीद.

शि. च. सा. १ व ३ } (२७६) { घ. १६१० पौष शु. ११
छे. ९१ व ४०३ } { इ. १६८८ डिसें. २१
फ. १०९८ रवळ ९ }

महजर पा वाई सुभा दारुळ जफर. मनाजी शंकर नीळकंठराव
याचा इनाम व आवाई (चांमिली, किकधी, जेजोरी, नारायणपूर,)
निजामनमुल्लूक, अदिकखान, सिवाजी भोसले, मिर्जाराजा, बाजी विवाण
घोरपडे जागीरदार यांच्या सनदा होत्या. येसियास नफर मजकूर गनिमाकडे
होता. त्यास नाहारखान गोरी इही कौळ देऊन आणिका. सिरवळास
आळा, मागून कबिला आणविला. वाटेस आसवलीचे वाटे गनिमाने कुळ
बिसाठी छुटून नेली त्यात सनदा गेल्या. येसियास भोगवट्याचे गोष्टी गावगनाचे
मोकदम व बाजे लोक यांनी दिली हा महजर सही.

शि. च. सा. ९ ले. ९७ } (२७७) { घ. १६१०
इ. १६८८

कर्वीद्र गोसावी—चि. रा. विसाजी कुमदेऊ सुमेदार ताा चेऊळ

आपाजी ताउजी व तथा बाळाजी ताऊजी हे दोवे वंधु देवाई
देसकुलकर्णी मामळे चेऊळ हे बहुत दिवस झगडतात. त्यामध्ये बाळाजी
ताऊजी हा जोरावरी करितो. तरी उमेयेतास किके रायेगष्टी पाठवणे. त्याचा
न्येये सरकारकून व आम्ही मिळोन करून. तरी बहुत सिताबीने खाना करणे.
येक घडीचा उजूर न करणे.

रा. खं. १७ ले. १९ } (२७८) { घ. १६१०
शु. १०८९ (१९१) } { इ. १६८८
अमयपत्र }

शंकराजी पंडित सचीव—संताजी विठोजी हैयतराव सिल्लिवकर
देवामूल ताा गुंजणमावळ

दुग्दी हुजूर येजन पाली बुद्रक तर्फ मजकूर आपले इलाक्याचा गांव फास जमीन शुमळा खंडी १५ पैकी विवाणांत ११. याकरता रा. कै. स्वामीने मुबदका खालसा जमीन घोराले (१८॥) व तांभाड (११॥) येथील देविले. त्यास मनास आणिता पालीवुगा येथील जमीन विवाणीच्या वागाखाले व प्रचंडगडच्या घेरियाकडे वाद पडोन जमीन बाकी राहिली ती देवमुखाकडे करार. फिलाचा घेरियाकडे व विवाणीच्या वागाकडे जमीन आहे त्याचा मुबादका तुम्हांस मौजे तांभाड ता। मार कामय फास खंडी ४ व धुरगवडापासून वरते फास खंडी ७। एणेप्रो ११। खंडी सरसनिरस महसूळ कुळपाव कुळकानू व बाजे पटिया देखील साडसाडोरा तुमचे दुमाळा केले. मौ. घोराले येथे १॥। खंडी पालीचा मुबदका हावजी हैबतराऊ यास देविला तो दूर करून हली पालीस करार केला असे. ऐसियास विठोजी हैबतराऊ याणी हवाजीराऊ यास आपले तकसिमेपैकी गवंड ता। मार येथे देविले याबदल तुम्हाकडे पालीची जमीन १॥। खंडी करार केली वंशपरंपरा अनुभवणें.

शि. च. घा. १ ले. ४४६ } (२७९) { श. १६१०
इ. १६८८

शक १६१० सन १०८९ सुा या साली संभाजीराजे यासी बरून संगमेश्वराहून नेले. पुढे दोन वर्षे मोगलाई होती मुळेराले पाली.

खं. १५ ले. १५२ } (२८०) { श. १६१०
रा. घ. १५ विजय (विभव) } मिती पत्र { इ. १६८८

तुवाजी वा रतनोजी नाईक + देवमुख —मोकदम खोत व सेटे महाजन वा माहाभलो अनंत देवकुलकरणी व बाजे खूम ताळुकदेशाय पा। कुडाल पा। मार

देशाय मजकुरी आमचे वडिलानी शक १४६३ प्लव सबछरेस एक दिव्हे तें जीर्ण म्हणून पहिलेप्रमाणे श. १५२६ कोषी संवछरी पुनः करून दिव्हे हाली आमचे कारकीर्दीस सदर साहेबाचे भित्तेखीस करून घेतले मग आम्ही करून दिव्हे. ४९ गांवें तेथे जोरी २॥४॥ व गडू ॥३॥ व बुरी ॥३॥ मिळाल्या.

रा. खं. १५ ले. २४ } (२८१) { श. १६१०
सु. १०८९ विभव } { इ. १६८८
फ. १०९८

तुळापुरी तेच वर्षी मुकाम जाहला. मग राजभी संयाजी राजे व(ह)स्तगत केले. ते सबछर आले.

त. सं. १५ से. १४४ }
 क. १०९८

(१८२)

{ अ. १६१०
 इ. १६८८

(पाठशा)—बाजी सर्जाराज जेणे देणमूख ता रोहिळखोरे

हुवा हुजूर सियाजीपंत पाठयिजा होता त्याणे हकीकत बाहीर केळी त्यावरून हुसे हवापतीचे गाथ व इक हुसे गुमाळे केले व हुता गुमास्ता सिरोली चाकरीस देणे हुवा हुजूर येणे, हुजूर प्यालियावरी गुमास इमली-बाहे दावा फौज माणून मग हुमांखरोवरी मले मागूच देऊन त्याची मेटी करून फर्मान करून देऊ. परी तू हुजूर न येस तरी गाथ गुमाळे नाहीत. दिगर बाजी पोलप व मकाजी नावळकर यासी फौज दिवले त्यास बराबरी देऊन देणे, एक न परजे. हुमरी हुजूर न या तरी जे सनद दिवली ते मंगूर नाही, हुमां नलीक समाज फिउक होईल ते लेहोनु घेऊन येणे.

वि. अ. सा. ९ से. ७२ }
 इ. १०८९

(१८३)

{ अ. १६१०-११
 इ. १६८८-८९

रानाजी सोनाजी मारिकारी मामळे चेऊळ—खेयजी हुसैन जमुरे वस्ती नाचकार्ई अयाळ प्रतापजी सोनाजी दादर कसवे चेऊळ नुगठार्ई ,, हिराजी प्रतापजी

आपली लिहिल्ल बाकीपेळ तकसिमा ११ मत्रा तकसिमा १० बाकी आरखी (तकसीम टके २०, बाकी पुरभाट आपली तकसीम सातवी १ उदरहू लिहिल्ल आरमसुळे फरोखत केळी असे, त्या मिळकतीच्या चहु इदासहीत देखीक बळपट राहाट राहटवट व माळ व सुपारी व बाजे हरबिनसी साडे देखीक फरोखत केळी असे, त्याची मिळकतीची चौबचारे किमत बसरी बारी १२५०० हे रोख पावळे. (गोरी)

इ. सं. गो. इ. साधने से. ७ }
 इ. सं. १२ रविबोवळ २५

(१८४)

{ अ. १६१० पौव अ. १२
 इ. १६८९ जाने. ८

—मुसहरी, रे०अ, रे०के, तपे अंतर्हज मामळे गोदा

अनंत दिन फट जोविछी यांच्या पुत्रगापावन पिछी दर पिछी मिरास हरबोलीस भोगवटा बालिका बाहे त्याप्रमाणे इक रुसम अंतर्हज पैकी रु. १५० व बाजे मिरास व नरजोतिठ हिंदू याचे परी कसवे फौजा दर गावी व बाजे तपे हाथ मोफतर करून दैविके असे, तरी अजकाद अफाहाद बाळगणे,

रा. सं. १८ ले. ३३ }
फ. १०९८ रसर १ }

(२८५)

{ घ. १६१० माघ शु. १
{ इ. १६८९ जाने. १३

—मोकदम मौजे चिंचवड ता हवेली प्रा पुणे

कारणे साहेबाचे बंदगीस कतबा लेहोन दिवळा ऐसा जे, साहेबी हुजूर बोळा-
ऊन खंडणीची रजा फर्माविळी की जमाबंदी निश्चित करणे. तरी आपले बाबे
अंताजी राम गुा रामचंद्र घायाजी देशपांडे प्रा पुणे याणी दुकळे रय-
तीचा हालहवाल बाहीर केला जे—सन हबार १०९६ (श. १६०८=इ. १६८६)
अखेर साळी दुकाळ पडिला याकरिता रयती कुळ मेळी, कांहीं परागंदा पाली,
मिरासदार कुळ कोणी नाही, उरती पाखती रोड दुवळी कुळे मेळवून कीर्दी
केलि यास उंविरानी कुळी सेते खादली, व लस्कर पायमालीने रयतीचा हाल
राहिला नाही. परी जीवनमाफिक खंडणी केलिया सालमबकुरीची उगवणी
करितील—हा हवाल खातिरेसी आणून कुळबाब व कानु, माल व सायर साल
तमाम कुळबाब बिलमखता खंडणी केली ते कबूल असोन उगवणी करोन
मोकरा बेरीष क. १२५१.

भीसां. २ के. ४२३

बिम्ब बुधवार फ. १०९८

(२८६)

{ घ. १६१० माघ शु. ५

{ इ. १६८९ जाने. १६

पिराजी व सुभानजी देसमुख—सुभानजी माणकोजी इम्न
व दासोजी व नरसोजी देशपांडे विठोजी कळारे (कराळे)
पाा टेभुर्णी मोकदम मौ नालगाऊ पाा हवेली

महबब लिहून दिवळा जे, तुम्हास मौजे सेवरे पाा मार येथील निमे
मोकदमी मिरासदारास ठेविले. मिरासदार हाजीर पाहलियावरी निमे मोकदमी
त्याचे हवाला करणें. २६॥ चावर पैकी सिब लीवळीनु गुरळीचे १३॥ चावर
तरफ करून दिली. जमीन सकरनिलर वाटून देणें. तुम्हास खुद निम चावर
इनाम दिवळा तो साऊन कीर्दी आबादानी करणें.

भीसां. २ के. ४२४

फ. १०९८

(२८७)

{ घ. १६१० माघ

{ इ. १६८९ जाने.

(लेखक के. ४२३ प्रो—विशेष नरहरी लुमाजी कुळकर्णी
मौ पिपळ कुठे पाा टेभुर्णी सा परडा

कोबनामा—मौजे सिवरे येथील मोकदमी बरोबर कुळकर्णी निमे
दिले. कारण माजा वीस वर्षे वेरान पडळा, त्याची जमा परगणियावर मुरळी

पालून देता परगणाहि सराब पडला. लावणीचे वरुगी कोणी मोकदम व कुळकर्णी हाजीर नव्हेंती. जमाबंदीचे वरुली देहाये मोकदमाठ विषा-
रिळे वैरान गांवाचा टका तुम्ही देणें. मग बरगत करून जो टका हिसेब
येईल तो देऊन. त्यावरून हकीमे जोर ताकीद केली. मग आम्ही तुमचे
गळा पडलो व निमे मोकदमी व कुळकर्ण तुम्हास दिले, व ४ ठाळे
७५, १५०, २२५ व २९३॥॥ प्रमाणें इस्तावा केला. सालमजकुरी १५३
तुम्हापासून घेतले.

पे. द. ३१ ले. ४६ }

(२८८)

{ अ. १६१० माघ
इ. १६८९ जाने.

विठोजी सिकें याची भावजय कासीबाई यांठ कोतळुक व मासू
हे गांव मोकासा संभाजी राजे यांनी दिले असतां तेवें सिकर्याची पागा
होती; दाणेकरी गावगना बाऊन पळाल्कारें खल्यावरून दाणे भरून नेत. मौजे
मासू हा गाव हरबा देसाई याकडे बाधेरीतीनें खोती ह्कानें होता. त्यापैकी
बाधलतुरघटे येथील भातहि एक दोन वेळ नेहले. देसाई व सिकें यांचे
रावतांत कटकट होऊन सिकर्याचा रत्नवाळदार धर्मा माहार कवटेकर होता
त्यास ठार करून पेंढ्यांत घालून आग दिली. मग देसाई यांनी सिकर्याची
पागा मोडून टाकली. व संगमेश्वरी संभाजी राजे यांसी सर्व हत्त सांगून
सिकर्याकडील मोकासा काढून सरकारांत गांव ठेवले.

सा. सं. इ. ले. १७ }
शक वर्तमान प्रमथ }
फ. १०९८ रसर २४ }

(२८९)

{ अ. १६१० माघ वद्य १०
इ. १६८९ फेब्रु. ४ सोम.

कानोजी राजे प्रभावळीकर—नारायण प्रभु देसाई प्रा कुडाळ

खेम साधंत जोरावरीने देसकतीचा अधिकार नसतां तुमची वृत्तभूम खातो.
यास मारून काढणेबद्दल तुम्ही आम्हास तिसरे भाऊ करून तिसरी तशीम
आमास उभय वर्गी (जोगण प्रभू) दिली. मागतेन तुम्ही तुळापूरी भाडेव.
तेव्हां स्वारी तुम्हाबरोबर देऊन कोकणामध्ये रवाना करावे तंव आम्हास हुकूम
चंदीस जाण्याचा जाहाळा. त्यावरून तुम्ही आपली पत्रे फिराऊन मागितली.
लिहिले प्रो कार्य होऊन आले नाही. उगेच बतनदारास गुतवावे काय
निमित्त. याकरता तुमची पत्रे फिराऊन दिली. आमचेपैकी जोगण प्रभूक्या
गुजारतीनें मणेरीचे मुकामी दिले ते आम्ही आपण घेतले.

क्रि. इ. सा. छे. ९८ पृ. १०९ } (२९०) { स. १६१० माघ वद्य १०
सा. स. इ. छे. १६ पृ. १६ } { इ. १६८९ फेब्रु. ४
सक विमवनाम सोमवार

हि. १०९८ रसर २४ वर्तमान प्रभव

नारायण प्रभु विन दादाजी प्रभु—रा. मानधाता वलद कानोजी
देशाई परगणे कुडाळ मुा मणेरी राजे प्रभावलीकर.

प्रगणे मजकुरची देशमुखी आपली व जोगणप्रभु विन नारायण
प्रभुची पुरातन चालत आहे. येसीयासी भोसले याणी मुख्य छटून सराव
केडा. एक लवाघमास सेतवाग कुळ बुडाले. बहुत नातवान जहालो. त्यावरी
मुख्य पातघाही ठरकावीस आढा. फीर्दी आवादानीस कुवत नाही. आम्ही
दोष वर्गी आपली देशमुखी विती एकप्रातून तिसरा विभाग ५ इ. १
बाळावलीखेरीस करून विकिली असे. घाकटा भाऊ केळे असे. तरी
इनाम गांव एकपटी बोंबळ तेनाती व नमसी व बागसेत व घरटाव व सेव
फसफी व मान पान व बाजे बाजिमा माळ व पकाती व बाजेबावी विभाग
छाऊन मसावे. नवी विती दिवाणातून जे साधून येईल ते शिवर्गी बराबर
वाटून लावे. आमचे झाईज गोत्रज सक्रवक करतील त्यास आम्ही वारूं,
परगणे मजकुरी गेलिवरी थळच महजर करून देऊन.

ऐ. का. सा. ३ ले. ३१ } (२९१) { स. १६१० फाल्गुन शु. ६
शुद्ध ३२ जवळ ४ } { इ. १६८९ फेब्रुवारी १५

कासीमखान—हनुमंत गौडा

तुम्ही सरहद्दीवर सवरदार राहणें ह्या अटीवर तुम्हांस बसधापट्टण
सरकारची देशमुखी मुकरर केली आहे. हा परवाना पोवताच तुम्ही
आपळे १०० स्वार व ५०० प्यावे ह्यांस बसधापट्टणचा किल्लेदार गाक्षी
बेग याजकडे पाठवून त्याच्या बरोबर पादशाही मुख्यतात दख राहावें.
स्वारप्यावे पावस्याची रसीद गाक्षी बेगची यावी. कोणाहि जमीदारास बंड
करूं देऊं नये. व रोजच्या रोज याती कळवावी.

शि. स. सा. ३ ले. ५०६ } (२९२) { स. १६१० फाल्गुन शु. १५
शुद्ध ३२ जवळ १२ } { इ. १६८९ फेब्रु. २३

—जमीदार पाहन घाट (अंतरूज मामले गोवा.)

त्या मुळसाचे जवान कारणे मिर्जा व सेव्द अल इस्लाम पाठविले
आहे. दोघास कागदाचा शिरिस्ता व पहिळा अमळ दाखळ करणें.

सरकार माळाचे गीर्दाबारी करारवाकी करणें, वाजंवी पैका वसूल करणें, तफरका न कीजे, व दिवानी सनद पावले वेगळे कोणास अमल न दीजे व गैरज सनद अमल दिलेया त्याचा जबाब तुम्हांस करणे लागेक,

रा. खं. १५ ले. ३०१ } (२९३) { अ. १६१० फा. व. ३०
विभव } { इ. १६८९ मार्च ११

औरंगजेब पातणहानी संभाजी महाराजास तुळ्यापुरी भणिके (पिढ काठली व ठार केले. शाहूने पुढें त्याची समाधी घट्ट गुा येथें बांधिली.)

शि. च. सा. ७ पृ. १२० } (२९४) { अ. १६११
} { इ. १६८९

नगर फते करून तुळ्यापुरी मुकाम जाळा ते वखती रयेतीचा बर-दास्त अबादानीचा हुकूम जमदतुळ उमदे वजिराये असदखान आळा दिवान अकदस यानि मदारक माहामीन सफीखान दिवान उर्फ दखन पासि हुकूम सादर जाळा. त्यावरून देशमूल देशपांडे बोलाउनू हुकूम केळा की, रयेतीची बरदास्त करणे आहे मुलाजमतीस हाजीर करणे त्यावरून तमाम मोकदम मुलाजमतीस हाजीर होऊन आधीच बदालती सिरपाव कौळ सरफराजी जाळा, ताा नये जमिनीस कौळ....

शि. च. सा. ५ पृ. ७९ } (२९५) { अ. १६१०
} { इ. १६८९

औरंगशाहे पातणहारे देही विजापूर व भागानगर फते करून या प्रांतास आळे. पातणहा घट्ट कोरेगावी येऊन मुकाम केळा तेथून करकर पाठवून सिवाजीराजे पहिलेच गेले होते त्याचा लेक संभाजीराजे घरून आणिला आणि घट्ट कोरेगावांत मारिला. मग त्याचा लेक शाहू राजा व बाइका आपल्या जाळीत ठेविली.

रा. खं. १५ ले. १५३ } (२९६) { अ. १६११
फ. १०९९ } { इ. १६८९

दत्ताजी केशवजी नाईक } —समस्त मोकदम व शेटे महाजन देशाय
देशमूल देशपांडे प्रा. बाई } समत हवेली, वाघोली, मुरे, जोरखोरे,
जांबुळखोरे, निय, कोरेगांव

श्रीसदानंदगोसावी मठ येथील भंडारा व नंदावीपावदक तीर्थरूप रा. नरसोजी नाईक यांचे पत्र तें बहुत जीर्ण, म्हणोन आनंदगीर गोसावी

नूतन पत्र करून देणेबद्दल रदनबल केली. त्यावरून तमाम मोकदम बेसोन पूर्वीक सनद मनास आणोन त्याप्रो सनद करून दिव्ही. दर मुकाम करून हजरती जिल्लुमानी मोकाम तुलापूर प्रा पुणा. गावकुडो वृत्ती करून दिव्ही ती पिढी दरपिढी चाळवणें दिवु अगर मुसळमान हरकंती करीक त्यासी आण असे (४५ गावांची नोंद त्यापुढें गलाकुडोचा मांकडा दिवा आहे).

खं. १५ ले. १५४ }

(१९७)

{ श. १६११
{ इ. १६८९

ले १५३ प्रमाणें—कक्त नखत टके व गला केलीची नोंद संमत हवेळी. तीक गांवाची आहे.

ले. १५५ वाघोळी पैकी गावें.

ले. १५६ संमत निष पैकी गावें.

रा. खं. १५ ले. ३ पृ. १६ }

(१९८)

{ श. १६११
{ इ. १६८९

(मसूरचे जगदाले पाटीक यांनी) शिवाजी राजे मृत्य पावले. त्यांचे लेक संभाजीराजे राज्य करूं लागले त्यांस पाऊन मेटोन अर्ज केला की, साहेबी (शहाजी शिवाजी यांनी) कऱ्हाडची देशमुखी घेतली. मसुरीचे तरी देशमुखीचें वतन आपले, आपले दुमाला करणें. बाज गुन्हाई माझे वतन घेऊन माझे तीन खून केले आहेत, तरी त्या खुनांचा वाटा तरी मसुरीचे वतन तरी तेबडें दुमाला करणें. (संभाजीच्या सांगण्यावरून) कऱ्हाडची नांवगोष्टी काढणार नाही ऐसे लेहून मग संभाजीराजे मेहेरबान होऊन मसूरपरगणाची देशमुखी दुमाला करावी ऐसें केलें. काम होऊन यावें तो एसजी फर्जेद याचे हवाला देशमुखी केली. मग त्याचे आर्जव करून मग एसजी फर्जेदानें अर्ज करून देशमुखी दुमाला करविली तो सर्वेच संभाजी-राजा वरून नेला. राजाराम पलोन चंदीस गेला.

छत्रपती संभाजी शकावली

ह्या शकावलीत जेवे शकावली, जेवे करिना, विजापूर अदि० चा इति-
हास मोडक कृत आहूती, रा० खं. १५ व रा० खं. १८ मधील शकावली,
महारा रामरावकृत संभाजीवसर, मंडळ त्रै. वर्ष ९ अं. १ मधील शकावली,
हि. बु. स. इत्यादि साधन प्रस्थांतून संभाजी विषयक आलेल्या काळनिर्दिष्ट प्रस-
ंगांची नोंद केली आहे. ह्याच प्रस्थांत पृ. १ ते ९६ मध्ये संभाजीकालीन पत्रांचे
जे सारांशाने संकळन व काळानुक्रमाने प्रथम केले आहे त्यांतील काही घटना
ह्या शकावलीत समाविष्ट करावयास पाहिजेत. परंतु प्रत्यक्ष पत्रेच साररूपाने
व काळक्रमानुसार अशी येथेच दिली असल्यामुळे अर्थात् दुरुक्ती होईल म्हणून
त्यांतील गोष्टींचा निर्देश येथे करण्याचे रहित केले. ह्याच बरोबर मराठीतीलच
अन्य सिद्ध प्रस्थांत आलेले काळदर्शित प्रसंग घावयास पाहिजेत पण तेहि
ह्याच कारणामुळे देण्याचे रहित केले. संभाजी छत्रपतींची कारकीर्द म्हणजे
औरंगजेब पातशहाचा दक्षिण-विश्वंजन-कार्याचा पूर्वभाग होय. म्हणजेच
पातशहा औरंगजेबाच्या दक्षिणेतील पहिल्या सहा वर्षातील कुच-मुकाम व इतर
हाकचाळीहि येथे दर्शित करणे एका दृष्टीने आवश्यक आहे. पण मला ते
अशक्य असल्यामुळे येथे फक्त ह्या गोष्टींचा निर्देश करून साखी ती शकावली
पुढे दिली आहे. प्रंथ-नाम-संक्षेपाची स्पष्टता वर व प्रंथप्रारंभी आलीच आहे.
घ. १५७९ हेमळंबी जेष्ठ शुद्ध १२ = इ. १६५७ मे १४ गुरुवारी स. १०
पुरंदरी संभाजी राजे जन्म शि. च. प्र. पृ. १८, ५६,
५७, ६५.

घ. १५८१ माद्र. वद्य १४ = १६५९ सप्टं. ५ संभाजीची आई सईबाई
मृत्यु शि. च. प्र. पृ. १९

घ. १५८७ विशावसु आषाढ शु. १० = इ. १६६५ जून १२ शिवाजी जय-
सिंग मेट व तह, संभाजीराजे यास मोगळातर्फे पंच-
हजारी मिळते. शि. च. प्र. २३; जयसिंग पत्रे जवुनाथ
सरकार पृ. ११३

—फातूगून शुद्ध ९ सोमवार = १६६६ मार्च ५
शिवाजी व संभाजीराजे औरंगजेबाचे मेढीस गेले.
समागमे सर्जाराव जेवे. शि. च. प्र. पृ. २३

घ. १५८८ भावण वद्य १२ = १६६६ आगष्ट १७ आगरियातून पेटारियात
बैसीन (शिवाजी बरोबर संभाजीचे) पळायन शि. च.
प्र. पृ. २४

- श. १५८८ मार्ग. शु. ५ = १६६६ नोवें. २० संभाजी राजे. वखीळ शिवाजी बरोबर राजगडास आले शि. च. प्र. पृ. २४
- श. १५८९ कार्तिक वद्य ५ = १६६७ आक्टो. २७ संभाजीराजे घाहाजादा घाहामलम यांच्या मेटीस औरंगाबादेस गेले. मोगळासी सहा जाला. [रियासतीत १६६८ व उम. सं. २० ब-हाणपुर असें पडले आहे.] शि. च. प्र. २४.
- श. १५९१ सौम्य पौष = १६६९-७० डिसें. जाने. मोगळाचा व शिवाजीराजे यांचा तह मोडला म्हणून औरंगाबादेहून संभाजी व प्रतापराव, आनंदराव घाहाबादियाबळून राजगडास आले. शि. च. प्र. पृ. २४
- श. १५९४ फासगून वद्य ११ = १६७१ मार्च ६ आणाजीपंती मेदेकरून पनाळा घेतला. कोडाजी फज्द याजबराबर ६० लोक दिले होते. संभाजीचे बास्तन्य पन्हाळगडी व विजा-पूरकराशी शिवाजीचे युद्ध. शि. च. प्र. पृ. २६; रिया उम. सं. पृ. २१
- श. १५९६ चैत्र-उद्येष्ट १६७४ एप्रील-जून-संभाजीकडे इंग्रज व्यापारी कंप-नीचे काम. उम. सं. पृ. २१
- माघ वद्य ५ गुरुवारी = १६७५ फेब्रु. ४ संभाजीराजे यांची मुंज जाली. शि. च. प्र. पृ. २७
- श. १५९९ पिंगळ कार्तिक शुभा ६ रविवार = इ. १६७७ आक्टो. २१ संभाजीराजे शृंगारपुरास जाऊन राहिले. उमाजीपंडित पठवावयास असत. शि. च. प्र. पृ. २८ व २७०; उम. सं. पृ. २१
- श. १६०० भाद्रपद वद्य १४ बुधवार = १६७८ सप्टें. ४ संभाजीराजे यास भवानीबाई मुळगी शृंगारपूर येथे जन्म. शि. च. प्र. पृ. २९
- पौष शुद्ध १० = १६७८ डिसें. ३ संभाजीराजे शिवाजीराजे यासी पारले होऊन परलीगडावरून पळून मोगलाईत दिलेकलानाकडे गेले. तेथे हत हजारी घेऊन सन्मान मानून राहिले. शि. च. प्र. पृ. २९; तरदेसाई नोव्हेंबर देतात. उम. सं. २१
- श. १६०१ सिद्धार्थ वैशाख शुभा २ गुरुवार = इ. १६७९ एप्रील २ दिलेरखानाने-संभाजी समागमें आहे-भूपाळगड घेतला. शि. च. प्र. पृ. २९

अ. १६०१ मार्ग, व. १४ = १६७९ डिसें. २१. संभाजीराजे मोगलाईतून पळोन पन्हाळगडावर आले. शि. च. प्र. पृ. १०, हिं. बु. स. पृ. ७१६

पौष षष्ठ ७ भोमवार = १६८० जाने. १३ शिवाजीराजे व संभाजीराजे झांची पन्हाळ्यास भेट. शि. च. प्र. पृ. ३०

अ. १६०२ चैत्र शु. १५ = इ. स. १६८० एप्रिल ३ रायगडावर भीशिवाजी मृत्यु शि. च. प्र. ३०

चैत्र षष्ठ ११ गुरु. = १६८० एप्रिल १५. कारवार बंदरा-
तीक घान्य संभाजीने भाणविले. सम. सं. पृ. २३

वैशाख शु. १ = सन १६८० एप्रिल १९ चे पूर्वी. संभाजी पन्हाळ्यावर. लष्कर संभाजीस बाऊन मिळत आहे. संभाजीने दाणा रसद बंद केली असून सर्व घान्य पन्हाळ्यास नेण्याचे हुकूम सोडले आहेत. संभाजीचे लोकांकडून कारवार छुटण्याची मीठी. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १३

वैशाख शु. २ = इ. स. १६८० एप्रिल २० मोगलांकडून सुरत येथील इंग्रज, डच व पोर्तुगीस यांस उपद्रव. सर्व रपते. प्रमाणे इंग्रजांनाही ३३ टके कर घावा लागत आहे. त्यामुळे वार्षिक २०,००० चे त्यांचे नुकसान होऊं लागले. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १३

वैशाख शु. ३ = १६८० एप्रिल २१ आनाजीपंत घुरनीस सचीव यांनी राजारामास मंचकारोहण करून संभाजी राजे यांस कैद करावे असा ठह करून मोरो-
पंत येथे यांसह पन्हाळ्यावर घालोन गेले [शि. च. प्र. पृ. ३०]

वैशाख शु. ४ = १६८० एप्रिल २२ = हि. १०९१ रविवार २ मसऊदखानाने ब्यंकटावरीस बंधमुक्त केले. [विमा. इ. मोडक पृ. २५९]

वैशाख शु. ८ = १६८० एप्रिल २६ चे पूर्वी. देश संभाजीचा होता. सर्व सुमेदारांनी संभाजीस पन्हाळ्यास येऊन विशेष घावे असे हुकूम राजाजी पंडिताकरांनी रवाना. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १४

वैशाख शु. ९ = इ. १६८० एप्रिल २७-संभाजीने रायगड

घारण करून रावा म्हणवूं लागला. त्यानें सर्व हवाळदार व सुमेदार यांस बोलावून घेतले आणि कांहींना त्यानें कैद केले आणि कांहींना कामावरून दूर केले. रामा-पूरका नवीन सुमेदार नेमला. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १४

घ. १६०२ वैशाख शु. १० = इ. १६८० एप्रिल २८ चे पूर्वी. सध्या सर्वत्र रिपरस्यावर होत आहे. संभाजी पन्हाळ्यावर होता. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १४.

वैशाख शु. १५ = इ. १६८० मे ३ चे पूर्वी. संभाजी रावा म्हणून बाहीर झाले. मोरोपंत व अनाजी दत्तो बगेरे पन्हाळ्यास हुजुमासाठी गेल्याची खबर. रामाराम रायरीवर. सर्व हवाळदार व सुमेदार बगेरे कामा-वर रुजू झाले. वदख नाही (१) त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १४

वैशाख वद्य ३ = १६८० मे ६ गुरुवार. रामाराम छ. यांस सर्वांनी विचार करून मंचकारूट करून कारभार साळ-विळा सं. यत्पर पृ. ४ भावृची १९१५ घाने. रा. खं. १५ ले. ३०१

वैशाख व. ४ = स. १६८० मे ७—पोर्तुगीजांचे संभाजीशी सययाबाचे बोलणे. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १४

वैशाख व. १३ = इ. १६८० मे १६—रायगडी घरावर झाली. धि. च. प्र. ३०; त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १४

वैशाख व. २० ते भाषाढ शु. ६ = स. १६८० मे १८ ते जून २२ चे पूर्वी. संभाजी खात्रीपूर्वक पन्हाळ्यावर. त्रै. वर्ष अंक १ पृष्ठ १४

ज्येष्ठ शु. २ ते ज्येष्ठ व. ३० = स. १६८० मे २९ ते जून १६—मोरोपंत व अनाजीपंत व प्ररहादपंत यांस हंशीरायाने घेऊन पन्हाळ्यास नेले. कुठ कोप एकत्र होऊन राज्य संभाजी राजे यांस दिव्हे. धि. च. प्र. ३०; त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १४.

ज्येष्ठ वद्य १ सह २ = १६८० जून ३ गुरु. = सु. १०८१ जवळ १५ नाडोडी (कन्हाड) हा गांव मरहार गोसावी सदाश्री यांस अमहार असता धिवाजीरावांनी

(अ. १६०२) काही दिवस अमान्य (अमानत) केला होता कारण की आपल्या राज्यांत हे रीत नाही. पण पुढे संभाजीने पन्हाळ्याहून रायगडास येतां फोरटीस गोसावी येत झाली व गांव दिव्या. तोच गांव चालविण्याबद्दल देशादिका-प्यांस छत्रपती संभाजीची आज्ञा. ठे. २

आषाढ शुद्ध २ शुक्रवार = १६८० जून १८ संभाजी राजे रायगडास आले, बंदोबस्त करून राज्य करूं लागले, राजाराम कैदेत ठेवले. [शि. च. प्र. पृ. १०; सं. व. पृ. ५]

आषाढ शु. १० = इ. १६८० जून २६ चे पूर्वी. रायरीस संभाजीकडे इंग्रज वकील बक्षिस मिळविण्यासाठी रवाना झाले. सर्वत्र स्थीरस्थावर झाल्याने आणि त्याका फुरसत असल्यामुळे इंग्रजांचे गाव्हाने ऐकले जाईल अशी समजूत. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १४

आषाढ शु. ११ = इ. १६८० जून २७-भीमिबाजीराजे यांची ४ थी पत्नी पुतळाबाईने अभिप्रवेश केला. शि. च. प्र. ५३; त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १४

आषाढ शु. १४ = इ. १६८० जून ३० चे पूर्वी-संभाजी पन्हाळ्यावर. ५००० लष्कर गोळा केले असून त्याका दोन महिन्यांचे पगार अगाऊ दिले. त्यांनी आपले सुमेदार व अधिकारी नेमले. अनाजीचे डोके मारल्याची मुंबईस बातमी. मोरोपंतावर मेहेरनगर परंतु पूर्ण विश्वास नाही. सर्वत्र स्थीरस्थावर होत आहे. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १४

आषाढ व. ११ = इ. १६८० जुलै १२ अनाजीची बातमी खोटी असल्याचे वर्तमान. इंग्रज व्यापारी लिहितात की संभाजीच्या नांवाची दहरी फिरली आहे. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १४; उम. सं. २३

(आषाढ व. ११ = इ. १६८० जुलै १२) संभाजी रायरीस राजारामास पूर्वीप्रमाणेच ममतेने वागवितो. सर्वत्र चांगलीच स्थीरस्थावर झाली आहे. संभाजीने रायपद बाहीर केले. धीस हजार सैन्य जमा केले आहे. कारण समजत नाही; बातमी अशी आहे. की तो फार

(श. १६०२) धूर्ततेने व काळजीपूर्वक वागत आहे. त्रै. वर्ष ९
अंक १ पृष्ठ १५

भाषण शु. ५ = १६८० जुलै २०

संभाजीराजे यांनी मंचकारोहण केले.

शि. च. प्र. पृ. ३०; सं. बखर सिंहासनारोहण पृ. ५
उग्र. सं. २४

भाषण वद्य २ = १६८० आगष्ट २. दामोळेस मोत्याची वृष्टि
साली, शि. च. प्र. पृ. ३१; त्रै. व. ९ अंक १ पृ. १५

भाषण व. ६ = इ. १६८० आगष्ट ५ मोत्याची वृष्टी राय-
गडास आणवून संभाजी राजे यांनी पाहिली. शि,
च. प्र. ३१

भाषण व. ८ = इ. १६८० आगष्ट ७ पूर्वी. बहादुरखान
मोगलाकडून सुमेदार होऊन आला. विठेरखान हुजूर
गेळा. बहादुरखानाने अहिंवासा वेढा घातला. मराठे
चांगल्याप्रकारे तो लढवित आहेत. विठेरखान परत
गेळा. त्रै. वर्ष. ९ अंक १ पृष्ठ १५; शि. च. प्र. पृ. ३०;
उग्र. पृ. ४२

भाद्रपद शु. ६ = इ. १६८० आगष्ट २० पूर्वी-संभाजीराजे
बहादुरखानाशी पावसाळ्यानंतर उषळ बटाई देण्याची
तयारी करीत असून बहादुराब त्याने तसे कळविले
असल्याची बातमी. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १५

भाद्रपद-आश्वीन = इ. १६८० सप्टेंबर-एका काळोखी रात्री
संभाजीचे २०० लोक उंदेरीवर उतरले. परंतु चाहूळ
लागल्याने व रस्ता आणि जागा माहित नसल्याने
त्यांतील ८० ची डोकी मारली व मुंबईस आणले.
त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १५

आश्वीन वद्य १ ते आश्वीन व. ३० = इ. १६८० सप्टेंबर २९
ते ऑक्टोबर १२-मोरोपंत रायगडी बारले. निळोपंतास
मुक्त करून पेघवाई आणि अनाजीस मजसु दिसली.
शि. च. प्र. पृष्ठ ३०; उग्र. सं. २४; त्रै. वर्ष ९ अंक
१ पृष्ठ १५

अ. १६०२ कार्तिक = इ. १६८० ऑक्टोबर १३ ते नवें. ११. संभाजीराजे
केळशी येथे येऊन बाबा याकूब फकीर यांचे दर्शन
घेतले; तेथे भाठ दिवस वास्तव्य. अ. बखर पृ. ७
कार्तिक शु. ७ = इ. १६८० ऑक्टोबर १९ केळशीस स्वारी
पाली. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १५

कार्तिक शु. १३ = इ. १६८० ऑक्टोबर २५ संभाजीराजे
रायगडास गेले. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ ५
—पूर्वी. मुंबईकरांनी पाठविलेल्या वक्रिकांना, शिद्यास
मुंबईत राहू देता व दारुगोळा पुरवितां आणि हे शिवा-
जीच्या तहाविरुद्ध असल्याने, बक्षिस न देतां परत
घाडले. सिद्दीला बाहेर काढून न कावले व त्याला
माणसे मिळण्याची बंद न केळी तर त्याचेवर शस्त्र
घरण्यास लागून दिलेली रकमहि परत घावी लागेल
असे सांगून पाठविले. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १५

कार्तिक अ. १४ = इ. १६८० नवंबर १० संभाजीची एक
सेना व स्वार सुरतेला गेल्याची, दुसरी बऱ्हाणपूरवर
चालल्याची व तिसरी बहादुरखानाचा गुंतवण्यास
निघालेली आहे अशी बातमी चोपण्यास होती. त्रै.
वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १५

मार्ग. = इ. १६८० नवें. डिसें. आनाजीपंतास सोडिले व
मजमू दिव्ही. त्यास बऱ्हाणपूर येथे हंनिरराव याणी
मारिला. शि. अ. प्र. पृ. ३१

मार्गशीर्ष शु. ९ = इ. १६८० नवंबर २० मोरो पंडिताच्या
हाताळालचा विश्वास सरदार व सेनापति मुंबईत
२० रोजी गेला असून त्यांनी शिद्याच्या विरुद्ध
सक्रातीचे संभाजीचे पत्र आगले आहे. त्रै. वर्ष ९
अंक १ पृष्ठ १६

मार्गशीर्ष अ. २ = इ. १६८० नवंबर २७ पूर्वी-संभाजीचे
आरमार वाटेक तसा धूडगूस पालीत आहे. त्यात
६० गळबते, ५००० सैन्य आहे व ५००० माणूस
किनाऱ्यावर ठेवले आहे अशी बातमी. त्रै. वर्ष ९
अंक १ पृ. १६

श. १६०२ मार्गशीर्ष व. ४ = इ. १६८० नवंबर २९-बहादुरखानाच्या आगमनाने मराठ्यापासूनचा इंग्रजांस होणारा ताप कमी झाला. त्रै. वर्ष ९ पृष्ठ १ अंक १६

—मार्गशीर्ष व. ६ = स. १६८० डिसेंबर १ मराठ्यांचा तगादा सुटल्याने मुंबईच्या प्रांतात शांतता झाली. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १६

पौष = इ. १६८०-८१ डिसें. १२ ते जाने. ९ संभाजीराजे यांनी रघुनाथ नारायण. (हणमंते) यांस चंदी येथे कैद करविले. हरजी राजे माहाडीक व शामजी नाईक पुंडे यांस कर्णाटकाचा कारभार सांगितला. शि. च. प्र. पृ. ३०, ३१; त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १६; उग्र. सं. पृष्ठ ३४

पौष वद्य ७ = १६८१ जाने. १ बाप औरंगजेब यास पदच्युत केल्याचा व स्वतः त्याचा पुत्र जो अकबर याने तख्तनाशीन झाल्याचा बाहीरनामा काढून नापास कैद करण्याकरतां अजमीरवर चाल केली. अजमीर येथे औरंगजेब होता. उग्र. सं. पृ. २६

पौष व. १२ = इ. १६८१ जानेवारी ६-जिंजी, कुडालूर कोमिनेर व पोर्टोब्लो येथील व्यापारी परवान्याबद्दल इंग्रजांची छ. संभाजीकडे मागणी करण्याचा ठराव. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १६

पौष व. १४ = इ. १६८१ जानेवारी ८ पूर्वी. दोन दिवसां पूर्वीची सेंट जॉर्जला खबर की, संभाजीस तुकडे तुकडे करून सरदारांनी मारिले. शिवाजीच्या घाकट्या मुलास राज्यावर बसविले. संभाजी व शिवाजीच्या घाकट्या भावाने रघुनाथ पंडितास घेऊन शृंगला घातल्या. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १६

माघ शु. २ = इ. १६८१ जानेवारी ११. पोर्टोब्लोचा गोपाळ दादानी हाच सुमेदार राहिला. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १६

माघ शु. ७ = १६८१ जाने. १६ अजमीर येथे औरंगजेब व त्याचा पुत्र अकबर यांचे युद्ध. अकबर पराभूत बरोबर दुर्गादास उग्र. सं. पृ. २७

—रविवार. संभाजी रायगडावर राज्याभिषेक होऊन सिंहासनस्थ झाले. विनायक-शांति, पुरंदर-शांति

(घ. १६०२)

होजन १२ वृक्षा केल्या. सं. वसंत पृ. ७, ८; सं. १५ ठे. १०१ मध्ये शु. १० आहे. [धि. च. प्र. पृ. ११; उम. सं. २४. त्रै. वर्ष ९ अं. १ पृ. १६
 फाल्गुन शु. ३ = इ. १६८१ फेब्रुवारी ११ चे पूर्वी. संभा-
 जीच्या सैन्याने धरणगांव छुटले. इंग्रजांचेही तुकडान
 माले. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १६.

घ. १६०३ दुर्मती चैत्र शुद्ध २ ते चैत्र व. ३० = इ. १६८१ मार्च ११ ते
 एप्रील ८ संभाजीराजे यानी हरवीराजे माहाडीक व
 घामजी नाईक पुढे यास बहदुरजी काटकर व बादवी फांटे
 (काळजे) यांस सैन्य कर्नाटकांत खाना केले. [धि.
 च. प्र. पृ. ३१;

चैत्र व. २ = इ. १६८१ मार्च २६ पूर्वी. औरंगजेबाने
 पेशाच्या टंचाईमुळे सुरतेला मुसलमानांवरहि १६ टके
 कर वसविला. त्रै. व ९ अंक १ पृष्ठ १६.

ज्येष्ठ शु. २ = इ. १६८१ मे ९ अकर व दुर्गादास हे संभा-
 जीस मिळण्यासाठी नर्मदापार झाले उम. सं. २७

ज्येष्ठ शु. ४ = इ. १६८१ मे ११ अकराचे संभाजीस पत्र.
 सिंदूर बुडवावे, हे औरंगजेबाचे राज्य-धोरण घूक
 आहे. तुमचे राज्य बादशहाचे मुकामापासून दूर आहे.
 मजबरोबर दुर्गादास राठोड आहेत. त्यासह आपण सर्व
 औरंगजेबास पदच्युत करूं. मजबिषयी निःशंक भता.
 उम. सं. पृ. २७

ज्येष्ठ शु. ९ = इ. १६८१ मे १६ चे पूर्वी. पोर्तुगीजाने संभा-
 जीच्या कांही लोकांना ठार मारल्यामुळे दमणबळ
 मराठ्यांच्या सैन्याने त्यांची घरे जाळली. त्रै. वर्ष ९
 अंक १ पृष्ठ १६.

ज्येष्ठ शु. १ ते ज्येष्ठ व. ३० = इ. १६८१ मे ८ ते जून ६-
 मुलतान अकर घराबास औरंगजेबावर यागी होऊन
 वून त्रिबकास आला. त्यास संभाजी राजे याणी
 कोकणांत पाळीस ठाव दिला. त्रै. वर्ष ९ अंक १
 पृष्ठ १० ज्येष्ठ व. १० = जून १; धि. च. प्र. पृ. ११;
 उम. सं. पृ. २८

आषाढ शु. ५ = इ. १६८१ जून १० चे पूर्वी अकर
 पाळीस नागोठ्यापासून एका दिवसाच्या रस्त्यावर.

(श. १६०३) त्याच्याबबळ ४०० घोडे व ५० उंट व थोडेसे पाय-
दळ आले, त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १७

आषाढ शु. ११ = १६८१ जून १६ संभाजीने नेताजी पाळ-
कर, हिरोजी फर्जेद यांस अकबराचे सेटीस पाठविले,
नजरहि पाठविली, उम. सं. पृष्ठ २८

आषाढ शु. १२ = इ. १६८१ जून १७, हरजी फर्जेद
सलिता व नमराणा घेऊन आला, त्रै. वर्ष ९ अंक
१ पृष्ठ १७

आषाढ व. १ = स. १६८१ जून, अकबर पाळीस गडाखाली
हुगांदासाबरोबर, मोवताली संभाजीचे सैन्य ३०० आहे.
संभाजी पन्हाळ्यावर, अद्याप सेट नाही, आणखी थोडे
दिवस लागतील, त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १७

भाषण शु. ११ = सन १६८१ जुलै १६-अकबराचे सैन्य
(१५०० व ५०००) त्रिबक स्वार इतके आले आहे,
संभाजी येण्याची रोज बोकवा असते, अशी बातमी
आहे की, तो २००० स्वारासह अकबराकडे घेऊन
बन्हाणपुरावर चालून पाईल, सर्व हिंदुराजे व डमराव
तेथे त्यास सामील होतील, तेथून ते दिल्लीवर चालोन
पातील, त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १७

भाषण वद्य ११ रविवार = १६८१ जुलै ३१ औरंगजेबाने
अजमघडा-३ रा पुत्र-यास अकबरावर ससेन्य पाठविले,
उम. सं. २९

भाषण व. १४ = इ. १६८१ आगष्ट २-सिद्दी संबूळचा
मुळगा संभाजीच्या बाजूकडे मिळण्याच्या उद्देशाने मुंब-
ईस आला, कट उघडकीस येतो, अकबर पत्रे पाठवितो,
त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १७

भाद्र. = १६८१ आगष्ट सप्तं, संभाजी राजांनी कवि कळ-
शान्या सांगण्यावरून आणाजी दतो सचीब, बाळाजी
आवजी प्रभु, सोमाजी दतो व हिरोजी फर्जेद यांना
परळीबबळ केद केले व नंतर ठार केले, कर्नाटकांत
श्यामजी नाईक यास केद शि. च. प्र. पु. ३१; उम.
सं. पु. ३०; त्रै. व. ९ अं. १ पु. १७

अ. आश्वीन शु. ६ = १६८१ सप्तं. ८ औरंगजेब अजमिराहून
मुकाम हळवितो व बन्हाणपुरास येतो, [उम. सं. १९

(अ. १६०१) अ. आश्वीन शु. ६ = इ. १६८१ सप्टेंबर ८ चे पूर्वी संभाजी
३०००० स्वारांनिशी बन्हाणपुरावर चाळ करून बाण्यास
तयार असल्याचे अकबरास कळवितो. त्रै. वर्ष ९
अंक १ पृष्ठ १७

आश्वीन शु. १० = इ. १६८१ ऑक्टोबर १२ चे पूर्वी
संभाजी रायरीवर येतो. विषप्रयोगाच्या कटाची चौकशी
करतो. बन्हाणपुरच्या स्वारीची तयारी. त्रै. वर्ष ९
अंक १ पृष्ठ १७

आश्वीन व. ८ = इ. १६८१ ऑक्टोबर २४ सिद्दी कासम
मोगळाचा आरमारी सेनापती मुंबई बंदरात आला.
त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १७

आश्वीन व. ११ = इ. १६८१ ऑक्टोबर २७ रामारामाची
आई सोयराबाई हिचा मृत्यू. संभाजीने कोणाकडून तरी
विष घालून मारले म्हणून बातमी आहे. त्रै. वर्ष ९
अंक १ पृष्ठ १७

अ. आश्वीन = इ. १६८१ सप्टेंबर = हि. १०९२ रमजान और.
गसेवाने आदिक्छाही राज्य काबीज करण्यास सिल्ली-
हून प्रस्थान उठविले. विजा. इ. मोडककृत पृ. २६१
कार्तिक शु. ११ = इ. १६८१ नोवें. ११ अकबरावर चाळ करून
येत असलेला त्याचा भाऊ अबमशहा हा औरंगाबा-
देस येतो. उम. सं. पृ. २९

कार्तिक शु. १३ = इ. १६८१ नोव्हेंबर १३ = हि. १०९२
जिल्काव १२ औरंगजेब बन्हाणपुरास येऊन पोहोचला.
विजा. इ. मोडक कृत. पृष्ठ २६५

कार्तिक शु. १३ रविवार = इ. १६८१ नोवें. १३ संभाजीराजे
ब अकबर यांची भेट पातशहापूर=घोडसें-(पाली=यात-
शहापूर. उम.) भेट घाली. बरोबर दुर्गादास होता. बहुत
सन्मान साळा. ह्याच महिन्यांत अबमशहा = औरंग-
चा ३ रा पुत्र औरंगाबादेस आला. शि. च. प्र. पृ.
३१ व ४८; उम. सं. पृ. २८ शुद्ध ११

माघ शु. ४ = इ. १६८२ जानेवारी ३-मराठ्यांनी आपटे
जालले. त्यामुळे सिद्याने बराच घुमाकूळ घातला आहे.

(घ. १६०१)

परंतु संभाजीका त्याचा राग आला व त्याने दंडा-
राजपुरीचा नाश करण्यासाठी सैन्य पाठविले असून
त्या सैन्याने गेळा पंघरवडा सारखा मारा चालू ठेवला
आहे. तट फोडल्यामुळे सिद्दी दगडी टेकडीच्या भास-
व्यास छपून बसला आहे. पोर्तुगीजांची मदत मागितली
असून ती त्याने नाकारली तर चौलाचा नाश करण्याची
भीति घातली आहे. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १८

माघ व. ६ = इ. १६८२ जानेवारी १९-दंडाराजपुरीवर
निकराचा हल्ला चालू आहे. समुद्रावरील खिस्ती सत्ता
नाहीथी करण्याचे संभाजीने ठरविले आहे. मुंबईकरांना
संभाजीच्या सैन्याकडून त्रास पोहोचू लागला. त्रै. वर्ष
९ अंक १ पृष्ठ १८

माघ वद्य ९ मंदवार = इ. स. १६८२ जाने. २२ रविवार.
श्री रामदासस्वामी परळी किल्ल्यावर समाधिस्थ.
सं. वत्सर पृ. ९

माघ ते फाल्गुन = इ. १६८२ जानेवारी. औरंगजेब बन्दहाणपुरी
आला. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १८.

माघ ते फाल्गुन = इ. १६८२ जानेवारी-इसन अलिखान
कल्याण भिवंडी प्रांतांत जाळपोळ करून परत कल्या-
णास गेला. वरोवर २०००० स्वार व १५००० पाय-
दळ आहे. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १८.

फाल्गुन शु. ७ = इ. १६८२ फेब्रुवारी ४ दंडाराजपुरीवर
हल्ला चालू आहे. नवान इसन अल्लीखानाने पाटा-
वरून येतांना संभाजीची बरीच गांवे जाळली व ८-९
पोर्तुगीजांचीहि जाळली. संभाजीच्या सैन्याचा ब इसन-
खानाचा झगडा झाला. दंडाराजपुरीचा वेढा उठ-
विला. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १८

फाल्गुन व. १२ = इ. १६८२ फेब्रुवारी २४-रणमस्तखान
कल्याणास आला. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १८

घ. १६०४-०५ = इ. १६८३-८४ = हि. १०९४-अकमगीर बादशहाची
ब संभाजीची आलमाजच्या नजीक छटार्ई होऊन संभा-
जीस जय मिळाला. अकमगीरकडील बरीच माणसे
ठार व जखमी झाली. हुसेनखान पठाण अदि.

अ. १६०४ सर्वाखान यास सोडून औरंगजेबास मिळतो. [विवा. इ. मोडक कृत पृ. २६५]

अ. चैत्र वद्य ९ = १६८२ मार्च २२. औरंगजेब औरंगाबादेस येतो. उम. सं. पृ. २९

चैत्र = १६८२ मार्च एप्रील-शाबदीखानाने रामसेब किर्यास वेढा पाठवा. शि. च. प्र. पृ. ३१-३२

चैत्र कर्नाटकांत भीरंगपटणकर व हरजी माहाडीक, बहदुरी काटकर, दादजी फाकडे-हे त्रिचनापलीस मदतीस गेले होते-ह्यांमध्यें मांडण झाले. २ इ. घोडी पाडाव केली, भीरंगपटणकरांचा सरदार कुमार हादि पाडाव केला. [त्रै. व. ९ अं. १ पृ. १८]

चैत्र व. ११ = इ. स. १६८२ एप्रील २५-इंमबांचे इंटर नांवाचे आरमारी बहाज मुंबईत आले. संमानीचा इंमजांस निर्वाणीचा खलिता. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १८

वैशाख = १६८२ एप्रील मे. रुपाची मोसळे, मानाची मोरे यांनी शाबदीखानाची गणेशगावाजवळ कडाई देऊन त्याची ५०० घोडी पाडाव केली. शि. च. प्र. पृ. ३२

वैशाख शु. १ = इ. १६८२ एप्रील २८ पूर्वी-अंबदीब बेटे येण्यास माणसे रवाना झाली. पोतुंगीजानीही ४ गड-बते व २०० लश्कर पाठविले आहे. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १८

वैशाख शु. ९ = इ. १६८२ मे २-कोरव मळवर याने मराठी येण्यास हाकून लावून अंबदीब बेटाले व मोठ्या समारंभाने किर्याण्या पायाचा दगड बसविळा. ठेपीक हिंदूंचे देवालय पाहून चर्च केले. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १९

वैशाख शु. १२ = इ. १६८२ मे ८-इंमबांचे शिवाबदकचे ५ कर्णे, शिवाची छटाछट चाल. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १९

वैशाख व. ५ = इ. १६८२ मे १६-मायनाईक भंडारी व सिद्दी संबळचा जावई यांचे हाठाखाली १५ गडबते

(घ. १६०४) व ५००० हाकर देऊन इंग्रजांवर संभाजीने आरमार पाठविले, त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १९

वैशाख वद्य ७ गुरुवार = इ. १६८२ मे १८ संभाजी व येसुबाई यांच गांगोली येथे शिवाजी = शाहू पुत्रजन्म. सूर्योदयापासून व. ५४ (दिनमान व. ३२) शत-तारका नक्षत्र चरण १ रास कुंभ. इ. सं. पे. द. व. मा. पृ. १; शि. च. प्र. पृष्ठ ३१

वैशाख व. ११ = इ. १६८२ मे २२-चरणगांवचे व्यासपास शांतता, औरंगजेब औरंगाबादेस जाळा. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृ. १९

ज्येष्ठ शु. ७ = इ. १६८२ जून २. गळवते ४० व इंग्रजी आरमार याची कढाई. लांदेरीस मराठी आरमार गेले. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १९

आषाढ शु. ९ = इ. १६८२ जुलै ३-सिद्दी संबूलच्या मुळा-कडे संभाजीच्या आरमाराचा काही माग असून तो छटत आहे. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १९

आषाढ व. १ = इ. १६८२ जुलै १०-पावसाळ्यासाठी औरंग-जेब औरंगाबादेस व बहादुरखान नासिक त्रिवकास तळ वेतो. सर्वत्र महागाई (चरणगांव) त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १९

भाषण शु. ४ = स. १६८२ जुलै २८-संभाजीने पोर्तुगीजांची बहाल पकडली. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १९

भाषण शु. ७ = स. १६८२ जुलै ३०-सर्व बाजूने संभाजीवर चढाई होत आहे. यांतून संभाजी यांचे शक्य दिसत नाही. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १९

आषाढ, भाषण = स. १६८२ जुलै-संभाजीचे ३-४ गड मोगळांकडे गेले. रामसेवही त्यांनी घेतला. इंदीरराबास १०,००० पायदळ देऊन पाठविले. परंतु २००० लोक पाडाव झाले. मराठी सैन्य सातान्यास आले. ठोकाचे पगारहि यकडे आहेत. विजापूरकराका ९ लाख रुपये देऊन मोगळाने मदतीस घेतले. सर्जालान वगैरे ठोक २० हजार रबार घेऊन मिरवळा आले आहेत. संभा-जीने विजापूरकराकडे बक्रील पाठवून त्यांची मदत

(अ. १६०४)

मागितली, परंतु बऱ्याच अटी घाऱ्यामुळे संभाजीस ती स्वीकारता आली नाही. दादप्रभु बरोबर ४ हजार चांगळे निबडक लोक देऊन दहाराबपुरीवर हल्ला केला; परंतु त्यांत यश नाही. जवळ जवळ ५०० लोक बांचके, त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १९

भाद्रपद शु. ६ = इ. १६८२ ऑगस्ट २८-सिद्याने कुर्ठा घोगरे छुटले. नागोठण्याच्या बाजूलाही छुटालूट करून माणसें धरून नेलीं, त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ १९

भाद्रपद शु. ९ = इ. १६८२ आगष्ट ३१-सुळतान तारानें बंड केव्याची बातमी फुटली. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ २०

भाद्रपद शु. १४ = इ. १६८२ सप्टेंबर ५ ३०,००० सैन्या-निशी अकबर व संभाजी औरंगजेबावर चालून जाण्याची तयारी करीत आहेत. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ २०

भाद्रपद व. १३ = इ. १६८२ सप्टेंबर १९. २०,००० सैन्या-निशी बहादुरखान औरंगजेबाकडे येत आहे. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ २०

आश्वीन = इ. १६८२ सप्टें. आक्टो. रामसेजेचा शाबरीखानाचा वेढा उठला. शि. 'च. प्र. पु. ३२;

आश्वीन शु. १३ = इ. १६८२ आक्टोबर ४-सिद्दी मसूद धारळा. सर्जाखानाचा पाठविले. पन्हाळा विजापूर-करांना विव्याची बातमी आहे. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ २०

आश्वीन शु. १४ = इ. १६८२ आक्टोबर ५-सिद्दी मिस्ति ३० गळवतें घेऊन नागोठण्याच्या बाहेर आला. दौळत-खान ८० गळवतांसह नागोठण्यास आले. सिद्याने १६ गळवतांनिशी भांडण दिलें. त्यांत मराठ्यांची ७ गळवतें सिद्याने नेली व ४० लोक मारले. परंतु सिद्दी मिस्ती बलम होऊन मेळा. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ २०

आश्वीन व. ३० = इ. १६८२ आक्टोबर २०. १२००० हजार व २०,००० पायदल यांसह बुर्गादास सुर-तेच्या बाजूला कूच करीत आहे. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ २०

(श. १६०४) आश्वीन, कार्तिक = इ. १६८२ ऑक्टोबर. संभाजीचा वध्द्विज
इंग्रजाकडे मुंबईस होता. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ २०

कार्तिक, मार्गशीर्ष = इ. १६८२ नोव्हेंबर. सिद्याने लुटाळट
चाळविली आहे. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ २०

मार्ग. = इ. १६८२ नोवें. डिसें. रणमस्तखान कल्याणास आळा
असता त्यावर रुपाजी भोसळे, केसोपंत व निळोपंत
पेशवे रवाना झाले. शि. च. प्र. पृ. ३२; उप्र.
सं. ६०

मार्गशीर्ष शु. ३ = इ. १६८२ नोव्हेंबर २२-बहादुरखान व
रणमस्तखान कोठणांत उतरले. त्रै. वर्ष ९ अंक १
पृष्ठ २०

मार्गशीर्ष शु. ५ = स. १६८२ नोव्हेंबर २४ रणमस्तखानाचा
कल्याणास मुकाम. त्रै. वर्ष ९ अंक १ पृष्ठ २०

पौष = इ. १६८२ डिसें. १६८३ जाने. रघुनाथ नारायण हण-
मंते कर्नाटकातून येऊन संभाजी राजे यास भेटले व
त्यास मुजमू दिव्ही शि. च. प्र. पृ. ३२

माघ = १६८३ जाने. फेब्रु. सुळतान अजमशहा कोरहापूर-
पावेतो आळा असता त्यास इंदिरायानीं हटवून भवरे
अलिबडे लाविले. शि. च. प्र. पृ. ३२

श. १६०५ = इ. १६८३ औरंगजेब यांनीं भागानगरची पातछाही घेऊन
बंदोबस्त करून छावणी केली. सं. बखर पृ. १३-१४;
खं. १५ के. ३०१

चैत्र = इ. १६८३ मार्च एप्रील. रोहिळाखान कोलवणातून
उतरून गेळा व रणमस्तखान घाटावर येऊन
गेला. तेव्हा त्याशी रुपाजी भोसळे याने तिथोलिया-
जवळ लढाई केली. पद्मसिंग दखपूत व इतर किरपेक
थोर लोफ ठार केले. शि. च. प्र. पृ. ३२

वैशाख वद्य ४ बुधवार = १६८३ मे ४. रघुनाथ नारा-
यण हणमंते वळणी येथे मृत्यु पावले. शि. च. प्र.
पृ. ३२

ज्येष्ठ वद्य ११ = इ. १६८३ जून १०. संभाजी राजे स्वार होऊन
राजापुरास गेले. किरंगियासीद्धि त्रिवाळ केळा. रेव-
दंभ्यास वेढा घातला. शि. च. प्र. पृ. ३२

- (श. १६०५) आषाढ शुभा १५ = इ. १६८३ जून २८ जनार्दन नारायण
हणमंते यांचा देवरुख येथे मृत्यु शि. च. प्र. पृ. ३१
- भाद्रपद व. ३ = इ. १६८३ आगष्ट ३० = हि. १०९४
रमजान १७ सिकंदरबादशहाने मसजदकडून त्याच्या
आग्रहास्तव शपथा घेऊन अदोनीस जाण्यास त्यास
परवानगी दिली. विजा. इ. मोडककृत पृ. २६३
- भाश्वीन = इ. १६८३ सप्टें. आक्टो. अवरंगजेब औरंगाबादे-
हून अहमदनगरास आढा. विठेरखान विष खाऊन
आत्महत्या करतो. शि. च. प्र. पृ. ३२
- कार्तिक = इ. १६८३ आक्टो. नोवें. शाबखिखान पुण्यांत येऊन
मुकाम करतो. शि. च. प्र. पृ. ३२
- कार्तिक वद्य ७ = इ. १६८३ नोवें. १ संभाजीराजे हंडि (फोडि)-
यास गेळे. गोवीकर फिरंगीयानी कोटास वेढा घातला
होता त्यासी लढाई करून वेढा उठविळा. तेथे येसजी कंक
व त्याचा लेकर कृष्णाजी कंक याणे युद्धाची शर्त केली
शि. च. प्र. ३२; ले. १५१ व १५२ पहा.
- मार्ग. = इ. १६८३ डिसें. २१ संभाजीने फिरंगियाचे कुंभार-
जुवे घेतले. साष्टी व बारदेश मारले. शि. च. प्र.
पृ. ३२
- मार्गशीर्ष शु. १२ = इ. १६८३ नोव्हेंबर २० = १०९४
जिल्हेज ११. मसजदखान विजापुराहून निघून
उदोनीस आढा. विजा. इ. मो. कृत पृ. २६३
- पौष शु. १५ = इ. १६८३ डिसें. २३ संभाजी राजे रायेगडास
जातात व कविकलुशास कुठ येसायार दिवा. शि. च.
प्र. पृ. ३३
- पौष वद्य ४ = इ. १६८३ डिसें. २७ शाबखीखान देवमाटाने
उतरून निजामपूर मारतो. शि. च. प्र. ३२
- पौष वद्य ५ = इ. १६८३ डिसें. २८ शाहा आकम राम.
माटाने उतरून कुडाळ व बांदे जाळतो. शि. च. प्र.
पृ. ३३
- माघ शुभा १ इ. १६८४ जाने. ७ कविकलुश अकबरस घेऊन
भीमगडच्या साखीत गेळे. फिरंगियाही सल्ला केला.
शि. च. प्र. पृ. ३३

(श. १६०५) फागून शुद्ध १५ = इ. १६८४ फेब्रु. २० घाहा आळम घाटा-
वर जातो व जाताना कण्ठर फार मरतें. शि. च. प्र.
पृ. ३२

श. १६०६ चैत्र व. १० = इ. १६८४ मार्च ३०-हि. १०९५ रखर ३३
आदिलशहाकडे अलमगिरकडून एक आशापत्र येतें.
त्यातील सारांश, संभाजीशी अंतर्वाह्य परिचय न ठेवतां
त्याचे निर्मूलन करण्याचा विचार चालवावा. वि.
इ. मो. कृत पृ. २६६

रक्षाशी संवत्सर वैशाख = इ. १६८४ एप्रील मे. घाहाअलम
विजापूरजवळील शेकस म्हणून गांव तेथें राहिला.
शि. च. प्र. पृ. ३३

व्येष्ठ शुभा १५ = इ. १६८४ मे १८ विजापूरकरानी मोगळासी
विषाद केला. शि. च. प्र. पृ. ३३

कार्तिक शु. २ = इ. १६८४ ऑक्टो. २९. मानाजी मोरे व
गंगाधरपंत, वासुदेवपंत, राहुजी सोमनाथ यांस संभाजी-
राजानी कैद केले. शि. च. प्र. पृ. ३३; उग्र सं. पृ. ३६

कार्तिक शु. ११ = इ. १६८४ नोवें. ७ कवजी रायगडास येतो
शि. च. प्र. पृ. ३३

कार्तिक शु. १४ = इ. १६८४ नोव्हेंबर १० = हि. १०९५
जिल्काद १३ आकाखुसरव इहलोक सोडून परलोकी
गेला. विजा. इ. मोडककृत पृ. २६३

पौष = १६८४-८५ डिसें. ज्यानेवारी. यकोजीराजे तंजावर येथें
बारले. शि. च. प्र. पृ. ३३

पौष वद्य ४ = इ. १६८५ जाने. १४ घावरीखान पुण्याहून दोड
करून बोरघाटानें उतरून गांगोलीस आला. तेथें कवि-
कळघानें जाऊन भांडण दिव्हे. फिरोन पाटावरी
घातला. शि. च. प्र. पृ. ३३

माघ = इ. १६८५ जाने. फेब्रु. कुडाळकर देसाई खेमसायंत
पारला जाला त्यास फिरंग्यानी आश्रय दिव्हा. शि.
च. प्र. पृ. ३३

श. १६०७ फोषन संवत्सरे = इ. स. १६८५ राहिमखान बहुरखान
रणमस्तखान येऊन विजापूरस वेढा घातला.
शि. च. प्र. पृ. ३३

(घ. १६०७) वैशाख=इ. १६८५ एप्रिल, मे. भागानगरकरानी विजापुरकरांचे मदत तीन इ. स्वार व तीन लख होन लक्षांस दिव्हे. याहा भाजम व बहादुरखान ऐसे जाऊन भागानगर छुटिके. त्याच महिन्यात मांदणावरी हाका करून मारिके. त्याचा भाऊ भकंणा मारिका. कोड रुपये बेऊन भोगळासी सहा केळा. शि. च. प्र. पु. ३३

वैश्व = इ. १६८५ मे जून--अवरंगजेब अहमदनगरीहून कुच करून सोळापुरास आले. विजापुरावरी मोहीम केली. शि. च. प्र. पु. ३३

आषाढ = इ. १६८५ जून, जुलै--संभाजी राजे याणी विजापूरचे मदतीस कबजीस पाठविके. ते जाऊन पनाळा राहून फौजा रवाना केल्या. शि. च. प्र. पु. ३३

मार्गशीर्ष व. ९ = इ. १६८५ डिसेंबर १० = हि. १०९७ मोहरम २३ संभाजीकडून इंदीरराव सेम्यासह बेऊन विजापुरी पोहोचले. [वि. इ. मोडककृत पु. २७०]

घ. १६०८ चैत्र = इ. १६८६ मार्च, एप्रिल--मिरज भोगळानीं घेतली. शि. च. प्र. पु. ३४.

आषाढ = इ. १६८६ जून जुलै--अवरंगजेब सोळापुरीहून बेऊन विजापुरासी बगट केली. शि. च. प्र. पु. ३३

आषाढ शु. ३ = इ. १६८६ जून १४ = हि. १०९७ साबान २ औरंगजेब ससैन्य सोळापूरहून रसूलपुरास आला. विजा. इ. मो. कृत पु. २७१

आश्वीन शु. ६ = इ. १६८६ सप्टेंबर १३ = हि. १०९७ जिल्काद ४ विजापूर किल्ला औरंगजेबाच्या स्वाधीन झाला. वि. इ. मो. कृत पु. २७३

आश्वीन शु. ७ सोमवार=इ. १६८६ सप्टें. १४ औरंगजेबाने विजापूर घेतले. सुळतान सिकंदर मेट व नजरकेद, बर-बाखान व बहलोलखानाचा केक यांस पंच हजारी दिव्ही. शि. च. प्र. पु. ४८; ३३, ३४

आश्वीन शु. ७ = व. १६८६ सप्टेंबर १४ = हि. १०९७ जिल्काद ५ औरंगजेबाचा विजापुरास शहर पहाण्या-करता प्रवेष्ट. विजा. इ. मो. कृत पु. २७३

(स. १६०८) कार्तिक = इ. १६८६ आक्टोबर नोव्हेंबर. केसो त्रिमळ कर-
नाटकात खाना केले, शि. च. प्र. पृ. ३३

पौष = १६८६ डिसें. १६८७ जाने. औरंगजेब मुन्हाणपुरास
आला, शि. च. प्र. पृ. ३३

माघ = स. १६८७ जानेवारी फेब्रुवारी-कुतुबशाहा बसब-
पटण अदी करून भागानगर अवरंगजेबास दिली,
कासिमखानाचे विद्यमाने तेच मासी अवरंगजेब भागा-
नगरास येऊन वेढा घातला, करनाटकात व देशात
हुकाल पडिला, शि. च. प्र. पृ. ३४

फाल्गुण सुष १० = इ. १६८७ फेब्रुवारी ११ केसोपंत कर-
नाटकात गेले, शि. च. प्र. पृ. ३४

फाल्गुण = सन १६८७ फेब्रुवारी मार्च. अकबर जाहजात बेसोन
इराणात गेला, शि. च. प्र. पृ. ३४

शक १६०९ प्रभव संवत्सरे आषाढ शु. १० = इ. १६८७ जुलै १० बंगळोर
म्हैसूरकरी मदत आणून कासीमखानास फौजनिशी घेतले.
म्हणजे म्हैसूरकर चिक्कदेव बोडियार याने हरजी राजे महा-
डीक वगैरेचे सहाय्य घेऊन कासिमखानास त्याच्या सैन्या-
सह बंगलोरमधून पाळवून दिले, शि. च. प्र. पृ. ३४

भाद्रपद सुष १२ = इ. १६८७ सप्टेंबर ८ अवरंगजेबे मेद
करून भागानर घेतले. कुतुबशाहा जिवंतच दस्त केला,
शि. च. प्र. पृ. ३४, ४८

आश्वीन सुष १ = इ. १६८७ सप्टेंबर २७ कासीमखाने फिकेदारासी
मेद करून पिलगोडे घेतले शि. च. प्र. पृ. ३४

पौष = इ. १६८७=८८ डिसेंबर जानेवारी. अवरंगजेब विष्ण-
पुरास येतो व शाबदीखानास गाजदीखानी दिली. अदवनी
वर पाठविले, तेथे जाऊन वेढा घातला. (सर्जाराब जेबे
समेत भाऊ व लोक राजमाचीस राजभी निळोपंत प्रधान
याप्रवल सेवेसी होते.) शि. च. प्र. पृ. ३४

फाल्गुण = इ. १६८८ फेब्रुवारी-मार्च इसमाइलखान मका
व याचपाखान नाईक व सादी महमद येऊन कंची
सोडविली, शि. च. प्र. पृ. ३४

फाल्गुण = इ. १६८८ फेब्रुवारी मार्च, अजमशाहा याणी वेळगाव
घेतले व इतरदि कितेक किले घेतले शि. च. प्र. पृ. ३४

(अ. १९०९) संवत् १७४४ इ. १६८७ नंदुरवार येथील जटाशंकराचे मंदीर शिवाजी व मुळगा संभाजी ह्यांचे नावाच्या अधिकाऱ्यांनी बांधविले. मुं. यु. जर्नल व प्रा. प. कृ. गोळे.

शक १६१० विभव संवसरे चैत्र शु. १ = इ. १६८८ मार्च २२-हरजी महाडीक त्रिणामलीहून कंचीवर गेले शि. च. प्र. पु. ३४
आश्वीन = इ. १६८८ सप्टेंबर-ऑक्टोबर विजापुरास महा-मारीचा रोग शि. च. प्र. पु. ३४

कार्तिक = इ. १६८८ ऑक्टोबर नोव्हेंबर, कविकळश याजवरी सिरके पारखे जाले, कळश पळोन खिळनियांवर गेला, तेच मासी संभाजी राजे रायेगडाहून कळशाचे मदतीस आले, समागमे स्वारी सिरफियांसी युध्य करून त्यास पळऊन आपण खलनियास आले शि. च. प्र. पु. ३४

मार्गशीर्ष = इ. १६८८ नोव्हेंबर डिसेंबर, संभाजी राजे याणी कळशाच्या बोले प्रल्हादपंत व सर कारकून व कितेक लोकास घरिले, तेच मासी औरंगजेब विजापुरीहून तुला-पूरजजीक भीमातीर येथे आले, शि. च. प्र. पु. ३४

माघ वद्य ७ शुक्रवासर=स. १६८९ फेब्रुवारी १ संभाजी राजे व कविकळश खेळणाहून रायेगडास पावयास संगमेश्वरास अले असता सेक निजाम कोल्हापुरीहून दौड करून येऊन उभयेतास जीवतच घरून नेले वरकड लोक पळोन राये-गडास गेले, शि. च. प्र. पु. ३४-३५, ४८

माघ व. ३० = इ. सन १६८९ फेब्रुवारी ९ अदबखानाहून राबारामास बाहेर काढिले, शि. च. प्र. पु. ३४-३५

फाल्गुण शुब ३=सन १६८९ फेब्रुवारी १२-राबारामास राये-गडाचा किलेदार चांगोजी काटकर व येसजी कंक याणी मंचकी बैसविले, मानाजी मोरे व वरकड सरकारकून घरिले होते ते सोडिले, ज्याचे कार्यभाग त्यासी देऊन राबाराम राज्य करू लागले, येसजी व सिंदोजी फर्जद यास कडेलोट केले शि. च. प्र. पु. ३४-३५

फाल्गुन शु. ५ = इ. १६८९ फेब्रुवारी १४ = हि. ११०० जवळ ५ बहादुरगडाच्या किल्ल्यांत इतरांस पकडून ठेविले, बिजा. इ. मो. कृत पु. २७६

(घ. १६१०) फाल्गुण व. १३ = सन १६८९ मार्च ९ हरजी महाडिक यांणी केसो त्रिमल यांस संभाजी राजे याचे विपरीत वर्तमान येकोन त्रिणामळी पारिलें. शि. च. प्र. पु. ३५

फाल्गुण व. ३० = इ. सन १६८९ मार्च ११ अवरंगजेब तुळापुरी संभाजी राजे व कविकलश यास जिवे मारून सिरच्छेद केळे. शि. च. प्र. पु. ३५; खं. १८ पु. ४७; सं. वखर पु. २६; खं. १५ ले. ३०१. कोरेगांव ऊर्फ फत्तेआबाद येथें ठार मारिलें. विजा. इ. मोडककृत पु. २७६

—औरंग शाहे पातशाहे विजापूर भागानगर फत्तेकरून या प्रांतास येऊन पातशाहा वडूकोरेगावी मुकाम केळा. तेथून रुड्कर पाठवून संभाजी राजे धरून आणिले आणि वडू कोरेगावांत (फत्ताबाद) मारिला. त्याचा लेक घाटू व बाइका आपल्या आलमगिरी जाळीत ठेविली. शि. च. सा. ५ पु. ६९; मधासीर इ.;

—के. संभाजीराजे स्वामी यांचें वुंदावन दर जागा मोजे वडू ताा पावल येथें करून शुश्रूषेसाठी व व्यवस्थेसाठी भिकाराम गोसावी, वासुदेवभट्ट शामभट्ट धर्माधिकारी ठेवून धूपदीप नैवेद्य, बाग तुळसी व अन्नछत्रावहळ बागाईत जमीन विषे ५, कोरडवाडू बहित जमीन विषे १० आणि बाकीची पड जमीन विषे १०५ मिळून १२० विषे पमीन दिली. शा. रो. पु. ३६; पे. द. ३० ले. १६

सूची

पुढील सूचीत संभाजी का. प. सा. संग्रहांत व संभाजी शकावलीत आलेल्या अग्रिपरंपर-नामांची अकारादि वर्णानुक्रमाने नोंद केली आहे. नांवापुढे शककाळ दर्शित केला असून त्यापुढे ठेलांक वा पृष्ठांक दिलेले आहेत. नांव पहाताना जुनी परिपाठी लक्षात घेऊन केशव-केशव-केशो; एखली-वेखली, आमदानगर-अहमदनगर-नगर, इनाहिस-इमराहिस-पूर, क-राह-कराह, खेल्णा-खिल्णी, गदग-गदक, चावली-चामिळी, चेऊल-चौल, घराबकस-घराबस; वेंकटाचरी-वें० खरी इत्यादि शब्दोच्चारप्रकार लक्षात आणून नावे पाहावी.

अकणा ठार घ. १६०७ पृष्ठ ११७
अकबर बळातरीन-औरंगजेब पुत्र-
स्वारी १६०३ भाषण व कार्तिक
पृ. १०९, घ. १६०४ ले. ६८,
१८१;—बापाव केव करण्याकरता
अजमीरवर चाल पृ. १०६;—
(बुळतान) (घराबादा) नर्मदापार
व संभाजीस पत्र पृ. १०७;—
त्रिबकास येणे, पाखीस गडाखाखी
पृ. १०८;—संभाजी भेट पृ. १०९,
औरंगजेबावर चालून जाण्याची
ठपारी पृ. ११३;—मीमगडच्या
छात्रीत १६०५ माघ पृ. ११५;
—इराणांत जातो घ. १६०८
पृ. ११४, ११७, ११८, ११९
अकंदनेलूर-वर्क अयूर घ. १६०९
ले. २५४
अकोळे घ. १६०३ ले. ४१, घ.
१६०७ ले. १६३
अकमठास घ. १६०७ ले. १६१
अकमघरा (बुळतान) औरंगजेबाचा
३ रा पुत्र-पृ. १०८, १०९,
११४, ११७, ११९

अजमीर पृ. १०६, १०८
अजिरे ता घ. १६०४ ले. ७७
अडगल घ. १६०४ ले. ७७
अणव घ. १६०६ ले. १२१
अथणी घ. १६०५ ले. ८९, ९०,
९४, १०४, १०८, १०९
अदिलखान ले. २७३
अदिलघरा घ. १६०४ ले. ८८, घ.
१६०६ ले. १२१; अकमगिर-
कडून आणपत्र १६०६ चैत्र
पृ. ११६
अ(ठ)दोनी घ. १६०५ माघपद, मार्ग.
पृ. ११५, ११८
अनंत नाईक घ. १६०४ ले. ७८
अनंत बिन फट जोतिषी घ. १६१०
ले. २८४
अनंतगिरी गोसावी घ. १६०४ ले. ७९
अनंतभट घ. १६०९ ले. २४२
अनंतभट मा(हा)वे(ब)भट घ. १६०३
ले. ५०
अनाजी वसो पृ. १०२—डोके मार-
ण्याची बातमी पृ. १०३;—मजसु
दिल्ली पृ. १०४;

—सुरनीस सचीव घ. १६०२ ले. १२,
पृ. १०१, १०५ ले. २१७;
—संभाजीने ठार केले पृ. १०८
अनाजी हरजी घ. १६०८ ले. २०५
अपदेमह गिबरे घ. १६०२ ले. २५
अबदुल रौनगर घ. १६०७ ले. १८२
अबदुल सकाम ऊर्फ विसाजीराम,
पाटोदे देशपांडे घ. १६०७
ले. १७८
अबदुल्ला अहमद घ. १६०२ पथक
दार ले. १
अबासादेव=शिवाजी महाराज ले. ५१
अबुल करीम (नाहरखान गोरीचा
मुलगा) घ. १६०४ ले. ७६
अबुल नबी महाकदार घ. १६१०
ले. २६४
अबुल मुजाफर अदि० घ. १६०५
ले. ११५
अमानतखान दिवाण (मोगल अधि-
कारी) घ. १६०२ ले. ३३,
घ. १६०३ ले. ४७, घ. १६०५
ले. ११८
अयूर प्रांत त्रिकोलीर घ. १६०९
ले. २५४
अरबखान घ. १६०२ ले. ३३
अलमगीर = औरंगजेब पहा
अळवंडी घ. १६०९ ले. २२९
अली कुतुबघाहा ले. १८१
अल्लीमुहमद घ. १६०७ ले. १६७
अवरंगाबाद ऊर्फ दखण घ. १६०३
ले. ४७, घ. १६०६ ले. १२२,
१२८, घ. १६०८ ले. १८९;
घ. १६०९ ले. २२५, २४५,
२४७ औरंगाबाद पहा

अस्टमी घ. १६०७ ले. १८५
आमदानगर (नगर) घ. १६०३
ले. ४७; घ. १६०६ ले. १२२,
१४१, घ. १६०७ ले. १४६,
घ. १६०९ ले. २४७, घ. १६११
ले. २९४, आश्वीन घ. १६०५
अ घ. १६०७ पृ. ११७
अहिवंतगढ घ. १६०७ ले. १६०;
पृ. १०४
अंजदीव बेट १६०४ वैशाख पृ १११,
१६०४ वैशाख-फोदद अळवरने
घेतले पृ. १११
(अंशुब) अंतरुज
—घ. १६०२ ले. २४;
—घ. १६०८ ले. २१४
—घ. १६१० ले. २५७, २८४, २९२
अंताजी गोविंद हवाकदार घ. १६०५
ले. ९७
अंताजी राम घ. १६१० ले. २८५
अंताजी संनदेव (देगारी प्रां. बाई)
घ. १६०७ ले. १६९-७०
अंबाजी मोरदेऊ दे०री प्रां. सातारा.
घ. १६०५ ले. १२०; घ. १६०७
ले. १६६
आऊजी कान्हो नाईक घ. १६०९
ले. २४५
आमा पृ. ९९
आजमखान घ. १६०२ ले. ३३
आठल्ये घ. १६०४ ले. ७५
अणाजीपंत पृ. १००
आदलखान घ. १६०६ ले. १३३
अ-आविसेटी सेटीकर घ. १६०५
ले. १०५, ११०
आनंदगिरी (मठ) महंत (बाबा)

घ. १६०६ ले. १३२, घ. १६०७
 ले. १८६-८७, घ. १६०८ ले.
 २०३, घ. १६०९ ले. २३५,
 २५२; घ. १६११ ले. २९६
 आपटे गांव १६०३ माघ-मराठ्यांनी
 जाल्लें पृ. १०९
 आपाजी ताउजी घ. १६१० ले. २७७
 आपाजीमट घ. १६०९ ले. २४२
 आपाजीमट निरंतर घ. १६०३ ले. ४४
 आपाजी महादजी अधिकारी घ.
 १६१० ले. २५५
 आपाजी शिवाजी घ. १६०९ ले. २३१
 आमदकणा केचकेरा घ. १६०९
 ले. २३७, २३८
 आळमाळ अळमगीर व संभाजीची
 लढाई १६०४-०५ पृ. ११०
 आवास घ. १६०४ ले. ६४
 (अ) आसदखान घ. १६०६ ले.
 १२२, १२८, घ. १६०७ ले.
 १५७, ले. १६११ ले. २९४.
 (अ) आसेर घ. १६०९ ले. २३०
 आंबे जोगाई, परगणे मोमिनाबाद
 घ. १६०२ ले. ३३; घ. १६०८
 ले. २०८
 इभराईमपूर घ. १६०९ ले. २३७,
 २३८
 इ-वि-राण घ. १६०८ पृ. ११८
 इंदापूर घ. १६०२ ले. ३४,
 घ. १६०३ ले. ४५, घ. १६०५
 ले. १००, घ. १६०६ ले. १३१,
 घ. १६१० ले. २७४
 इंदोरी घ. १६०७ ले. १८३
 इसमाइलखानमका घ. १६०९
 पृ. ११८

उच्चनूर मडिवाळ घ. १६०२ ले. ४
 उमोळी घ. १६०७ ले. १६१;
 घ. १६०८ ले. २११
 उषव गोवावी घ. १६०४ ले.
 ५८, ६२, ७१, घ. १६०७ ले. १६६
 उमाई अवाधी घ. १६०७ ले. १६८
 उमाजी पंडित पृ. १००
 उमाजी संभाजी भोसले घ. १६०५
 ले. १०६
 उंदेरी पृ. १०४
 उंबरज घ. १६०२ ले. १६, घ.
 १६०४ ले. ६०, घ. १६०६ ले.
 १३६, १३७; घ. १६०७ ले. १५०
 उंबरे घ. १६०७ ले. १७१
 एकनाथ स्वामी घ. १६०५ ले. १०२
 ओसई घ. १६०४ ले. ७९
 औरंगजेब, औरंगघाह, अळमगीर
 अवरंगजेब घ. १६०२ ले. १०
 घ. १६०४ ले. ६८, घ. १६०७
 ले. १६१, १६७ घ. १६०९
 ले. २२८, घ. १६१० ले. २६२,
 घ. १६१० ले. २९३, २९५
 शिवाजी व संभाजीची औरंग-
 जेबाघी मेट पृ. ९९, अजमीर देवें
 अकबराशी युद्ध पृ. १०६, मुसल-
 मानावरहि कर बसविळा/पृ. १०७,
 विलीहून निघतो (घ. १६०३
 आश्विन) पृ. १०९, बन्हाणपुरास
 (घ. १६०३ कार्तिक), पृ. १०९
 येतो (घ. १६०३ माघ ते फाल्गुन,
 पृ. ११० संभाजीबरोबर लढाई
 १६०४-०५ पृ. ११०; संभा-
 जीशी लढाई ११०, औरंगाबा-
 देस येतो; १६०४ चैत्र पृ. १११,

वैष्णव पृ. ११२; पावसाळ्या-
साठी औरंगाबादेस तळ घ. १६०४
आषाढ पृ. ११२; भागानगरची
पातशाही चेतली घ. १६०५
पृ. ११४; अहमदनगरास येतो
१६०५ आश्वीन पृ. ११५, ११७;
आशापत्र १६०६ चैत्र पृ. ११६,
पृ. ११९ १२०
औरंगाबाद पृ. १००, १०९, १११,
११२, ११५, ११८, अवरंगा-
पहा.
कचणकेरा. (कचकेरा) घ. १६०९
ले. २३७, २३८
कचकासान (१) घ. १६०७ ले. १६१
कचेश्वरभट सिद्धेश्वरभट नस उपाध्ये
घ. १६०७ ले. १८६-८७
कडेबलीत घ. १६०६ ले. १२२
कन्हेरी (मठ) घ. १६०२ ले. १८
कबीरखान बालूखान नायब व हिस्से-
दार घ. १६०३ ले. ३७
कमालखान बजीर घ. १६१०-
ले. २०२
कर्नाटक घ. १६०४ ले. ३७, घ.
१६०५ ले. ९८ ले. १८१ घ.
१६०८ ले. १९८, घ. १६०९ ले.
२५४, पृ. १०६, १०७, १०८,
१११, ११४, मुक्काल ११७, ११८
कवजी = कलुषा = कविकलश पहा.
कन्हाड-कराड घ. १६०२ ले. ९,
१३, १७, ३५; घ. १६०३ ले.
३६, घ. १६०५ ले. १२०, घ.
१६०६ ले. १३९, १४०; घ.
१६०७ ले. १५०, १५९, १६६,
१८०; १६११ ले. २९८

कन्हेपठार तालुका घ. १६०२ ले. २३;
घ. १६०३ ले. ४८, घ. १६०५.
ले. ११६, घ. १६०८ ले. २००;
१६०९ ले. २४६
कलदेवनहाळ घ. १६०२ ले. ९
कल्याण घ. १६०४ ले. ५९, ६०;
(घ. १६०३ माघ ते फाल्गुन)
पृ. ११०, ११४, घ. १६०८
पृ. ११८
कविकलश, बाबा, (कवजीबाबा)
छंदोगामात्य, गोसावी घ. १६०५
ले. २०, १८९, २५८, ले. १११,
रायगडास-१६०६ कार्तिक पृ.
११६, विजापुरास मवत घ. १६०७
पृ. ११७, घ. १६०६ ले. १२१,
१२७, घ. १६०५ पौष पृ. ११५,
१६०६ कार्तिक पृ. ११६ (राय-
गडास), घ. १६०६ ले. १२६,
१३६, १३७, १४३; घ. १६०७
ले. १६६, घ. १६०९ ले. २५०,
२५१, घ. १६१० ले. २६१,
२६७ पृ. १०८, पृ. ११६ (पौष
१६०६; पृ. ११९, १२०
कविठे घ. १६०५ ले. १०१
कवींद्र गोसावी घ. १६१० ले. २७७
कंची घ. १६०९-१० पृ. ११८, ११९
काकडखान फौजदार घ. १६०९
ले. २४९
काकरखान घ. १६०४ ले. ६४
काजीपूर श. १६०९ ले. २३७
कासड घ. १६०२ ले. २२
कानदलोरे घ. १६०४ ले. ८१,
घ. १६०६ ले. १२६, घ. १६१०
ले. २६३.

कानोजी काटकर घ. १६०४ ले. ८३
कानोजी राजे प्रभावळीकर घ. १६१०
ले. २८९

कानोजी राजे शिरके घ. १६०६
ले. १३९

कान्होबा देशमुख घ. १६७९ ले. २५०

कामतवाडे घ. १६०९ ले. २४२

कारले घ. १६०५ ले. ११७

कारवार (बंदर) पृ. १०१

कारी घ. १६०७ ले. १६१, १८४

कास्वी नाहल घ. १६०४ ले. ६४

काशी रंगनाथ दोारी मां. जाऊली
घ. १६०२ ले. १०, ११, १९;
घ. १६०३ ले. ५१; घ. १६०४
ले. ६७

कासी त्रिमल घ. १६१० ले. २६६

कासीबाई घ. १६१० ले. २८८

कासीमखान घ. १६०८ पृ. ११८
घ. १६१० ले. २९१

कासेगाऊ घ. १६०९ ले. २२२

कांदळगांव घ. १६०३ ले. ५०

किकवी घ. १६०४ ले. ७३;
घ. १६१० ले. २७६

कुडालूर पृ. १०६

कुडाळ प्रांत घ. १६०२ ले. ६, २४;

घ. १६०३ ले. ५०, ५४ घ.

१६०४ ले. ८३, ९३ घ. १६०५

घ. १६०५ ले. ११५, १२१

कुडाळ, शाहाआलम आळतो १६०५

पौष पृ. ११५; (प्रा.) कुडाळ

(परगणे) घ. १६०६ ले. १३३,

घ. १६०७ ले. १७३, घ. १६०८

ले. २०२, घ. १६१० ले. २७१,

२७५, २८०, २८९, २९०,

१६

कुडाळकर घ. १६०८ ले. २०७

कुतुबशा घ. १६०८ पृ. ११८

कुर्ला सिद्दी लुटतो-१६०४ माद्रपद
पृ. ११३

कुलाबा घ. १६०९ ले. २३९

कुंदगोल घ. १६०७ ले. १४८

कुंमारठा घाट घ. १६०७ ले. १७४

कृष्णभट घ. १६०९ ले. २४२

कृष्णसिंह रामसिंह (जयसिंग मिर्जा-
राजाचा नातू) घ. १६०४ ले. ६८

कृष्णाचीजी (पाटील) बाहागांवकर घ.
१६०७ ले. १६६

कृष्णाजी श. १६०८ ले. १९१

कृष्णाजी कमलाकर घ. १६०५
ले. ९४

कृष्णाजी येसजी फंक घ. १६०७ ले.
१५१, १५२; १६०५ कार्तिक
पृ. ११५

कृष्णाजी कासी घ. १६०३ ले. ५२

कृष्णाजी गंगाधर राजे भोसले घ.
१६०९ ले. २४४, घ. १६१० ले.
२६६, २६८

कृष्णाजी गोविंद (मयूरत सवनीस)
व चिटनीस दिा पंताजीपंत घ.
१६०५ ले. ९७

कृष्णाजी दादाजी प्रभु देशपांडे सव-
नीस घ. १६०७ ले. १८४

कृष्णाजी मास्कर घ. १६०२ ले. २१;
घ. १६०४ ले. ७२

कृष्णाबाई (मातुभी) घ. १६०७
ले. १५६

केदारेश्वर घ. १६०९ ले. २२३

केशवजी घ. १६०३ ले. ३९

केशवभट घ. १६०६ ले. १३०

केशी राम हवालदार श. १६०४ ले. ८१
 केसवभट्ट ब्रह्म श. १६०७ ले. १८३
 केसावा नाईक = गंगाभारथी गोसावी
 श. १६०४ ले. ७८
 केसो त्रिमल श. १६०५ ले. ९५, ९९;
 श. १६०८ पृ. ११७, १२०
 केसोपंत पृ. ११४, कर्नाटकांत पृ. ११८
 केळधी पृ. १०५
 केचनगोडा पाटील श. १६०७
 ले. १४८
 केलूर (परगणे) श. १६०२ ले. ९
 कोकण श. १६१० ले. २८९
 कोटिगेरा श. १६०६ ले. २३७-३८
 कोणेगव्हाण श. १६०६ ले. १३६
 कोणेगाव श. १६०४ ले. ८६
 कोतलुक श. १६१० ले. २८८
 कोतुल १६०६ ले. १४२
 कोयरुड श. १६१० ले. २६५
 कोदद अलवर १६०४ वैशाख-पृ. १११
 कोनेरी बाबा श. १६०७ ले. १७९
 कोनेर रंगनाथ दोारी प्रां सातारा श.
 १६०२ ले. १६, २० श. १६०४
 ले. ६६, ८६ श. १६०७ ले. १५०
 कोपल प्रांत श. १६०८-ले. १९६,
 श. १६०९ ले. २२९, श. १६१०
 ले. २६६
 कोमिनेर पृ. १०६
 कोरटी (मोजे) श. १६०२ ले. २, १६,
 श. १६०४ ले. ६० पृ. १०३
 कोरळसिड (कोरळ) श. १६०७
 ले. १८४
 कोरेगांव श. १६११ ले. २९६
 कोलवण श. १६०६ ले. १२७, श.
 १६०५ चैत्र-पृ. ११४

कोलाल श. १६०२ ले. ४
 कोले कानडी श. १६०२-ले. ३३
 कोरहापूर पृ. ११४, ११९
 कोडाजी दामोदर सवनीस श. १६०५
 ले. ९६
 कोडाजी फर्जद पृ. १००
 कोडाजी मो(स) ले सर हवालदार
 श. १६०८ ले. २१७
 खवास श. १६०६ ले. १२९
 खंडेराव पानसंबल श. १६०४ ले. ७२
 खंडोजी मोहिता श. १६०७ ले. १७७
 खंडोबा नाईक श. १६०५ ले. १०५
 खा खा-दरी श. १६०९ ले. २३९
 खानगोडा देसाई श. १६०८ ले. १९०,
 श. १६०९ ले. २२९, २३७,
 २३८
 खानदेश (सुभा) श. १६०७ ले. १६५
 खानापुर श. १६०३ ले. ४३
 खांदेरी १६०४ ज्येष्ठ पृ. ११२ ले. २३९
 खेमसावंत सरदेसाई भोसले, श.
 १६०६ ले. १३३, श. १६१०
 ले. २७१, २७५, २८९, श.
 १६०७ ले. १७३; पृ. ११६
 श. १६०६ माघ
 खेमाजी-घोरपडे श. १६०९ ले. २५२
 खेलणा खिलणि श. १६१० पृ. ११९
 खैरतखान सिद्दी श. १६०५ ले. ८९,
 १०९
 गणेशगांव १६०४ वैशाख पृ. १११
 गणेश चाफळकर श. १६०४ ले. ५८
 गणेश जनार्दन कुलकर्णी श. १६०७
 ले. १७२
 गणेश रघुनाथ श. १६१० ले. २६६
 गणो राम देशाधिकारी प्रांत कुडाळ

घ. १६०२ ले. ६, ७; घ. १६०३
 ले. ५०; घ. १६०८ ले. २०२
 गदग (परगणे) घ. १६०२ ले. १४,
 घ. १६०६ ले. १२९, १३४,
 १३५; घ. १६०७ ले. १४८,
 १६४; घ. १६०८ ले. १९०,
 घ. १६१० ले. २५८
 गदाजी तकसीमदार घ. १६०४
 ले. ८१
 गदाजी प्रभू मुजुमदार ठाणे म्हा
 विसर घ. १६०४ ले. ८१
 गवड घ. १६१० ले. २७८
 गंगा वाघ घ. १६०३ ले. ६३
 गंगाजी-पिलाईचा दीर घ. १६०३
 ले. ३९
 गंगाजी दादाजी सुमेदार-राजापूर
 घ. १६०९ ले. २५०, २५१
 गंगाघर मोरेश्वर प्रधान घ. १६०६
 ले. १४४
 गंगाघर रंगनाथ कुळकरणी हरसूल
 घ. १६०८ ले. १८९
 गंगाघरपंत वासुदेवपंत, संभाजीने कैद
 केले-१६०६ कार्तिक पृ. ११६
 गंगाभारथी गोसावी = केसावा नाईक
 घ. १६०४ ले. ७८
 गाझी बेग घ. १६१० ले. २९१
 गांगोली पृ. ११२ घ. १६०४ वैशाख,
 पृ. ११६ घ. १६०६ पौष
 गुडपगोडा देसाई व देव कुळकर्णी
 घ. १६०८ ले. १९०
 गुडलानूर घ. १६०८ ले. १९६
 गुलशनाबाद घ. १६१० ले. २७३
 गुंजनमावळ घ. १६१० ले. २६०,
 २७८

गोठी घ. १६०७ ले. १७७
 गोंदजी नाईक घ. १६०८ ले. २०७
 गोपजी रागोजी यादव घ. १६०९
 ले. २३२
 गोपाळ दादाजी सुमेदार पृ. १०६
 गोपालभट घ. १६१० ले. २७३
 गोपाळभट भीवरभट घ. १६०३
 ले. ५१
 गोपाळ लाहिदेव घ. १६१० ले. २७२
 गोपाळराऊ (निा राजेसाहेब) घ.
 १६०५ ले. ९१
 गोपाळसेट सेटिया(ट्या) घ. १६०८
 ले. २०९, २१०, घ. १६०९
 ले. २१४
 गोमाजी सुन्हो घ. १६०६ ले. १३१
 गोळकोट ले. १८१
 गोवा घ. १६१० ले. २८४, २९२
 गोविंद कान्हो घ. १६०६ ले. १३१
 गोविंद गंभीरराऊ घ. १६०७
 ले. १५९
 गोविंद रघुनाथ सुमेदार-गदग घ.
 १६०० ले. १४८, घ. १६०८
 ले. १९०
 गोविंद खंडेराव घ. १६०७ ले. १७२
 गोविंद पुरुषोत्तम सुमेदार-माऊली घ.
 १६०७ ले. १७४
 गोदोबा नारायण घ. १६०७ ले. १८५
 वाडगा घ. १६०६ ले. १३६
 घोसीदूर घ. १६०९ ले. २३०
 चरेगाव घ. १६०४ ले. ६०
 चन्होली घ. १६०७ ले. १७२
 चंदी घ. १६०३ ले. ५२, घ.
 १६१० २८९, पृ. १०६ घ.
 १६११ ले. २९८

चंद्रबायी घ. १६०२ ले. २४
 चाकण घ. १६०७ ले. १८३,
 १८६-८७
 चाटवे घ. १६०४ ले. ८१
 चाफळ घ. १६०२ ले. १०, १२,
 १३, १५, १६, २६; घ. १६०४
 ले. ६२, ६५, ६७ ले. ७१ घ.
 १६०५ ले. ११४, १२० चाफळ
 घ. १६०७ ले. १६६, १७६,
 घ. १६०८ ले. १९९, २१८
 चांगोली काटकर घ. १६१० पृ. ११९
 चांदनी घ. १६०७ ले. १६१
 चांदसी घ. १६०५ ले. १०५
 चांदो नारायण घ. १६०७ ले. १४८
 चाहुजी कंक घ. १६०७ ले. १५१
 चाहुजी नारिक देवगिरकर घ. १६१०
 ले. २६०
 चामिछी घ. १६१० ले. २७६
 चिक-वाळापूर घ. १६०२ ले. ३
 चिखळगांव घ. १६०७ ले. १६१
 चिखोली घ. १६०९ ले. २२२
 चिमनगांव घ. १६०२-११ ले. २८
 चिमणाजी भाऊजी घ. १६०५
 ले. ११७, ११९, घ. १६०६
 ले. १२३, १३८ घ. १६०७ ले.
 १५३, १७७
 चिखळ घ. १६०४ ले. ७४, ८८
 घ. १६०९ ले. २३३ घ. १६१०
 ले. २८५
 चेऊक (सुभासाठ), मूर्तजाबाद,
 घ. १६०३ ले. ४०, घ. १६०४
 ले. ६९ घ. १६०५ ले. ९५
 ११७, घ. ११९ घ. १६०६
 ले. १२३ घ. १६०६ ले. १२७,

१३८, घ. १६०७ ले. १४५,
 १४९, १७७, १८५; घ. १६०८
 ले. १९४, २१३; घ. १६०९
 ले. २४०, २४१, २५६; घ.
 १६१० ले. २७७, २८३
 चेनवा घ. १६०५ ले. १०९
 चौक घ. १६०३ माघ पृ. ११०
 जहूली काटकर पृ. १०७ कर्नाटकात
 रवाना; पृ. १११, १६०४ चैत्र.
 जगदाय घ. १६०५ ले. १००
 जगदळा (जगदाळे पाटील) घ. १६०६
 ले. १३६; घ. १६११ ले. २९८
 जगदेव किला घ. १६०२ ले. ३
 जगन्नाथ वैजाजी देशाधिकारी
 मळकापूर घ. १६०२ ले. १२
 जटाशंकराचे मंदीर घ. १६०९
 पृ. ११९
 जनार्दन नारायण हममंठे, मृ.पु-
 १६०५ आषाढ पृ. ११५
 जफरजंग देशमुख ग्याहाबहादूर घ.
 १६०३ ले. ४७
 जयशींदलान घ. १६०६ ले. १३४
 जयशिंग निर्जाराबा घ. १६०४
 ले. ६८
 जयशिंग (शिवाजी भेट) पृ. ९९
 जळगांव घ. १६०३ ले. ६३
 जंजिरे घ. १६०९ ले. २४३
 जालोत्रीराजे कदम सुभेदार व कार-
 कून घ. १६०५ ले. ९१
 जानो पंडित घ. १६१० ले. २५९
 जानोजी ठुकोजी घ. १६०८ ले. २०५
 जामलेख(डे) घ. १६०३ ले. ४७,
 ५५, घ. १६०६ ले. १४१
 जाळनापूर घ. १६०५ ले. ९८

बाबजी श. १६०८ ले. १९१
 जाऊली प्रांत श. १६०९ ले. ११,
 १९; श. १६०३ ले. ५१, श.
 १६०४ ले. ६७, श. १६०५ ले.
 ११२, श. १६०७ ले. १७४,
 श. १६०८ ले. १९९, श. १६०९;
 ले. २५२

जाखोनीराजे कदम सुमेदार-तेरदाळ
 श. १६०५ ले. ९१

जावसेटी श. १६०८ ले. २१७

जांबली श. १६०७ ले. १६१

जांभुळखोरे श. १६११ ले. २९६

जिजोजी काटकर श. १६०४ ले. ७१

जिवाजी नारायण श. १६०५ ले. ११६

जिवाजी प्रभु श. १६०७ ले. १८५

जिवाजीराम चिटणिस श. १६०६
 ले. १२१, श. १६०७ ले. १७३

जिवाजी सोमाजी श. १६०५ ले.
 १०३, १०४, ११०

जिवाजी हरी सुमेदार-सुधागड श.
 १६०८ ले. २१३

जिजी पृ. १०६

जु(न)जर श. १६०८ ले. ३९७

श. १६०९ ले. २४५, २४८,
 २४९

जुळपुकारखान श. १६०५ ले. १०७

जेजुरी (जेजोरी) श. १६०८ ले. २००,
 श. १६१० ले. २७६

जोगण प्रभु श. १६१० ले. २८९,
 २९०

जोरखोरे श. १६०५ ले. ११२,

श. १६११ ले. २९६

जोहरापुर श. १६०५ ले. १०५, ११०

सैबुनिषा (औरंगजेबाची मुलगी)

श. १६०२ ले. ३०

टेंभुर्णी श. १६१० ले. २८६, २८७

ढवळा घाट श. १६०७ ले. १८४

तळघाट श. १६०७ ले. १७३

तळेगाऊ श. १६०८ ले. १९१

तंजावर पृ. ११६-६०६ पौष

तानदरिया विन लखमदरिया

श. १६१० ले. २५५

तायेनूर श. १६०९ ले. २५३

तारले श. १६०७ ले. १५९

तारा सुलतान-मोगल, बंड केर्याची
 बातमी-१६०४ माद्र. पृ. ११३,
 श. १६०७ ले. १५८

तांभाड श. १६१० ले. २७८

तिटोलिया पृ. ११४ श. १६०५ चैत्र

तिपाजी राजे पांढरे श. १६०८
 ले. १८८

तिमाजी श. १६०४ ले. ८१

तिमाजी देशमुख श. १६०९ ले.
 २५०, २५१

तिमाजी व्यंकटेश सुमेदार-प्रां चेऊळ
 श. १६०३ ले. ४०

तिमापुर श. १६०२ ले. ९

तुकोबी यशवंतराव घोरपडे श. १६०८
 ले. १९८

तुबाजी नारिक श. १६१० ले. २८०

तुदतगिरी मौनीचे शिष्य श. १६०२
 ले. ६, श. १६०८ ले. २०२

तुळजोजी शे (?) सरसुमेदार श. १६०८
 ले. २१३

तुलाजी कडू श. १६०४ ले. ७२

तुलाजी देसाई श. १६०४ ले. ७२,
 श. १६१० ले. २६१, २६७

दु(वा)लोजी मोकदम-मौजे रंभापुर

घ. १६०३ ले. ५५

तुलोजी धिदे धागीरदार-पुर्णे घ.

१६०९ ले. २२७

दुसरवीरे घ. १६०३ ले. ५३

दुळबापुर-देवी घ. १६०२ ले. ८,

घ. १७०२ ले. ८, घ. १६१०

पृ. ११९

दुळाजी पाटीळ घ. १६०८ ले. २०३

दुळापुर घ. १६०५ ले. १०७,

घ. १६०७ ले. १६२, घ. १६१०

२८१, २८९, २९३; १६११

ले. २९४ पृ. १२०

तुंडली तां घ. १६०२ ले. ३२

तेर(तिरदाळ)दळ घ. १६०४ ले.

७७, घ. १६०५ ले. ९०, ९१,

९२, ९४, १०३, १०४, १०५,

१०९, ११०, घ. १६०६ १२४,

तेलंगण ले. १८१

तोरगळ घ. १६०७ ले. १५८

तोरपाडी घ. १६०९ ले. २५३

तोखणमटपुत्र शंकरमट जोशी घ.

१६०७ ले. ११५

तोरे भाकरापुर (मौजे) घ. १६०७

ले. १५५

त्रिकोळीर (परगणे) घ. १६०९

ले. २५४

त्रिचनापंली घ. १६०४ चैत्र पृ. १११

त्रिणामळ घ. १६०५ ले. २५३, २५४;

पृ. ११९, १२०

त्रिमलमट घ. १६०४ ले. ७५

त्रिवक काकाजी घ. १६०९ ले. १२१

त्रिवक गोपाळ रेखीव घ. १६०९

ले. २४३

त्रिवक नाईक वडाळकर घ. १६०४

ले. ७८

त्रिवक बडिवा घ. १६०९ ले. २३१

त्रिवकमट घ. १६०९ ले. २४२

त्र्यंबकदेव गोसावी घ. १६०९

ले. २२४

त्र्यंबकेश्वर-त्रिवक घ. १६०९ ले.

१८९, पृ. १०७ अकबर येतो

घिटे घ. १६१० ले. २७२

पुगीऊ (मौजे) घ. १६०७ ले. १६३

दतसेटी एकसेटी घ. १६०९ ले. २२०

दतसे(ट)टी सेटिया (सेट्या) घ.

१६०३ ले. ४२, घ. १६०५ ले.

९६, घ. १६०७ ले. १६०, घ.

१६०८ ले. २०९, २१७

दताजी केशवजी घ. १६११ ले. २९६

दताजी पाटीळ घ. १६०६ ले. १३२

दताजी बकीळ घ. १६०० ले. १४७

दताजी विठळ घ. १६०८ ले. २१३

दत्ताजी घ. १६०८ ले. १९१

दत्ताजी केशवजी नाईक विठाळ

देणमूख-वाई घ. १६०३ ले.

३९, घ. १६०५ ले. ११२

दत्ताजी गंगाजी घ. १६०३ ले. ३९

दमण पृ. १०७

दसेलखान बाहदूरखान घ. १६०४

ले. ८५

दहिगाव घ. १६०७ ले. १६८

दंडपाणी घ. १६०८ ले. २१२

दंडारावपुरी घ. १६०३ माघ पृ. ११०,

निकराचा हला १६०३ फागुन

पृ. ११०, वेदा ठठळा १६०४

पृ. ११३ हला

दाद रामेंव येसाई घ. १६०३ ले. ५४

दादजी काकडे १६०४ चैत्र पु. १११
 दादप्रभु दंडाराजपुरीवर हल्ला घ. १६०४ पु. ११३
 दादर घ. १६१० ले. २८३
 दादंभट घ. १६०९ ले. २२३
 दामाजी कुलकर्णी घ. १६०५ ले. ११७, घ. १६०६ ले. १३८
 दादाजी कोंडदेव सुभेदार घ. १६०५ ले. ९९ उल्लेख
 दादाजी नरसप्रभु देशकुलकर्णी रोहिड-खोरे घ. १६०८ ले. २११
 दादाजी प्रभु देसाई घ. १६१० ले. २९०
 दादाजी महादेव देशकुलकर्णी चेऊल घ. १६०८ ले. १९४
 दादाजी महादेव देसाई घ. १६०२ ले. ११९
 दादो गोसावी घ. १६०२ ले. ३३
 दापोली घ. १६०५ ले. ११७
 दामोळ घ. १६०४ ले. ८४, घ. १६०७ ले. १५६, पु. १०४ (मोठ्याची वृष्टि)
 दामाजी खंडेराव घ. १६०७ ले. १७२
 दामाजी रघुनाथ सरसुभेदार-पुर्णे घ. १६०३ ले. ५७, घ. १६०८ ले. २००, घ. १६०९ ले. २२०
 दामोदरभट चर्माधिकारी घ. १६०८ ले. १८८, घ. १६०९ ले. २२६
 दावल वस्व आमद दीन घ. १६०७ ले. १५४
 दासो दिगंबर पंडित देसाई घ. १६०८ ले. २०६
 दासोजी देशपांडे घ. १६१० ले. २८६
 दिवाकरखान घ. १६०२ ले. ३३

दिल्ली घ. १६०३ पु. १०९
 दिलेर(क)खान पु. १०४, विष खाऊन आत्महत्या करतो, १६०५ आश्वीन पु. ११५, घ. १६०५ ले. ९०, १८१ पु. १०० (भूपाळगड घेतो)
 दिवाकर गोसावी घ. १६०२ ले. १०, १६, १९, घ. १६०४ ले. ५८, ५९, ६०, ६१, ६२, ६५, ६७, ७१ (वे.) घ. १६०५ ले. १२०, घ. १६०७ ले. १५९, १६६
 दुर्गादास (राठोड) अकबराबरोबर अजमीरास-पु. १०६, नर्मदापार (संभाजीस मिळण्यासाठी)—पु. १०७—अकबराबरोबर—पु. १०९, सुरतेच्या बाजूला कूच—१६०४ आश्वीन पु. ११३
 देगाऊ (मौजे) घ. १६०६ ले. ११२
 देवचिंच० शफ. १६०९ ले. २३१
 देवकर घ. १६०५ ले. १०६
 देवघाट १६०५ पौष पु. ११५
 देवपाल घ. १६१० ले. २६०
 देवराव लोमटे रविराव घ. १६०८ ले. २०८
 देवरुख घ. १६०९ ले. २५०, घ. १६०५ आषाढ पु. ११५
 देवळे घ. १६०४ ले. ७५, ८४
 देहू घ. १६०२ ले. ५
 दौलताबाद ले. १८१
 दौंडा ता नीरपळी घ. १६०३ ले. ४२
 घनाजी जाधव घ. १६०८ ले. २०५
 घरणगाव, संभाजीच्या सैन्याने छुटले—पु. १०५ चे, आसपास गावता—

१६०४ वैशाख पृ. ११२, सर्वत्र
महागाई १६०४ आषाढ पृ. ११२
धर्मपुर घ. १७०८ ले. २०६
धर्मा माहार कवठेकर घ. १६१०
ले. २८८
धर्माजी देशमुख घ. १६०७ ले. १६८
धर्माजी नागनाथ सरसुमेदार मुद्रा-
धारी प्रो. कुडाळ घ. १६०२
ले. २४, घ. १६०५ ले. १११,
घ. १६१० ले. २५७ .
धर्मोजी कासार घ. १६०८ ले. १९१
धारगळ घ. १६०८ ले. २०७
धारा शिऊर घ. १६०६ ले. १२८
घोडसे = पातशहापुर घ. १६०३
कार्तिक पृ. १०९
नरती बुद्रुक घ. १६०८ ले. १९०
नरससेट उबाण्या बकाळ घ. १६०८
ले. २१५
नरसाजी देशपांडे घ. १६१० ले. २८६
नरसाबाई (शहाजी राजे यांची छी)
घ. १६०९ ले. २५३
नरसावपुर घ. १६०९ ले. २५३
नरसिंगराऊ रामाजी घ. १६०७
ले. १४८
नरसीभट शेषभट मुंजये(ले)मणी घ.
१६०६ ले. १४०, घ. १६०७
ले. १८०
नरसोपुरो सुमेदार-चेऊळ घ. १६०८
ले. २१३
नरसोबा मावळंगकर घ. १६०७
ले. १५६
नरसोजी चौगळा-रंभापुर घ. १६०३
ले. ५५

नरसोजी नाइकडा कुणबी घ. १६०७
ले. १५०, घ. १६११ ले. २९६
नरहरी छुमाजी कुळकर्णी-पिंपळ दुठे
घ. १६१० ले. २८७
नर्मदा नदी घ. १६०८ ले. ६४
नळदुर्ग घ. १६०६ ले. १२८
नवलगुंढ (कसने) घ. १६०७
ले. १५८
नवलवाडी घ. १६०४ ले. ६०
नवाबखान जहांगिराघुर घ. १६०४
ले. ८५
नसिराबाद घ. १६०७ ले. १६५
नंदी किछा घ. १६०२ ले. ३
नागो हरी घ. १६०९ ले. २३१
नागोजी इंगळे हवाळदार घ. १६०२
ले. २४
नागोजी नाइक प्रतापराऊ सरदेसाई
घ. १६०२ ले. २४
नागोजी बळाळ मुख्य दोारी सर सुमे-
दार, घ. १६०२ ले. २२, ३४,
घ. १६०३ ले. ४५, घ. १६०५
ले. ९८
नागोजी बाबाजी देशकुळकर्णी घ.
१६०९ ले. २२२
नागोठणे घ. १६०४ भाद्र. पृ. १०७,
११३ (छुटालूट)
नाचनगांव घ. १६०५ ले. ११८
नासरे घ. १६०४ ले. ८७
नाणेघोळ घ. १६०२ ले. १५, १६
नाडोली तर्फ मारुल प्रो. कऱ्हाळ घ.
१६०२ ले. २, पृ. १०२
नांदनज घ. १६०७ ले. १४६
नानेघोळ घ. १६०७ ले. १५९
नारनून घ. १६०७ ले. १५४

घोड पारगांव घ. १६०३ के. ५५
नारवा नायक फोडे सरदेसाई घ.
१६०८ के. २०१, घ. १६०४
के. ८३

नारायण घ. १६०९ के. २२३
नारायणपुर घ. १६१० के. २७६
नारायण प्रभु देसाई-कुडाळ घ.
१६१० के. २८९, २९०

नारायणमठ पुरंदरे घ. १६०५ के. ९८
नारो राम सुमेदार व अजिरे घ. १६०४
के. ७७

नारोजी चंदरस देसाई चाकण घ.
१६०७ के. १८६-८७

नाळगाऊ घ. १६१० के. २८६
नाथिक घ. १६०४ भाषाट पृ. ११२,
घ. १६०६ के. १४२, घ. १६०९
के. २४२ घ. १६१० के. २७३
= गुलघनाबाद

निजामनमुखक के. २७६

निजामपुर घ. १६०५ पौष पृ. ११५
निजामघरा घ. १६०२ के. ३३,
घ. १६०४ के. ८८

निरा आराध्या घ. १६०९ के. २३१
निहारखान गोरी घ. १६०४ के. ७६
घ. १६१० के. २७६

निळोपंत पृ. १०४

निळो सोनदेव घ. १६०५ के. ९८
निळोपंत पेघवे घ. १६०४ मार्ग.

पृ. ११४, घ. १६०९ पृ. ११८
निंब घ. १६०३ के. ४६, ५३, घ.
१६०४ के. ७९, घ. १६०५
के. १०१, घ. १६०८ के. २०३,
घ. १६०९ के. २३५, घ. १६११
के. २९६, २९७

१७

निरवडी ता-पुर्णे परगणा घ. १६०९
के. १८, घ. १६०३ के. ४२,
घ. १६०४ के. ७३, घ. १६०९
के. १४६

नीळकंठ नारायण देाटी व देाक प्रा.
कुडाळ घ. १६०८ के. १०१

नीळकंठ मोरेश्वर पंढिप प्रभान घ.
१६०३ के. ४५, घ. १६०५
के. ९८, १००, घ. १६०६ के.
१२३, घ. १६०७ के. १५१,
१५३, १६०, घ. १६०७ के.
१७७, घ. १६०८ के. १९४
२१६, घ. १६०९ के. २१९,
२२३, २४३, घ. १६१० के.
२६५, २६९ निळोपंत पेघवे पहा.

नुवहीन घ. १६०९ के. २३७

नेगोजी पोरपडे घ. १६०८ के. १९८

नेतोली राजे पाळकर घ. १६०८ के.
२१७ पृ. १०८

नेरूर घ. १६०६ के. १२१

नहावी (मोजे) घ. १६०६ के. १४४

नंदुरबार घ. १६०९ पृ. ११९

पणदरे (वा सुपे) घ. १६०९ के.
२२, घ. १६०८ के. १९३

पद्मदुर्ग घ. १६०९ के. २३९

पद्मविग रघूपूत ठार घ. १६०५ वैशाख
पृ. ११४

पनाळा (पन्हाळी, पन्हाळगाड) घ.
१६०२-०४ के. २, ३२, ७२;

पृ. १००, १०१, १०२, १०३,
१०८, ११३, ११७

परंडा घ. १६१० के. २८७

परमानंद बल्ह मानजी घ. १६०७
के. १५४

पर(रे)झीगड पृ. १०० रामदास परळी
समाधित घ. १६०३ माघ, घ.
१६०७ पृ. ११०, ले. १६३,
पृ. १०८

परसोमी भोसले घ. १६०३ ले. ४७,
६३

परिहा घ. १६०४ ले. ६८

पर्यंतसिंह घ. १६०४ ले. ६४

पत्नीपट घ. १६१० ले. २६४

पमाडी नाईक वेसाई घ. १६०५
ले. १७५

पेडगांव घ. १६०४ ले. ८५

पंडितघासी (महप्रधान) घ. १६०८
ले. १८९

पंत स्वामी घ. १६०९ ले. २१९,
२३९, २४०, घ. १६१० ले. २७०

पंठाजीवंत घ. १६०५ ले. ९७

पाचाड घ. १६०८ ले. २१५

पाटगांव घ. १६०२ ले. ६, ७ घ.

१६०५ ले. ९३, १२१, घ. १६०६

घ. १६०८ ले. २०२

पाटस घ. १६०९ ले. २४६

पाटोदा घ. १६०७ ले. १७८

पातघहापूर = पोडसे घ. १६०३
कार्तिक पृ. १०९

पावे (मौजे) घ. १६१० ले. २६३

पारनाईक मांग घ. १६०७ ले. १६८

पारनेर घ. १६०४ ले. ७६

पारमाभी घ. १६०४ ले. ६०

पारसे घ. १६०८ ले. २०७

पाटी = पातघहापूर पाळ भुा घ.

१६१० ले. २६०, २७८; संमा-

जीने अकबरास पाटीस ठाड दिहा.

पृ. १०७, १०८, १०९

पाषाडसेटी. घ. १६०५ ले. ११०

पाशाण घ. १६१० ले. २६५

पांडुरंगमठ विन नागोहरि घ. १६०९
ले. २३१

पिठांबर वीणवी घ. १६०६ ले. १२१

पिराजी वेष्टमूल घ. १६१० ले. २८६

पिकाई कोम केशवजी नाईक घ. १६०३
ले. ३९

पीळगोडे घ. १६०८ पृ. ११८

पिंपळई घ. १६०९ ले. २४२

पिंपळ भुठे (मौजे) घ. १६१०
ले. २८७

पुगतमि-पुण्यस्तंम घ. १६०८ ले.
१८९, घ. १६०९ ले. २२६

पुणे प्रांत घ. १६०९ ले. १८, घ.

१६०३ ले. ४२, ५७ घ. १६०४
ले. ७४, ८८, घ. १६०५ ले. ९९,

११६, घ. १६०६ ले. १४३,

१४४, घ. १६०८ ले. १९२,

२००, घ. १६०९ ले. २१७,

२३३, २४५, २४६, २४९,

घ. १६१० ले. २८५, घ. १६११

ले. २९६, पृ. ११५ घ. १६०५

कार्तिक, पृ. ११६, घ. १६०६ पौष

पुतळाबाई सवी (शिवाजीची ४ थी
पानी) अमिप्रवेष्ट पृ. १०३

पुरंदर घ. १६०५ ले. ९८, घ.

१६०७ ले. १६०, १६१, घ.

१६०८ ले. १९५, २१७, घ.

१६०९ ले. २२३, पृ. ९९ (संमा-

जीचा जन्म).

पुरंदरेश्वर घ. १६०९ ले. २२३

पूर्णानंद घ. १६०७ ले. १७९

पुरोहित (पे. घा. सं. रामचंद्रमठ

કેશવમટ પંચિત) ઘ. ૧૬૦૬
 છે. ૧૧૦
 પેઠ (લાકડા) ઘ. ૧૬૦૯ છે. ૧૩૭
 પેટળે ઘ. ૧૬૦૮ છે. ૨૦૭
 પોટાનેશો પુ. ૧૦૬
 પ્રચંદગઢ ઘ. ૧૬૦૧ છે. ૩૮, ઘ.
 ૧૬૧૦ છે. ૨૬૦, ૨૭૮
 પ્રતાપરાવ આનંદરાવ પુ. ૧૦૦
 પ્રમાણી (મામહે) ઘ. ૧૬૦૭ છે. ૧૫૬
 પ્રહાર નિરાખી ન્યાયાધીશ ઘ. ૧૬૦૯
 છે. ૨૫૦, ૨૫૧
 પ્રહારપંથ પુ. ૧૦૨
 પ્રહારપંથ ઘ. ૧૬૧૦ પુ. ૧૧૯
 કતાશદ = વઢુ કોરેગાવ પુ. ૧૨૦
 કુટનાઈક ઘ. ૧૬૦૫ છે. ૧૬
 કોઢિયા ઘ. ૧૬૦૭ છે. ૧૫૧, ૧૫૨,
 ઘ. ૧૬૧૦ છે. ૨૫૭, ૨૮૪,
 પુ. ૧૧૫ ઘ. ૧૬૦૫ કાર્તીક
 કોઢે ઘ. ૧૬૦૫ છે. ૧૧૧, ઘ.
 ૧૬૦૮ છે. ૨૦૧
 ૧. કાજી નાથકર ઘ. ૧૬૦૬ છે.
 ૧૨૬, ઘ. ૧૬૧૦ છે. ૨૮૨
 કંઝ. જી નાઈક (નિયાઠકર) સાહેબ
 કઠકર ઘ. ૧૬૦૬ છે. ૪૮, ૪૯
 વઘાઘા મહાલે ઘ. ૧૬૦૭ છે. ૧૮૫
 વડાની (= ચિકંદર, માદાણી પદા)
 ઘ. ૧૬૦૨ છે. ૧૪, ઘ. ૧૬૦૭
 છે. ૧૫૫
 વઘુલ્લાન વિઘાપુરાસ ઘેઠા ઘ. ૧૬૦૭
 પુ. ૧૧૬
 વઠગાનૂર ઘ. ૧૬૦૭ છે. ૧૬૪
 વન્દાળપૂર પુ. ૧૦૫, ૧૦૮, ૧૦૯,
 ૧૧૦, ૧૧૮
 વઠન ઘ. ૧૬૦૨ છે. ૧

વલ્લભલાન છે. ૧૮૧
 વસવાપટ્ટણ ઘ. ૧૬૦૮ પુ. ૧૧૮,
 ઘ. ૧૬૧૦ છે. ૧૯૧
 વહલોલજ્ઞાન-મુલગા ઘ. ૧૬૦૮
 પુ. ૧૧૭
 વહાદરજ્ઞાન (અમીર અઢમગીર) ઘ.
 ૧૬૧૦ છે. ૨૭૧, ૨૭૫, પુ. ૧૦૪,
 ૧૦૬, નાસિક ત્રિવકાસ તલ
 વેતો ૧૬૦૪ આવાડ, પુ. ૧૧૨,
 પુ. ૧૧૩, ૧૬૦૪ માદ્ર. ઓરંગ-
 જેવાસ મદત; કોઢનાંત ઘ. ૧૬૦૪
 માર્ગ. પુ. ૧૧૪,
 માગાનગર લૂટ ૧૬૦૭ પુ. ૧૧૭
 વહાદુરગઢ ઘ. ૧૬૦૪ છે. ૮૫; ઘ.
 ૧૬૧૦ પુ. ૧૨૦
 વહાદુરવંદા ઘ. ૧૬૦૯ છે. ૨૨૯,
 ઘ. ૧૬૧૦ છે. ૨૬૬
 વહિરો નાથાજી ઘ. ૧૬૦૩ છે. ૪૨
 વહિરો ત્રિમઠ (માજી સુમેશર) શ્વેતઠ
 ઘ. ૧૬૦૬ છે. ૧૨૦
 વંકાપૂર ઘ. ૧૬૦૭ છે. ૧૮૨, ઘ.
 ૧૬૦૯ છે. ૨૩૭, ૨૩૮
 વંગલૂર ઘ. ૧૬૦૯ પુ. ૧૧૮
 વાઘી ઘોણવ હવાસદાર કિંચે પુરંદર
 ઘ. ૧૬૦૫ છે. ૯૮, ઘ. ૧૬૦૮
 છે. ૧૯૫, ઘ. ૧૬૦૯ છે. ૨૨૩,
 ઘ. ૧૬૧૦ છે. ૨૮૨
 વાઘી વિઘાળ ધોરપટે આગોરદાર
 છે. ૧૭૬
 વાઘી સર્જારાઠ રેઘમુલ ઘ. ૧૬૦૮
 છે. ૧૯૫, ઘ. ૧૬૦૯ છે. ૨૧૯,
 ઘ. ૧૬૧૦ છે. ૨૮૨
 વાઘી કાઢે (કાકઢે) પુ. ૧૦૭
 વર્નાટકાસ રથાના

बादावी = बशमी घ. १६१० ठे. २५८
 बापुजी मोकदम (मौजे पावे) घ.
 १६१० ठे. २६३
 बापुजी त्रिवक देगरी प्रां. मळकापूर
 घ. १६०४ ठे. ७२
 बाबा रशमी घ. १६१० ठे. २५८
 (कवमी कलुषा)
 बाबाजी गंगाजी घ. १६०९ ठे.
 २३६
 बाबाजी तानदेव (सुबेदार व कारकून
 प्रां. पुणे) घ. १६०३ ठे. ५७,
 घ. १६०६ ठे. १४३, १४४
 बाबाजी पुंढे घ. १६०६ ठे. १२१
 बाबाजी महादेव देवकुळकर्णी घ.
 १६०५ ठे. ९५, घ. १६०७
 ठे. १७७
 बाबुळ सेगवी घ. १६०८ ठे. २०१
 बारामती घ. १६०६ ठे. १३१, घ.
 १६०९ ठे. २४८
 बाळवडी घ. १६१० ठे. २६०
 बाळमट गोठावी घ. १६०१ ठे. २८२,
 घ. १६१० ठे. २६४
 बाळाजी ठाळवी कुळकर्णी तुमा प्रांत
 चेळळ घ. १६०३ ठे. ४०, घ.
 १६०४ ठे. ६९
 बाळाजी मारकर देवाधिकारी प्रां.
 कोरगाळ घ. १६०३ ठे. ४३
 बा (ठ) छोळी मोकदम रंभापूर घ.
 १६०३ ठे. ५५
 बावय (बा)ण घ. १६१० ठे. २७०,
 २७१
 बाबळतुरवटे घ. १६१० ठे. २८८
 बाबा याकूद फकीर पु. १०५ घ. १६०२
 बासेर घ. १६०७ ठे. १६३

बाळमट भारवीकर ठपाव्ये घ.
 १६०९ ठे. २५३
 बाळकृष्णमट नागेधमट काळे घ.
 १६०९ ठे. २३१
 बाळाची भावची ठार पु. १०८
 घ. १६०३ काठोक
 बाळाची कृष्ण मुगाधिकारी घ. १६०२
 ठे. ३
 बाळाजी ठाठजी घ. १६१० ठे. २७७
 बाळाजी नार्क लोपडे घ. १६०७
 ठे. १६१
 बाळाजी बापूजी देवपांडे घ. १६०७
 ठे. १८६-८७
 बादिबडे घ. १६०२ ठे. २४
 बादे-घाहामाळम बाळतो घ. १६०५
 पु. ११५
 बिदर (परगणे) घ. १६०८ ठे.
 २०४
 बि(वि)का(ळा)ची ठा बाकण घ.
 १६०२ ठे. १२, घ. १६०५ ठे.
 ११४, घ. १६०४ ठे. ७२
 बेबीनमोटी घ. १६०२ ठे. ९
 बेटबाळ प्रांत घ. १६०९ ठे. २५३
 बेळगांव घ. १६०९ पु. ११९
 बोरगांव घ. १६०८ ठे. २०५
 बोरघाट पु. ११६ घ. १६०६ पोष
 बोरले घ. १६०३ ठे. ५५
 बोयळे घ. १६१० ठे. २७८
 बासगमी घ. १६०७ ठे. १७७
 भगवंतराव माधवराव सुबेदार (तेर.
 दळ) घ. १६०५ ठे. ९१, ९२
 भगवंतसिंग घ. १६०५ ठे. ११८
 मट गोठावी घ. १६०२-०३ ठे.

- १५, १६, ४३, घा. १६०९ ले. २२३
 मबरे पृ. ११४
 भवानीबाई जन्म-छ. संभाजीराजे
 यांची मुलगी पृ. १००
 भागानगर : छे. १८१, घा. १६१०
 के. २९५, घा. १६०५ पृ. ११४,
 घा. १६०७ पृ. ११७, घा. १६०८
 पृ. ११८, १२०
 मान मडवळ पडलेकर घा. १६०३
 ले. ५४
 मानजी घा. १६०४ ले. ७१
 मानजी गोपाळ घा. १६०२ कराडचे
 देवाधिकारी व देगाक ले. २,
 १३, १७, ३५; घा. १६०३
 के. ३६, घा. १६०६ ले. २२१
 भानजी देसाई घा. १६०५ ले. ११५
 भाळवणी घा. १६०९ ले. २२२
 भांगरेवाडी घा. १६०६ के. १४२
 भिकाजी घा. १६०९ ले. २३१
 भिकाजी नाईक सांवल देसाई-मोव.
 गड घा. १६०८ ले. २०७
 भिकाराम गोठावी-संभाजी हमारका-
 कडीळ पृ. १२०
 भिबरे घा. १६०४ के. ८२
 भिवंडी-मांती बाळपोळ घा. १६०३
 माप ते फरसुन पृ. ११०, घा.
 १६०८ पृ. ११८
 भीमगड घा. १६०२ ले. २४, घा.
 १६०५ माप पृ. ११५
 भीमावीर घा. १६१० पृ. ११९
 भीम(म)गड घा. १६०८ ले. २०७
 भुक्रम घा. १६१० के. २६५
 भुगाव घा. १६१० के. १६५, १६९
 भुजबळगळ कोपळ घा. १६०७ ले.
 १४८, घा. १६०९ के. १२९
 भुपाळगड पृ. १००
 भैरवभट्ट महाबलेश्वरकर घा. १६०५
 ले. ११४
 भोर घा. १६०८ ले. २११, घा.
 १६०९ ले. २१९
 भोसले घा. १६१० ले. २९०
 मकडुळखान सुमेदार घा. १६०७
 ले. १८२
 मकाजी देघारखक घा. १६०८ ले.
 १९७
 मखमूख खुर्द घा. १६०६ के. १२९
 मडसिंगे घा. १६०९ ले. २२२
 मणेरी घा. १६१० के. २८९, २९०
 मठाजी नायक घा. १६०७ ले. १६१
 मदावनजी दावळजी घा. १६०६
 ले. १२८
 मना चौगुडा घा. १६०९ के. २३०
 मनाजी शंकरनीळकंठराव घा. १६१०
 ले. २७६
 ममराबाद (परगणे) घा. १६०२
 के. ९
 मळकापूर घा. १६१० के. २६१
 मळकापूर घा. १६०२ के. ११, घा.
 १६०४ के. ७२
 मळारी चौपदार मिर्सा घा. १६०६
 के. १३१
 महारगोठावी-घा. १६०२ नाडोली-
 कऱ्हाड के. २ पृ. १०२
 महार नरजू हरी घा. १६०३ के. २४
 महार रंगनाथ पोतवार विद्याळगड
 घा. १६०४ के. ८४
 मळिकभाई घा. १६०५ के. ११०

મલિકંબર ઘ. ૧૬૦૨ છે. ૩૩, ઘ.
૧૬૦૪ છે. ૮૮

મહેનૂર ઘ. ૧૬૦૯ છે. ૨૪૪

મઘ(સ)ઝલ્લાન ઘ. ૧૬૦૨ છે. ૧૪
છે. ૧૮૧ પૃ. ૧૦૧ ઘ.
૧૬૦૫ માદ્રપદ-પૃ. ૧૧૫ ઝલો.
નીમ યેતો ૧૬૦૫ માર્ગ. પૃ. ૧૧૫

મહુરે(શ) ઘ. ૧૬૦૩ છે. ૫૦, ઘ.
ઘ. ૧૬૦૬ છે. ૧૨૩ ઘ. ૧૬૦૨
છે. ૧૬, ઘ. ૧૬૦૪ છે. ૮૬,
ઘ. ૧૬૦૬ છે. ૧૩૬, ૧૩૭,
ઘ. ૧૬૦૮ છે. ૨૧૮ ઘ. ૧૬૦૯
છે. ૨૩૬, ઘ. ૧૬૧૧ છે.
૨૯૮

મહંમદ કાસીમ ઘ. ૧૬૦૭ છે. ૧૪૬,
૧૪૭

મહમદસાન શાકેનિવીશ ઘ. ૧૬૦૭
છે. ૧૭૧

મહમદ ઘરીફ ઘ. ૧૬૦૯ છે. ૨૪૭

મહમદ મુબેશાર ઘ. ૧૬૦૫ છે. ૯૦

મહાદાસી કમલાકર રવટે કુલકર્ણી-
ચિંચવટ ઘ. ૧૬૦૪ છે. ૭૪

મહાદાસી ગોસાધી ઘ. ૧૬૦૫ છે. ૧૧૬

મહાદાસી યમાજી ચોક્કીશ ઘ. ૧૬૦૫
છે. ૧૦૭

મહાદાસી સામરાજ છે. ૨૭

મહાદાસી મુલતાનસી વટેલ વગદલે
મસૂર ઘ. ૧૬૦૪ છે. ૮૬
ઘ. ૧૬૦૬ છે. ૧૩૭,

મહાદોશા તુકોશા ગોસાધી-દેહૂકર ઘ.
૧૬૦૨ છે. ૫

મહાબલે માખલે)મર ઘ. ૧૬૦૧ છે.
૧૯, ઘ. ૧૬૦૩ છે. ૫૧

મહારાષ્ટ્ર કોકળ ઘ. ૧૬૦૮ છે. ૧૮૯

મલેશાસી ઘ. ૧૬૦૩ છે. ૫૩

માખ(સી)ગાંધ ઘ. ૧૬૦૪ છે. ૬૦

ઘ. ૧૬૦૮ છે. ૨૦૫

માઝિરદે(મોજે) ઘ. ૧૬૦૨ છે. ૧૮

માળ ઘ. ૧૬૦૩ છે. ૪૬, ઘ. ૧૬૦૪,
છે. ૮૭, ઘ. ૧૬૦૭ છે. ૧૬૮,
ઘ. ૧૬૦૯, છે. ૨૨૨

માળકાઈ અવાઠ પ્રતાપસી સોનાજી
ઘ. ૧૬૧૦ છે. ૨૮૩

માળકોજી રાહૂજી પાટીલ વગદલે
ઘ. ૧૬૦૭ છે. ૧૫૦, ઘ. ૧૬૦૯
છે. ૨૩૬

માળેગાથ ઘ. ૧૬૦૯ છે. ૨૨૨

માદળાવર હાઝા ઘ. ૧૬૦૭ પૃ. ૧૧૭

માખરાજ છે. ૧૮૧

માનપાતા વત્તદ કાનોતી રાજે પ્રમા-
વલીકર ઘ. ૧૬૧૦ છે. ૨૯૦

માનાસી મોરે ૧૬૦૪ વૈશાલ પૃ. ૧૧૧,
૧૬૦૬ કાર્તિક પૃ. ૧૧૬, ઘ.,
૧૬૧૦ પૃ. ૧૧૯

માનૂરસાન ઘ. ૧૬૦૫ છે. ૧૦૭

માયનાઈક મંઢારી હંમજાંબર પાઠવિલે
૧૬૦૪ વૈશાલ પૃ. ૧૧૧

મારુલ તર્ક ઘ. ૧૬૦૨ છે. ૨

માલસી રામસી યાદવ ઘ. ૧૬૦૯
છે. ૨૩૨

માલોજી દત્તવારરાવ સરનાઈક ઘ.-
૧૬૧૦ છે. ૨૬૦

માલોજી પોલ ઘ. ૧૬૦૫ છે. ૯૪

માલોજી વરદ ટોકોસી ઘ. ૧૬૦૭
છે. ૧૬૫

માલોસીરાવ પોરવટે ઘ. ૧૬૦૨ છે. ૯

- माखल प्रांत घ. १६०७ के. १८४,
 १६०९ के. २४६ घ. १६१०,
 २६५, २६९, २७०
 मासू घ., १६१० के. २८८
 मासागड घ. १६०५ के. ११९
 माहादजी घ. १६०६ के. १३६
 माहादजी नरतो घ. १६०९ के. २३६
 माहादजी राहुजी अगदळा घ. १६०७
 के. १५०
 माहामको अनंत देवकुडकरणी कुडाळ
 घ. १६१० के. २८०
 माळधिरव घ. १६०९ के. २३९ -
 मांडदेवबा लडा घ. १६०७ के. १८४
 मजरे घ. १६०८ के. २०७
 मिरव (किला) घ. १६०७ के. १५७,
 लर्माखान घ. ११२ घ. १६०४
 मापाट भावम-मोगल येठात;
 घ. १६०८ घ. ११७
 निरमाखान घ. १६०३ के. ५४
 निरमाखान रिछेखान घ. १६१०
 के. २६७
 निर्मा घ. १६१० के. २९२
 निष्पंथवा के. २७६
 निर्मां लुङ्गुका वेग घ. १६०९
 के. २४५
 मोर दीळ के. १८१
 मुकरवखान घ. १६०९ के. २२८
 मुकविळाखान घ. १६०७ के. १४६
 मुकुंद कुरबी तारगावकर पाटीळ
 घ. १६०३ के. ४४
 मुकुंद नायक घ. १६०२ के. २४
 मुकुंद पंकर हवाळदार घ. १६०७
 के. १७४
 मुकुंदजी पोपटे घ. १६०८ के. १९८
 मुस्तारखान घ. १६०४ के. ६४
 मुगताई अयाळ हिराजी प्रतापजी
 घ. १६१० के. २८३
 मुद्रक घ. १६०२ के. ९
 मुषोजी बणगोजी नार्क के. ४९
 मुषोळ = मुकविळ घ. १६०५ के.
 ८९, ९२, १०३, १०४, घ.
 १६०७ के. १६७
 मुरशीह कुर्खखान के. ६३
 मुरारी लंकेराव भगत घ. १६०८
 के. २००
 मुन्दे घ. १६१०; के. २७२ घ. १६११;
 के. २९६
 मुळगुंद घ. १६०८ के. १९०
 मुला भवदुला घ. १६०७ के. १७६१
 मुताहदखान घ. १६०९ के. २२८
 मुंबई (बंदर) घ. १६०९ के. २४३
 घ. १०३, १०५, मांठात घांठवा
 घ. १०६, १०८, घ. १०९, १११
 मूर्तवाखान घ. १६०५ के. ११५
 मूर्तजाबाद लर्फ येळळ घ. १६०७
 के. १८५, घ. १६०९; के. २४०
 २४१, २५६
 मेपघाम (ठेरे) कुडकणी घ. १६१०
 के. २६५; २६९; २७०
 मेठ (ठे) घ. १६०७ के. १७६,
 घ. १६०८ के. १९९, घ. १६०९
 के. २५२
 मेराळ गोसावी घ. १६०८ के. २००
 मोगळ-सला घ. १६०७ घ. ११७
 मोरगाऊ मोरेश्वर घ. १६०२ के. २९,
 २३, २४; घ. १६०३ के. ४८,
 ४९, घ. १६०५ के. ११६
 मोरेश्वर पंडितराय-ई-घ. १६०२

के. ३५, घ. १६०३ ले. ३६,
 ४३, ५०, घ. १६०६ ले. १२५,
 १४०, घ. १६०७ ले. १८०,
 घ. १६०८ ले. १८९
 मोरेश्वरमठ घ. १६०९ के. २४२
 मोरो पंडित पृ. १०५
 मोरो त्रिमल घ. १६०२ के. १९
 मोरोपंत पेशवे पृ. १०१, १०२,
 १०३, रायगढी मृत्यु पृ. १०४
 मोरो भास्कर कारखाननीस घ. १६०९
 के. २२१
 मोरो विठळ (होनप) देशकुळकर्णी
 घ. १६०६ के. १४३, १४४
 मोसे खोरे घ. १६०४ ले. ८१
 मोहनी बाबा घ. १६०५ के. ९३
 मोहळ घ. १६०४ ले. ८४
 मौनी गोसावी (ईश्वर पुरुष) घ.
 १६०२ ले. ६, ७; घ. १६०८
 के. २०२
 मईवड घ. १६०७ ले. १६८, घ.
 १६०९ ले. २२२
 येकोजी राजे = व्यंकोजी तंजावर येथे
 मृत्यु घ. १६०६ पौष पृ. ११६
 याचपास्तान नाईक घ. १६०९
 पृ. ११८
 यादपा जखापा देसाई पाा तेरदळ
 घ. १६०५ के. ९२
 येस्तयारखान सीदागर घ. १६१०
 के. २५८
 येतमादखान घ. १६०६ ले. ११२
 येतमादपूर घ. १६०९ ले. २३७,
 २३८
 (ए)येतजी फज्द घ. १६०९ के.

२५६, घ. १६११ ले. २६८,
 पृ. १२०
 येसवंतराव धनंत सुमेदार घ. १६०७
 ले. १८५
 येसवंतराज भाऊजीराउ मांगरे घ.
 १६०६ ले. १४२
 येसाजी कंक सरनोबत घ. १६०७
 ले. १५२, १६०५ कार्तिक पृ.
 ११५, घ. १६१० पृ. ११९
 येसाजी गोविंद सरसुमेदार-संगमनेर
 घ. १६०८ के. १९७
 येसाजी जसवंतराव घ. १६०८ ले.
 २०७
 येसाजी मल्हार देशाचिकारी प्रां. बाई
 घ. १६०२ ले. १८, २७, घ.
 १६०९ ले. २३५
 येसाजी संताजी देशमुख घ. १६०७
 ले. १८६-८७
 येसुबाई (संभाजीची बायको) पुत्र-
 जन्म (शिवाजी = घाटू) १६०४
 वैशाख पृ. ११२ व ले. ७०
 रत्नमाजी बाबाजी सुमेदार घ. १६०८
 के. १९६
 रघुनाथ देव स्वामी घ. १६०२ के.
 १०, १३, १६
 रघुनाथ नारायण हणमंते भमात्य घ.
 १६०७ ले. १५९, संभाजीने कैद
 (चंदी येथे) पृ. १०६; संभाजीस
 भेटले-१६०४ पौष पृ. ११४;
 मृत्यु १६०५ वैशाख पृ. ११४
 रघुनाथ पंडित घ. १६०२ ले. ३
 शुंखळा बड पृ. १०६
 रघुनाथ मट(ट्ट) घ. १६०२ ले. १२,
 घ. १६०५ ले. ११४

रघुनाथभट पंडितराय नवहस्त घ. १६०४ ले. ६१
 रघोजी भरीरराज घ. १६०६ ले. ३८
 रजवखान घ. १६०९ ले. २२९
 रजाजी राजत घ. १६०३ ले. ५५
 रणमस्तखान घ. १६०९ ले. ३३,
 ले. १८१, घ. १६०३ फासगुन
 पु. ११०, घ. १६०४ मार्गशीर्ष
 पु. ११४, -कल्याणस मुकाम
 घ. १६०४ मार्ग. पु. ११४, घ.
 १६०५ चैत्र पु. ११४, -विजा-
 पुरास वेढा पु. ११६ घ. १६०७
 रतनापूर (रंभापूर) घ. १६०३ ले. ५५
 रतनोजी नाईक घ. १६१० ले. २८०
 रसूलखान मयाणी घ. १६०५ ले. १०७
 रसूलपूर घ. १६०८ पृ. ११७
 रंगाजी सबनीस घ. १६०६ ले. १३८
 रंगो विश्वनाथ दे० टी प्रा. कन्हाड
 घ. १६०६ ले. १४०, घ. १६०७
 ले. १६६, १८०
 रंगोमापंत घ. १६०५ ले. ११०
 रंगोबा मावळंगकर घ. १६०७ ले.
 १५६
 रंभापूर (रतनापूर) घ. १६०३ ले. ५५
 राजसाहेब देशमुख ता कानदखोरे
 घ. १६०४ ले. ८१
 राघो अनंत घ. १६०२ ले. २६
 राघो काकाजी घ. १६०९ ले. २२२
 राघो विश्वनाथ सुमेदार प्रांत चेऊळ
 घ. १६०४ ले. ६९, घ. १६०५
 ले. ११९
 राघोस्वानंद बापोजी दिवाकर चिमण-
 गांवकर घ. १६०२ ले. २८
 राजकोट (क्रिके) घ. १६१० ले. २५५

राजगड घ. १६०९ ले. २३४, २३६;
 पु. १०० (संभाजीचे आगमन)
 राजपुरी घ. १६१० पृ. ११९
 राजमाची घ. १६०९ पृ. ११८
 राजाराम छत्र० घ. १६१० पु. ११९
 राजरूप वरद संभाजी भोसले घ.
 १६०२-०३ ले. १, ३७, ४७,
 ६३, घ. १६०५ ले. ११८, घ.
 १६०६ ले. १२२
 राजापूर(री) घ. १६०६ ले. १२५,
 १३०; घ. १६०७ ले. १५१,
 घ. १६०९ ले. २५०, २५१;
 घ. १६१० ले. २५८
 राजापूर पु. १०२, १६०५ वैद्याल
 पु. ११४-कर घ. १६०९ ले.
 २४०, २४१
 राजाराम पृ. १०१, १०२ (रायटीवर)
 मंचकारुट फेले पृ. १०२, कैदेत
 ठेवके पु. १०३
 राजूर घ. १६०९ ले. २४२
 रामघाट घ. १६०५ पौष पृ. ११५
 रामचंद्र (चाफळ) घ. १६०२ ले. २६
 रामचंद्र दसाजी मुतालीक घ. १६०३
 ले. ३९
 रामचंद्रपंत ले. १८१
 रामचंद्र शाबाजी देसपांडिये घ. १६०९
 ले. २४५, घ. १६१० ले. २८५
 रामचंद्रभट केशवभट पंडित (पुणेहित)
 घ. १६०६ ले. २३०,
 रामजी घ. १६०४ ले. ७१
 रामदास समर्थ घ. १६०२ ले. १०,
 ११, १२, १५; घ. १६०३
 ले. ८२, घ. १६०४ ले. ६७,

घ. १६०७ ले. १७६; समाविश्य
 १६०३ माघ पृ. ११०
 रामनाथ मंडारी घ. १६०७ ले. ११७
 रामभट घ. १६०९ ले. २२३
 रामभट गोपालभट अमिहोत्री मामले-
 श्वरकर घ. १६०३ ले. ५१
 रामसेज (किल्ला) पृ. १११, घ.
 १६०४ चैत्र, मोगलांनी घेतला,
 घ. १६०४ आषाढ भावण पृ.
 ११२, घानदीखानाचा वेढा उठला
 १६०४ भाद्रपद पृ. ११३
 रामाजी घ. १६०९ ले. २३२
 रामाजी आपाजी हवालदार ता तुंडीळ
 घ. १६०२ ले. ३२
 रामाजी गोविंद घ. १६०९ ले.
 २५०, २५१
 रामाजी भानोबा घ. १६०९ ले. २५६
 रामाजी महादेव हवालदार घ. १६०९
 ले. २५६
 रामाजी लुभाजी देशकुलकर्णी घ.
 १६०३ ले. ४१
 रामाजी सोनाजी भादिकारी घ. १६१०
 ले. २८३
 रामेश्वरभट बालभट उपाध्ये आरवीकर
 घ. १६०९ ले. २४४, घ. १६१०
 ले. २६८
 रायरी रायगड घ. १६०२ ले. (१),
 २८, घ. १६०३ ले. ४९, घ.
 १६०४ ले. ६१, घ. १६०५
 ले. ९८, १०७ घ. १६०६
 ले. १३७, घ. १६०८ ले. १८९
 घ. १६०९ ले. २३९, घ. १६०७
 ले. १८५, घ. १६१० ले. २७७,
 शिवाजीचा मृत्यु पृ. १०१, राय-

गढी बराबर झाली पृ. १०२
 पृ. १०३, १०४ (मोत्याची वृष्टि
 आणवली, मोरोपंताचा मृत्यु पृ.
 १०४, संभाजी पृ. १०५, ११५
 (पौष १६०५), पृ. ११६ (कार्तिक
 १६०६) पृ. ११९ राजाराम
 पृ. १०२; ले. २३६
 रायाजी काटकर घ. १६०३ ले. ४५
 रायाजी जनार्दन घ. १६०९ ले. २३१
 रायाजी तोडकरी हवालदार घ. १६१०
 ले. २६०
 रायाजी सदकप्रभु हवालदार घ. १६०७
 ले. १४९, १७७, घ. १६०८
 ले. २१३
 रायाजी सामराज घ. १६०९ ले. २२९,
 घ. १६१० ले. २५८, २६६
 रायेशाग घ. १६०४ ले. ७७
 रावजी पंडित पृ. १०१
 रावराजे महालीजी बहादर घोरपडे
 (मुघोल) घ. १६०७ ले. १६७
 राहिमखान घ. १६०७ पृ. ११६,
 विजापुरास वेढा
 राहुजी सोमनाथ कद घ. १६०६
 कार्तिक पृ. ११६
 रिसवड घ. १६०२ ले. १६
 रुद्रमठ गिबरे घ. १६०२ ले. २५,
 घ. १६०६ ले. १३९
 रुद्रमठ नीळकंठभट अमिहोत्री घ.
 १६०३ ले. ३३
 रुद्राजीपंत देसकुलकर्णी घ. १६०४
 ले. ८६
 रुद्रो चिमणाजी पंढीत घ. १६०६
 ले. १२९, १३४
 रुपाजी मोसले घ. १६०४ वैशाख

- पु. १११; रणमस्तखानाशी कढाई १६०५ चैत्र पु. ११४
 रुसूम बलद सपाजी घ. १६०३
 के. ६३, घ. १६०६ ले. १४१,
 घ. १६०७ ले. १४७
 रुसूमजी राजेसाहेब भोसले घ. १६०३
 ले. ५५, घ. १६०७ ले. १४६
 रेवदंडा-संभाजीचा वेदा १६०५
 ज्येष्ठ पु. ११४
 रेवादास गुजर घ. १६०८ ले. १९७
 रोहिडखोरे घ. १६०७ ले. १८४,
 घ. १६०८ ले. १९५, २११,
 घ. १६०९ ले. २१९, घ. १६१०
 ले. २८२
 रोहिडा किष्ठा घ. १६०७ ले. १६१,
 घ. १६०९ ले. २१९
 रोहिडाखान १६०५ चैत्र पु. ११४
 रौलोजी घोरपडे घ. १६०८ ले. १९८
 लखवा घरमा घ. १६१० के. २५५
 करवा लिंगपा देसाई घ. १६०७
 ले. १५८
 रुद्रमेश्वर घ. १६०८ ले. १९०, घ.
 १६०९ ले. २२९, २३७, २३८
 लाळजी घ. १६०८ ले. १९१
 लांबगाऊ घ. १६०३ ले. ४३
 लिंगरस घ. १६०७ ले. १७२
 लुमाजी देशकुलकर्णी घ. १६०३
 ले. ४१
 लोणी घ. १६०२ ले. २२, घ. १६०९
 ले. २४९
 मजिराबाद घ. १६०९ ले. २२२
 मडतुंबी घ. १६०७ ले. १८४
 मडीगाऊ घ. १६०२ ले. १६
 महु घा। घ. १६१० ले. २९३, २९५,
 संभाजीस्मारक पु. १२०
 मरली घ. १६०८ ले. २०६
 मराठ-वन्हाड घ. १६०५ ले. ११८,
 घ. १६०६ ले. १३६,
 मलणी १६०५ वैशाख पु. ११४
 मळसेटी घ. १६०५ ले. ११०
 मळूज घ. १६०७ ले. १५८
 माई प्रांत (परगणा) घ. १६०२
 ले. १८, घ. १६०३ ले. ३९,
 ४६, ५३, ५६; घ. १६०४
 ले. ६२, ७९; घ. १६०५ ले.
 १०१, ११३; घ. १६०७ ले.
 १६१, २६९-७०; घ. १६०८
 ले. २०३, घ. १६०९ ले. २३५,
 घ. १६१० ले. २७२, २७५;
 घ. १६११ ले. २९६
 माकुरडे तर्फ सिराले घ. १६०२
 ले. १२
 माघोजी राजत घोडपारगांव घ.
 १६०३ ले. ५५
 माघोली घ. १६०८ ले. १९१, घ.
 १६११ ले. २९६, २९७
 माडेगाऊ घ. १६०९ ले. २२२
 मारणाकडेत घ. १६१० ले. २६१
 मारणे घ. १६०४ ले. ७२
 माराणशी घ. १६०२ ले. २५
 मादण घ. १६०२ ले. १२
 मासुदेव गोसावी-मठ कन्हेरी घ.
 १६०२ ले. १८
 मासुदेव बालकृष्ण घ. १६०२ ले. १५
 मासुदेवमठ घाममठ धर्माधिकारी-
 संभाजी स्मारकाकडीक पु. १२०

बासुदेवभट्ट सकरे पुरोहित श. १६०७
ले. १५६

बाहागांव श. १६०७ ले. १६६

विचित्रगड श. १६०७ ले. १६१,
१६२

विजयसिंह श. १६०४ ले. ६४

(वि)विजा(व्या)पूर श. १६०५ ले.
१०६, १०७; श. १६०८ ले.
२०४, श. १६०९ ले. २२९,
श. १६१० ले. २९५, श. १६०५
मार्ग. पु. ११५, श. १६०७ पु.
११६, ११७ (वेढा), श. १६०८
पु. ११८, ११९

विठल श. १६०४ ले. ६०

विठल गंगाधर श. १६०९ ले. २२७

विठल शंकर देशाधिकारी प्रां. जावली
श. १६०५ ले. ११२

विठोजी कराले (कराले) श. १६१०
ले. २८६

विठोजी काका श. १६०४ ले. ८१

विठोजी घोरपडे श. १६०८ ले. १९८

विठोजी बापूजी श. १६०७ ले. १८५

विठोजी बाबाजी देशमुख श. १६०७
ले. १८६-८७

विठोजी शिंदे (बोंडपारगाव) श.
१६०३ ले. ५५

विठोजी सिकें श. १६१० ले. २८८

विठोजी हेबतराऊ श. १६१० ले.
२७८

विद्यापूर विजापूर पहा ले. १८१

विनायक उमाजी सुमेदार देशाधि-
कारी प्रां. पुणे श. १६०२ ले.
५, ३८, श. १६०३ ले. ४८,
५७, श. १६०४ ले. ७४

विनायक उमाजी सुमेदार श. १६०५
ले. ९९, ११६

विलदेवी श. १६०९ ले. २४२

विश्वनाथभट्ट ठकार, (पुरंदर) श.
१६०५ ले. ९८

विशालगड श. १६०४ ले. ८४

विष्णुभट्ट श. १६०७ ले. १५६

विंसाजी कुमदेऊ सुमेदार-चेऊल श.
१६१० ले. २७७

विंसाजी गोब प्रभु देशकुलकर्णी ता
कानदखोरे श. १६०४ ले. ८१

विंसाजी माणकेश्वर देशपांडिये श.
१६०७ ले. १६३, श. १६१०
ले. २६०

विंहर श. १६०४ ले. ८१

वीर श. १६०६ ले. १४४

वेलापूर श. १६०७ ले. १६८

वेंकटीभट्ट काशिनाथ भट्ट वारणशीकर
श. १६०७ ले. १५८

वेंकाजी जिबाजी हवालदार. पुणे श.
१६०३ ले. ४८

वेंकाजी रुद्र मुख्य दोरी प्रां. क=हाड
श. १६०५ ले. १२०

वेंगुलें श. १६०६ ले. १२१

व्यंकटेशदाजी चन्नभट्ट श. १६०२
ले. ४

व्यंकटाद्री-बंधमुक्त पृ. १०१

व्यंकटी हगरस श. १६०८ ले. १९८

व्यंकोली-यकोजी राजे तंजावर मृत्यु
१६०६ पौष पृ. ११६

(स)शर्जाखान श. १६०५ ले. ८९,
९०, १०३, १०४, १०५; श.
१६०७ ले. १७५, ले. १८१,
श. १६०८ ले. ११७, ११८

वर्जापुर श. १६०५ ले. ९०, ९१,
९२, १०३; श. १६०६ ले. १२४

(शाहाजादा) शाहमलम पृ. १००, पृ.
११५, (१६०५ पौष) कुडाल
व बांदे पाळतो, शेकस येथे रहातो
श. १६०६ वैशाख पृ. ११६,
श. १६०७ पृ. ११७

शाहाजी महाराज (राजे) ले. १४३,
२००, २५३, २९८

शंकराचार्य-भुंगेरीमठ श. १६०८
ले. २१४

शंकराजी कृष्ण गुमास्ते श. १६०९
ले. २४५

शंकराजी नागनाथ कुलकर्णी श.
१६०९ ले. २४२

शंकराजी नारायण (सचीव) श.
१६०७ ले. १८४, श. १६०८
ले. २११, श. १६१० ले. २६०,
२७८

शंकराजी नीलकंठराज(व) श. १६०३
ले. ४५, श. १६०४ ले. ७३,
श. १६०५ ले. १००

शंभू, छत्रपती, राजा संभाजी, श.
१६०२ ले. २, ५, ६, ७, ८,
१०, ११, १२, १३, १५, १६,
१७ ते २३, २८, ३९; श.
१६०३ ले. ३९, ५१, ५२,
६५, स्वामी श. १६०४ ले. ६६,
६७, ७१, ७२, ८८; श. १६०५
ले. ११२, ११३, १२०, १५१
-५२; श. १६०७ ले. १३२,
१६६, १६९, १७०; श. १६०८
ले. २०२, श. १६०९ ले. २३३,

२३५; श. १६१० ले. २५७,
२६२ संभाजी पहा

शंभुदेऊ वर्माधिकारी श. १६१०,
ले. २७३

शाबदीखान श. १६०३ ले. ५७,
श. १६०५ ले. ११३, रामसेज
किर्यास वेढा श. १६०४ - चैत्र
पृ. १११, वैशाख पृ. १११
रुपाजी भोसले मानाजी मोरे
बरोबर बढाई; पुण्यात मुक्काम-
श. १६०५ कार्तिक पृ. ११५,
निजामपूर मारतो श. १६०५
पौष पृ. ११५, गांगोलीस श.
१६०६ पृ. ११६, श. १६०८
पृ. ११८

शामजी नाईक पुंढे कर्नाटकचा कार-
भार पृ. १०६-०७, कैद पृ. १०८
शामजी केदार दत्तरवार श. १६०७
ले. १६०

शामदास मोहनीदास श. १६०७
ले. १५४

शाहमकस श. १६०७ ले. १३१
शाहापूर श. १६०२ ले. १६, श.
१६०७ ले. १६६

शाहू-जन्म श. १६०४ ले. ७०,
-संभाजीचे स्मारक बांधतो श.
१६१० ले. २९३, २९५, पृ. १२०
शिकंदर सुलतान अदिल० श. १६०८
पृ. ११७

शिकंदर उर्फ बदामी (किले) श.
१६०७ ले. १५५

शिकंदर कादिर श. १६०७ ले. १५७
शिदोजी बाबब हवालदार श. १६०७
ले. १६१

शिरके घ. १६१० पृ. ११९
 शिरबडे घ. १६०७ ले. २३६
 शिरबळ घ. १६०७ ले. १६१, १६२
 शिरोडे घ. १६०७ ले. १५०
 शिराळे परगणा घ. १६०४ ले. ७९,
 घ. १६१० ले. २६१, २६७
 शिबजी घ. १६०७ ले. १६१
 शिबजी जेधे घ. १६०७ ले. १६१,
 १६२
 शिबघर घ. १६०४ ले. ६०
 शिबमट बोतिसी-पुरंदरे घ. १६०५
 ले. ९८, घ. १६०९ ले. २२१
 शिवराम (कल्याणी) घ. १६०५
 ले. १०२
 शिवराम स्वामी घ. १६०७ ले. १७९
 शिवरामेश्वर घ. १६०७ ले. १७९
 शिवाजी = कै. स्वामी = अयासादेव
 छत्रपती भोसले, ले. २, १०, ११,
 १७, २२, ३९, ५१, ६०, ६५,
 ७९, ८८, ९८, १११, ११२,
 १२१, १३०, १४९, १७३,
 २०२, २१७, २२३, २३५,
 २७६, २७८, २९५, २९८;
 शिवाजी (जयसिंगाची मेट) पृ.
 ९९, (भौरंगजेबाची मेट) पृ. ९९,
 आगरियातून पत्तायन पृ. ९९,
 संभाजीबरोबर राजगडास आगमन
 पृ. १००, विजापूरकराची युद्ध
 पृ. १००, शिवाजीची संभाजीची
 पन्हाळपास मेट पृ. १०१, राय
 गडावर मृत्यु पृ. १०१, १०२,
 १०३
 शिवाजी-नंदुरबारच्या अभिमान्याचा
 मुळगा पृ. ११९

शिवाजी (नाइकवाडी) घ. १६०७
 ले. १५०
 शिवाजी विठ्ठल मुजुमदार १. १६०७
 ले. १५५
 शिवाजी शेंडगे घ. १६०९ ले. २४९
 शिंगणवाडी (मोजे) घ. १६०२
 ले. १७
 शेवस (विजापूरजवळील गांव)
 घ. १६०६ वैशाख = पृ. ११६
 भीगांव (ता.) घ. १६१० ले. २५५
 भीनिवासमट आपाभट जोसी करकरा
 घ. १६०३ ले. ४३
 भीनिवास वेंकटाचरी देसाई (गदग)
 घ. १६०२ ले. १४, घ. १६०६
 ले. १२९, १३४, १३५; घ.
 १६०७ ले. १६४, १७५; घ.
 १६१० ले. २५८
 भीनिवासमट वेंकटमट घ. १६०१
 ले. ९
 भीनिशासाचार्य नरहराचार्य वैठणकर
 घ. १६०९ ले. २५४
 भीवाजी सिवप्रभु हवालदार घ.
 १६१० ले. २६५
 भीरंगपटणकर १६०४ वैश्व पृ. १११
 भीरभंनगड घ. १६०९ ले. २१९
 भुंगारपूर पृ. १००
 चईबाई (संभाजीची आई) मृत्यु
 पृ. ९९
 छलंमट ठकार पुरंदर घ. १६०५
 ले. ९८
 लखन(न)गड घ. १६०२ ले. २०, २६,
 घ. १६०४ ले. ६५, ७१, घ.
 १६०७ ले. १७६, घ. १६०८
 ले. १९९

सनगाजी श. १६०७ ले. १८५
 सटवोजी (बाबाजी) भोसले श. १६०६
 ले. १३६, १३७
 सदानंद गोसावी श. १६०३ ले. ५३
 सदानंद मठ-निंब श. १६०३ ले.
 ४६, श. १६०४ ले. ७९
 सफीखान दिवान श. १६११ ले.
 १९४
 समर्थ (= रामदासस्वामी पहा) श.
 १६०३ ले. ८२
 सयाजी परसोजी भोसले श. १६०३
 ले. ४७
 सय्यद शेरखान श. १६०७ ले. १६५
 सरदेसाई (प्रतापराज) श. १६०२
 ले. २४
 सर्जाखान श. १६०४, १६०५ पृ.
 १११, मिरजला ससैन्य येतो १६०४
 आषाढ श्रावण पृ. ११२, पृ. ११३
 १६०४ आश्वीन-सर्जाखान पहा
 सर्जाराज जेधे (घा) श. १६०७
 ले. १६१, १६२; श. १६०८ ले.
 २१६, पृ. ९९; श. १६०९ पृ. ११८
 संकराजी जुझारराज देशमुख श.
 १६१० ले. २६३
 संगमनेर (परगणे) श. १६०३ ले.
 ४७, श. १६०८ ले. ११७,
 (तालुका) श. १६०६ ले. १३०,
 श. १६०९ ले. २२८, श. १६१०
 ले. २६२, २७९, २८८
 संगमेश्वर महाल श. १६०७ ले. १५६,
 श. १६१० पृ. ११९
 संताजी श. १६०६ ले. १३६
 संताजी निंबाळकर श. १६०७ ले.
 १६१, १६२

संताजी भिवजी खड्गण पाटील
 कोणेगाऊ श. १६०४ ले. ८६
 संताजी यमाजी सरमिरा श. १६०५
 ले. ११३
 संताजी विठोजी हेक्टराव सिलिंकर
 दोख श. १६१० ले. २६०, २७८
 शिव (१) छत्रपती-संभाजी श. १६०२
 ले. २४
 संभाजी, छत्रपती, राजा, श. १६०२
 ले. २, ३, ४, २६, २८, ३१
 ले. ६५, ७२, श. १६०३ ले. ८२,
 श. १६०४ ले. ८७, श. १६०५
 ले. १०३ श. १६०६ ले. १२६,
 १३३, श. १६०७ ले. १५१,
 १६१, १८१, श. १६०८
 ले. १८९, १९६, श. १६०९
 ले. २२८, २४३, श. १६१०
 ले. २७१, श. १६१० ले. २७९,
 २८१, २८८, २९३, २९५, श.
 १६११ ले. २९८-जन्म पृ. ९९,
 संभाजीस मोगलातर्फे पंचहजारी
 मिळते, संभाजीचे औरंगजेबाक्या
 कैदेतून आग्न्याहून पलायन
 पृ. ९९, यशील शिवाजीबरोबर
 राजगडास आले, पृ. १०० औरं-
 गाबादेस गेले; व पन्हाळ्यास
 वास्तव्य; मुंज झाली, शृंगारपुरास
 जाऊन राहिले पृ. १००, मोगला-
 ईतून पळोन पन्हाळगडास आले,
 शिवाजीशी पन्हाळ्यास भेट,
 राज्यपद धारण केले पृ. १०१;
 पन्हाळा मुकाम; पोर्तुगीजांचे सख्य-
 त्याचे बोलणे, रामगडास आले
 पृ. १०३; रायरीस राजारामास

(संभाजी) ममतेने वागवितो पृ. १०१; मंचकारोहण केले; मोत्याची वृष्टि भाणून पाहिली; बहादुरखानाची छटाई देण्याची तयारी, केळसीस बापाककीराचे दर्शन पृ. १०४; रायगडास गेले संभाजीची सिंघा-
भ्या विरुद्ध ठकार-पत्र; पृ. १०५ रघुनाथ नारायण यांस कैद; संभा-
जीस तुकडे तुकडे करून मारिले अशी खबर रायगडावर; रायगा-
भियेक होऊन सिंहासनस्थ पृ. १०६; अकबराचे पत्र (औरंगजेबास पदच्युत करण्याविषयी) पृ. १०७; संभाजी पन्हाळ्यावर, आणाजी दचो, बाळाजी आसनी बगैरेना ठार केले पृ. १०८; बन्हाणपुरावर घात, रायरीसर येतो १६०३ आश्विन; अकबर मेट १६०३ कार्तिक पृ. १०९, दंडाराजापुरीवर सैन्य पाठविले, अलमगिरावर छटाई व संभाजीचा पद १६०४-०५ पृ. ११०; इंग्रजास निर्वाणीचा सल्ला १६०४ चैत्र पृ. १११, इंग्रजा-
वर आरमार पाठविले १६०४ वैशाख १११-११२. पुत्र (शियाजी = शाहू) = १६०४ वैशाख; पोर्तुगीजांची जहाजे पकडली १६०४ भावण; संभाजीवर सर्व बाजूने चढाई १६०४ संभा-
जीने १४ गड मोगलाकडे गेले १६०४ आषाढ भावण; विजापूर-
कराची मदत मागितली १६०४ आषाढ भावण ११२; औरंगजे-

बाबर चालून आण्याची तयारी १६०४ माद्रपद पृ. ११३; रघु-
नाथ नारायण इणमंते मेट १६०४ पौष; रायगडास गेले १६०६ पौष पृ. ११४; फोडियास गेले १६०५ कार्तिक; रायगडास १६०५ पौष पृ. ११५; मानाजी मोरे, गगा-
परपंत बगैरेस कैद केले १६०६ कार्तिक पृ. ११६, ११७; घ. १६१० पृ. ११९ वडू येथील हमारकपुंदावन १२०

संभाजी आनोजी घ. १६०३ ले. ३७
संभाजी शिवाजी-नंदुरबारचा अधि-
कारी घ. १६०९ पृ. ११९

सागरगड घ. १६०९ ले. २३९

सातारा सुभा (प्रांत) घ. १६०१ ले. ११, १६, २०; घ. १६०४ ले. ६०, ६६; घ. १६०५ ले. १२०; घ. १६०६ ले. १३२; घ. १६०७ ले. १६६; मराठी सैन्य सातार्यास आले १६०४ आषाढ भावण पृ. ११२

सादिमहमद घ. १६०९ पृ. ११८

साबाजी राजे पाटणे देसाई (मळे-
वाडी) घ. १६०३ ले. ५३, घ. १६०५ ले. ९४, १०८

सामनायक विम नायक घ. १६१० ले. २५७

सामराज काटे मनसबदार देशमुख घ. १६०९ ले. २२५, २४७

सायगा ऊ)व घ. १६०७ ले. १७६, घ. १६०८ ले. १९९, घ. १६०९ ले. २५२

सालिमगड दिल्ली घ. १६०२ ले. ३०

सावसी घ. १६०७ ले. १४८

साववड घ. १६०५ ले. ९७

साष्टी १६०५ मार्ग. पु. ११५

सांगोळा घ. १६०९ ले. २२२

सांडस घ. १६०९ ले. २४६

(शि)सिकंदर महंमद अदिलशाह

बादशहा घ. १६०२ ले. १४,

२९, घ. १६०६ ले. १२९, १३३,

१३४, १३५; घ. १६०८ ले.

२०८; १६०५ भाद्रपद पु. ११५

सिकंदरगड उर्फ बादामी घ. १६०७

ले. १६४, १७५ बादामी पहा.

सिंगणवाडी घ. १६०७ ले. १६६,

घ. १६०८ ले. २१८

सिडकोली घ. १६०५ ले. ११७

सितोजी घ. १६०६ ले. १३६

सिंदोजी फर्जेद घ. १६१० पु. ११९

सिंदगौडा भूपती देसाई घ. १६०५

ले. १०९

सिद्दी कासम, मोगळचा आरमारी

सेनापती १६०३ आश्विन पु. १०९

सिद्दी मसूद मृत्यु घ. १६०४

आश्विन पु. ११३

सिद्दी मिस्वी मृत्यु-१६०४ आश्विन

पु. ११३

सिद्दी सालिम घ. १६०२ ले. १४

सिवोसी घ. १६०४ ले. ८४

सिरगाऊ(व) घ. १६०२ ले. १६,

घ. १६०४ ले. ६०

सिरवडे (ता उंबरज) घ. १६०६

ले. १३६, १३७

सिरवळ घ. १६१० ले. २७६

सिराळे घ. १६०२ ले. १२, घ.

१६०४ ले. ७२

सिराळे प्रां. = सिराळ घ. १६०४
ले. ६२

सिरोली घ. १६१० ले. २८२

सिवजी गोसावी घ. १६०३ ले. ४९

सिवडे घ. १६०६ ले. १३६

सिवभट नीळकंठभट अग्निहोत्री करार

घ. १६०२ ले. ३५

सिवबा मुळढी घ. १६०७ ले. १८२

सिवया-मा, -पा, मुळोढी घ. १६०५

ले. ९१, ९२, ९४, १०३,

१०४, १०९, ११०

सिवराऊ सुमेदार घ. १६०५ ले. १०४

सिवसेटी मुचढी घ. १६०५ ले. १०८

सिवाजीपंत घ. १६१० ले. २८२

सिवाजी वलद गणेशभट घ. १६०३

ले. ४८

सिवाजी सुरो कारमारी घ. १६०३

ले. ३९

सिंहगड घ. १६०५ ले. ९८, घ. १६०९

ले. २२१

सुधागड घ. १६०८ ले. २१३

सुपे खुर्द-इंदापूर पा घ. १६०३ ले.

४५, घ. १६०५ ले. १००, १०७;

घ. १६०८ ले. १९३, घ. १६०९

ले. २२५, २४७, २४८, २४९

सुभानजी घ. १६०९ ले. २३२

सुभानजी देसमूल घ. १६१० ले.

२८६

सुभानजी माणकोजी घ. १६१०

ले. २८६

सुरत पु. १०५, १०७, ११३

सुराबलान घ. १६०८ ले. २०६

सुकतानजी पटेक जगदले कसबे मरा

घ. १६०४ ले. ८६

सुद्धतान माजम श. १६०५ ले. ११३
 सुद्धतान तारा पृ. ११३-१६०४ मात्र.
 पद. बंड केल्याची बातमी
 सुंदर पाटील श. १६०९ ले. २३०
 सुद्ध श. १६०२ ले. १४
 सूर्याजी प्रभु (मुजमूदार) श. १६०३
 ले. ४०
 सूर्याजी त्रिसाजी प्रभु श. १६०७
 ले. १८५
 सूर्याजी बापूजी पाटील जगदळे शिरवडे
 श. १६०९ ले. २३६
 सेख अबदळा श. १६०२ ले. ३२
 सेख दाबळ श. १६०२ ले. ३२
 सेखजी हुसैन जमुरे श. १६१०
 ले. २८३
 सेखनिजाम श. १६०९ ले. २२८,
 श. १६१० पृ. ११९
 सेख महंमद श. १६०९ ले. २२५
 सेखापूर श. १६०४ ले. ८७
 सेलगाऊ श. १६०२ ले. २२
 (सि)सेवरे (मौजे) श. १६१० ले.
 २८६, २८७
 सेंट जॉर्ज पृ. १०६
 सेद अल इसलाम श. १६१० ले.
 २९२
 सेद आदम करीम सर्जा श. १६०९
 ले. २३७, २३८
 सेद सुद्धतान श. १६०८ ले. १९२
 सोगूर श. १६०९ ले. २३७
 सोन मडवळ (=परीट) मिरासदार
 श. १६०३ ले. ५४
 सोनगाव श. १६०४ ले. ६०
 सोनजी इतवारराव श. १६०३ ले.
 ३८

सोनजी रेवजी पटेल श. १६०८ ले.
 २०५
 सोनद श. १६०९ ले. २२२
 सोनाटसोलसे श. १६०७ ले. १७४
 सोमजी बांदळ श. १६०४ ले. ७२
 सोमाजी दतो, ठार पृ. १०८
 सोमाजी नायक मावळंगकर श. १६०७
 ले. १५६
 सोयराबाई (राजारामाची आई) मृत्यु
 १६०३ आश्विन पृ. १०९
 सोळापूर श. १६०७ पृ. ११७
 हबीबखान श. १६०३ ले. ३७
 हणमया देसाई व देशकुळकर्णी श.
 १६१० ले. २६६
 हणमंत देव-चाफळ श. १६०२ ले.
 १२, १९, २०
 हणमंतराऊ ठाणेदार श. १६०९
 ले. २४८
 हणमंतराऊ हेजीब लक्ष्मेश्वरकर श.
 १६१० ले. २५८
 हणमाजी बनवरत देसाई श. १६०८
 ले. १९६
 हनुमंत गोडा श. १६१० ले. २९१
 हरजी पवार श. १६०७ ले. १६१
 हरजी राजे माहाडीक (चंदी) श.
 १६०३ ले. ५२, श. १६०९
 ले. २५४, संभाजीने-कर्नाटकाचा
 कारभार सांगितला-पृ. १०६,
 सैन्य कर्नाटकात रवाना पृ.
 १०७, ११९; श. १६०४ चैत्र
 पृ. १११, १२०
 हरबा देसाई श. १६१० ले. २८८
 हरबाजी लुमाजी देशकुळकर्णी श.
 १६०३ ले. ४१

- हरबाजी मजहब देवमूल घ. १६०९ के. २३६
 हासक घ. १६०८ के. १८९
 हरि शिवदेऊ सुवेदार व कारकून घ. १६०६ के. १२३, १२७; घ. १६०७ के. १४५, १४९
 हरीमट घ. १६०४ के. ७५
 हरिमट पटवर्धन पावस घ. १६०६ के. १२५
 हवेली (वर्क) घ. १६०४ के. ७४, ७९; घ. १६०५ के. १०१, घ. १६०८ के. १९१, घ. १६०७ के. १७२, घ. १६०९ के. २४६, घ. १६१० के. २६६, २८५, २८६; घ. १६११ के. २९६, २९७
 हसन घ. १६०२ के. ३२
 हसन मलिकान घ. १६०३ माघ पृ. ११०, कल्याणास जातो घ. १६०८ पृ. ११८, घ. १६०३ माघ वे फा. पृ. ११० संमाजीची बरीच गावे जाल्ली; घ. १६०३ माघ वे फा. संमाजीची सगडा हंभीरराय(ब) पृ. १०२, बन्हाणपूर घ. १६०२ पृ. १०५; ११२-आपाट भावण घ. १६०४; पृ. ११४, ११७
 हाऊजी घणगर घ. १६०३ के. ४५, घ. १६०५ के. १००
 हाटोख (कसबे) घ. १६०३ के. ४९
 हाबीनुळाखान घ. १६०५ के. १०६
 हावजी हेवतराऊ घ. १६१० के. २७८
 हिमातखान घ. १६०२ के. ३३
 हिरोजी हं(ड)बुळकर सुमेदार घ. १६०३ के. ४२, घ. १६०५ के. ९६, घ. १६०८ के. २०९, २१०
 हिरोजी फर्जद पृ. १०८-मकराच्या मेटीस जातो, पृ. १०८ सल्लिता व नघराणा घेऊन येतो, पृ. १०८ ठार केळे (संमाजीने)
 हिगणे घ. १६१० के. २६५
 हुकेरी पेठ घ. १६०४ के. ७७
 हुबळी घ. १६१० के. २५९
 हुब(गुं)गळी घ. १६०७ के. १६४, १७५
 हुसेनखान पठाण अदिक० सरदार घ. १६०४-०५ पृ. ११०
 देवाड बारसे घ. १६०२ के. २४
 होनगुंदे घ. १६०२ के. ९
 होनाजी बाबाजी घ. १६०९ के. २२२
 जानलिंगयन दळवी (दळवई) घ. १६०८ के. २०९

શુદ્ધિપત્ર

પાન	કેસાંક	મોઢ	માહે	પાહિજે
૧	૨	૫	‘યેયે’	‘યેયે’ નકો
૩	૮	૧, ૨	આશ્વીન, સપ્ત. ૨૩	ભાદ્રપદ, આગષ્ઠ ૨૪
૨૨	૭૯	૫	આતાહિ દેળે	આતાહિ જે બસે
૨૭	૯૧	૯		દેત અસાક તસે દેળે
			ઠાળામાસી	ઠાળામાસી = મજકુરાસી
૨૮	૯૪	૬	વાઠવિઠે	પાઠવિઠે
૨૯	૯૮	૭	‘મટ’	‘મટ’ શબ્દ નકો
૩૦	૯૯	૧	લં. ૧૫	લં. ૧૮
૩૨	૧૦૭	૧૨	શ. ૧૬૦૫	શ. ૧૬૧૦
૩૪	૧૧૦	૧૫	દ. ૧૬૮૬, માસઝા	દ. ૧૬૮૯, મસાઝા
૪૧	૧૧૩	૧	શ. ૧૬૮૬-૮૭	શ. ૧૬૦૬-૦૭
૫૨	૧૫૯	૩	નારાયણ રઘુનાથ	રઘુનાથ નારાયણ
૫૫	૧૬૮	૧	૧૬૦૭	૧૬૦૭
૫૯	૧૮૦	૨	૧૬૮૫	૧૬૮૫
૬૧	૧૮૪	૬	જામનીસ	જામનીસ
૬૩	૧૮૮	૧	૧૬૦૮ ચે.	૧૬૦૭ માસ શુ. ૭
૭૧	૨૧૭	૩	મોઠે	મોઠે
૭૪	૨૨૬	૫	પુરોહિતાંત્રી	પુરોહિતવળ
૭૫	૨૨૮	૩	પઢળારા	પઢળળારા
૮૧	૨૪૩	૮	હોઝન	હોઝ ન
૮૪	૨૫૪	૮	પેસ્તદ	પેસ્તર
૮૬	૨૫૯	૩	દેશયે	દેશાયે
૮૭	૨૬૩	૫	ઘુવા	ઘુ વા = વ
			મો	તા = તર્ક
૯૦	૨૭૪	૩	વહીદ અસારી	વહીદ અસામી
૧૦૩		૩	ચિલાળીનીંચ	સંખાળીને

रायगडावरील दप्तरखानाच नष्ट झाल्यामुळे छत्रपती शिवाजी महाराजांप्रमाणेच छत्रपती संभाजी महाराजांच्या कारकिर्दीची कागदपत्रे एकत्रितपणे मिळालेली नाहीत. त्यांच्या चरित्रांवर प्रकाश टाकणारी थोडीफार कागदपत्रे इतिहास संशोधकांनी अक्षरशः वणवण फिरून, निरनिराळ्या गावांमधून आणि घराण्यांमधून मोठ्या मिनतवारीने मिळविली आहेत. अभ्यासकांना या कागदपत्रांची भूक असल्यामुळे ती जसजशी मिळत गेली तसतशी प्रकाशितही करण्यात आली. ती उजेडात आली हे चांगलेच झाले, पण ती निरनिराळ्या संशोधकीय नियतकालिकांमधून व पुस्तकांमधून विखुरली असल्यामुळे एक मोठी गैरसोयही झाली. शिवाजी महाराजांच्या आणि संभाजी महाराजांच्या चरित्रांचा अभ्यास करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना आणि संशोधकांना ती एकत्रितपणे उपलब्ध नव्हती.

शिवाजी महाराजांच्या चरित्राविषयी ही अडचण भारत इतिहास संशोधक मंडळ आणि रायगड स्मारक मंडळ यांनी एकत्र येऊन स्थापन केलेल्या शिवचरित्र कार्यालयाने शिवकालीन-पत्र-सार-संग्रह प्रकाशित करून दूर केली. शिव-चरित्रोपयोगी अशी विविध भाषांमधील जी कागदपत्रे तोवर प्रकाशित झाली होती त्या कागदपत्रांचे सारांश त्या ग्रंथात कालानुक्रमे लावून छापले आहेत. मुळात पत्र कोठे प्रकाशित झाले तेही प्रत्येक सारांशाच्या मथळ्यात नमूद केले आहे. त्यामुळे, ज्यांना मूळ पत्राचा संपूर्ण पाठच पाहावयाचा असेल त्यांनाही तो पाहाणे सुलभ झाले आहे.

छत्रपती संभाजी महाराजांच्या चरित्राच्या बाबतीत अभ्यासकांची अशीच सोय विद्वान इतिहास संशोधक शंकर नारायण जोशी यांनी संपादित केलेल्या संभाजीकालीन पत्र-सार-संग्रह या ग्रंथामुळे झाली आहे. कधी कधी संभाजी महाराजांचे एखादे पत्र किंवा त्यातील उद्गार अभ्यासकाला आवडतात पण ते पत्र नेमके कोठे छापले आहे ते सांगता येत नाही. उदाहरणार्थ : मोगलांचे येथील राज्य काही फार काळ राहणार नाही अशा अर्थी "दोन दिवसांचे मोगल" असे जे अर्थपूर्ण उद्गार संभाजी महाराजांच्या एका पत्रात आले आहेत ते अगदी लक्षात राहाण्यासारखे आहेत; पण ते पत्र नेमके कोठे छापले आहे किंवा त्याची तारीख काय आहे ते आयत्या वेळी आठवेलच असे नाही. हा पत्र-सार-संग्रह वर वर चाळला तरी काही मिनिटांत ह्या पत्राचा थांगपत्ता लागू शकेल. मराठ्यांच्या इतिहासाच्या, आणि प्रामुख्याने संभाजी महाराजांच्या चरित्राच्या, अभ्यासकांची अशी मोठीच सोय या ग्रंथाने केली आहे. शेवटी संभाजी महाराजांच्या चरित्राची विस्तृत शकावलीही दिली असल्याने ग्रंथाची उपयुक्तता अधिकच वाढली आहे.

श्री. गजानन भा. मेहेंदळे